

BUDGET FÖR ÅR 1982

Antagen av kommunfullmäktige 23–25 november 1981
(Kommunfullmäktiges protokoll och yttranden 1981:16–18)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Finansborgarrådets sammanfattning med programkommentarer	1
Sammanfattning av kommunfullmäktiges ändringar i kommunstyrelsens förslag	96
Driftbudgeten i sammandrag	98
Investeringsbudgeten i sammandrag	100
Kapitalbudgeten i sammandrag	101
Utom rotelindelningen	
1. Kommunfullmäktige m. m.	1:1– 8
2. Besvärnämnden	2:1– 2
3. Revisorskollegiet	3:1– 3
4. Valnämnden	4:1– 2
I. Drätselroteln	
10. Drätselnämnden	10:1– 3
11. Informations- och konsumentnämnden	11:1– 6
II. Personalroteln	
20. Personalnämnden	20:1– 7
III. Fastighetsroteln	
30. Fastighetsnämnden	30:1–33
31. Styrelsen för bostadsförmedlingen	31:1– 4
IV. Gatu- och trafikroteln	
42. Gatunämnden	42:1–16
43. Kyrkogårdsnämnden	43:1– 4
45. Brand- och civilförvarsnämnden	45:1– 9
V. Industriroteln	
50. Industriverksstyrelsen	50:1–25
51. Hamnstyrelsen	51:1–11
52. Slakthus- och saluhallsstyrelsen	52:1– 5
54. Hemvärnsnämnden	54:1– 2
56. Överförmyndarnämnden	56:1– 3

VI. Socialroteln	60. Socialnämnden	60:1-41
VII. Skolroteln	70. Skoldirektionen	70:1-21
	72. Biblioteksnämnden	72:1- 9
	73. Arkivnämnden	73:1- 5
	74. Invandrarnämnden	74:1- 5
	77. Styrelsen för Prins Eugens Walde- marsudde	77:1- 3
VIII. Miljö- och fritidsroteln	80. Fritidsnämnden	80:1-18
	81. Miljö- och hälsovårdsnämnden ..	81:1- 8
	82. Kulturnämnden	82:1-13
IX. Stadsbyggnadsroteln	92. Byggnadsnämnden	92:1- 8
	93. Rådet till för skydd för Stock- holms skönhet	93:1- 4
Övriga huvudtitlar	128. Finansförvaltning	} Fi:1-98
	129. Anslag för oförutsedda behov ...	
	130. Kommunens finansieringskapital }	
Bilagor	Förteckning över nya och indragna anställningar (Bil. A)	Bil. 1-40
	Utdrag ur nämndernas protokoll (Bil. B)	Bil. 42-167
	Medelsförvaltningsstadga för Stock- holm (Bil. C)	Bil. 168-178

Förord

Kommunstyrelsens förslag till budget för 1982 behandlades av kommunfullmäktige den 23-25 november 1981. Därvid beslutades om vissa ändringar i kommunstyrelsens förslag, vilka beaktas i den föreliggande slutliga budgetens tabelldel för år 1982. Kommunfullmäktiges beslut för varje nämnd anges i slutet av textavsnittet under respektive nämnds budget. Ändringarna anges dessutom i en sammanfattning på sid. 96-97. I kommentarer och sammanställningar på sid. 3-47 har också ändringarna kunnat beaktas.

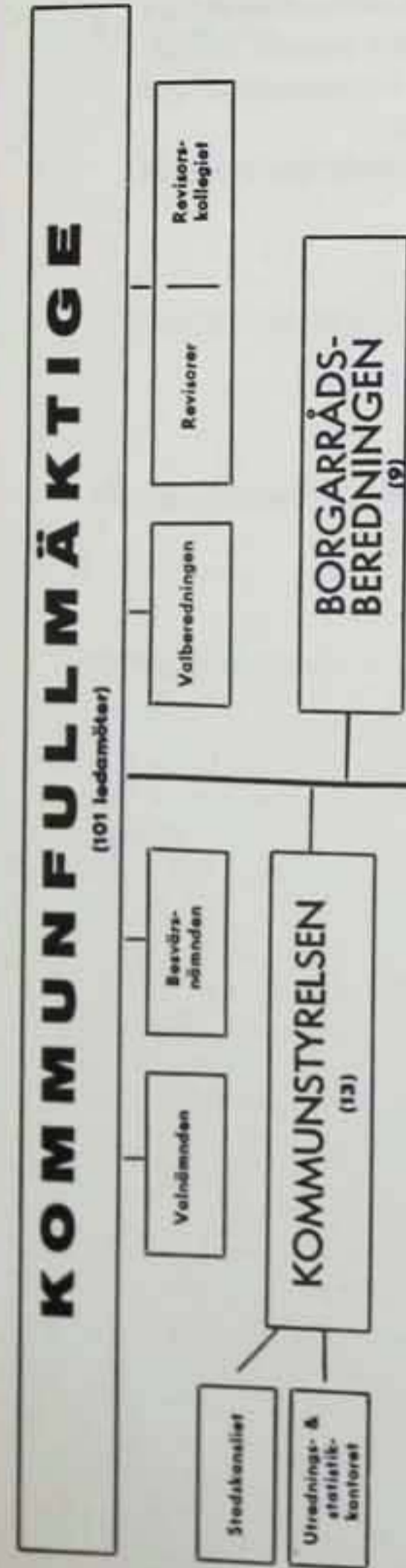
Kommunfullmäktiges budgetbehandling finns redovisad i kommunfullmäktiges protokoll och yttranden 1981:16-18.

Stockholm i december 1981

JOHN-OLOF PERSSON

KOMMUNFULLMÄKTIGE

(101 ledamöter)

DRÅTSEL-ROTELN	PERSONAL-ROTELN	FASTIGHETS-ROTELN	GATU- och TRAFIK-ROTELN	INDUSTRI-ROTELN	SOCIAL-ROTELN	SKOL-ROTELN	MILJÖ- och FRITIDS-ROTELN	STADS-BYGGNADS-ROTELN
Driftsnämnden	Personalnämnden	Fastighetsnämnden	Getunämnden	Industriverkstyrelsen	Sociala Centralnämnden	Skoldirektionen	Miljö- och hälsovårdsnämnden	Byggnadsnämnden
Informations- & konsumentnämnden		Styrelsen för bostadsförmedlingen	Kyrkogårdsnämnden	Hamnstyrelsen		Biblioteksnämnden	Fritidsnämnden	Beredningen för Stor-Stockholmsfrågor
Planeringsberedningen			Brand- och civilförvarsnämnden	Slakthus- och seluhälsstyrelsen		Arkivnämnden	Kulturnämnden	"Skönhetsrådet"
				Hemvårdsnämnden		Invandrar-nämnden		
				Överförmyndarnämnden		Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde		

STOCKHOLMS KOMMUNALA FÖRVALTNINGS- ORGANISATION

Stadshuset 1980

Samhällsekonomi i obalans

Det finns ännu inte något som tyder på att den långvariga internationella lågkonjunkturen skulle vara bruten. Tvärtom fortsätter produktionen att minska i en rad viktiga industriländer i västvärlden samtidigt som inflationen endast obetydligt har dämpats. Allra mest dramatisk är den fortsatta starka uppgången i arbetslösheten till ständigt nya rekordnivåer. OECD räknar med att den snart är över 26 miljoner människor.

Den ekonomiska politiken i USA har en avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen. Politiken där kännetecknas av stora skattesänkningar för höginkomsttagare som budgetmässigt får betalas med kraftiga nedskärningar av statsutgifter inom bl. a. den sociala sektorn. Ett grundläggande inslag i politiken är också ett kraftigt försök att begränsa penningmängdens tillväxt, vilket drivit upp räntorna till nivåer, som för kort tid sedan ansågs helt orimliga. Dessa höga räntor har snabbt fått ett genomslag över hela västvärlden och har medverkat till att kursen på den amerikanska dollarn stigit kraftigt. Detta har skapat stora problem i Västeuropa och framkallat kraftiga protester. Återverkningarna på industriinvesteringar och bostadsbyggande är allvarliga och världens kapitalmarknader har skakats om på ett dramatiskt sätt. Möjligheterna att till rimliga villkor och i planmässiga former genomföra internationell upplåning har kraftigt försämrats.

I Sverige har den internationella utvecklingen tvingat fram en *devalvering* av den svenska kronan för att upprätthålla verkstadsindustrins konkurrenskraft. Även hos oss har *räntan pressats upp till en rekordhög nivå*. Handlingsutrymmet för den ekonomiska politiken begränsas i hög grad av de jättelika *underskotten i affärerna med utlandet (bytesbalansen) och i statens budget*. Dessa underskott beror i stor utsträckning på den svaga utvecklingen av industrins investeringar och produktionsförmåga vilket orsakat en *lägre ekono-*

misk tillväxt och därmed en *negativ reallöneutveckling* och minskat skatteunderlag.

Industrins avsättningsmöjligheter begränsas av den internationella utvecklingen och den *svaga inhemska efterfrågan*. De *höga räntorna* och den *höga inflationen* har fått allvarliga återverkningar på investeringarna inom industrin och bostadsbyggandet – två viktiga motorer i den svenska ekonomin. Den privata konsumtionen hämmas av den *negativa reallöneutvecklingen* för löntagarna. Detta är en följd av en kraftigare inflation med betydligt högre takt i prisstegringarna än i de flesta stora industriländerna. Återverkningarna på sysselsättningen blir härigenom allvarliga.

Tidigare har nedgången i sysselsättningen inom industrin kunnat balanseras av en ökad sysselsättning inom den offentliga sektorn. Ett nytt inslag i den ekonomiska politiken är emellertid att åtgärder satts in i syfte att dämpa denna tillväxt. Den minskade tillväxten av skatteunderlaget begränsar också möjligheterna till att upprätthålla verksamheten utan taxer-, avgifts- och skattehöjningar. Resultatet blir att någon kompenserande utveckling inte längre kan äga rum inom den offentliga sektorn. Därför ställs krav på regeringen att presentera åtgärder för att hålla nere en befarad *ökning av arbetslösheten*.

För att bryta pris- och kostnadsspiralen i Sveriges ekonomi fordras en medveten och planmässig politik, liksom det fordras en ökad *omfördelning* från konsumtion till sparande. En rekonstruktion av den svenska ekonomin kan inte ske i kamp med löntagarna utan i samverkan med dem.

Dessa åtgärder måste kombineras med grundläggande förändringar av vår ekonomi som garanterar en fortsatt utveckling mot en mer rättvis fördelning av resurserna och den ekonomiska makten. Kort sagt en utveckling mot ökad ekonomisk demokrati.

Stockholm i dag och i morgon

I jämförelse med andra städer i världen har Stockholm klarat sig bra. En avgörande orsak till det är den målmedvetna och framåtsyftande politik som sedan länge har drivits. Kommunens ambitioner har sträckt sig betydligt längre än vad som varit brukligt på många andra håll.

Den politiken har krävt uppoffringar av medborgarna, men i gengäld gett bestående resultat. Genom att medborgarna solidariskt har varit beredda att betala kommunens verksamhet via kommunalskatten, har Stockholm i dag en *hög nivå på den samhällliga servicen*, samtidigt som vi har en förhållandevis *stark ekonomi*.

Stockholms kommun har stora tillgångar i form av mark, byggnader och anläggningar. Det är en viktig kapitaltillgång för framtiden. Värdet på dem är bokfört till 17 400 kronor per invånare, men det verkliga värdet är långt högre.

Även om kommunens ekonomiska framtid kan väntas bli sämre, är det angeläget att ha en offensiv framtidsinriktning på planeringen. Samtidigt blir det allt angelägnare att begränsade resurser prioriteras till de områden som är av avgörande betydelse för att utjämna sociala och ekonomiska villkor medborgarna emellan.

För att kunna värna om den trygghet och den välfärd som har byggts upp är det främst fem områden som ges högsta prioritet. Dessa områden är:

- Arbete
- Boende
- Handikappade
- Omsorg om barn och äldre
- Energi

Det är viktigt att Stockholm har en allsidig fördelning av arbetstillfällen och en arbetsmark-

nad som kan ge arbete åt alla. Huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken ligger på statsmakterna, men kommunen måste bidra efter sin förmåga.

Kommunen medverkar till att bygga *industrihus* och *industribyar* på lämpliga platser som ett stöd åt medelstor och mindre industri och hantverk. Kommunen satsar på en *ökad och breddad yrkesteknisk utbildning* såväl för industrins som för kommunens egna behov. Kommunen förbereder mark för industribyggnader genom att investera i vägar, vatten och avlopp. Vi satsar på en modern hamn.

För att ge arbete åt i första hand ungdomar och handikappade anslås 1982 100 miljoner kronor. För att ge arbete åt byggnadssektorn satsas 75 miljoner kronor på *underhåll och upprustning* av kommunens egna fastigheter och anläggningar.

Genom den höga takten i utbyggnaden av *barn- och äldreomsorgen*, skapar kommunen nya arbeten.

Det ställs krav på skolan att följa upp de 16- och 17-åringar som inte får plats i gymnasieskolan så att de inte går ut i arbetslöshet och sysslöshet. Det gäller att bygga upp lokala samverkansorgan för ungdomar som behöver särskilt stöd för att klara sig på arbetsmarknaden.

Kommunen anordnar *praktikarbeten* och *yrkesintroduktion* för de yngsta ungdomarna, samtidigt som vi arbetar med att finna former för *företagsanknuten utbildning*.

Kommunen arbetar med att trimma in en organisation som klarar av att ta emot 100 arbetshandikappade varje år. Hittills har kommunen skapat 500 jobb med s. k. *lönebidrag*. För de socialmedicinskt handikappade bedriver vi byggnads- och anläggningsarbeten.

Foto: Gösta Glase

Samhällets barnomsorg skall vara ett bra komplement till gemenskapen med föräldrarna. En ökad *föräldramedverkan* i barnomsorgen och familjedaghemmens samverkan med daghemmen är därför viktig. Nya former för barnomsorgen bör även utvecklas. Några exempel på detta är försök med utvidgade syskongrupper, öppen verksamhet och samverkan mellan skolans lågstadium och barnomsorgen.

Antalet platser i daghem och fritidshem har nästan fördubblats sedan 1975. Under 1982 och 1983 planeras minst 2 300 daghemsplatser och minst 2 300 fritidshemsplatser varje år.

Det måste vara tryggt att åldras i Stockholm. Det är genom sina insatser som de gamla kunnat ge åt den unga generationen vad de själva ofta saknade. Pensionärerna har en självklar rätt till den välfärd de själva varit med om att skapa. Pensionärerna måste få sina speciella krav på samhället respekterade.

Så länge man vill och orkar skall man *kunna bo hemma i sin invanda miljö*. Då måste man också få den hjälp man kan behöva. Blir man lindrigt sjuk eller är rörelsehindrad skall man ha tillgång till hemhjälp och tillfällig sjukvård i hemmet.

Vår planering inom äldreomsorgen utgår från att 9 av 10 pensionärer skall ges möjligheter att kunna bo kvar hemma många år efter pensioneringen. Det är därför vi måste bygga moderna, lättarbetade bostäder i miljöer som ger både social och kommersiell service, samtidigt som vi rustar upp äldre och omoderna lägenheter.

Den dag när man inte klarar sig själv, trots hemhjälp och kvarterscentra, skall man kunna flytta till en lägenhet i bostadshotell där det finns både service och sjukvård.

Under perioden 1982–1985 kommer vi att bygga sammanlagt *16 nya bostadshotell* med plats för 2 500 boende. Under 1982 kommer fyra av dessa bostadshotell att färdigställas. Det ger ett tillskott på ca 700 lägenheter. Under året tillkommer dessutom tre *boendeserviceenheter* för gravt handikappade och *kvarterscentra* för pensionärer.

Den försämrade ekonomin gör det nödvändigt att återinföra hemhjälpstaxan. Taxan kommer att få en enkel administrativ konstruktion och en utformning som skyddar pensionärer med låga inkomster. Pensionärer som bara har folkpension och pensionstillskott, får som nu helt kostnadsfri hemhjälp.

Befolkning och bostäder

Trots att en ny stadsdel har byggts nästan varje år är vi 160 000 färre stockholmare i dag än för 20 år sedan. 1960 hade kommunen över 800 000 invånare. I dag har den 646 000 medborgare.

De som främst har flyttat från Stockholm är barnfamiljerna. Därför har vi en högre andel pensionärer och en lägre andel barn i vår kommun än i landet som helhet. Med en sådan befolkningsstruktur är det naturligt att invånarantalet kommer att fortsätta att minska. Prognoserna pekar på att det år 2000 skall bo ungefär 590 000 invånare i Stockholm.

Under 1980-talet kommer antalet barn under 12 år dock att öka något, medan däremot antalet ungdomar i åldern 16–19 år kommer att minska. Motsvarande gäller för invånare i åldern 44–65 år. Den ökning av andelen pensionärer som för närvarande sker, kommer under loppet av 1980-talet att upphöra, för att vändas till en minskning under slutet av årtiondet.

För att få moderna och bra bostäder som är anpassade till de skilda behov olika grupper ställer, satsar vi på såväl nyproduktion, ombyggnad och upprustning av äldre fastigheter samt på avkontorisering i innerstaden. Under femårsperio-

den 1981–1985 räknar vi med att ungefär 14 800 nya bostäder kommer att byggas, samtidigt som omkring 15 400 omoderna och halvmoderna lägenheter kommer att upprustas.

Det ökade intresset för kollektivt boende tillgodoses bl. a. genom att kollektivhus byggs tillsammans med vissa bostadshotell. De boende själva skall få möjlighet att ta ansvar för planering och skötsel av bostäderna. En större gemenskap i boendet är ett viktigt led i arbetet för att motverka isolering och ensamhet i samhället.

I äldre ytterstaden finns det goda förutsättningar för en förtätad bebyggelse. Förslag till program för detta kommer att utarbetas under våren 1982.

På Skarpnäcksfältet börjar nu 3 500 lägenheter att byggas tillsammans med övrig social och kommersiell service. Samtidigt pågår planeringen av Hansta som kommer att rymma 7 500 lägenheter.

Inom Södra Stationsområdet förbereds ett nytt bostadsområde. Till grund för byggnationen ligger en idéävling. Program för området kommer att vara färdigt i början av 1982.

Foto: Mikael Wahlberg, Mira

Genom markbyten med staten kommer kommunen att få möjlighet att bygga sammanlagt 800–900 lägenheter på Gärdet, Rålambshov och Kungsholmen.

Vid Bromma flygplats finns i dag stora områden som inte kan användas för bostäder. Stockholms kommun har därför föreslagit staten att allt flyg flyttas från Bromma till Arlanda. Genom detta skulle 5 000–10 000 lägenheter kunna byggas vid Bromma i slutet av 1980-talet.

Arbetsliv

I många avseenden är kommunerna i Stor-Stockholmsområdet ömsesidigt beroende av varandra. Detta förhållande gäller i hög grad för arbetsmarknaden.

Många stockholmare arbetar utanför kommungränsen, och många från andra kommuner arbetar i Stockholm. Stockholms län är därför en samlad arbetsmarknad som svarar för 20 % av landets samlade produktion. Stockholms kommun svarar för sin del för 10 % av landets bruttonationalprodukt.

Arbetsmarknaden i Stockholmsområdet är litet annorlunda än i övriga landet, vilket sammanhänger med vår roll som *politiskt, ekonomiskt och administrativt centrum*. I Stockholms kommun arbetar därför hela 80 % av de förvärvsarbetande med att producera privata och offentliga tjänster. Det gäller arbete inom kontor, banker, försäkringsbolag, social service, affärer, sjukvård, statlig administration m. m.

Många av innerstadens hus behöver rustas upp
Foto: Staffan Brunborg och Karl Fritsche

Inom varuproduktionen är tillverkningsindustrin den största näringsgrenen. Omkring 19 % av de förvärvsarbetande i länet arbetar inom detta område. Trots att vi har en mindre andel sysselsatta inom industrin än i övriga landet, är Stockholms län fortfarande landets största industriregion mätt i antal sysselsatta och produktion.

De dominerande branscherna inom industrin i Stockholm är verkstadsindustri och grafisk industri. Tillsammans svarar dessa branscher för nära 75 % av länets industrisysselsättning.

De i övriga landet dominerande industrisektorerna, som skogsindustri och järn- och stålindustri, saknas däremot nästan helt i Stockholm. Likadant är det med jord- och skogsbruket som svarar för endast 1 % av länets sysselsättning.

Prognoser över den framtida arbetsmarknaden i Stockholm visar på en fortsatt ökning inom tjänstesektorn och en fortsatt minskning inom den varuproducerande sektorn. Förändringarna beräknas dock bli av en mindre omfattning under 1980-talet, än den som varit under de senaste 10-15 åren.

Den totala sysselsättningen i länet beräknas öka med ca 67 000 arbetstillfällen fram till 1983 och sedan med ytterligare 48 000 arbetstillfällen fram till år 1990. Inom tjänstesektorn beräknas alla näringsgrenar komma att öka i antal sysselsatta.

Inom tjänstesektorn – såväl privat som offentlig – beräknas den årliga sysselsättningsökningen bli 1,5 % fram till 1983 och knappt 1 % under resten av 1980-talet. Det bör dock noga observeras att begränsade ekonomiska resurser, inte minst inom kommuner och landsting, kan medföra en ytterst allvarlig försämring av den nödvändiga ökningen av arbetstillfällen.

Inom den varuproducerande sektorn väntas sysselsättningen minska med 0,4 % per år fram till 1983. Därefter beräknas sysselsättningen förbli i stort sett oförändrad. Inom industrin tros antalet

sysselsatta minska med knappt 1 % fram till 1983. Däremot förväntas sysselsättningen inom byggnadsbranschen öka.

Utvecklingen inom industrin är mycket allvarlig och skall ses mot det faktum att under 1970-talet har mer än vart fjärde industriarbete, eller 28 000 arbetstillfällen, försvunnit från Stockholm. En av de absolut främsta uppgifterna är därför att bibehålla och utveckla den industri som i dag finns i Stockholm. Förutsättningarna för detta är relativt goda, bl. a. på grund av att vi har en väl fungerande industri som till stora delar arbetar inom framtidsbranscher.

Några utmärkande drag för industrin i Stockholm är att andelen tjänstemän är högre än i industrin i övriga landet (50 % i Stockholm jämfört med knappt 30 % i riket). En förklaring till detta är att arbetsmarknaden är mer sammansatt i Stockholm och att många företag har sina huvudkontor här.

Stockholms 27 000 småföretag spelar en avgörande roll för sysselsättningen. Nästan fyra av fem av de förvärvsarbetande i kommunen arbetar i ett företag med mindre än 50 anställda. De flesta

Det är inte minst genom duktiga och kunniga arbetare som vårt land utvecklats till vad det är i dag. Den grafiska industrin har stor betydelse för Stockholms arbetsmarknad. Bilden visar Stockholms Tidningens sätter.
Foto: Leif Blom

Det är mycket viktigt att Stockholm har en allsidig arbetsmarknad. Under 1970-talet har mer än vart fjärde industrijobb försvunnit. Det motsvarar ungefär 28 000 industriarbeten. Bilden visar General Motors gamla industrilokal i Södra Hammarbyhamnen.

Foto: Staffan Brunborg och Karl Fritsche

arbetar inom varuhandel, hotell och restauranger. I landet som helhet arbetar en tredjedel av de sysselsatta inom näringslivet i småföretag.

Den positiva utveckling som rent allmänt utmärker länets arbetsmarknad kommer dock inte alla grupper till del. Stockholms kommun och Stockholms län är inte på något vis undantagna från den djupt allvarliga situationen på arbetsmarknaden. Värst har den ökade arbetslösheten drabbat ungdomarna, men även handikappade, invandrare och kvinnor har påverkats av en betydligt försämrad arbetsmarknad.

Att få yrkesutbildning, det är att få känna tillfredsställelse. Det är viktigt att man kan känna sig stolt över yrkeskunskande och sin arbetsinsats.

Foto: Ulf Hjerf

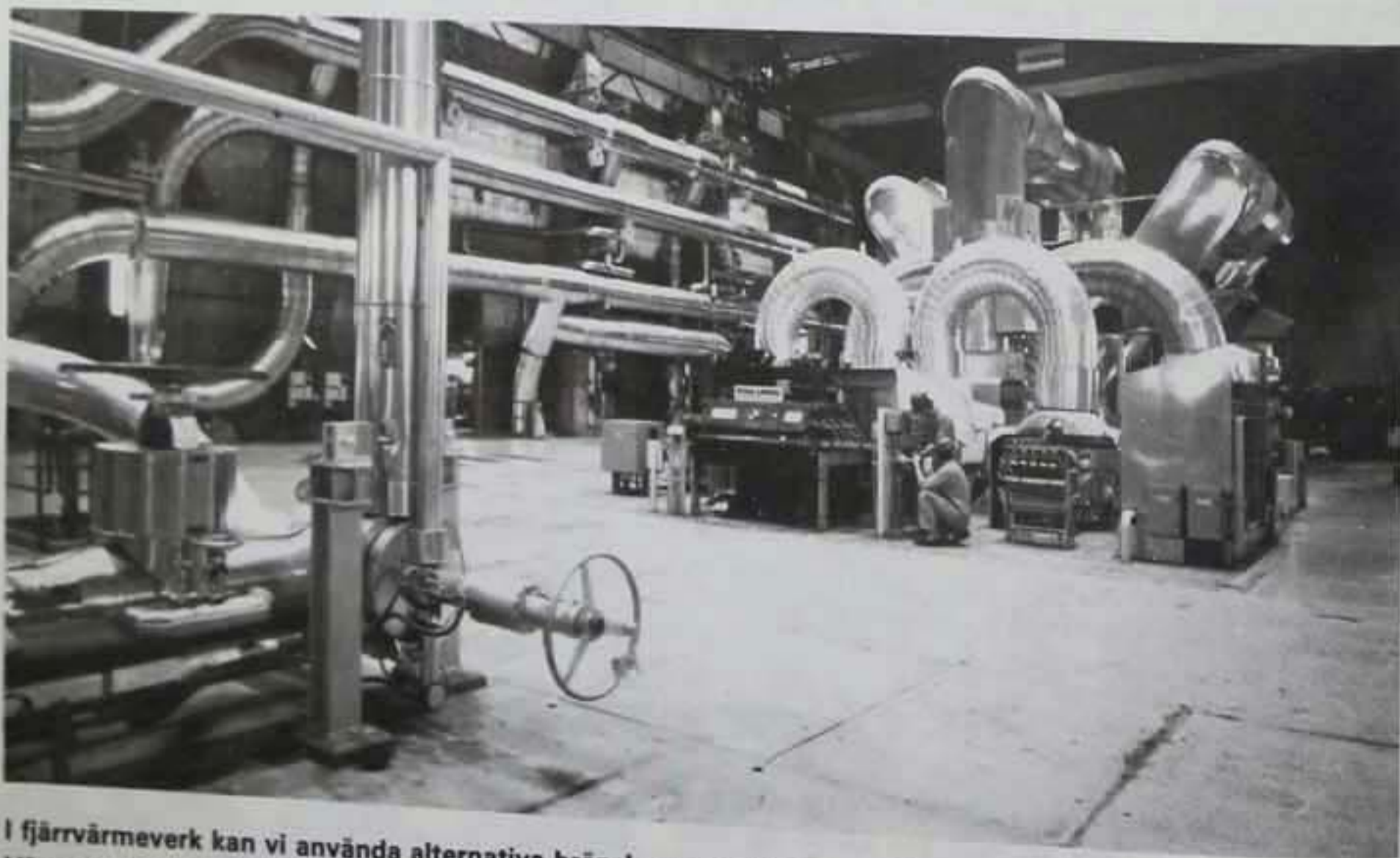
Energiushållning och sparande

Stockholms kommun har sedan lång tid tillbaka genom egna och samägda produktionsresurser tagit ansvar för kommunens energiförsörjning. Genom fjärrvärmens utbyggnad har kommunen förbättrat miljön och sparat bränsle genom effektivare produktionssystem. Insatserna på energiområdet måste fortsätta och vidareutvecklas bl. a. genom att vi medverkar i forsknings- och utvecklingsarbete för att spara energi men även för att införa nya energikällor.

I Stockholm förbrukas årligen en energimängd på tillsammans 20 TWh (20 terrawattimmar = 20 miljarder kWh). Hela 80 % härav baseras på oljeprodukter, främst eldningsolja, gas och motorbränsle.

Vår målsättning är att successivt minska vår energiförbrukning och begränsa oljeberoendet. Under 1980-talet strävar vi efter att reducera energianvändningen med 10-15 % vilket motsvarar 2,5-3 TWh. För 1990-talet arbetar vi för en fortsatt minskning med minst 1 TWh.

Våra nya bostads- och arbetsområden bör få en energisnål utformning som bl. a. kan ta tillvara de lokala energikällor som finns. Detta gäller bl. a. Skarpnäck och Hansta. I Skrubba arbetsområde skall vi studera möjligheterna att utnyttja solvärme.

I fjärrvärmeverk kan vi använda alternativa bränslen samtidigt som effektiva reningsanordningar byggs in. Värmeverken sköts och övervakas dygnet runt av specialutbildad personal.
Foto: Bo Dahlin

I de befintliga bostäderna finns det stora möjligheter att spara energi genom tätning, isolering, installation av styr- och reglerutrustning etc. I kommunens egna byggnader och anläggningar anslår vi i 1982 års budget 25 miljoner kronor för energisparande. Dessutom anslås 7 Mkr för bl. a. utvecklingsinsatser av energisnål nybebyggelse.

Vi arbetar för närvarande med flera projekt med värmepumpar. I frihamnsområdet kommer en värmepump att byggas under år 1982, som utnyttjar värmen i det renade avloppsvattnet från Loudden. I Värtan skall samtidigt en värmepump tas i drift som tar till vara energin i kylvattnet från Värtaverket. I andra fall är det värmen från uteluft och evakueringsluft från bostadshus som kommer att utnyttjas av pumparna.

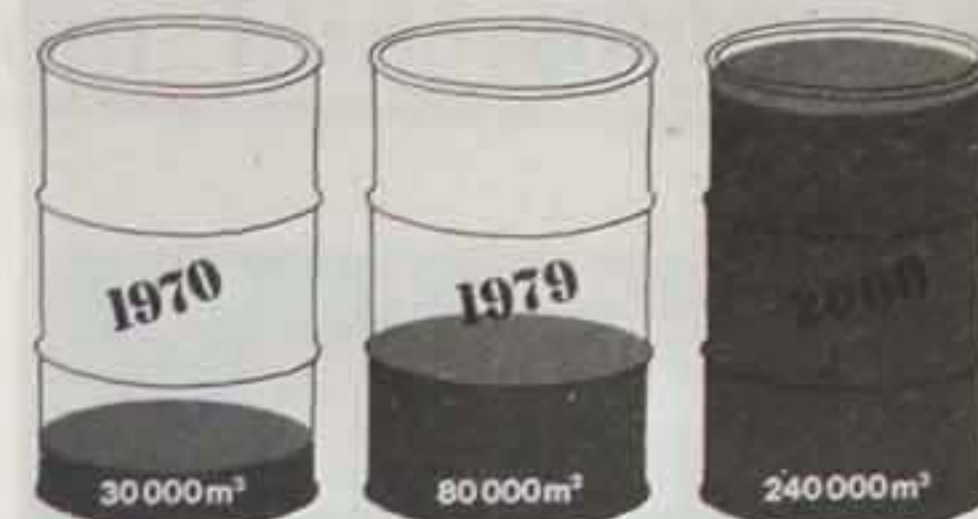
När vi köper teknisk utrustning, material och konstruktioner från olika företag, skall kommunen som stor beställare ställa krav på ny och bättre teknik, energisnåla fordon, apparater osv.

Under den kommande femårsperioden kommer en rad avgörande beslut att fattas om kommunens framtida värmeförsörjning. För att vi skall ha flera goda alternativ att välja emellan, pågår en omfattande utredningsverksamhet. Det gäller studier av

- Hetvattenöverföring från Forsmark
- Energikombinat i Nynäshamn
- Fjärrförlagda kolvärme- och kraftvärmeverk
- Närförlagda kolvärme- och kraftvärmeverk
- Stora värmepumpar

För att klara Stockholms värmeförsörjning på ett så bra sätt som möjligt, räcker det inte med att bara välja ett av dessa alternativ. Vilket alternativ vi än kommer att välja är det viktigt att det kompletteras med andra energiformer.

Hur mycket fjärrvärmens skall byggas ut i fortsättningen beror på vilka alternativ som väljs för den övergripande värmeförsörjningen. En avgörande faktor är även hur vi lyckas med att hushålla med vår energi.

Målet för kommunens energisparande är att vi ska kunna minska vår energiförbrukning med minst 10-15 % under 1980-talet, vilket motsvarar 2,5-3 TWh. Under 1990-talet är målet en fortsatt energiushållning som minst motsvarar 1 TWh.

Foto: Forsgren Production AB

Genom en fortsatt utbyggnad av fjärrvärmens kommer vi bort från oljeberoendet samtidigt som vi får en bättre miljö. För vår energiförsörjning är vi i dag till 85 % beroende av olja. Av den energi som används går 62 % till uppvärmning, 20 % till transporter, 6 % till hushållen, 5 % till handeln, 3 % till industrin, 3 % till offentlig förvaltning och 1 % till gatubelysning.

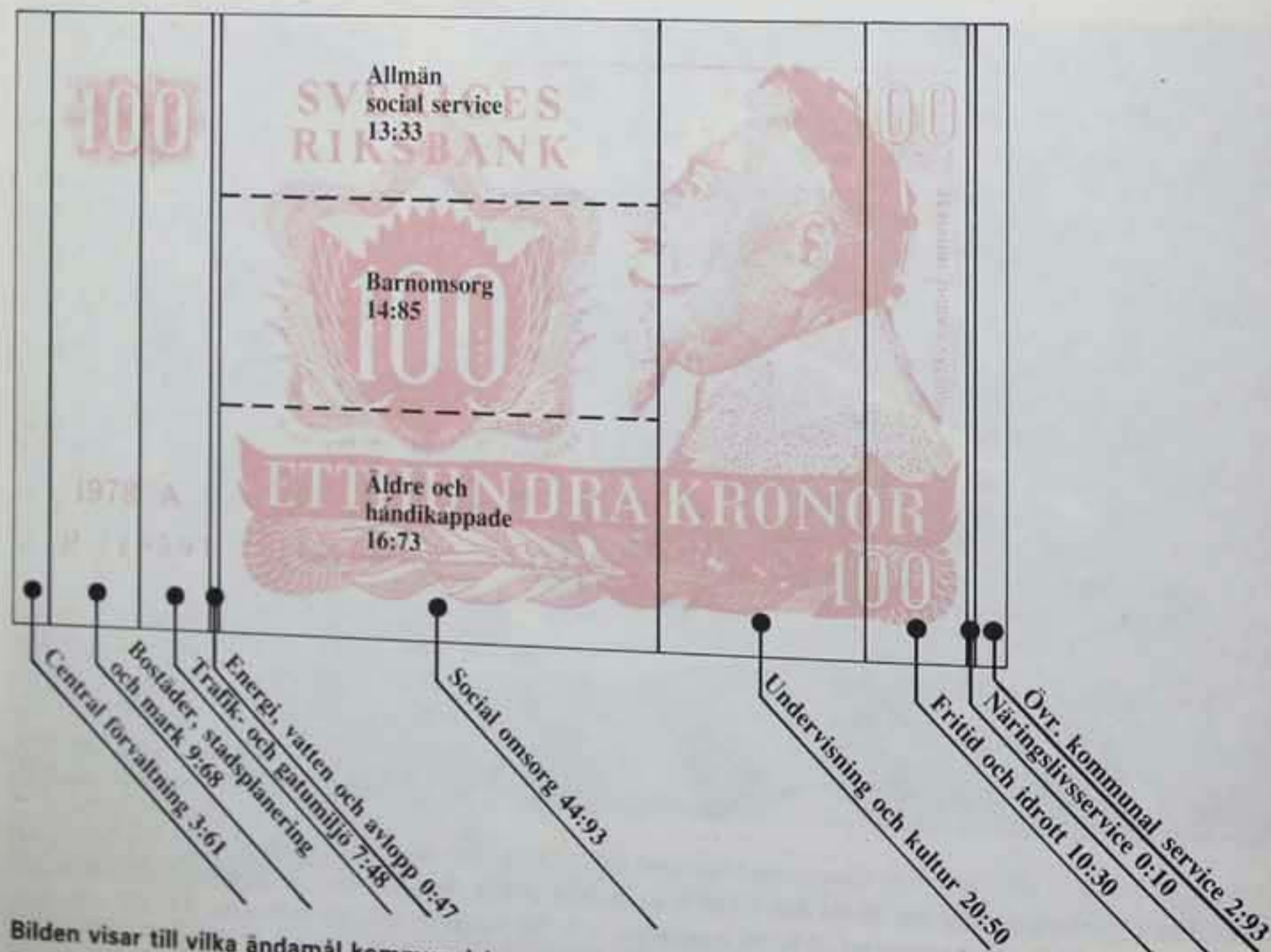
Foto: Forsgren Production AB

Ekonomi

Under senare år har *skattekraften* ökat långsammare i Stockholm än i övriga landet. Orsakerna till denna negativa utveckling är bl. a. att finna i befolkningsminskningen samt i att inkomstutvecklingen för s. k. juridiska personer – vilka betyder förhållandevis mycket i Stockholm – varit svagare än för fysiska personer. Ytterligare en orsak har varit att medelinkomsterna för fysiska personer ökat i något lägre takt än i övriga landet.

Ett annat uttryck för den negativa ekonomiska utvecklingen får vi genom att studera *kommunens skatteinkomster* under ett antal år tillbaka och framöver enligt skatteprognosen. Om vi vid bedömningen av skatteinkomsternas utveckling också tar med inflationen och räknar om varje års skatteinkomster med hänsyn till den kostnadsutveckling som skett för den kommunala konsumtionen, så framträder en bild av stagnerande och t. o. m. sjunkande skatteinkomster.

Under åren mellan 1971 och 1981 ökade Stockholms skatteinkomster – vid oförändrad skatt – med i genomsnitt 9,7 % per år.

Bilden visar till vilka ändamål kommunalskatten används. Exempel: För varje 100-lapp som betalas i kommunalskatt går 10,30 till fritid och idrott.

Finansborgarrådet om budget 1982

När vi socialdemokrater har format 1982 års budget, har vårt mål varit att arbeta för jämlikhet i samhället. Jämlikhetsidén grundas på uppfattningen om alla människors lika värde. Alla skall ha lika rättigheter. Vi som har denna värdering kan inte godta ekonomiska och sociala orättvisor.

Vi kan inte godta att en del lever i överflöd medan andra bara har till livets nödtorft. Eller att somliga lever i frihet tack vare sin rikedom och sina egendomar, medan andra är ofria därför att friheten måste köpas för pengar som de inte har.

Därför har vi format en politik som försöker satsa på en rättfärdig fördelning. Vi föreslår en hel del utgifter för att skapa arbete, ge människor möjlighet till den bostad de behöver, bygga barnstugor så att de mer än tiotusen som står i kö kan få sina problem lösta. Vi bygger vidare på äldreomsorgen för att man som gammal skall kunna känna sig trygg i vår kommun.

Därför satsar vi av våra gemensamma resurser. Den satsningen på framtiden måste vi också betala i dag.

Enbart genom de beslut som statsmakterna hittills har fattat, har Stockholms kommun fått ökade utgifter eller minskade inkomster motsvarande 350 miljoner kronor. Det motsvarar 1:20 i kommunalskatt. Till detta kommer de åtgärder som statsmakterna vidtagit för att försvåra kommunernas möjligheter att låna pengar till investeringar.

Genom nedskärningar och besparingar i befintlig verksamhet, har vi skurit bort 170 miljoner. Genom en höjning av kommunalskatten med 50 öre erhåller kommunen 153 miljoner i ökade inkomster. Genom en höjning av barnomsorgstaxan och genom ett återinförande av hemhjälpstaxan, garanteras den fortsatta utbyggnaden av barn- och äldreomsorgen. Tillsammans ger de höjda avgifterna 60 miljoner kronor i ökade inkomster.

Genom att i dag solidariskt betala för en sund finansiering av budgeten, får vi resurser att satsa på i framtiden.

Staden är liksom människan rik och mångsidig. Staden skall tillgodose våra grundläggande behov och skiftande intressen. Tillgångarna av miljöer, bostäder, kultur och sociala omsorger skall fördelas rättvist mellan medborgarna.

Finansborgarrådet John-Olof Persson
Foto: Gösta Glase

Hur människors villkor blir i stadslivet beror på vilka krafter och politiska värderingar som styr och på livskraften i vår demokrati.

Det finns ett samhälle som vi inte har råd med. Det är det ojämlika och orättvisa samhället.

Vi har inte råd med att låta en enda människa gå arbetslös.

Vi har inte råd att inte känna omsorg om våra gamla.

Vi har inte råd med att inte bygga ut barnomsorgen och därmed ställa kvinnorna utanför rätten till arbete.

Vi har inte råd att försumma kulturen.

Vi har inte råd att låta bli att ta hand om varandra, även om vi befinner oss i begynnande sociala problem.

Därför har vi heller inte råd att rusta ner samhällets resurser. Inte för att försvara den offentliga sektorn, utan helt enkelt för att det kommer att innebära en sämre livskvalitet för oss alla.

Vårt samhälle skall ge möjligheter till alla dess inbyggare.

Inte bara för dem som redan är starka, unga, vackra och framgångsrika. Vi skall ha ett samhälle där vi får visa oss som vi är. Med alla våra skavanker, men där vars och ens förmåga tas tillvara.

Kommunens resurser

Kommunens *externa inkomster* beräknas uppgå till ca 12 270 Mkr under 1982. Till detta kommer ca 4 160 Mkr i *interna betalningar* mellan nämnderna i kommunen.

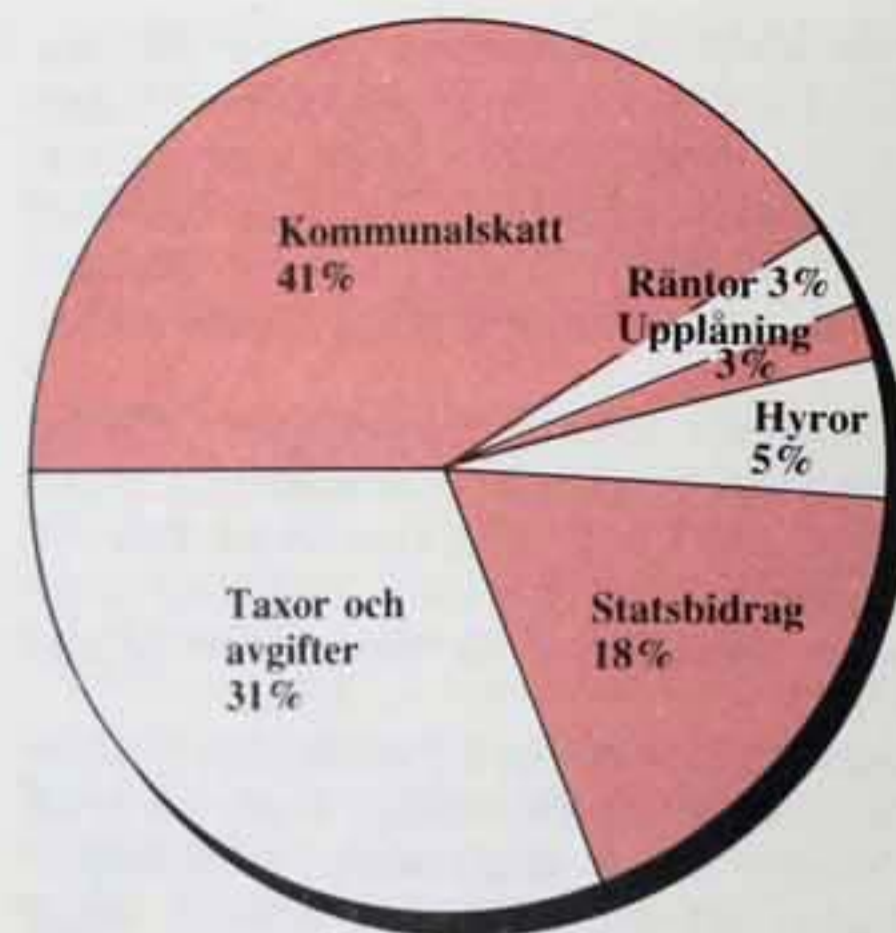
De största inkomsterna kommer från *kommunalskatten* och från taxor och avgifter. *Statsbidrag, hyror och tomträttsavgifter* är andra inkomstposter. På medel som kommunen lånar ut erhålles räntor och amorteringar. Vissa investeringar finansieras genom att kommunen tar upp långfristiga lån.

Tabellen visar hur inkomsterna har utvecklats under åren 1978-1982. För åren 1981-1982 visas budgeterade belopp och för åren 1978-1980 det faktiska utfallet. Inkomstposternas andelar av totalbeloppen har varit i stort sett oförändrade under femårsperioden.

Av tabellen framgår att *skatteinkomsterna* beräknas öka till ca 5 000 Mkr år 1982 med skattesatsen 14,0 % av den beskattningsbara inkomsten. Jämfört med 1981 då skatteinkomsterna uppgick till 4 583 Mkr är detta en ökning med drygt 9 %.

Statsbidragen beräknas till 1 940 Mkr under 1982. Det avser till den helt övervägande delen skolan och det sociala området.

De ökade *ränteintäkterna* och *amorteringarna* mellan 1981 och 1982 beror huvudsakligen på att *kommunens likviditet (betalningsberedskap)* förbättrats.

Kommunens inkomster

Kommunens externa inkomster 1978-1982

(Miljoner kronor)	Bokslut 1978	Bokslut 1979	Bokslut 1980	Budget 1981	Budget 1982
Kommunalskatt	3 652	3 870	4 262	4 583	5 016
Taxor och avgifter	1 958	2 163	2 312	3 170	3 834
Statsbidrag	1 386	1 680	1 857	1 938	2 228
Hyror och tomträttsavgifter	484	518	607	520	624
Upplåning	431	357	220	347	250
Räntor och amorteringar	309	433	451	283	333
Summa	8 220	9 021	9 709	10 841	12 285

Skatteunderlagsprognos

Budgetår	Skatteunderlag (miljoner skattekröner)			
	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt skatteunderlag	Ökning från föregående år i %
1981 (utfall)	252,2	41,6	293,8	10,3
1982 (prognos)	275,5	31,2	306,7	4,4
1983	301,9	32,8	334,7	9,1
1984	321,4	34,5	355,9	6,3
1985	342,4	36,2	378,6	6,4
1986	364,8	38,0	402,8	6,4

Skatteunderlag

Skatteunderlaget utgör *summan av de beskattningsbara inkomsterna från fysiska och juridiska (företag, organisationer m. m.) personer* i Stockholm.

Det beräknade skatteunderlaget för 1981-1986 anges i ovanstående tabell.

Beloppen i tabellen är angivna i miljoner skattekröner. *En miljon skattekröner är lika med 100 miljoner kronor i beskattningsbar inkomst.* Vid en skattesats (utdebitering) på 14:00 blir kommunens skatteintäkter 14,0 miljoner kronor för varje miljon skattekröner.

Mellan 1981 och 1982 beräknas skatteunderlaget i Stockholms kommun öka med 4,4 %. För åren därefter beräknas ökningen bli långsammare. Den relativt låga ökningen av skatteunderlaget mellan 1981 och 1982 sammanhänger med statsmakternas ändrade regler för beräkning av kommunens skatteinkomster.

Diagrammet visar hur skatteunderlaget har utvecklats under den senaste tioårsperioden för Stockholms kommun, för Stockholms län och för hela riket. Stockholm har haft en klart långsammare ökning än länet, beroende på befolkningsutflytningen. Länet har i sin tur haft en mindre ökning än hela riket.

Resursanvändning

Budgetens *bruttoomsättning* uppgår till drygt 17 600 Mkr under 1982. En del av denna summa är interna betalningar mellan kommunens nämnder, t. ex. hyror för lokaler som fastighetsnämnden tillhandahåller övriga nämnder. Resterande del, de externa utgifterna, uppgår till drygt 12 300 Mkr.

De externa utgifterna har i diagrammet till höger fördelats på sju huvudgrupper. De största grupperna är *löner och personalomkostnader* (ATP, pensioner m. m.) för kommunens anställda samt *materiel och köpta tjänster*. I den senare ingår bl. a. inköp av bränsle, byggnads- och kontorsmateriel. Vidare ingår inköp av el- och fjärrvärme som distribueras till abonnenterna.

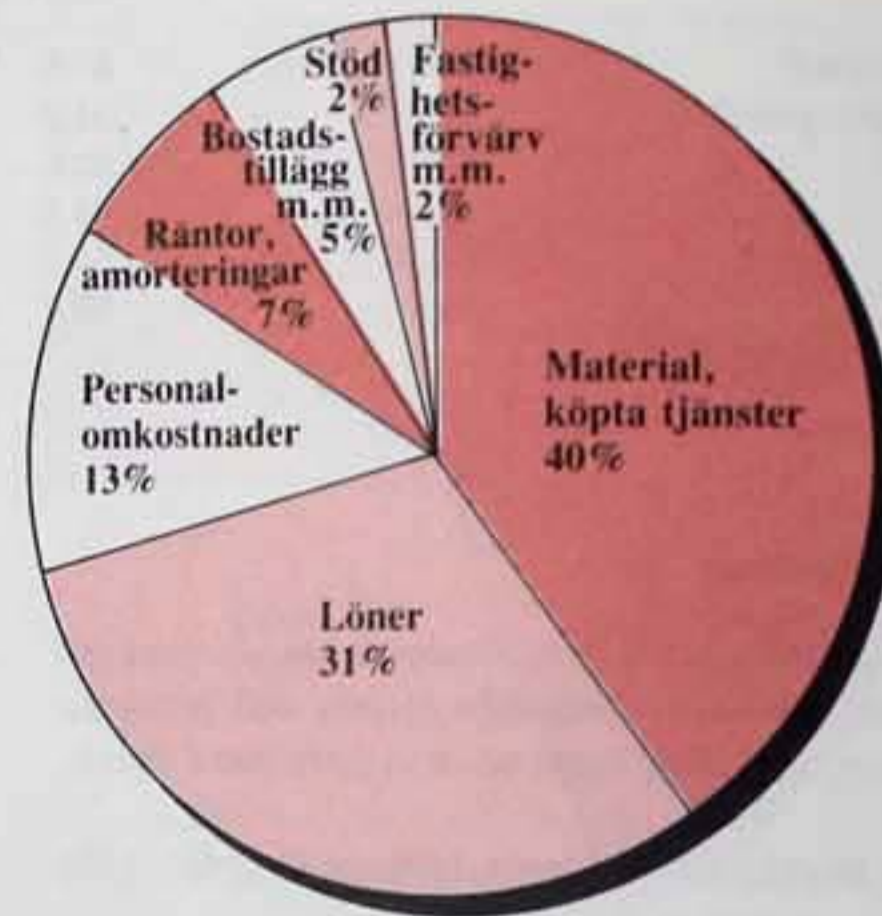
De största utgifterna inom gruppen *bostadstillägg* och *övriga sociala bidrag* är bostadstillägg till pensionärer, barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn samt socialhjälp och vårdavgifter.

Stödet till *utomstående organisationer* går bl. a. till idrott, teater, konst, musik och folkbildning.

Kostnadsutvecklingen under åren 1978-1982 framgår av följande tabell. För åren 1981-1982 visas budgeterade belopp och för åren 1978-1980 det faktiska utfallet. De olika huvudgruppernas andelar av de totala externa utgifterna har i stort sett varit oförändrade under femårsperioden. Lönerna och personalomkostnaderna svarar tillsammans för 44 % av utgifterna.

Kommunens externa utgifter 1978-1982

(Miljoner kronor)	Bokslut 1978	Bokslut 1979	Bokslut 1980	Budget 1981	Budget 1982
Material och köpta tjänster	2 504	2 805	3 262	4 311	4 943
Löner	2 544	2 847	3 282	3 536	3 858
Personalomkostnader	977	1 071	1 247	1 480	1 523
Räntor och amorteringar	776	806	734	789	864
Bostadstillägg och övriga sociala bidrag	736	806	884	580	654
Stöd till utomstående organisationer	118	94	50	258	297
Förvärv av fastigheter och inventarier	168	170	268	178	184
Summa	7 823	8 599	9 727	11 132	12 323

Kommunens utgifter

Budgeten på verksamhetsområden

Följande tabell visar hur de tillgängliga resurserna fördelas på *verksamhetsområden* i kommunens budget. Varje område beskrivs sedan mer detaljerat på följande sidor. I flertalet områden ingår verksamhet från flera nämnder.

I tabellen redovisas dels *driftbudgeten*, dels *investeringsbudgeten*. I driftbudgeten tas alla löpande kostnader för olika verksamheter upp, medan investeringsbudgeten omfattar utgifter för sådant som har längre användningstid, t. ex. en ny skolbyggnad som Tensta gymnasium.

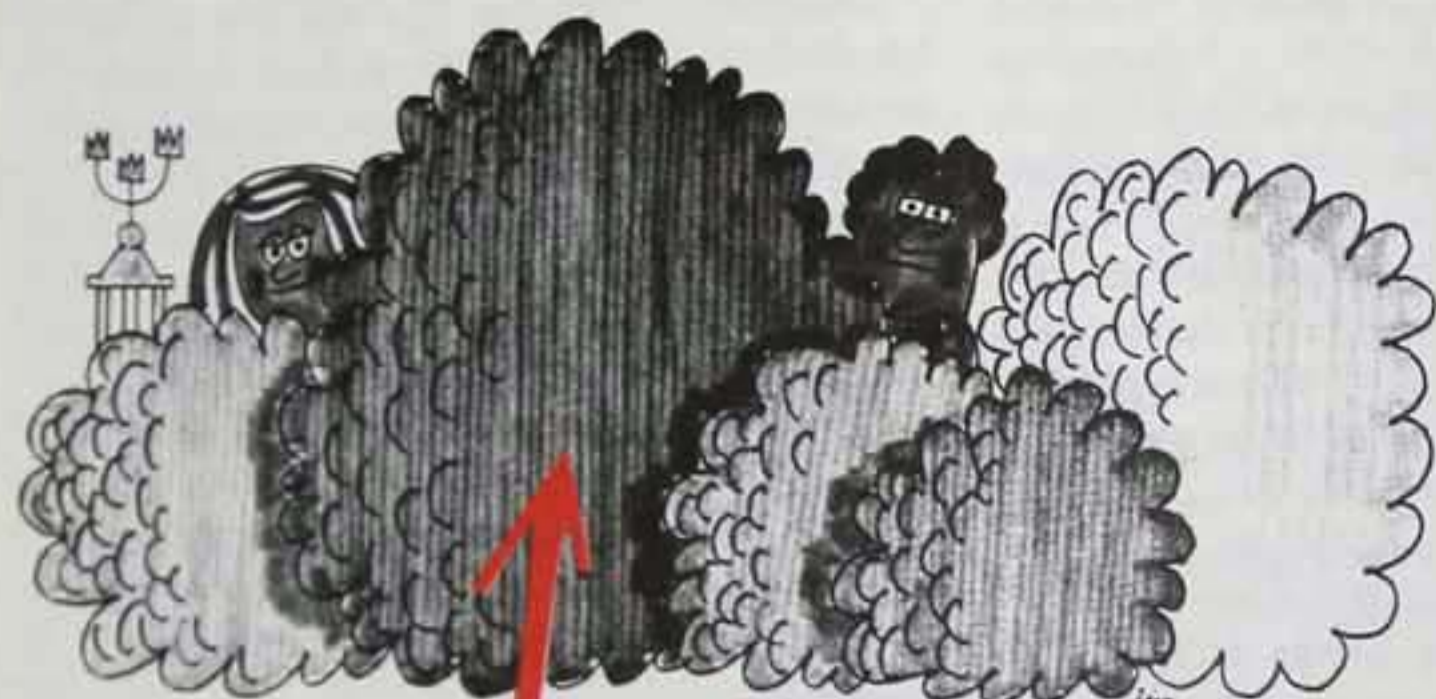
Av tabellen framgår driftbudgetens *nettokostnader* (bruttokostnaderna minus intäkter som t. ex. statsbidrag och avgifter) år 1981 och 1982. *Nettokostnaderna* visar hur mycket skattemedel som behövs för varje verksamhet (utdebiteringsbehovet).

Kolumnen *utdebitering* visar hur stor del av kommunens skattesats 14:00 som dessa skattemedel motsvarar. Ett exempel: I kolumnen utdebitering anges för området central förvaltning 0:69 kronor. Det innebär att 0,69 % av den beskattningsbara inkomsten går till detta område. För en stockholmare med en beskattningsbar inkomst (i princip den taxerade inkomsten minus grundavdrag) om 60 000 kronor betyder det ca 414 kronor.

Tabellen visar också nettokostnaderna per invånare. De har räknats fram efter en beräknad befolkning i Stockholm på 642 500 invånare i genomsnitt under 1982.

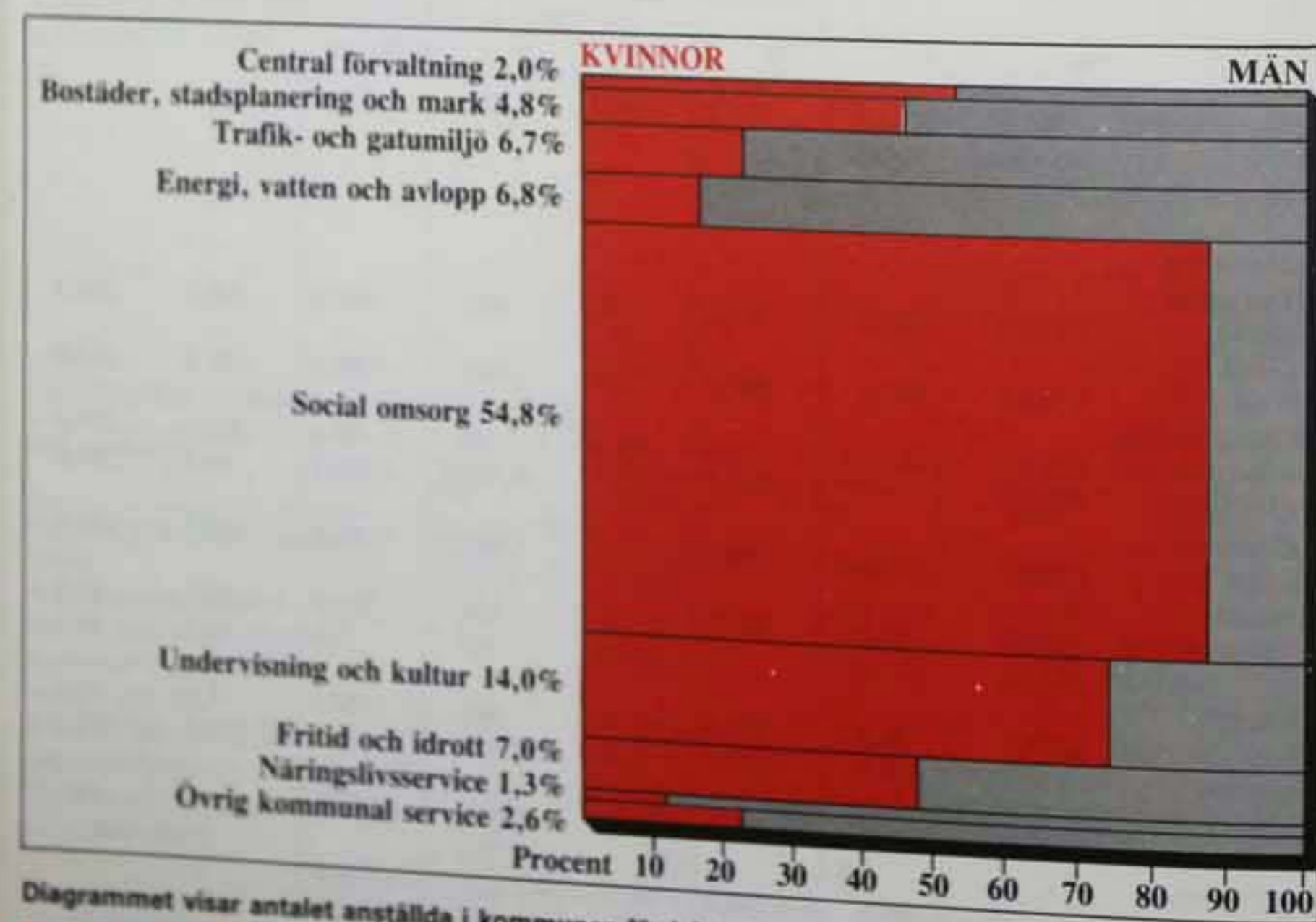
	Driftbudget 1982			Investeringsbudget 1981				
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	
1 Central förvaltning	269,0	57,8	211,2	0,69	329	192,6	-	1,7
2 Bostadsförsörjning, stadsplanering och fastighetsförvaltning	1 754,0	1 185,5	568,5	1,85	885	562,9	305,2	284,4
3 Trafik- och gatumiljö	1 158,9	721,3	437,6	1,43	681	380,5	222,5	204,9
4 Energiförsörjning, vatten och avlopp	2 751,0	2 719,7	31,3	0,09	49	35,5	387,7	331,6
5 Social omsorg	4 052,8	1 409,6	2 643,2	8,61	4 102	2 326,4	50,2	85,6
6 Undervisning och kultur	2 348,0	1 150,0	1 198,0	3,90	1 862	1 088,5	107,7	87,0
7 Fritids- och idrottsverksamhet	673,0	65,5	607,5	1,97	941	554,9	63,7	56,6
8 Näringslivsservice	227,2	221,1	6,1	0,02	10	15,8	14,1	16,4
9 Övrig kom. service	198,1	26,1	172,0	0,56	267	154,7	19,5	20,3
10 Finansiering	2 918,1	4 495,5	+ 1 577,4	+ 5,12	+ 2 444	+ 1 295	+ 1 170,6	+ 1 088,5
Summa	16 350,1	12 052,1	4 298,0	14:-	6 682	4 016,8	-	-
Förskott på kommunalskatten	-	4 298,0	+ 4 298,0	+ 14:-	+ 6 682	+ 4 016,8	-	-

1 Central förvaltning

aktiv medverkan

Personalnämnden ansvarar bl. a. för kommunens centrala personalutbildning. För att ge de anställda bättre möjligheter att aktivt kunna delta i planeringen och genomförandet av arbetet, bedrivs en utbildning som kallas AKTIV MEDVERKAN. Den vänder sig i första hand till de stora personalgrupper som annars inte nås av så mycket fortbildning.

Diagrammet visar antalet anställda i kommunen fördelat efter verksamhetsområde och kön.

Avsnittet *central förvaltning* omfattar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen, utrednings- och statistikkontoret, drätselnämnden, besvärnämnden, revisorskollegiet, valnämnden och personalnämnden.

Under **kommunfullmäktige** upptas kostnaderna för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, borgarråden, stadskansliet, datacentralen, kontorservice, partistöd, beredningar, kommittéer m. m. För kommunalt partistöd och utbildning av kommunens förtroendemän avsätts drygt 8 Mkr. För bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna avsätts 1,1 Mkr. Kommunens datafrågor, administrativ utveckling och rationalisering är föremål för utredning. Till beredningar, kommittéer och utredningar anslås 7,7 Mkr.

Utrednings- och statistikkontoret, som är underställt kommunstyrelsen, utför övergripande utredningsarbete och prognoser samt upprättar och publicerar statistik om kommunala verksamheter och förhållanden inom kommunen.

Besvärnämnden kan ta upp och avgöra besvär över beslut om kommunala tjänstetillsättningar och förordnanden, men också beslut om entlediganden och disciplinär åtgärd.

Revisorskollegiet granskar nämndernas och styrelsernas verksamheter. **Valnämnden** organiserar och genomför valförrättningar vid allmänna val, kyrkofullmäktigeval samt omröstningar beslutade av riksdag eller kommunfullmäktige.

Drätselnämnden svarar för förvaltningen av kommunens ekonomi och bokföring. Under drätselnämnden har också upptagits medel för kommunens bidrag till bl. a. *Stockholms Mark- och lokaliseringbolag (SML)*, *Stockholms Information Service (SIS)* och *Stockholms kommuns avfallsförädlings AB (SKAFAB)*.

Personalnämnden är bl. a. kommunens pensionsmyndighet och svarar för ärenden om anställningsvillkor för kommunens anställda, arbetsmiljöfrågor, personalhälsovård, utbildning och jämställdhetsfrågor.

	Driftbudget 1982			1981		Investeringsbudget 1982		1981	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb.	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	Utgifter	Utgifter
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr
Kommunfullmäktige	144,4	46,0	98,4	0,32	153	88,1	-	-	-
Utrednings- och statistikkontoret	18,1	1,1	17,0	0,06	27	19,8	-	-	-
Besvärnämnden	0,1	-	0,1	-	-	0,1	-	-	-
Revisorskollegiet	8,9	0,1	8,8	0,03	14	7,9	-	-	-
Valnämnden	5,1	-	5,1	0,02	8	0,3	-	-	-
Drätselnämnden	47,8	1,3	46,5	0,15	72	42,5	-	1,7	-
Personalnämnden	44,6	9,3	35,3	0,11	55	33,9	-	-	-
Summa	269,0	57,8	211,2	0,69	329	192,6	-	1,7	-

2. Stadsplanering, bostadsförsörjning och fastighetsförvaltning

Ansvar för stadsplanering och bostadsförsörjning ligger i första hand på fastighetsnämnden och byggnadsnämnden. Även rådet till skydd för Stockholms skönhet och bostadsförmedlingsstyrelsen deltar i verksamheten.

Med fastighetsförvaltning avses fastighetsnämndens förvaltning av kommunens mark som upplåts med tomträtt för bostäder och arbetsplatser. Även nämndens förvaltning av byggnader och lantegendomar ingår i begreppet.

Fastighetsnämndens viktigaste uppgift är att främja upprustningen och utbyggnaden av bostäder och arbetsplatser i kommunen. Nämnden svarar även för förmedling av lån och bidrag vid ny- och ombyggnader av bostäder samt sköter utbetalningen av bostadsbidrag till barnfamiljer och ensamstående. Därutöver har nämnden serviceuppgifter åt andra kommunala förvaltningar, bl. a. lokalhållning.

Byggnadsnämnden svarar för kommunens planläggning, granskning och rådgivning i samband med byggande, byggnadslov samt stadsmätning.

Bostadsförmedlingsstyrelsen svarar för förmedling av lägenheter till bostadssökande som av

sociala eller medicinska skäl är i trängande behov av bostad. Den svarar också för att ersättningslägenheter kan ställas till förfogande vid saneringen av icke-moderna bostäder.

Kommunens skönhetsråd deltar i stadsplaneringen som rådgivare i natur-, kultur- och stadsbildsfrågor.

Planarbete för att genomföra kommunens bostadsförsörjningsprogram och utbyggnaden av bostadshotell och barnomsorg har förtur. I city fullföljs planläggningen av ännu oreglerade delar som exempelvis Kungsgatsområdet. På Skarpnäcksfältet och i Kista arbetsområde pågår planarbete för arbetsplatser. Vidare skall planer upprättas för Skrubba-triangeln och Akalla arbetsområde.

En generalplan för Hanstaområdet kommer att utarbetas under år 1982. Översiktliga studier visar på att området kan rymma drygt 7 000 lägenheter för 17 000 invånare och ca 15 ha industrimark. Samtidigt med att en generalplan utarbetas kommer en rad andra viktiga frågor att behandlas såsom energihushållning, energiproduktion och kollektivtrafikens utformning.

I Snösätra, Rågsved, bygger det kommunala bostadsbolaget AB Familjebostäder drygt 500 lägenheter. Samtidigt byggs två friliggande barnstugor samt butik. Husen har isolerats mycket väl. Dessutom har man vänt de flesta husens öppna sidor mot söder för att få så mycket sol som möjligt. I planeringen har man även lagt stor vikt på att spara naturmarken, ekarna och björkarna. Bl. a. kostar det 250 000 kr. styck för entreprenören om man förstör stora ekar.
Foto: AB Familjebostäder

En idéävling om bebyggelsen på Södra Stationsområdet har nyligen avslutats. Utvärderingen av tävlingen skall ligga till grund för programmet för det fortsatta stadsplanearbetet.

Bostadsbyggandet i Stockholm styrs av *bostadsförsörjningsprogrammet* (KBP). I programmet redovisas planerad nyproduktion av lägenheter och upprustning av omoderna lägenheter för de närmaste fem åren. Programmet ses över en gång per år och antas av kommunfullmäktige. Under åren 1981–1985 beräknas ca 14 800 nya lägenheter komma att produceras och ca 15 400 omoderna eller halvmoderna lägenheter att upprustas.

Kommunens följdinvesteringar vid bostadsbyggandet beräknas under 1982 uppgå till ca 210 Mkr. Kommunen svarar bl. a. för gator och vägar, el-, va- och värmeförsörjning samt skolor och daghem. Bostadsbyggandet sker nästan helt på kommunens mark och till övervägande del i de kommunala bostadsbolagens regi. I innerstaden sker nyproduktion av bostäder huvudsakligen på Södermalm. Stora projekt i ytterstaden är främst Skarpnäcksfältet, Snösätraområdet i Rågsved och Prästgårdsgärdet i Älvsjö. Planeringen av de stora bostadsområdena Hansta och Södra Station har startat.

Efterfrågan på bostäder i kommunen och den ensidiga befolkningssammansättningen i många bostadsområden innebär att kommunen måste pröva alla möjligheter att ytterligare öka bostadsbyggandet främst genom förtätning och modernisering av äldre bostadsområden och ett effektivare markutnyttjande vid utbyggnad av nya bostadsområden. Även den planerade avkontoriserings i innerstaden, för vilken 10 Mkr särskilt avdelats, ger ett tillskott av bostäder.

Samtidigt finns dock risk för att bostadsbyggandet hämmas av de snabbt stigande produktionskostnaderna som ger höga inflyttningshyror. För att motverka bl. a. denna tendens utger kommunen även under 1982 ekonomiskt stöd till bostadsbyggandet bl. a. genom att avstå från att kräva utdelning på sitt aktiekapital i de kommunala bostadsbolagen och att ge bidrag vid ny- och ombyggnad av bostäder på kommunens mark. Stödet kan värderas till ca 17,5 Mkr. Vidare tillskjuter kommunen 20 Mkr för ökning av

Bilden visar grundförstärkningsarbeten i samband med upprustning av ett bostadshus i Gamla Stan. Arbetet tillgår så att ett hål borras genom fyllningslagren varefter det fylls med bentonitlösning. En stältpåle förs sedan ned och drivs till stopp i grusåsen under fyllningen.
Foto: Peter Josephson

aktiekapitalet i Svenska Bostäder på grund av bolagets nyproduktion.

Bostadsbidragen till barnfamiljer ökar reellt under 1982.

Hyreslägenheter som byggs i kommunen förmedlas antingen av det *regionala bostadsförmedlingsorganet* (KSB) eller av *Stockholms lokala bostadsförmedlingskontor*. Bostadsrättslägenheter och småhus förmedlas i huvudsak direkt av byggherren, t. ex. HSB och fastighetsnämndens småhusavdelning.

Bostadsförmedlingskontoret har hos KSB begärt att för år 1982 få disponera ca 3 600 lägenheter till förturer och som ersättningsbostäder vid sanering.

Kommunfullmäktige har beslutat att *bostadsansyningslagen* skall tillämpas i kommunen. I ett första skede avses den gälla i innerstaden och på Essingeöarna. Med en aktiv tillämpning kan lagen bli ett verksamt medel mot boendesegregation och ge bostadssökande ökade möjligheter att erhålla bostad. Den kan även motverka svart försäljning av lägenheter och s. k. smygkontorisering. Då fullmäktiges beslut är överklagat är det oklart när lagen kan börja tillämpas.

"Kungsbropalatset" (Hasseln 5) i hörnet Vasagatan/Kungsgatan ägs av kommunen och förvaltas av fastighetsnämnden. Byggnaden innehåller ca 4 000 m² bruksarea. Tak och fasader är nyligen renoverade. Under 1982 påbörjas inre upprustning och ombyggnad för totalt ca 10 Mkr.
Foto: Staffan Brunborg och Karl Fritsche

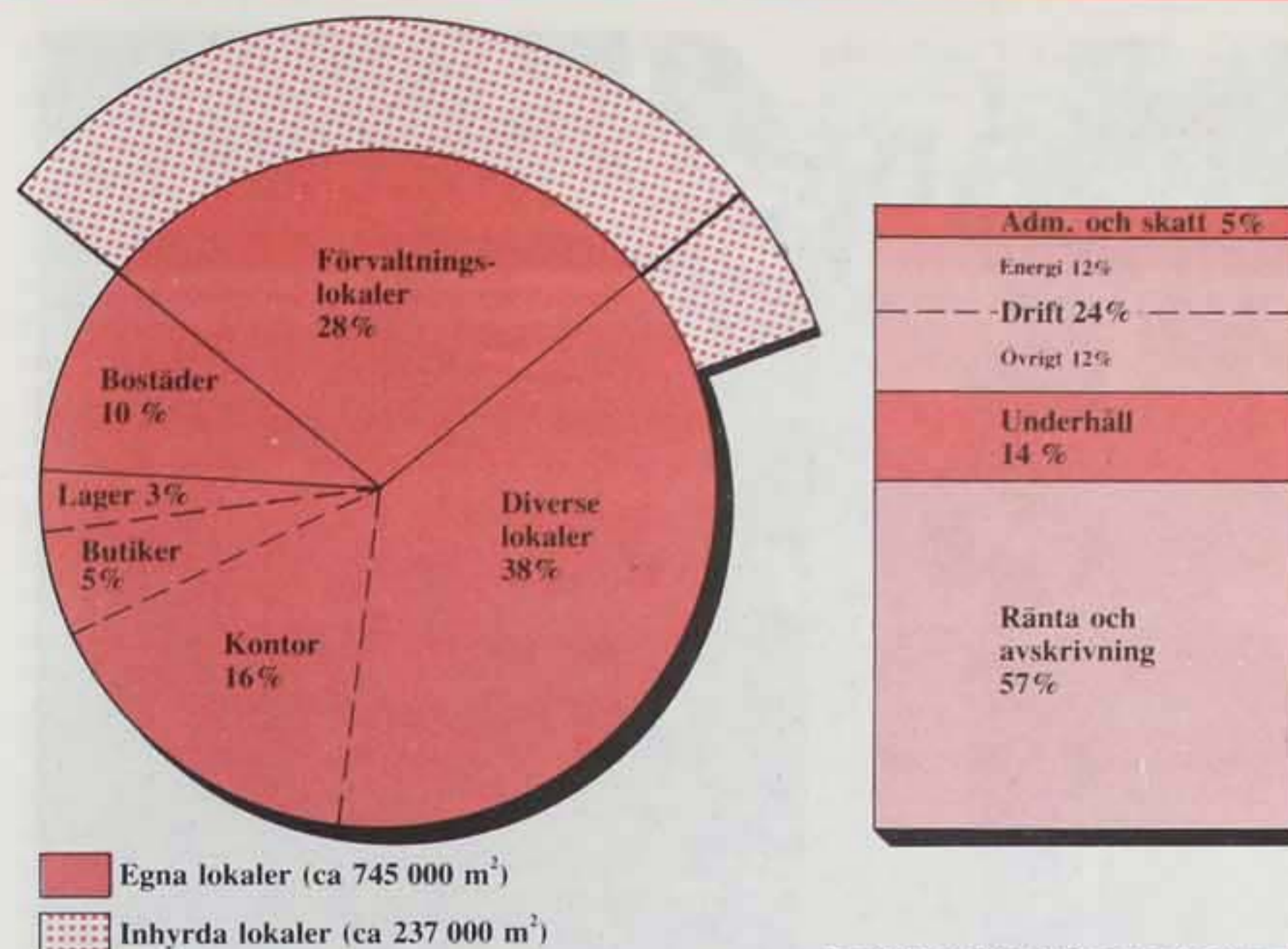
Totalt innehar kommunen ca 56 000 fastigheter varav ca 31 000 förvaltas av fastighetsnämnden. Av dessa är ca 27 000 upplåtna med tomträtt eller arrende för bostads- och arbetsplatsändamål. Tomträternas sammanlagda markareal uppgår till ca 3 000 ha eller ca 16 % av kommunens landyta. Kommunens övriga fastigheter disponeras för bl. a. kommunala byggnader, gator, parker m. m.

Nämnden förvaltar således ca 500 bebyggda fastigheter såsom Kulturhuset med provisoriska Riksdagshuset, 1:a och 5:e höghusen, Tekniska Nämndhuset och Stadshuset. Även bostadshus och s. k. kulturhus ingår i nämndens byggnadsbestånd. Inklusivt inhyrda lokaler uppgår nämndens lokaler till omkring 1 miljon m². Omkring 40 % av lokalytorna upplåts till andra kommunala förvaltningar.

Driftresultatet för förvaltade lokaler förbättras

under 1982 genom bl. a. energisparande och marknadsanpassning av hyrorna. För upprustning och modernisering av nämndens byggnader anslås ca 66 Mkr. Större projekt är bl. a. upprustningsarbeten i kv. Hasseln 5 (Vasagatan/Kungsgatan). Vidare avslutas ombyggnad av Stadsbiblioteket. Tekniska Nämndhuset ansluts till fjärrvärmenätet och centralbadsbyggnaden upprustas så att dess framtida bevarande säkerställs. Utrymmet för åtgärder i nämndens bostadshus och s. k. kulturbyggnader ökar under 1982 till drygt 10 Mkr. För bl. a. energispar- och handikappanpassningsåtgärder i byggnaderna ingår särskilda anslag med ca 10 Mkr.

Nämnden förvaltar även omkring 35 000 ha lantegendomar utanför kommungränsen. Av marken utnyttjas ca 19 500 ha för skogsbruk och ca 7 400 ha för jordbruk.

Fördelning av förvaltade ytor på ändamål.

Fastighetsförvaltningens kostnadsfördelning 1982 (totalt ca 250 Mkr).

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget	
	Kostnader	Intäkter	Netto-kostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Netto-kostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	
<i>Byggnadsnämnden</i>	95,1	25,9	69,2	0,23	107	64,8	0,8	0,8	
<i>Skönhetsrådet</i>	0,1	-	0,1	-	-	0,4	-	-	
<i>Bostadsförmedlingsstyrelsen, o. d.</i>	16,7	-	16,7	0,04	26	13,9	-	-	
<i>Fastighetsnämnden</i>									
Upplåtelse av mark	537,4	325,2	212,2	0,69	330	180,3	220,1	186,2	
Bostadspolitiska åtgärder	177,4	1,0	176,4	0,58	275	175,3	-	-	
Förvaltning av byggnader och egendomar	308,7	227,7	81,0	0,27	126	113,7	61,3	73,2	
Kulturhus	11,9	-	11,9	0,04	19	10,0	14,3	13,0	
Övrigt	506,7	505,7	1,0	-	2	4,5	8,7	11,2	
Småhusverksamhet	100,0	100,0	0	-	-	0	-	-	
Summa	1 754,0	1 185,5	568,5	1,85	885	562,9	305,2	284,4	

3 Trafik och gatumiljö

Trafikövervakarna utför en ofta otacksam men viktig uppgift. Genom att se till att vi alla följer nödvändiga trafik- och parkeringsföreskrifter bidrar de till att främja trafiksäkerheten och framkomligheten på våra gator och vägar.
Foto: Anders Nyström

Gatunämnden ansvarar för trafik- och parkeringsplanering inom kommunen. Verksamhetsområdet omfattar dessutom såväl drift och underhåll av gatunätet som om- och nybyggnad av trafikleder, gator, gångbanor etc. En annan väsentlig uppgift är gatu- och parkrenhållning samt vinterväghållning. Därutöver har nämnden bl. a. s. k. sidoordnade uppgifter, t. ex. medverkan i utbyggnad och underhåll av tunnelbanor.

Kommunens trafikpolitik är i princip fastlagd i Trafikplan 77 och kommunfullmäktiges beslut om "styrmedel för begränsning av biltrafiken i Stockholms innerstad". Målet är att minska biltrafiken i innerstaden och att förbättra trafiksäkerheten och miljön. I Trafikplan 77 ingår också åtgärder för att förbättra framkomligheten för buss- och cykeltrafiken. Den angivna målsättningen är att begränsa biltrafiken i innerstaden med 20 % jämfört med 1976 före utgången av 1982. Hittills har biltrafiken ej minskat i denna omfattning. Gatunämnden har med anledning härav uppdragit åt gatukontoret att skaffa sig beredskap för de ytterligare åtgärder som bör vidtas för att uppnå målet. En redovisning av de trafikpolitiska åtgärdernas effekter kommer att göras vid årsskiftet 1981/82.

För genomförande av de åtgärder som ingår i trafikplanen har i 1982 års budget totalt avsatts 24,9 Mkr.

Under 1982 fortsätter arbetet med trafiksaneringar bl. a. kommer provisoriska gatuavstängningar, hastighetsdämpande åtgärder etc. att

genomföras i Vasastaden och på Södermalm. Frågan om att införa hastighetsbegränsningar till 30 km/tim. vid daghem, skolor och pensionärsinstitutioner har aktualiserats. Medel har avsatts för att andra hastighetsdämpande åtgärder skall kunna genomföras inte minst vid förorternas bostadsgator. Särskilda medel ingår dessutom för buss-prioriterade körfält och trafiksignaler.

Särskilda medel, 10,6 Mkr, har upptagits i budgeten för utbyggnad av cykelvägar. Därutöver prövas i samband med gatuombyggnader, exploateringar och trafikledsbyggande möjligheterna att tillskapa nya cykelvägar.

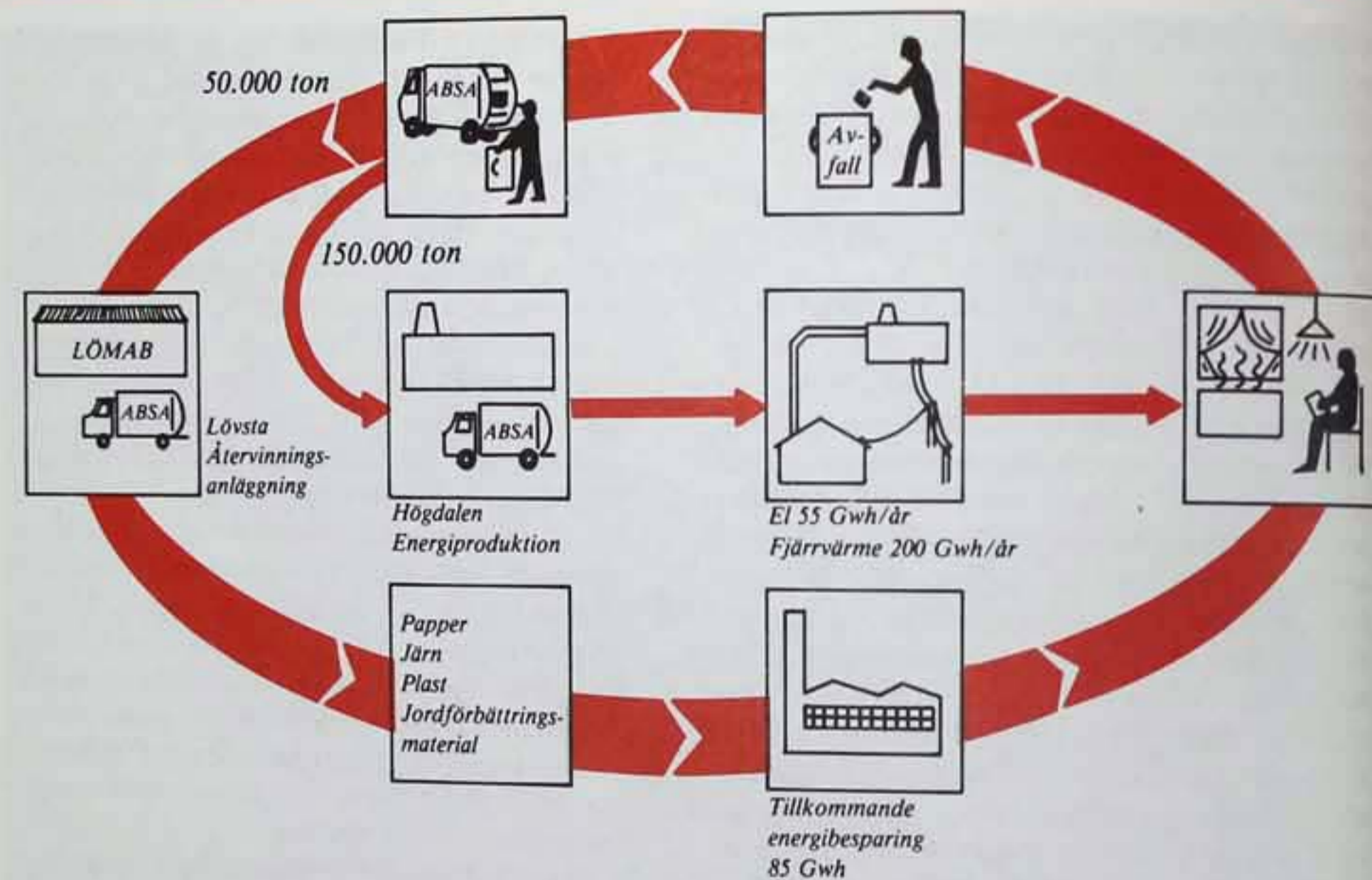
Investeringsverksamheten domineras av den pågående utbyggnaden av Söderleden på sträckan mellan Högbergsgatan och Gullmarsplan. Mellan Högbergsgatan och Ringvägen går leden i tunnel och från tunnelmynningen vid Ringvägen till Gullmarsplan byggs en ny högbro (Johanneshovsbron). Utgifterna för Söderledsprojektet beräknas till ca 90 Mkr under år 1982 och statsbidragsinkomsterna till ca 55 Mkr.

En stor del av övriga investeringar i gatunätet genomförs inom ramen för övergripande handlingsprogram såsom Trafikplan, Cityplan och bostadsförsörjningsprogram.

Flera av kommunens broar, viadukter m. fl. s. k. konstbyggnader är i stort behov av upprustning. Under år 1982 påbörjas bl. a. upprustning och rostskyddsmålning av Västerbron.

	Driftbudget 1982				Investeringsbudget			
					1981	1982	1981	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	
<i>Gatunämnden</i>								
Gator, vägar m m	357,7	79,2	278,5	0,91	433	245,7	190,6	151,5
Parkeringsrörelsen	72,4	87,3	+ 14,9	+ 0,04	+ 23	+ 18,2	-	-
Gaturen hållningen	171,0	34,1	136,9	0,44	213	123,2	3,9	6,8
Arbeten åt utomstående	177,0	177,0	-	-	-	-	-	-
Teknisk service åt kommunens förvaltningar	332,5	332,5	-	-	-	1,0	24,5	42,0
Övrigt	48,3	11,2	37,1	0,12	58	28,8	3,5	4,6
Summa	1 158,9	721,3	437,6	1,43	681	380,5	222,5	204,9

4. Energiförsörjning, vatten, avlopp och

Avfallsmängden från hushåll och affärer inom Stockholms kommun uppgår till ca 200 000 ton per år. Av avfallet används ca 150 000 ton för energiproduktion i Högdalenverket och ca 50 000 ton för återvinning av avfallsråvaror i Lövsta återvinningsanläggning. Dessutom tillvaratas ca 10 000 ton träavfall för flistillverkning i Hammarby. Stockholms kommuns avfallsförädlingsaktiebolag, SKAFAB, är huvudansvarig för all avfallshandling inom kommunen. Hämtningen av avfallet sköter ett dotterbolag AB Stockholmsavfall, ABSA, med hjälp av entreprenörer. Dessutom finns dotterbolagen Lövsta materialåtervinning AB, LÖMAB, samt AB Hammarbyflis.

Under industriverksstyrelsen svarar vatten- och avloppsverket för va-försörjningen medan energiverket ansvarar för kommunens energiförsörjning.

Vattenförbrukningen i kommunen antas under 1982 öka något till 82,5 milj. m³. Leveranserna till grannkommunerna väntas öka med 0,3 milj. m³ till 31,8 milj. m³. Bruknings- och abonnemangsavgiften för vatten och avlopp inom kommunen höjdes senast den 1 januari 1979 och förblir oförändrad under år 1982.

Investeringarna i vatten- och avloppsanläggningarna ökar under 1982. Vid Åkeshov/Nockeby avloppsreningsverk fortsätter arbetet med att förstärka den biologiska reningens kapacitet. Energiförbrukningen minskas genom olika åtgärder, bl. a. skall rökgas utnyttjas för uppvärmning vid avloppsreningsverken. Ledningsarbeten utförs i

samband med bostads- och industriexploateringar och vid den fortsatta upprustningen av va-näten i Spånga/Hasselby och Gamla Enskede. Under 1982 sätts 3,4 Mkr för omisolering av huvudvattenledningar.

Avloppsnätet kan antingen bestå av en gemensam ledning för spillvatten och dagvatten, det s. k. kombinerade systemet, eller av skilda ledningar, det s. k. duplikatsystemet. Tidigare skulle va-verket vid nybyggnad tillämpa duplikatsystemet och successivt bygga om de kombinerade ledningarna till duplikatsystemet. Efter beslut av koncessionsnämnden för miljöskydd har nu va-verket fått möjlighet att utarbeta en ny plan för Stockholms framtida avloppssystem, där det kombinerade systemet efter vissa kompletteringar i många fall bör kunna bibehållas.

Vatten- och avloppsverkets resurser för restau-

avfallshandling

tering av sjöar, vattenundersökningar, kontroll av industriellt avloppsvatten med flera vattenvårdsåtgärder uppgår år 1982 till 6,4 Mkr. Pågående sjörestaureringsprogram fortsätter.

Under året satsar kommunen 2,5 Mkr på förbättringsåtgärder i sjöar och vattendrag. I Långsjön kommer vi att bygga en ny damm och rensa utloppsdiket. Under år 1981 byggdes en anläggning i samarbete med Solna för att pumpa ut Brunnsvikens syrefattiga bottenvatten genom Ålkistan till Värtan. Den anläggningen har nu tagits i drift och kommer att öka vattenomsättningen i Brunnsviken. I anslutning till restaureringsarbeten i Laduviken uppfördes ett deponeringsområde för slam. Återställningsarbeten kommer att påbörjas under år 1982. Vegetationsbekämpning kommer att utföras i Magelungen. Åtgärder skall även genomföras i syfte att förbättra vattenkvaliteten i Lillsjön. I samarbete med Tyresö, Haninge och Huddinge inleds dessutom en reglering av Tyresån. Inom ramen för sjörestaureringsprogrammet kan även åtgärder i sjön Flaten bli aktuella under 1982. För att projektera arbeten i andra sjöar och vattendrag under de närmast följande åren samt för att följa upp och utvärdera redan genomförda restaureringsprojekt, finns medel anslagna.

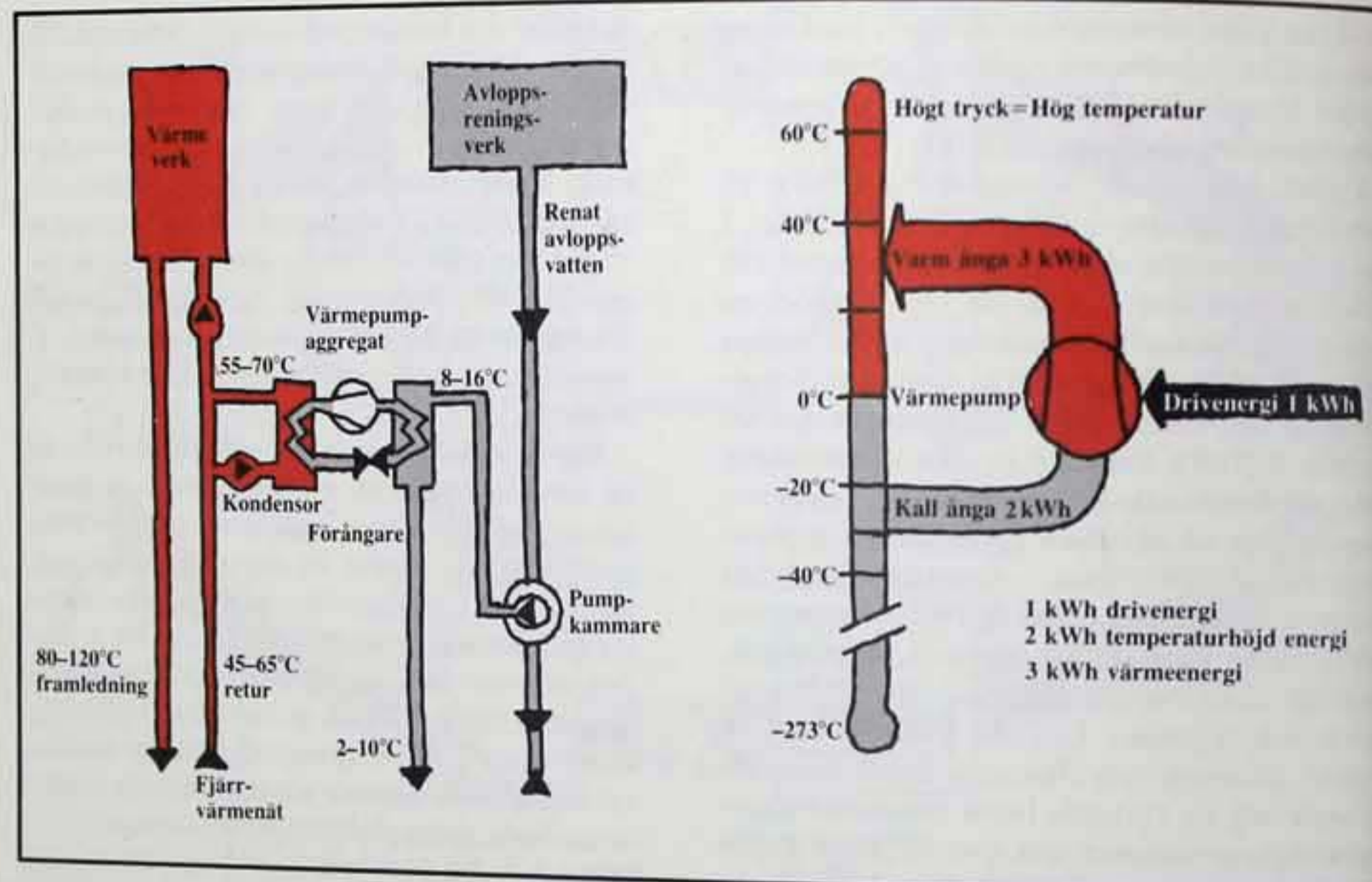
Jämfört med 1981 beräknas energiförbrukningen öka med 2,4 % för el och med 7,7 % för fjärrvärme. Ökningen för el beror bl. a. på nyproduktion

av lokaler och bostäder och övergång från olja och gas till el för uppvärmning av småhus. Fjärrvärmeförbrukningen ökar i takt med utbyggnaden och anslutning av nya abonnenter till fjärrvärmånätet. Energisparandet hos befintliga abonnenter har dock reducerat ökningstakten. Försäljningen av gas fortsätter att minska främst beroende på övergång från uppvärmning med gas till el och fjärrvärme. Under 1982 kommer gasen endast att svara för 4,1 % av energiverkets distribuerade energi.

Stor-Stockholms energi AB (STOSEB), som är ett samarbetsorgan för energifrågor för 15 kommuner i Stor-Stockholmsregionen, har under 1981 presenterat ett förslag till regional energiplan, STOSEB 80. I förslaget behandlas de olika faktorer som påverkar energiförsörjningen. Bl. a. har fyra alternativ för fjärrvärmeförsörjning av regionen presenterats. Dessa är hetvattenöverföring från Forsmark, ett integrerat och ett decentraliserat kolalternativ samt ett värmepumpsalternativ. Innan beslut fattas skall kommunerna inom STOSEB och övriga intressenter yttra sig över energiplanen. I nära anslutning till den regionala energiplanen pågår även arbete med att ta fram en kommunal energiplan för Stockholm.

Kommunens bolag, AB Svarthålsforsen, svarar för produktion av elström och fjärrvärme. Elströmmen kommer främst från vattenkraft- och kärnkraftverk och i mindre del från kraftvärme-

	Driftbudget 1982					Investeringsbudget	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	1981		1982	1981
	Mkr	Mkr	Mkr	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter
				Kr	Mkr	Mkr	Mkr
Vatten- och avloppsverket							
Vattenproduktion	160,9	151,6	9,3	0,03	14	1,3	48,5
Avlopp och rening	266,2	254,1	12,1	0,04	19	2,1	73,6
Övrigt	23,5	23,5	± 0	-	-	± 0	-
Energiverket							
Elförsörjning	1 042,1	1 068,5	+ 26,4	+ 0,08	+ 41	+ 4,1	170,7
Fjärrvärme	834,4	855,0	+ 20,6	+ 0,07	+ 32	+ 16,3	89,2
Gasförsörjning	169,9	149,6	20,3	0,06	32	+ 19,6	0,5
Övrigt	254,0	217,4	36,6	0,11	57	+ 32,9	5,2
Summa	2 751,0	2 719,7	+ 31,3	0,09	49	35,5	387,7
							331,6

Inom Stoseb 80-projektet har möjligheterna att använda stora värmepumpar för inmatning av värme i fjärrvärmenätet undersökts. De värmekällor som prövas är avloppsvatten, sjövatten, uteluft samt spillvärme från vissa industrier. Med en värmepump komprimeras den värmeenergi som finns i t. ex. avloppsvatten. Därigenom får man ut en högre temperatur som kan utnyttjas i fjärrvärmesystemet. Principen är densamma som i ett kylskåp, men med värmepumpen tas värmen tillvara i stället för att ventileras bort.

Avloppsvatten är en av de mest intressanta värmekällorna. Den effekt som kan tas ut med värmepumpar när avloppsvattnet i reningsverken används som värmekälla har bedömts till följande (1 MW motsvarar effektbehovet för uppvärmning av 150 3-rumslägenheter)

Henriksdal	150 MW
Åkeshov/Nockeby	50 MW
Eolshäll	15 MW
Loudden	5 MW
Summa	220 MW

Inom AB Svarthålsforsen studeras och projekteras möjligheterna att utnyttja värme via värmepumpar i fjärrvärmesystemet, inom den närmaste femårsperioden bedöms följande värmepumpsprojekt vara aktuella

	Uteffekt	Värmekälla	Beräknad i drifttagning
Värtan	3 MW	sjövatten	1982
Loudden	5 MW	avloppsvatten	1982
Skarpnäck	8 MW	uteluft	1984
Värtan	10-12 MW	sjövatten	1983
Henriksdal	150 MW	avloppsvatten	1986/87

verk där olja används som råvara. Fjärrvärmen produceras i huvudsak med *olja* men även *kol* och *avfall* används för fjärrvärmeproduktion. Under 1982 slutförs en ombyggnad av Hässelbyverket så att fjärrvärmeproduktionen i västra nätet till största delen kan baseras på kol. Därigenom kan 80 000 m³ olja sparas varje år. AB Svarthålsforsen undersöker också om inte *värmepumpar* och *el* kan användas för fjärrvärmeproduktion. Exempelvis pågår installation av en värmepump i Loudden för att utnyttja värmen i avloppsvattnet och för bebyggelsen på Skarpnäcksfältet undersöks om värmeförsörjningen kan ske från en uteluftbaserad värmepump. Därutöver installeras en elpanna för fjärrvärmeproduktion i Akalla.

Energiverket svarar själv för produktion av gas med lättbensin som råvara samt för transformering av elström och distribution i ledningar av de tre energiformerna.

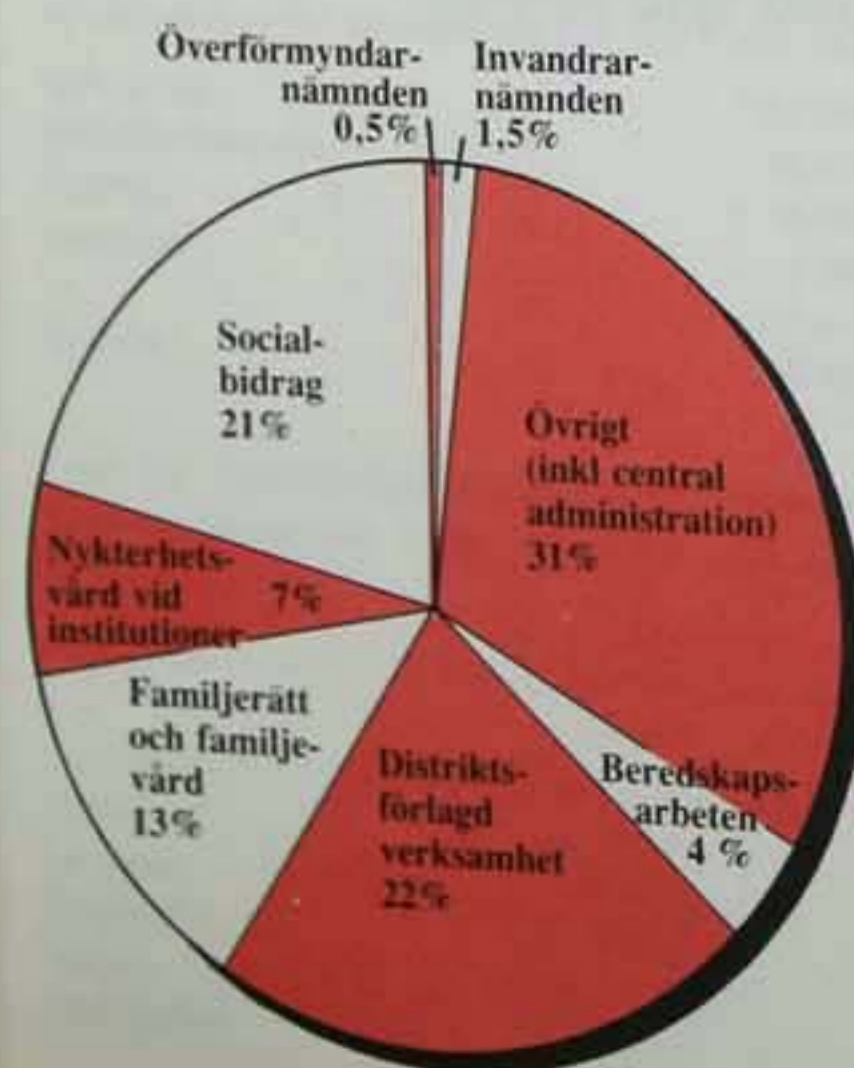
För 1982 beräknas energiverkets driftunderskott uppgå till 10 Mkr efter höjning av gastaxan med 6%. Kostnaden för uppvärmning av småhus med gas kommer då att ungefär överensstämma med den beräknade kostnaden för uppvärmning av småhus med olja. Taxan för lågspänd elström hålls oförändrad medan taxorna för högspänd elenergi och fjärrvärme genom indexanpassning automatiskt följer prisutvecklingen. Energiverket sköter räkningshantering och mätaravläsning för såväl energi- som vattenförbrukning. Hitintills har abonnenterna betalat sin konsumtion i efterskott. Även under 1982 kommer betalningen att ske i

efterskott men uppsnabbas så att räkningen omfattar förbrukningen fram till sista betalningsdatum.

För investeringar i *distributionsystemet* avsätts totalt 170,8 Mkr. Utöver investeringar för elförsörjning av nybyggnadsområden måste elnätet och transformatorstationerna i befintliga områden förstärkas och byggas ut i takt med ökad efterfrågan och åldersbetingad förslitning. Speciellt i kommunens äldre småhusområden är distributionsystemen i dåligt skick och dimensionerade endast för hushållsel. För att klara angelägenhetsskäl samt för att minska oljeberoendet i småhus och möjliggöra övergång till uppvärmning med el och med alternativa energikällor uppförs sammanlagt 25 Mkr.

Fjärrvärmeutbyggnaden med ledningsframdragning och anslutning av nya abonnenter fortsätter i oförändrad takt. Under 1982 beräknas ca 250-300 nya abonnenter anslutas till fjärrvärme. De största satsningarna görs i innerstaden, på Kungsholmen och på Södermalm. Utbyggnaden pågår även i södra och västra distriktet och i nybyggnadsområdet på Skarpnäcksfältet och kring Älvsjö centrum. I Liljeholmen/Gröndal fortsätter utbyggnaden som påbörjades 1981. Utbyggnadstakten i området har ökat. Därigenom kan nätdelarna knytas samman fortare och två tidigare planerade provisoriska panncentraler behöver därför inte byggas.

5:1 Allmän social omvårdnad

De flesta invandrargrupper har bildat egna organisationer. Nationsvis samlar man många människor i en bred och varierad verksamhet. Stödet till de ca 65 verksamma invandrarorganisationerna i Stockholm uppgår till 3,3 Mkr 1982. Foto: Gösta Glase

Kommunens nettokostnader för allmän social omvårdnad uppgår till drygt 785 Mkr. Kostnaderna för socialbidrag har beräknats till ca 165 Mkr, netto. Den 1 januari 1982 ersätts socialhjälp-, barnavårds- och nykterhetsvårdslagarna av en ny och enhetligt utformad socialtjänstlag. Den nya lagen innebär bl. a. att socialvårdens samhällspåverkande roll vidgas.

Verksamheten inom den allmänna sociala omvårdnaden omfattar socialnämndens öppna socialvård. Basen utgörs av servicecentralerna samt vård och rehabilitering vid kommunens olika institutioner för alkohol- och narkotikamissbrukare. Målet är här att tillgodose enskilda människors behov av stöd och behandling. I omvårdnaden ingår även invandrar-nämndens och överförmyndar-nämndens verksamheter.

Den 1 januari 1982 ersätts socialhjälp-, barnavårds- och nykterhetsvårdslagarna av en ny och enhetligt utformad socialtjänstlag.

För insatser inom nykterhetsvården anslås under året 9,5 Mkr. Av detta reserveras 1 Mkr för de fackliga organisationernas insatser i kampen mot social utslagning och alkoholmissbruk.

För en ersättningsenhet för korttidshotellet Ängshöjden finns medel avsatta.

Som ett viktigt led i strävandena att förbättra möjligheterna för ungdomar att få arbete och bostad inrättas ett service- och informationscentrum dit ungdom kan vända sig för att få vägledning och information.

Med anledning av den pågående försöksverksamheten med decentraliserad förvaltning vid

socialdistrikten 1 och 16 utarbetas förslag till ny organisation för socialförvaltningen. En viktig del i decentraliseringsarbetet är att förstärka distrikten samtidigt som den centrala administrationen reduceras. Decentraliseringen bör dessutom leda till ett bättre resursutnyttjande och en effektivare organisationsapparat. Under 1982 distriktsförläggs ett flertal centrala arbetsuppgifter.

Bidragen till organisationer som verkar på det sociala fältet ökar med 2 Mkr till 26,9 Mkr. Bl. a. ökar stödet till Synskadades förening i Stockholm.

Besparingar på 36,6 Mkr har inarbetats i årets budget, varav 12,4 Mkr inom gemensam administration.

Invandrar-nämnden svarar för kommunens service till invandrare. Stödet till invandrarorganisationerna ökar med 0,3 Mkr och uppgår 1982 till 3,3 Mkr. För tolkverksamhet finns medel avsatta för 40 000 tolktimmar. Invandrar-nämnden förutsätts få en mer aktiv roll i strävandena att förhindra att vissa folkgrupper ställs utanför gemenskapen.

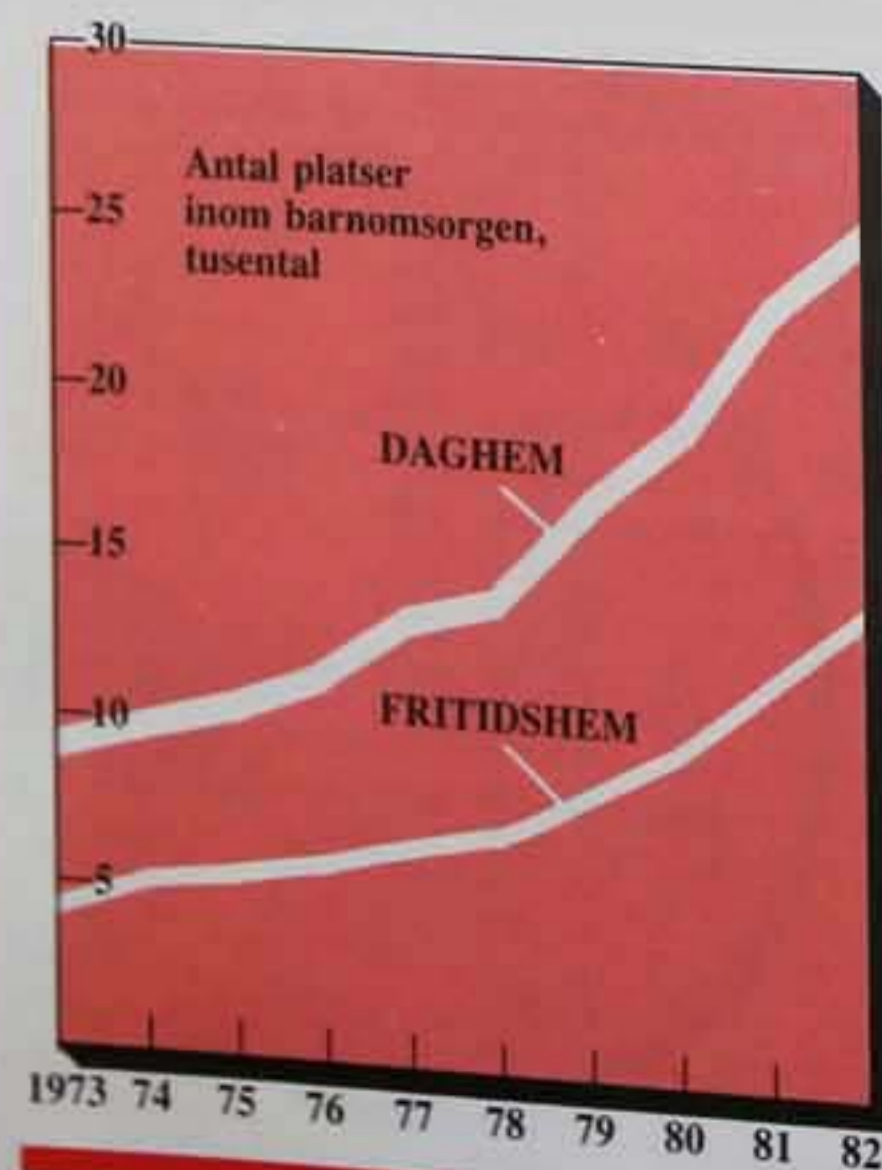
Överförmyndar-nämnden har till uppgift att bevaka och tillvarata omyndigas rättigheter.

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget 1982		1981	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb.	Nettokostnaden per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	
Sociala centralnämnden											
Socialhjälp	195,4	30,0	165,4	0,55	257	142,9	-	-			
Nykterhetsvård vid institutioner	118,7	62,1	56,6	0,19	88	67,6	6,0	5,0			
Familjerätt och familjevård	110,1	11,4	98,7	0,32	153	92,0	-	-			
Distriktsförlagd verksamhet (socialbyråer m m)	178,2	0,1	178,1	0,57	275	154,1	-	-			
Beredskapsarbeten	47,8	19,0	28,8	0,10	45	23,2	-	37,6			
Övrigt (inkl central administration)	295,0	52,3	242,7	0,79	375	243,6	-	0,1			
Invandrar-nämnden	14,3	4,5	9,8	0,03	15	9,0	-	-			
Överförmyndar-nämnden	4,8	-	4,8	0,01	7	4,4	-	-			
Summa	964,3	179,4	784,9	2,56	1 215	736,8	6,0	42,7			

5:2 Barntillsyn

Foto: Lars Anrén

En av de mest angelägna uppgifterna för kommunen är att tillgodose efterfrågan på platser i daghem och fritidshem så snabbt som möjligt. För 1982 är målet att bygga minst 2 300 platser i daghem och 2 300 platser i fritidshem. Diagrammet visar utbyggnaden under den senaste 10-årsperioden.

Kommunens *barnomsorg* omfattar omsorg av barn i *daghem*, *fritidshem*, *deltidsförskola* (lek-skola), *familjedaghem* samt ferievistelse i *feriehem* och på *sommargårdar*. Målet är att för omsorg och i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam social utveckling hos barn. Totalt satsas i 1982 års budget 876,9 Mkr på barnomsorgen. Kostnaden för barnomsorgen motsvarar 2:84 kr i skatteutdebitering eller ca 20 % av kommunens totala nettokostnader.

En av de mest angelägna uppgifterna för kommunen är att snabbt bygga ut barnomsorgen så att efterfrågan tillgodoses så snart som möjligt. För 1982 finns medel avsatta för en utbyggnad av 2 300 *daghem*splatser och 2 300 *fritidshem*splatser. I slutet av 1982 beräknas närmare 26 000 barn vara inskrivna i *daghem* och 14 900 barn i *fritidshem*. För att klara utbyggnaden ökar antalet anställda med ca 800. Totalt finns över 10 000 anställda i den kommunala barnomsorgen.

Antalet platser i familjedaghemmen bibehålls på nuvarande höga nivå. Med hänsyn till bl. a. att många barn fortfarande står i kö är det viktigt att åtgärder vidtas för att förbättra resursutnyttjandet inom barnomsorgen.

Koloniverksamheten vid sommargårdarna fyller en viktig social funktion. För att öka platsantalet sker i ökad utsträckning en övergång från 50-dagarsvistelser till 25-dagars. För 1982 kommer

verksamheten att bedrivas huvudsakligen i oförändrad omfattning.

Behovet av barnomsorg på oregelbundna arbetstider bör undersökas. Socialförvaltningen har därför fått i uppdrag att redovisa hur denna omsorg kan lösas.

Barnvårdarverksamheten för handikappade barn byggs ut under året.

Det s. k. *trefamiljssystemet* bibehålls på oförändrad nivå. Verksamheten, som omfattar ca 100 barn kommer att utvärderas under året.

Investeringsutgifterna inom barnomsorgen uppgår till 30,3 Mkr, varav 4 Mkr har avsatts för *upprustning av äldre barnstugor*.

Bidragen till utomstående uppgår till 8,1 Mkr varav 1,2 Mkr avser bidrag till Stiftelsen Barnens Dag. Härutöver har avsatts 0,8 Mkr för att underlätta för olika föreningar att utnyttja stiftelsens anläggningar.

För att säkerställa en fortsatt hög utbyggnadstakt behövs inkomstförstärkande åtgärder. Mot denna bakgrund har en höjning skett av barnomsorgstaxan. Den högsta avgiften blir 585 kr/månad för ett barn på daghem och 265 kr/månad för ett barn på fritidshem. I syfte att förbättra flerbarnsfamiljernas situation uttas ingen avgift fr. o. m. tredje barnet. Taxeförslaget beräknas ge ca 40 Mkr i ökade intäkter.

Inom programmet har gjorts besparingar på 20,0 Mkr.

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb.	Nettokostnaden per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	
<i>Sociala centralnämnden</i>									
Daghem	1 109,2	664,9	444,3	1,44	692	347,9	19,9	15,9	
Deltidsförskola	49,9	1,8	48,1	0,15	75	50,7	-	-	
Fritidshem	337,5	143,2	194,3	0,63	302	125,7	8,4	10,3	
Familjedaghem	149,9	91,8	58,1	0,20	90	74,2	-	-	
Sommarbarnsverksamhet	48,0	3,3	44,7	0,14	70	37,2	-	-	
Övrigt	115,5	28,1	87,4	0,28	134	69,9	2,0	8,8	
Summa	1 810,0	933,1	876,9	2,84	1 363	705,6	30,3	35,0	

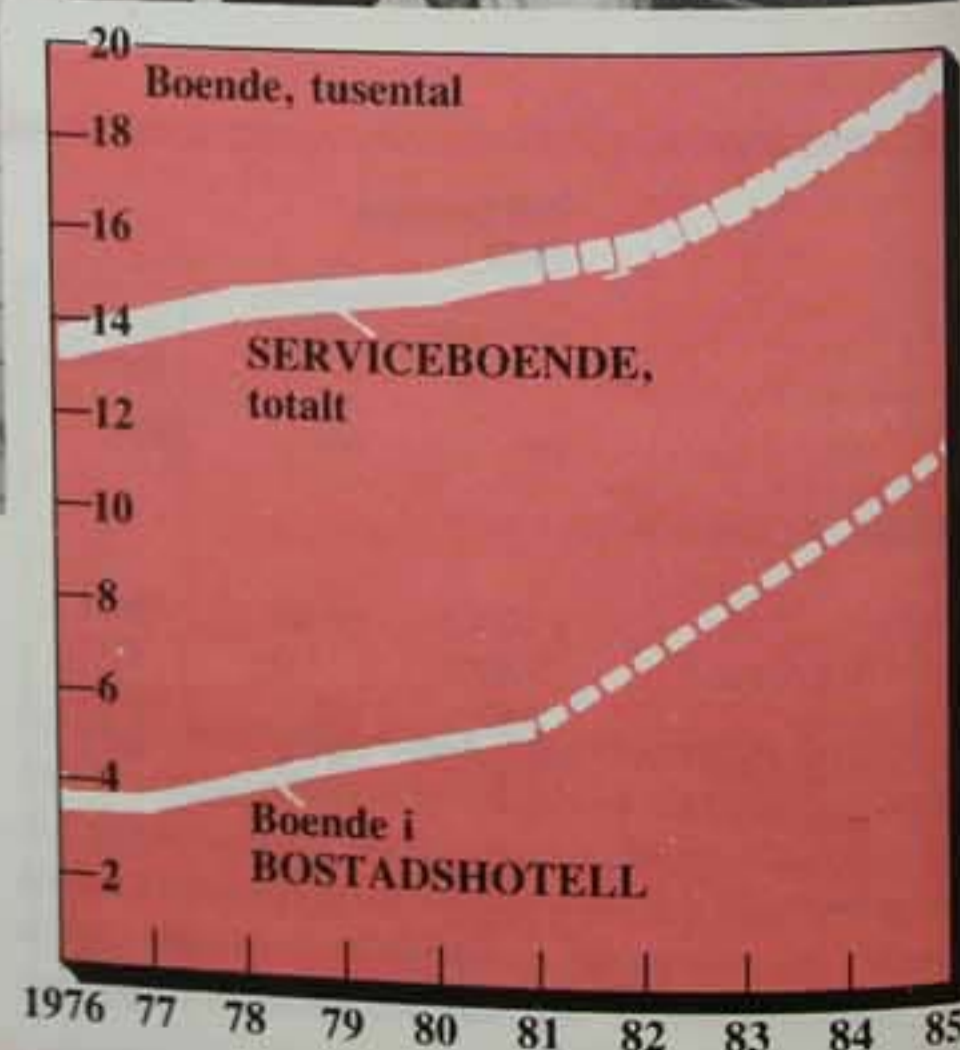
5:3 Äldre och handikappade

Ledsagarservice åt handikappade är en angelägen uppgift för kommunen. För 1982 satsar kommunen 2,1 Mkr netto på verksamheten, vilket motsvarar 65 000 timmar.

Foto: Bosse Eriksson

Inom äldrevården fortsätter utbyggnaden av servicehus för pensionärer (bostadshotell). Diagrammet visar den planerade utbyggnaden t. o. m. 1985.

Verksamheten omfattar främst *hemhjälp åt pensionärer och handikappade* samt drift och administration av olika slag av *servicebostäder*. Antalet stockholmare som är 65 år eller äldre beräknas i slutet av 1982 uppgå till ca 138 000. Det motsvarar drygt 21 % av hela befolkningen i Stockholm. I många stadsdelar utgör de äldre en mycket stor del av medborgarna.

Vård, omsorg och service för de äldre är en viktig del av kommunens verksamhet. I budgeten för 1982 avsätts 677,3 miljoner kronor (netto) för *äldreomsorgen*. Det motsvarar 2:22 i utdebitering. Till detta kommer kommunens kostnader för bostadsbidrag till pensionärer, som har beräknats till 304 miljoner kronor för 1982.

Äldrevårdens mål är bl. a. att skapa möjligheter för de äldre att bo kvar i sina egna bostäder och i den invanda miljön. Kommunens insatser när det gäller hemhjälp åt pensionärer, fotvård, vakhjälp m. m. är därför betydande. I 1982 års budget avsätts t. ex. medel för över 5 700 000 hemhjälpstimmor. Antalet hushåll, som regelbundet får hemhjälp, uppgår till ca 23 000.

Kommunen bedriver ett omfattande arbete för att ordna goda bostadsmöjligheter för pensionärer och handikappade. Under 1982 färdigställs nya bostadshotell i Högalid, Norra Hammarbyhamnen, Rågsved samt Fruängsgården med närmare 700 lägenheter. Totalt beräknas över 16 000 pensionärer bo i någon form av pensionärsbostad. *Handikappservicen* byggs ut med tre nya boendeserviceenheter i Enskededalen, Södra Hammarbyhamnen samt Högalid. För att garantera de

pensionärer som bor i pensionärsbostäder en god omvårdnad anpassas personaltäteten vid olika enheter till det aktuella vårdbehovet hos hyresgästerna.

Det är angeläget att samarbetet mellan den öppna hemhjälp och bostadshotell vidgas. Bl. a. bör hemhjälppersonalen ingå som en rörlig resurs vid bostadshotell.

Pensionärernas fritidsverksamhet har successivt byggts ut. Filmförevisningar, hobbyaktiviteter, utfärder, studieverksamhet, teater, pensionärs-gymnastik etc. samt olika slag av lokala arrangemang har stor betydelse för att bryta isolering och ensamhet. För 1982 avsätts närmare 30 Mkr för fritidsverksamhet. Under året tillkommer två kvarterscentra i Aspudden.

Bidrag till utomstående uppgår till 4,7 Mkr varav 0,3 Mkr disponeras för ett projekt angående pensionärernas levnadsförhållanden i Stockholm.

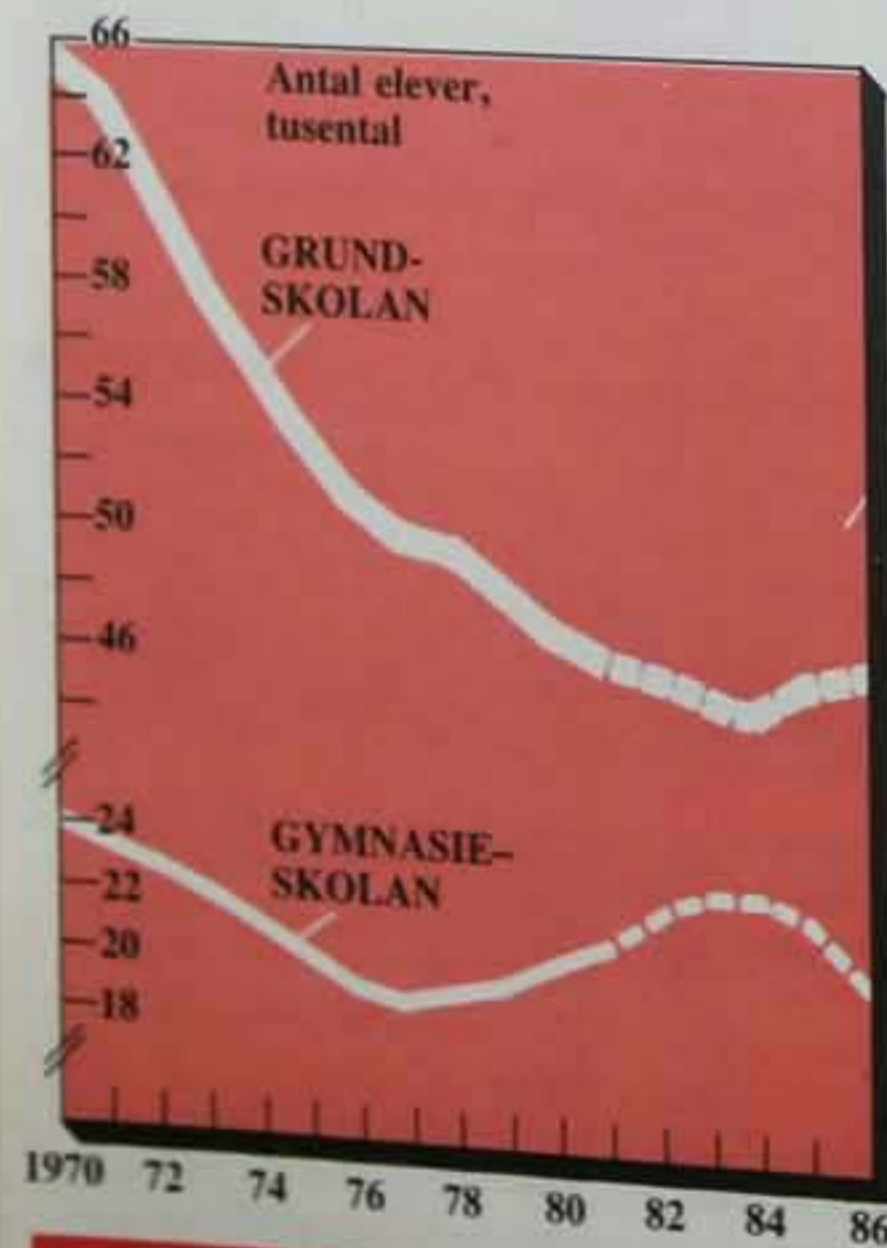
För inventarier till bl. a. bostadshotell och boendeserviceenheter anslås 13,9 Mkr.

Med anledning av de försämrade ekonomiska förutsättningarna för kommunen är det nödvändigt att återinföra *hemhjälpstaxan*. Taxan är administrativt enkel och skyddar pensionärer med låga inkomster. Någon avgift för pensionärer med enbart folkpension och pensionstillskott kommer inte att uttas. Taxan beräknas ge ca 20 Mkr i ökade intäkter.

I budgeten har besparingar och resursskapande åtgärder på 24,8 Mkr inarbetats.

	Driftbudget 1982				1981		Investeringsbudget 1981	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare	Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	
<i>Sociala centralnämnden</i>								
Hemhjälp	365,6	141,6	224,0	0,73	349	217,8	0,4	-
Pensionärsbostäder	434,9	103,4	331,5	1,09	515	285,2	12,4	7,9
Fritidsverksamhet	39,6	2,6	37,0	0,13	58	36,9	-	-
Övrigt	134,3	49,5	84,8	0,28	129	73,0	1,1	-
Bostadstillägg för pensionärer (KBT)	304,1	-	304,1	0,98	473	271,0	-	-
Summa	1 278,5	297,1	981,4	3,21	1 524	883,9	13,9	7,9

6:1 Skola

I Ekenbergsskolan går barn från årskurserna 1, 2 och 3 i samma "klass" och fritidspersonal deltar aktivt i skolarbetet.

Under raster och eftermiddagar kan alla barn vara med i aktiviteter som fritidshemmets personal leder.

Detta är en försöksverksamhet med årskurslös undervisning och samverkan mellan skola och fritidshem. Lokalerna används gemensamt av skolan och fritidshemmet vilket ger möjlighet till ett nära samarbete.

Foto: Ingrid Wilken

Antal elever i grund- och gymnasieskola har minskat hela 1970-talet.

Dagens grundskola har en sammanhållen organisation som inte skiktat barnen från tidig ålder. Skolplikten är nio år, samtidigt som praktiskt taget alla sexåringar går i förskola. Den övervägande delen av ungdomarna (ca 85 % av alla 16-åringar) fortsätter, direkt eller efter en tids uppehåll, sina studier i gymnasieskolan. Gymnasieskolan innehåller både de studievägar som leder direkt till yrkeslivet och sådana som främst förbereder för högskolestudier. För dem som senare i livet vill ta upp sina studier eller ändra sin studieinriktning, har en omfattande vuxenutbildning byggts upp.

Dagens skola har betydligt större resurser än gårdagens. Innehållet i utbildningen har vidgats och nya kunskapsområden har tillförts. Successivt har arbetssätt och metoder i skolarbetet förändrats.

Grundskolan har 46 350 elever och resurserna fördelas så att de i första hand kommer de elever till godo som bäst behöver dem. Resurser avsätts för en fullt utbyggd samlad skoldag på lågstadiet. I den samlade skoldagen deltar förutom skolornas egen personal även föreningsledare och fritidshemspersonal.

För grundskolans alla tre stadier är de grundläggande baskunskaperna en viktig del av skolverksamheten. Studie- och yrkesorienteringen i grundskolan byggs ut så att alla elever fr. o. m.

läsåret 1982/83 får minst sex veckors praktisk arbetslivsorientering.

I enlighet med den nya läroplanen – Lgr 80 – som införs successivt och i sin helhet skall gälla fr. o. m. den 1 juli 1982, pågår en försöksverksamhet med elevorganisationernas medverkan.

Inom gymnasieskolans ram fortsätter en utbyggnad och utveckling av yrkesutbildningen. Framför allt sker en satsning på yrkesutbildning med anknytning till datorteknik. Utbildning som är förlagd till företag byggs ut mer och mer. I dag deltar ca 50 % av eleverna i den yrkesinriktade undervisningen.

Nya lokaler för grafisk utbildning planeras i Kista.

Under 1981 har den nya Ekenbergsskolan tagits i bruk. För att klara skolsituationen på Skarpnäcksfältet har projekteringsarbetet startats med en skola. En utrustning planeras av Katarina Södra skola.

Tensta gymnasium beräknas stå klart till höstterminen 1984 (826 platser).

De statliga bidragen till skolans verksamhet har successivt försämrats de allra senaste åren. För Stockholms del är det fråga om ca 50 Mkr/år.

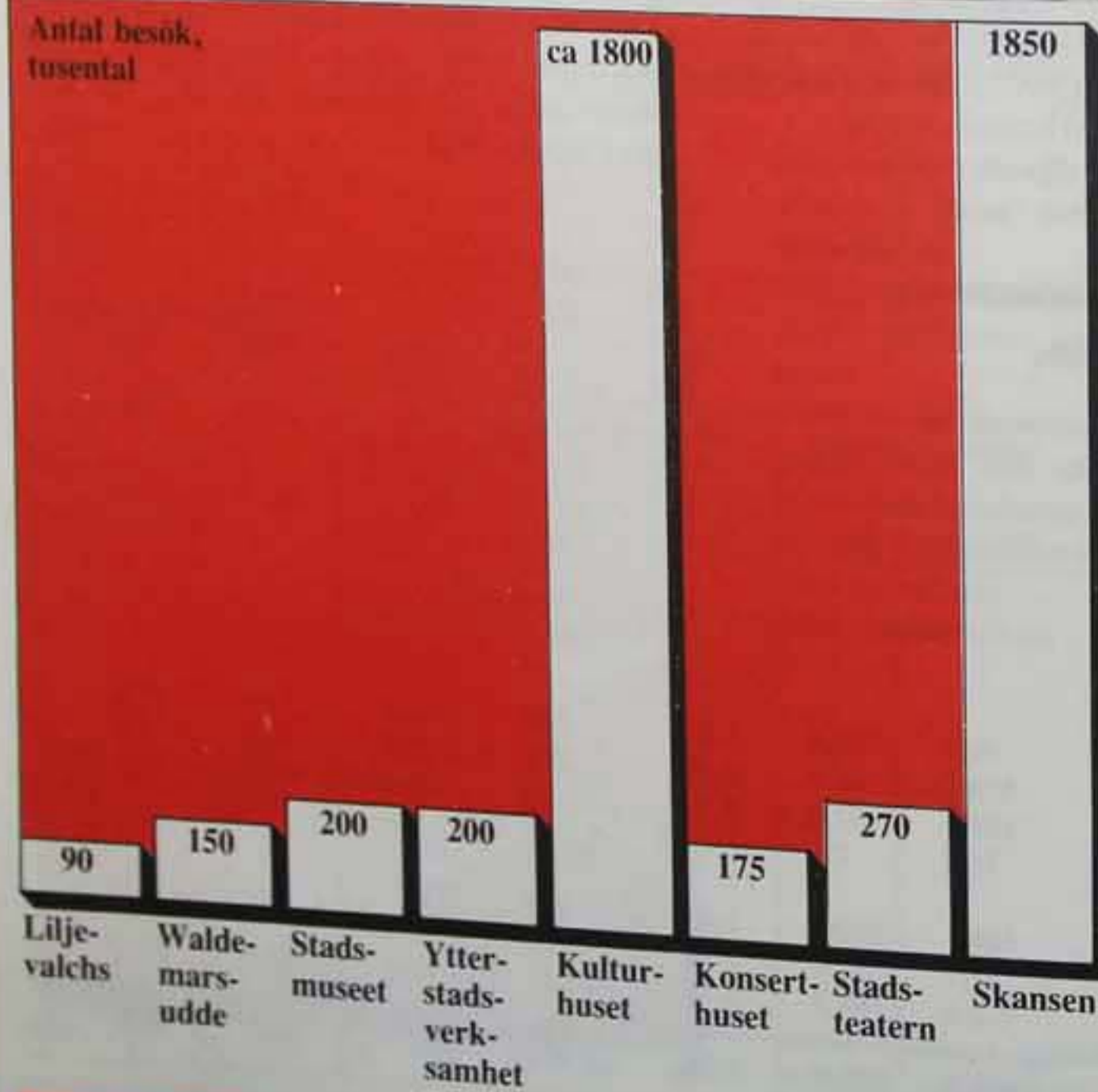
Det svåra ekonomiska läget har nödvändiggjort besparingar inom skolområdet. Totalt uppgår besparingarna på driftsidan till 28,1 miljoner kronor under 1982.

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget 1982 1981	
	Kostnader	Intäkter	Netto-kostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb.	Netto-kostnader per invånare	Netto-kostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	
Skoldirektionen									
Pedagogiska och sociala anordningar för skolväsendet	283,8	95,4	188,4	0,60	293	184,6	11,8	17,6	
Grundskola	664,5	519,7	144,8	0,48	225	125,8	19,2	9,8	
Gymnasieskola	342,4	295,0	47,4	0,15	74	50,4	31,2	12,5	
Vuxenutbildning	83,7	76,6	7,1	0,03	11	9,8	-	-	
Lokaler och inventarier	472,5	108,7	363,8	1,19	566	317,1	-	-	
Administration	125,3	22,7	102,6	0,34	160	86,5	-	-	
Övrigt	50,9	2,4	48,5	0,15	76	46,9	44,6	46,1	
Summa	2 023,1	1 120,5	902,6	2,94	1 405	821,1	106,8	86,0	

Dockteatern "Tittut" har en föreställning i Samlingssalen, Åkermyntan i Hässelby genom arrangemang av Västerorts kulturkommitté. Ytterstadsverksamhetens främsta uppgift är att genom Kulturkommittéerna främja kulturverksamheten i förorterna dels genom att arrangera egna program och utställningar dels genom att stödja kulturaktiviteter i föreningslivet.

Foto: Nilla Domnéus

Kommunen ger ett omfattande stöd till olika kulturella ändamål och i diagrammet redovisas ungefärligt antal besök för några av de verksamheter kommunen stödjer. Det totala besöksantalet uppgick till drygt 4,8 miljoner för här redovisade verksamheter.

Kulturnämnden svarar för betydande insatser i Stockholms kulturliv. Det sker dels genom ekonomiskt stöd till olika föreningar, kulturinstitutioner och övriga kulturändamål, dels genom den verksamhet som bedrivs i egen regi i bl. a. Kulturhuset, Liljevalchs konsthall och Stadsmuseet.

Trots besparingar förstärks verksamheten på bidragssidan jämfört med föregående år.

Bidrag utgår bl. a. till Stadsteatern, enskilda teatrar och fria musik- och teatergrupper med sammanlagt 33 Mkr.

Det är framför allt Stadsteatern och Klara teatern som får ökat stöd 1982. För erforderlig upprustning av lokalerna till barn- och ungdomsteatern Unga Klara avsätts 0,7 Mkr.

Kommunen subventionerar även teatrar genom inköp av biljetter och genom Skådebanan, vars bidrag förstärks 1982.

Skansen och Konserthuset tillhör de större institutioner av regionalt intresse som får ökat ekonomiskt bistånd under 1982. Skansen erhåller t. ex. ett särskilt bidrag om 5,4 Mkr för nya lokaler till sin dräkt- och klädeshantering.

För kulturverksamhet i förorterna finns 10 kulturkommittéer bestående av representanter från det lokala föreningslivet. I syfte att stärka det decentraliserade kulturutbudet ökar bidragen till denna verksamhet.

Stödet till folkbildningsverksamheten utgör en stor andel av kulturnämndens budget och uppgår under 1982 till 52 Mkr. Bidragen tillfaller i huvudsak studieförbundens cirkelverksamhet.

Kommunen förvaltar även Prins Eugens Waldemarsudde med museum och parkanläggning. Waldemarsudde har en egen styrelse.

Biblioteksnämnden bedriver en omfattande utlåningsverksamhet. Förutom huvudbiblioteket och läsesalongen i Kulturhuset finns 39 stadsbibliotek, 4 separata barn- och ungdomsavdelningar samt 33 bibliotek med fast bokbestånd vid sjukhus och andra institutioner.

Biblioteksnämnden har under 1981 övertagit ansvaret för talboksutlåning till synhandikappade i kommunen. Bl. a. har en depå för talböcker inrättats. Fr. o. m. 1982 förstärks anslaget till talböcker med 300 tkr vilket innebär att samtliga nyutkomna talböcker kan köpas.

Bokanslaget till stadsbiblioteken och övrig verksamhet förstärks med 3,25 Mkr dvs. ca 30 %. Bokbeståndet kan därigenom öka kraftigt utan att filialnätet behöver drabbas av nedläggningar.

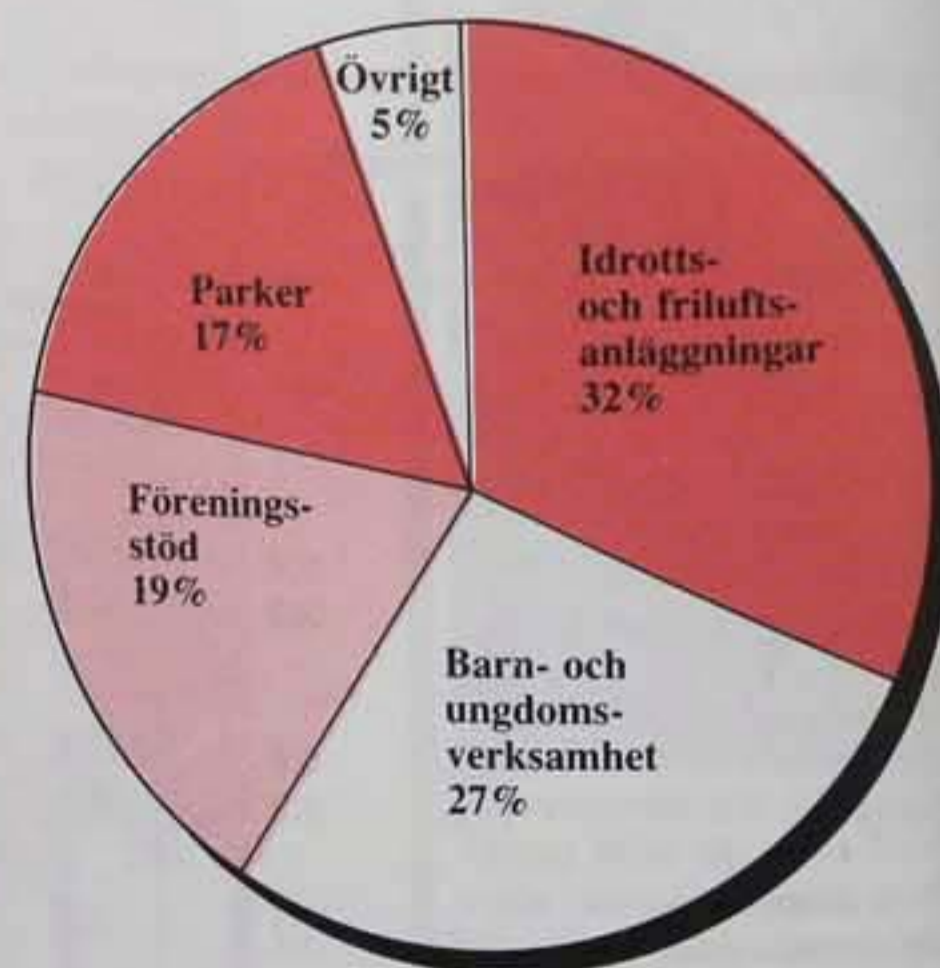
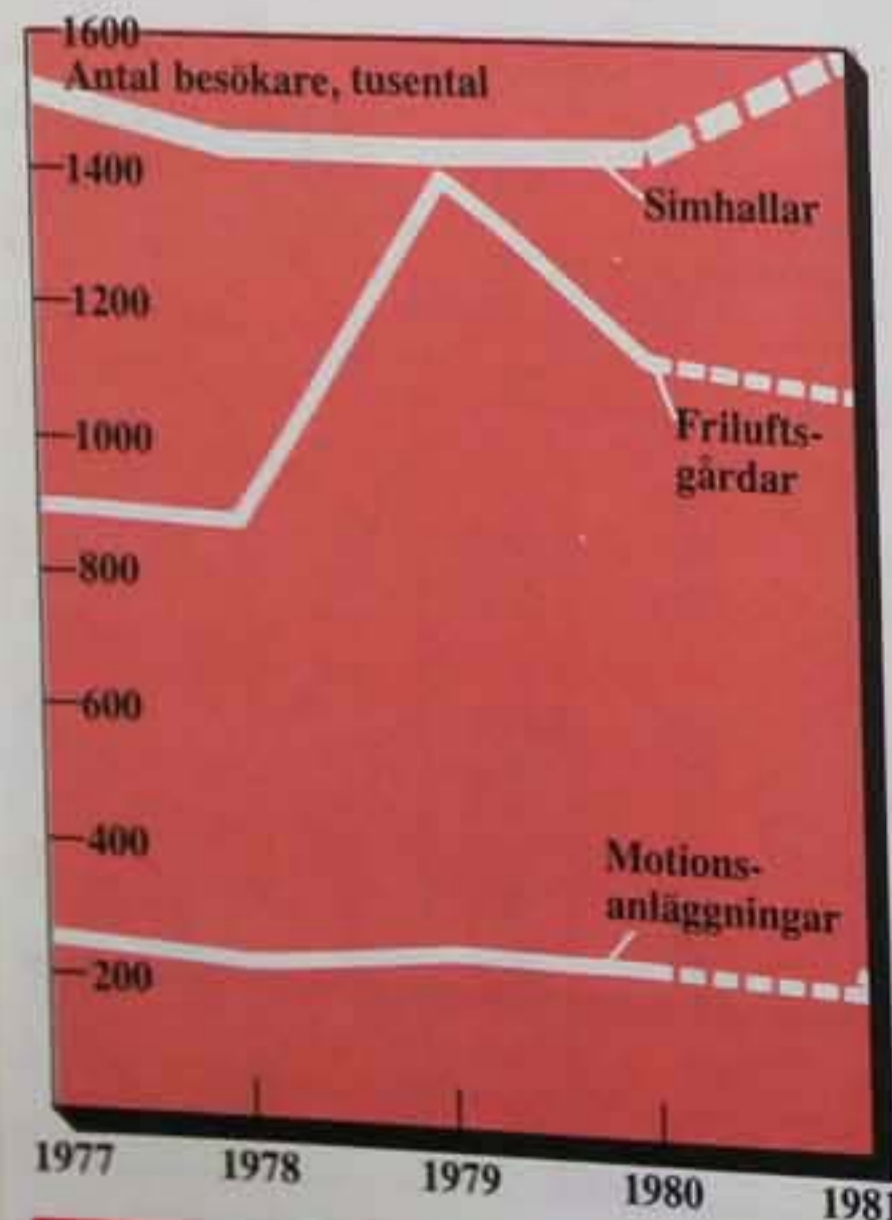
Arkivnämnden bevarar och förvarar handlingar för bl. a. den kommunala förvaltningen samt annat material av värde för Stockholms historia. Stadsarkivet är även landsarkiv, dvs. hjälper statliga regionala enheter i arkivfrågor.

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget 1982		1981	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	Utgifter		
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr		
Kulturnämnden											
Utställnings- och programverksamhet	35,6	2,4	33,2	0,11	52	31,1	0,9	1,0			
Stadshistorisk verksamhet	13,7	2,2	11,5	0,04	18	10,2					
Allmän kulturverksamhet	128,3	0,5	127,8	0,42	198	116,0					
Övrigt	17,0	5,9	11,1	0,04	17	10,9					
Prins Eugens Waldemarsudde											
	3,9	1,2	2,7	0,01	4	2,5					
Biblioteksnämnden											
	107,4	12,8	94,6	0,30	146	83,7					
Arkivnämnden											
	19,0	4,5	14,5	0,04	23	13,0					
Summa	324,9	29,5	295,4	0,96	458	267,4	0,9	1,0			

7 Fritid och idrottsverksamhet

Bland kommunens idrottsanläggningar är simhallarna de mest besökta. Efter några års nedgång har antalet besök vid dessa åter börjat öka, bl. a. beroende på att vattentemperaturen höjts.
Foto: Gösta Glase

En viktig del av nämndens verksamhet är stödet till föreningslivet. Stödet motsvaras av ca 380 kr./aktiv medlem. Härtill kommer att kommunen tillhandahåller en mängd idrottsplatser samt ca 27 000 m² samlingslokaler för föreningslivet.

Fritidsnämnden har hand om kommunens fritidsverksamhet som spänner över många olika områden. Det gäller bl. a. fritids- och rekreationsanläggningar, parker och grönområden, barn- och ungdomsaktiviteter samt stöd till föreningslivet.

Fritidsförvaltningen kommer under året att successivt organiseras i en distriktsindelning som i hög grad sammanfaller med socialförvaltningens distrikt. Genom detta får vi större möjligheter att anpassa fritidsverksamheterna till skilda lokala behov och önsknings.

Fritidsverksamheten för barn och ungdom omfattar bl. a. arbetet på över 80 fritidsgårdar och på mer än 100 parklekar. I skolorna har fritidsförvaltningen olika slag av aktiviteter såväl på raster som på håltimmar. Den allmänna fritidsverksamheten omfattar ca 40 olika ämnesområden och riktar sig till elever från 7-18 år.

Stockholm har i dag mer än 100 bollplaner, 24 stora idrottsplatser, 29 idrottsbodar, 19 simhallar och varmbad och över 40 friluftsbad. Under

hösten 1982 planeras sim- och idrottsbodar i Tensta, samt den nya gymnastikbodar i Kista - Ärvingebodar - att kunna tas i bruk.

Drygt en fjärdedel av Stockholms hela yta är park och grönområden. Under året kommer den välvärdade markytan att öka med ca 50 hektar.

Fritidsnämndens stöd åt föreningslivet berör omkring 1 200 föreningar som tillsammans har ca 140 000 aktiva medlemmar. Samtidigt upplåter vi 27 500 m² allmänna samlingslokaler och ett stort antal idrottsanläggningar till föreningslivet.

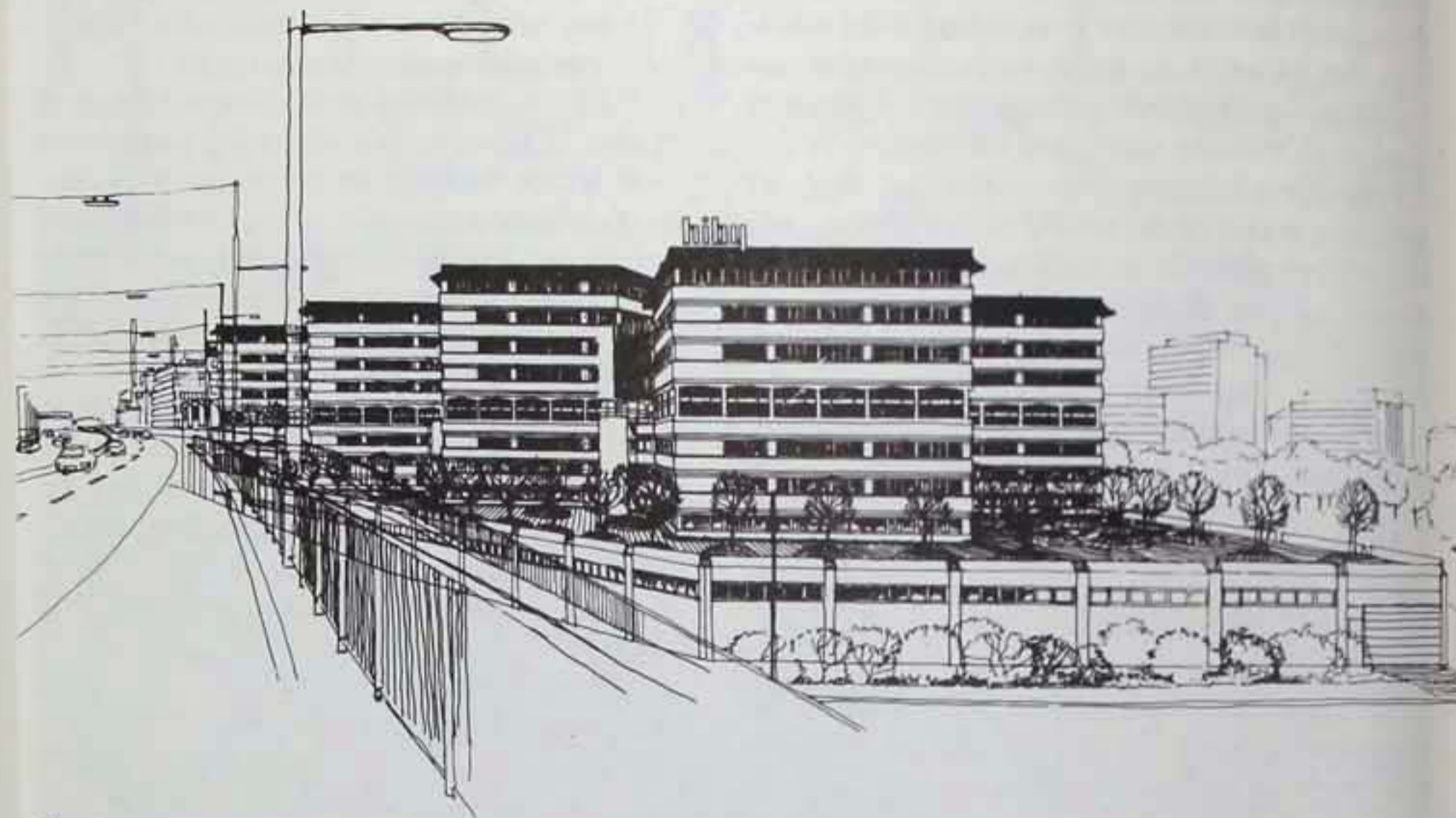
Ekonomiska bidrag och upplåtelser av lokaler gör det möjligt för föreningar och organisationer att bedriva en verksamhet som ger ett meningsfullt engagemang för många människor, och då särskilt ungdomar. Bidragen till föreningslivet kommer därför att ökas med 2,6 miljoner kronor.

Inom fritidsnämndens verksamhetsområde har besparingar gjorts med 14,2 Mkr.

Driftbudget 1982

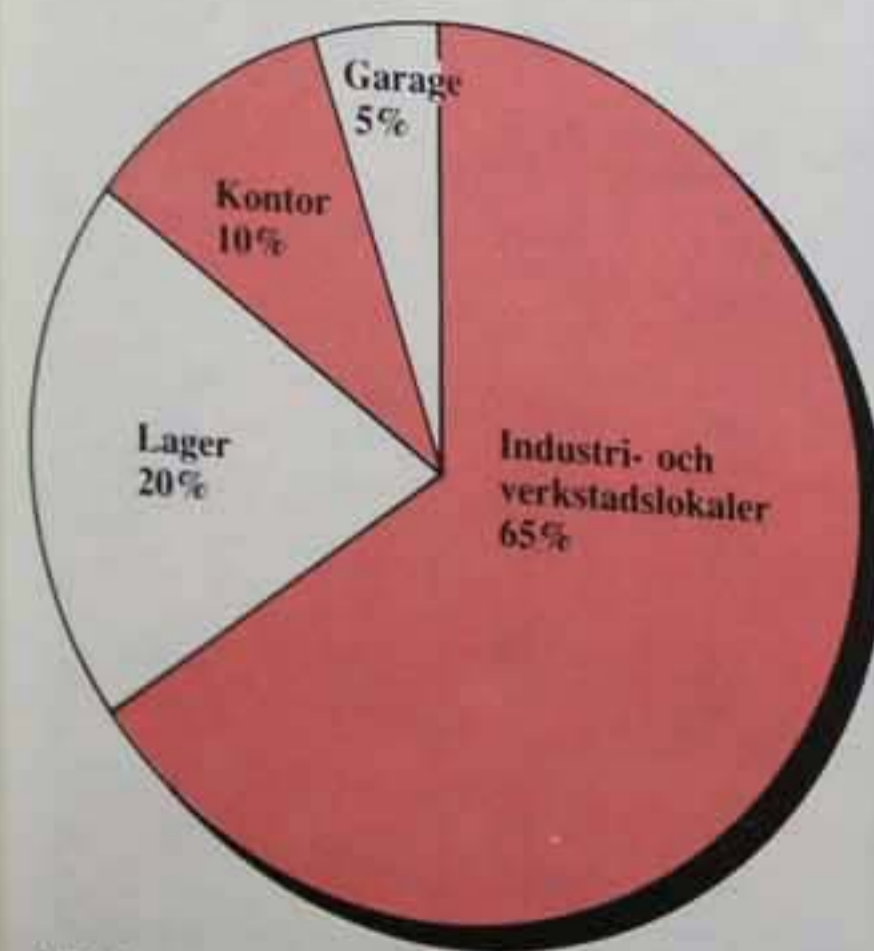
Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Investeringsbudget 1982		1981	
			Kr	Kr	Utgifter	Utgifter		
Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr
Fritidsnämnden								
Idrotts- och friluftsanläggningar	215,3	34,9	180,4	0,58	281	167,1	40,6	35,8
Parkanläggningar	98,6	0,2	98,4	0,31	153	90,1	13,4	8,0
Parkleksverksamhet	54,7	0,2	54,5	0,18	84	49,9	1,1	1,8
Fritidsgårdar m m	112,8	1,9	110,9	0,35	169	100,7		
Fritidsverksamhet i skolan	13,7	-	13,7	0,04	21	12,5		
Samlingslokaler	49,1	0,4	48,7	0,16	76	42,9	0,6	0,6
Stöd åt föreningslivet	59,7	-	59,7	0,19	93	53,3		
Parkteater	5,0	0,1	4,9	0,02	8	4,5		
Övrigt	64,1	27,8	36,3	0,14	56	33,9	8,0	10,4
Summa	673,0	65,5	607,5	1,97	941	554,9	63,7	56,6

8 Näringslivsservice

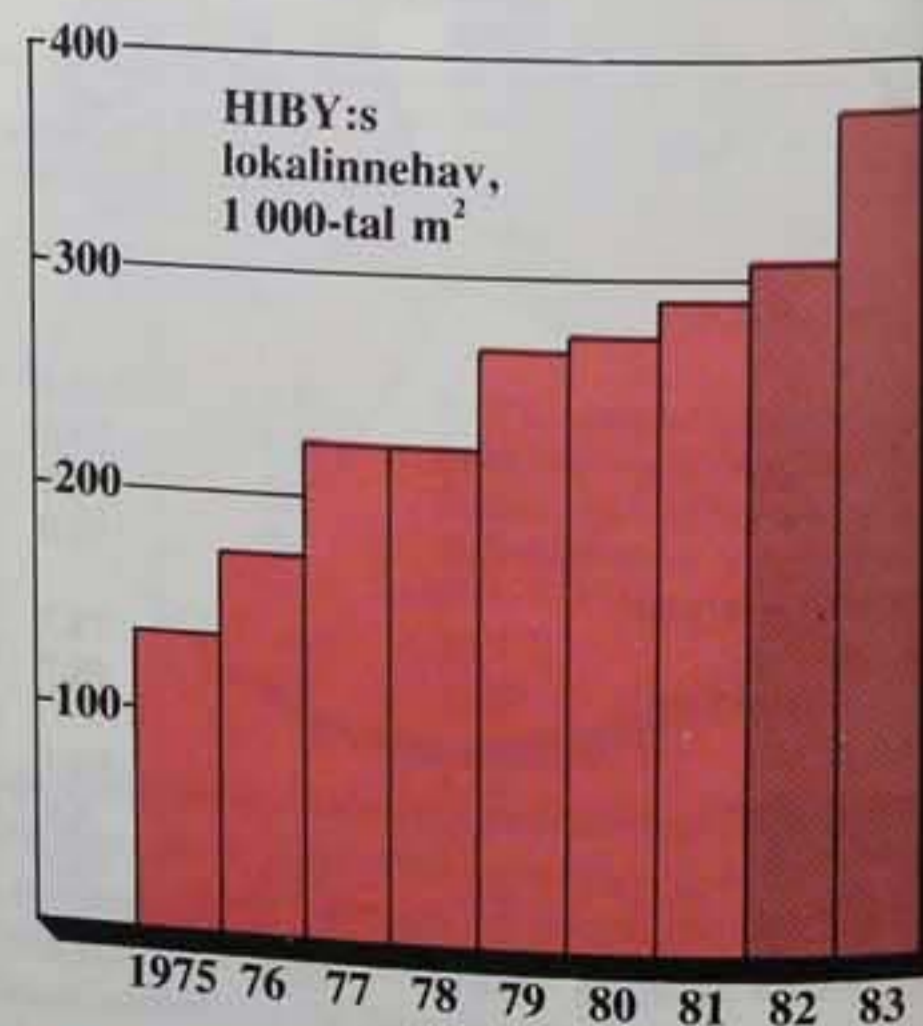

I kv. Lustgården på Kungsholmen uppför kommunens bolag Hantverks- och industribyggen i Stockholm (HIBY) AB en större kontors- och verkstadsbyggnad. Bilden visar en perspektivskiss från Essingeleden. Anläggningen planeras innehålla ca 70 000 m² våningsyta, varav ca 30 000 m² för kontor och ca 20 000 m² för verkstäder och lager. Överslagsmässigt beräknas ca 1 500 personer komma att arbeta i byggnaden. Inflyttning beräknas ske under år 1983.

Teckning: Sten Ramels arkitektkontor

HIBY:s lokalytor fördelade på huvudsaklig användning

Under avsnittet redovisas Kostnader och intäkter för den del av kommunens näringslivsbefrämjande verksamhet som bedrivs av hamnstyrelsen och slakthus- och saluhallsstyrelsen. Stödet till Stockholms Mark och Lokaliseringsbolag AB och Stockholms Information Service redovisas under drätselnämnden (avsnitt 1).

Hamnstyrelsen svarar för driften av *Stockholms hamn* som är av stor betydelse för näringslivet och sysselsättningen i Storstockholmsregionen.

Fartygstrafiken beräknas under år 1982 öka med 9 % till 41,8 miljoner nettoregister-ton. Varutrafiken över hamnen förväntas uppgå till 5,7 miljoner godston.

Styckegodstrafiken är koncentrerad till Frihamnen. *Frihamnsanläggningen* är gjord för betydligt större godskvantiteter än som idag passerar och är i viss mån omodern. I en särskild utredning har redovisats förslag till frihamnens framtida utnyttjande. Förslaget innefattar två huvudalternativ – antingen att begränsa och rationalisera anläggningen eller lägga ned den. Några beslut har ännu inte fattats.

För *färjetrafiken* till Finland finns terminaler i Värtan och i Stadsgården. Trafiken svarar för en allt större del av hamnens verksamhet. Den är i jämförelse med stycke- och massgodshanteringen mindre resurskrävande vad gäller maskinpark och arbetskraftsinsats. Liknande trafik kommer sannolikt att öppnas till Sovjetunionen.

Styckegodshanteringen har starkt koncentrerats under senare år. Hamnarna på ostkusten har fått allt svårare konkurrens från de stora kontinentalhamnarna och hamnarna på västkusten. Koncentrationstendensen inom massgodshanteringen – olja, spannmål, papper o. dyl. – är inte lika

påtaglig som inom styckegodshanteringen.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen ger service till företag och enskilda i livsmedelsbranschen vid *Enskede slakthusområde*, inom *Årsta partihandelscentral*, i saluhallen och på salutorgen.

Intresset för torghandel ökar. För närvarande pågår en inventering av allmänna platser som kan lämpa sig för torghandel. Under år 1982 kommer förslag till nya torgplatser att föreläggas kommunfullmäktige.

Hantverks- och industribyggen i Stockholm (HIBY) Aktiebolag är ett helkommunalt bolag med uppgift att bygga och förvalta lokaler för arbetsplatser i kommunen. Ökningen av bolagets verksamhet väntas fortsätta de närmaste åren (se diagram). Kommunen måste därför gå in med nytt aktiekapital under 1982 och 1983 med totalt 30 Mkr.

Stockholms Mark och Lokaliseringsbolag AB (SML) är ett av kommunen helägt bolag med uppgift att stödja och utveckla Stockholms näringsliv samt vara kontaktorgan mellan kommunen och näringslivet. I arbetsuppgifterna ingår att bistå företag som behöver mark och lokaler. SML medverkar även i arbetet med ett nytt närings- och sysselsättningsprogram för kommunen. Programmet väntas komma under 1982. Kommunen lämnar genom SML stöd till kongresser och idrottsvenemang som förläggs till Stockholm.

Stockholm Information Service är en stiftelse med Stockholms läns landsting och Stockholms kommun som huvudmän. Stiftelsens ändamål är att genom informationsverksamhet främja intresset för Stockholmsregionen.

	Driftbudget 1982					Investeringsbudget 1981		
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Nettokostnader	Utgifter	
				Kr	Kr			
Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr		
<i>Slakthus- och saluhallsstyrelsen</i>	31,8	35,7	+ 3,9	+ 0,01	+ 6	+ 2,2	0,6	0,3
<i>Hamnstyrelsen</i>	195,4	185,4	10,0	0,03	16	18,0	13,5	16,1
Summa	227,2	221,1	6,1	0,02	10	15,8	14,1	16,4

9 Övrig kommunal service

Luftkvaliteten i Stockholm bestäms i huvudsak av de föroreningsutsläpp som orsakas av biltrafik och värmeproduktion. Genom en basstation för luftmätning kan miljö- och hälsovårdsförvaltningen kartlägga föroreningarna och jämföra förändringar. Man kan utvärdera effekterna av de åtgärder som görs för att minska föroreningarna.

För att kunna ta hänsyn till det komplicerade samspelet mellan olika halter av luftföroreningar och meteorologiska faktorer, flyttas basstationen mellan olika platser. För att samla in de stora mängder av mätdata som behövs, för att övervaka mätinstrumenten och för att utvärdera och analysera resultaten, används bl. a. modern datateknik.

Foto: Leif Lindgren Miljö och hälsovårdsförvaltningen

Verksamhetsområdet *Övrig kommunal service* omfattar informations- och konsumentnämnden, brandförsvaret, civilförsvaret, hemvärnsnämnden, miljö- och hälsovårdsnämnden samt kyrkogårdsnämnden.

Informations- och konsumentnämndens verksamhet är inriktad bl. a. på information om aktuella kommunala frågor. Konsumentupplysning och rådgivning. *Information Stockholm* i Kulturhuset bedriver fast informations-, program- och utställningsverksamhet. I *Tidningen Stockholm* (upplaga 418 000 exemplar), som utdelas till samtliga hushåll med 10 nummer per år, informeras om aktuella frågor inom den kommunala förvaltningen. För synskadade ges taltidningen *Örjansbandet* ut. Lokal informationsverksamhet bedrivs via informationsbyråer i Tensta-Rinkeby och Skarpnäck samt via kommundelsråd i stadsdelarna Katarina-Sofia, Skarpnäck, Tensta-Rinkeby och Matteus-Gustav Vasa. *Konsument Stockholm* svarar för den kommunala konsumentverksamheten bl. a. genom personlig rådgivning, telefonrådgivning, utställningar, demonstrationer och faktamaterial m. m.

Brand- och civilförsvarnämnden har ansvaret för brandförsvaret och civilförsvaret i kommunen.

Brandförsvarets lokalresurser utreds för närvarande. Målsättningen är att rusta upp befintliga brandstationer. Specialfordonsstyrkan planeras

bli flyttad från Johannes brandstation till Hägerstens gamla brandstation. Utbyggnaden av övningsfältet vid Ågesta fortsätter. *Civilförsvaret* projekterar och bygger civilförsvarsanläggningar samt svarar för drift och underhåll av dessa.

Kyrkogårdsnämnden handhar förvaltningen av de begravningsplatser som tillhör eller uppläts åt kommunen. Medel finns i 1982 års budget för projektering av en ny begravningsplats i Skrubbaområdet.

Miljö- och hälsovårdsnämnden bevakar frågor inom områdena miljöskydd, hälsoskydd och livsmedelshygien. Detta sker till stor del genom inspektion och kontroll av att lagstiftning och förordningar som gäller inom de olika områdena följs.

Den viktigaste uppgiften framöver är att minska och förebygga miljöstörningar i form av buller, luft- och vattenföroreningar samt att bevaka natur- och markvårdande frågor. Riktlinjerna för kommunens miljöverksamhet redovisas i det *miljöpolitiska handlingsprogrammet*. I det reviderade handlingsprogram som föreslagits av miljö- och hälsovårdsnämnden skall arbetet koncentreras på de största störningskällorna industri, trafik och energiproduktion. Dessutom skall bevakningen av miljöfrågorna i den fysiska planeringen förbättras.

Hemvärnsnämnden svarar för lokaler till hemvärnet och yttrar sig över ansökningar om att bli antagen som hemvärnsman.

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget 1982	
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Nettokostnader	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	
Informations- och konsumentnämnden	27,5	0,9	26,6	0,09	41	22,7	-	-	
Brandförsvaret	83,8	4,5	79,3	0,26	124	70,5	5,5	5,2	
Civilförsvaret	8,9	3,5	5,4	0,01	8	5,0	10,7	10,1	
Hemvärnsnämnden	0,3	-	0,3	-	-	0,3	-	-	
Miljö- och hälsovårdsnämnden	31,9	5,1	26,8	0,09	42	24,7	1,0	0,8	
Kyrkogårdsnämnden	45,7	12,1	33,6	0,11	52	31,5	2,3	4,2	
Summa	198,1	26,1	172,0	0,56	267	154,7	19,5	20,3	

10 Finansiering

Tabellerna på föregående sidor för de olika verksamhetsområdena visar budgeten uppdelad på sakområden. Under rubriken *Finansiering* på detta uppslag redovisas vissa reella budgetposter, som tillhör kommunens finansförvaltning och dess centrala medelsreserv. Vidare redovisas s. k. budgetregleringsposter, som är av ren budgetteknisk natur. De motsvaras inte av några betalningar.

I de kostnader, som tidigare redovisats för de olika verksamheterna, ingår kalkylmässiga kostnader för *personalförsäkring*, dvs. pensionering, arbetsgivaravgifter m. m. Vidare ingår *kapitaltjänstkostnader*, dvs. räntor och avskrivningar för utnyttjade anläggningstillgångar, som de olika verksamhetsområdena belastas med för att en enhetlig och rättvisande bild skall erhållas av totalkostnaderna.

Dessa interna poster redovisas även som inkomster under rubriken finansförvaltning och finansieringskapital på detta program. De motsvaras där av kommunens faktiska utgifter i form av t. ex. ATP-avgifter och pensioner samt räntor och amorteringar på lånade medel.

På de olika verksamhetsområdena ovan har endast utgifterna för investeringarna redovisats. Inkomster i samband med investeringar, t. ex. statsbidrag, tas upp som investeringsbidrag under rubriken finansiering.

Kostnaderna för *pensioner och arbetsgivaravgifter* beräknas till 1 523 milj. kr. jämfört med 1 412 milj. kr. 1981. I detta ingår pensioner till tidigare anställda med 209 milj. kr. och olika arbetsgivaravgifter för nu anställda med 1 314 milj. kr.

Av *räntekostnaderna* utgörs 489 milj. kr. av räntor på lång upplåning, en mindre ökning jämfört med 1981. Merparten av *upplåningen* består av obligationslån. *Ränteintäkterna* för kommunens utlåning uppgår till 234 milj. kr. jämfört med 196 milj. kr. 1981.

Det bokförda värdet av kommunens *anläggningstillgångar* enligt 1980 års bokslut var drygt 12 900 milj. kr. *Avskrivningarna* för verksamhetsområdet uppgår totalt till 362 milj. kr. och de *interna räntesättningarna* för utnyttjade tillgångar till ca 1 720 milj. kr. Kommunens långfristiga skulder uppgick vid slutet av 1980 till 4 833 milj. kr.

Nedanstående tabell visar finansieringen av investeringarna.

För 1982 beräknas skattefinansieringsgraden vara 64 %. Motsvarande siffra 1981 var 45 %. Lånen utgör 19 % och investeringsbidragen 7 %.

Någon avsättning till *skatteregleringsfonden* görs inte 1982. År 1981 avsattes 102 milj. kr.

Investeringarnas finansiering 1981-1982

(Miljoner kr.)

	Budget 1981	Budget 1982
Investeringens volym		
Finansiering	1 133,1	1 318,7
Investeringsinkomster		
Lån	135,5	87,3
Skattefinansiering	348,5	250,0
Fondfinansiering	506,1	838,4
	143,0	143,0

	Driftbudget 1982					1981		Investeringsbudget 1982		1981	
	Kostnader	Intäkter	Netto-kostnader	Nettokostnaden motsvarar i utdeb. per invånare		Netto-kostnader	Utgifter	Utgifter	Utgifter	Utgifter	
	Mkr	Mkr	Mkr	Kr	Kr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	
<i>Finansförvaltning och finansieringskapital</i>											
Särskilda intäkter	-	11,6	+ 11,6	+ 0,04	+ 18	+ 12,4					
Pensionering och arbetsgivaravgifter	1 523,3	1 669,2	+ 145,9	+ 0,47	+ 227	+ 77,4					
Räntor	519,4	268,9	250,5	0,81	390	251,4					
Interna räntesättningar	-	1 721,3	+ 1 721,3	+ 5,61	+ 2 679	+ 1 470,9					
Avskrivningar	-	-	-	-	-	-	+ 362,0	+ 360,9			
Amorteringar (netto)	-	-	-	-	-	-	279,3	271,7			
Utlåning	-	-	-	-	-	-	-	-			
Speciella fondavsättningar (netto)	-	-	-	-	-	-	36,6	25,6			
Summa	2 042,7	3 671	+ 1 628,3	+ 5,31	+ 2 534	+ 1 309,3	+ 46,1	+ 63,6			
<i>Investeringarnas finansiering</i>											
Direkt skattemedelsfinansiering	770,8	-	770,8	2,49	1 191	506,1	+ 770,8	+ 506,1			
Investeringsbidrag	-	-	-	-	-	-	+ 87,3	+ 135,5			
Upplåning	-	-	-	-	-	-	+ 250,0	+ 348,5			
Fondfinansiering	-	-	-	-	-	-	+ 143,0	+ 143,0			
Summa	770,8		770,8	2,49	1 191	506,1	+ 1 251,1	+ 1 133,1			
<i>Finansiering i övrigt</i>											
Central medelsreserv	94,6	-	94,6	0,32	154	277,9	148,0	44,6			
Avsättning till skatteregleringsfonden	-	-	-	-	-	101,6	-	-			
Reglering av budgetutfall åren 1979 och 1980	-	97,2	+ 97,2	+ 0,31	+ 151	+ 114,5	+ 21,5	+ 26,1			
Indirekt skattemedelsfinansiering m m	-	-	-	-	-	+ 89,7	-	89,7			
Slutlig skatt	10,0	727,3	+ 717,3	+ 2,31	+ 1 104	+ 667,4	-	-			
Summa	104,6	824,5	+ 719,9	+ 2,30	+ 1 101	+ 492,1	126,5	108,2			
Totalt	2 918,1	4 495,5	+ 1 577,4	+ 5,12	+ 2 444	+ 1 295,3	+ 1 170,7	+ 1 088,5			
Förskott på kommunalskatt		4 298,0	+ 4 298,0	+ 14,0	+ 6 683	+ 3 915,0	-	-			

Reservationer och särskilda uttalanden

I samband med kommunstyrelsens slutbehandling av budgeten för 1982 gjordes följande reservationer och särskilda uttalanden.

Vid behandlingen av budgetarna för de enskilda nämnderna och för huvudtitlarna Finansförvaltning m. m., anslag för oförutsedda behov och kommunens finansieringskapital avgavs

dels reservation av *Verner Helte (m)*, *Margareta Edner (m)*, *Stig Dingertz (m)* och *Erik Trägårdh (m)* med hänvisning till vad som föreslagits under förevarande budgettitlar i av borgarråden Haglund, Palmgren och Cederschiöld anmäld avvikande mening i borgarrådsberedningen (sid. 48).

dels reservation *Samuel Strandberg (fp)* med hänvisning till vad som föreslagits under förevarande budgettitlar i av borgarrådet Rydberg anmäld avvikande mening i borgarrådsberedningen (sid. 68).

dels reservation av *Britt Rundberg (vpk)* med hänvisning till vad som föreslagits under förevarande budgettitlar i vänsterpartiet kommunisternas förslag till budget för år 1982 (sid. 76).

dels särskilt uttalande av *Elisabet Söderström (c)* (sid. 85).

dels särskilt uttalande av *Verner Helte (m)*, *Margareta Edner (m)*, *Stig Dingertz (m)*, *Erik Trägårdh (m)*, *Inge Hörlén (s)*, *Viktor Claesson (s)*, *Arne Crammer (s)*, *Ingrid Almgren (s)*, *Leif Hjärpe (s)* och *Siv Lindh (s)* med hänvisning till särskilt uttalande av borgarråden Haglund, Palmgren, Cederschiöld, Persson, Hulth och Löf i borgarrådsberedningen beträffande Rådet till Skydd för Stockholms skönhet (sid. 88).

Vid behandlingen av förslag till skattesats för 1982 avgavs

dels reservation av *Verner Helte (m)*, *Margareta Edner (m)*, *Stig Dingertz (m)* och *Eric Trägårdh (m)* med hänvisning till vad som föreslagits i av borgarråden Haglund, Palmgren, Cederschiöld anmäld avvikande mening i borgarrådsberedningen innebärande oförändrad skattesats om kronor 13:50 för år 1982 (sid. 48).

dels reservation av *Samuel Strandberg (fp)* med hänvisning till vad som föreslagits i av borgarrådet Rydberg anmäld avvikande mening i borgarrådsberedningen innebärande oförändrad skattesats om kronor 13:50 för år 1982 (sid. 68).

dels reservation av *Britt Rundberg (vpk)* med hänvisning till vad som föreslagits i vänsterpartiet kommunisternas förslag till budget för år 1982 innebärande en skattesats om kronor 13:75 (sid. 76).

dels särskilt uttalande av *Elisabet Söderström (c)* (sid. 85).

Avvikande mening av borgarråden Sune Haglund (m), Sture Palmgren (m) och Carl Cederschiöld (m)

MODERATA SAMLINGSPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET OCH SKATTESATS FÖR ÅR 1982

Inledning

De yttre samhällsekonomiska förutsättningarna för budgetarbetet är välkända. De svåra balansproblemen i den svenska ekonomin har framtvingat omfattande åtgärder från statsmakternas sida i syfte att återställa balansen i landets ekonomi.

En av de viktigaste orsakerna till de ekonomiska svårigheterna är den snabba takt med vilken den offentliga sektorn expanderat under det senaste decenniet. Från att år 1970 ha svarat för ca 45 % av landets bruttonationalprodukt (BNP) hade de offentliga utgifterna år 1980 ökat sin andel till ca 65 % av BNP. Denna utveckling har delvis skett på bekostnad av ett starkt och livskraftigt näringsliv. Framst är det kommunerna som svarat för tillväxten inom den offentliga sektorn. Under den senare hälften av 1970-talet svarade kommunerna för 90 % av hela den offentliga konsumtionsökningen.

Att de statliga åtgärderna för att komma till rätta med balansproblemen medför påfrestningar för kommunerna är mot denna bakgrund en självklarhet. Det borde också vara en självklarhet att politiker på alla nivåer i dag ser som en huvuduppgift att i sin dagliga gärning verka för att målet – en sund samhällsekonomi – skall kunna uppnås. För Stockholms kommuns vidkommande innebär detta att en betydande återhållsamhet är nödvändig i budgetarbetet. Det allt överskuggande målet måste vara att klara budgetarbetet inom ramen för tillgängliga resurser, dvs. med oförändrad skatt.

Stockholms kommun har haft oförändrad skatt i tio år. I Stadshuset har traditionellt rätt enighet om att utgångspunkten i budgetarbetet skall vara att hålla skatten oförändrad. Moderata samlingspartiet har dessutom alltid arbetat för att skapa förutsättningar för en sänkning av kommunalskatten. Denna målsättning är givetvis särskilt aktuell i dag mot bakgrund av nödvändigheten att åstadkomma marginalskattesänkningar.

Från moderata samlingspartiets sida redovisade vi redan i augusti ett budgetalternativ som låg väl inom ramen för oförändrad skatt. Sedan dess har de yttre betingelserna för budgetarbetet närmast förbättrats. *Goda förutsättningar föreligger således för att inför 1982 åstadkomma en stark budget utan skattehöjning.* Vi ser det därför som en viktig uppgift att visa att den skattehöjning som nu föreslås av socialdemokraterna och centerpartiet är en onödig skattehöjning. I själva verket framstår förslaget från socialdemokraterna och centern som något av en lekstuga på skattebetalarnas

bekostnad. Förslaget har ingen saklig förankring utan framstår närmast som en oansvarig demonstration mot regeringens ekonomiska politik. Att stockholmscentern på detta sätt deltar i socialdemokraternas demonstration mot centrens rikspolitik framstår som synnerligen svår-förståeligt.

Stockholm behöver en stark ekonomi

För att kommunen skall kunna fullgöra sina uppgifter inom olika verksamhetsområden krävs en stark kommunal ekonomi. Kommunen måste således skötas på ett ekonomiskt medvetet sätt för att de nödvändiga ekonomiska resurserna skall kunna ställas till förfogande i verksamheten. Dessvärre har socialdemokraterna gjort sig sig skyldiga till allvarliga försummelser härvidlag.

Under mandatperioden 1973–1976 höjde den socialdemokratiska finansledningen kommunens konsumtionsnivå med inte mindre än 18,6 %. Detta innebar en dramatisk ökning av kommunens utgifter, som knappast ånyo låter sig sänkas till en lägre nivå.

Under den moderata finansledningen 1976–1979 begränsades kommunens konsumtionsökning till sammanlagt endast 1,7 %. Samtidigt förbättrades kommunens likviditet (finansieringskapital) från knappt 450 Mkr till närmare 1,4 miljarder kronor.

Dessa siffror säger något om den vikt vi från moderata samlingspartiets sida lägger vid betydelsen av en stark kommunal ekonomi. En stark ekonomi ökar kommunens handlingsfrihet och möjliggör satsningar på de verksamhetsområden som prioriteras. En svag ekonomi å andra sidan minskar kommunens manöverutrymme och omöjliggör offensiva satsningar på angelägna områden. Den expansiva kommunalpolitikern riskerar således att till slut försätta sig själv i en omöjlig situation. Detta är uppenbarligen vad socialdemokraterna nu mer eller mindre medvetet är på väg att göra.

Det moderata budgetförslaget ligger – vilket framgår längre fram – på en utgiftsnivå som med netto ca 235 Mkr understiger det socialdemokratiska förslaget. Det moderata förslaget bygger på oförändrad skatt. Det innehåller inte heller – till skillnad från det socialdemokratiska – någon avtappning ur allmänna investeringsfonden. Trots detta innehåller det moderata budgetförslaget mera resurser för äldreomsorg än det socialdemokratiska.

Moderaterna gör samma satsning på bostadsbyggnad som socialdemokraterna. Det moderata budgetförslaget innehåller dessutom större anslag för bevarande av kulturhistoriskt värdefull betydelse samt en utbyggnadstakt för daghem som endast marginellt understiger vad socialdemokraterna föreslår. I det följande redovisas de väsentligaste avsnitten i moderata samlingspartiets budgetförslag.

Ett näringslivsvänligt klimat

Stockholm har traditionellt en starkare arbetsmarknad än huvuddelen av riket i övrigt. Prognoserna inför det stundande vinterhalvåret ger emellertid dystra besked om en tilltagande arbetslöshet. Kommunens insatser på det närings- och sysselsättningspolitiska området kommer därför att få en ökad betydelse.

Moderata samlingspartiets syn på näringspolitiken i kommunen redovisades för kommunstyrelsen förra hösten i samband med behandlingen av riktlinjer för ett nytt närings- och sysselsättningspolitiskt program. Moderata samlingspartiet understryker det fria näringslivets betydelse för kommunens arbetsmarknad och ekonomiska utveckling.

För att kunna upprätthålla sysselsättningen på en hög nivå är det nödvändigt att kommunen kan erbjuda ett näringslivsvänligt klimat. Kommunens agerande skall i ökad utsträckning inriktas på att fullgöra serviceskyldigheter gentemot näringslivet i dess egenskap av skattebetalare och i mindre utsträckning på en hård styrning av näringslivets inriktning och förutsättningar.

Kommun kan på flera olika sätt påverka förutsättningarna för näringslivet. Det gäller exempelvis markpolitiken och markplaneringen, bostadsförsörjningen, trafikplaneringen, den sociala omvårdnanden och åtgärder inom utbildningsområdet. Även kommunens ekonomiska politik är väsentlig i sammanhanget. Genom att hålla tillbaka skatte- och avgiftsutvecklingen kan näringslivet stimuleras. Kommunen kan också genom att i ökad utsträckning anlita entreprenörer stimulera det lokala näringslivet. Det är därvid viktigt att upphandlingsverksamheten styrs till den seriösa företagsamheten.

Utbildningen är ett annat område där kommunen har ett stort inflytande. Ett fungerande näringsliv är i hög grad beroende av tillgången på väl utbildad arbetskraft. På detta område bör ett samarbete med näringslivet utvecklas, varvid möjligheterna till företagsanpassad utbildning inom små och medelstora företag bör ägnas särskild uppmärksamhet.

Det är också viktigt att kommunen tar hänsyn till näringslivets betingelser vid uthyrning av lokaler till butiker, hantverkare och andra företagare. Kommunen skall visserligen i sitt fastighetsbestånd ta ut hyror som ligger på en marknadsmässig nivå men inte för den skull vara hyresledande. Moderata samlingspartiet har i budgeten avsatt medel för en långsammare anpassning av hyrorna i kommunens lokaler till marknadsmässig nivå. Vi föreslår att marknadsanpassningen sker successivt under en treårsperiod. Den omedelbara höjning socialdemokraterna förespråkar riskerar att slå ut de företag som drabbas.

Moderata samlingspartiet och socialdemokraterna avsätter lika stora resurser för direkta sysselsättningsåtgärder i kommunens regi. Här föreligger således ingen skillnad i ekonomiska termer. Den avgörande skillnaden mellan socialdemokraternas och moderata samlingspartiets näringslivspolitik ligger i stället i inställningen till näringslivet och prioriteringen av arbetstillfällen inom näringslivet resp. den offentliga sektorn. Socialdemokraterna hävdar att kommunen genom utbyggnad av sin verksamhet skall ta ett ansvar för tillskapandet av nya arbetstillfällen. Detta synsätt är enligt vår mening farligt och motverkar det övergripande målet att begränsa den offentliga sektorns tillväxt till förmån för näringslivssektorn. Arbetsmarknadssituationen får i sig int utgöra ett motiv för en utbyggnad av den offentliga sektorn. Det är tvärtom viktigt att den offentliga verksamheten bedrivs på ett rationellt och effektivt sätt, därigenom skapas förutsättningarna för en god samhällsservice, vilket i sin tur är ägnat att främja

näringslivet och sysselsättningen.

Socialdemokraterna och centerpartiet har i budgetförslaget för år 1982 avsatt en särskild medelsreserv om 10 Mkr för avkontoriseringsåtgärder. Moderata samlingspartiet stödjer och verkar aktivt för att kontoriseringsringen i innerstaden skall begränsas. Smygkontoriseringsringen måste bekämpas och detta sker också inom ramen för gällande lagstiftning och med utnyttjande av befintliga resurser inom kommunen. Avkontoriseringskraven får emellertid inte drivas så långt att de blir till ett hot mot näringslivet i kommunen. Framförallt får det inte vara ett självändamål att renodla bostads- resp. arbetsplatsområden. Zonplanens intentioner måste genomföras med förnuft. Arbetsplatser – framförallt detaljhandel och köpenskap – måste ha sin plats i bostadsområdena. Utflyttning av arbetsplatser – offentliga såväl som enskilda – från Stockholms kommun måste motverkas.

Social omsorg – äldreården i förgrunden

Socialnämnden ansvarar för de kanske allra viktigaste av kommunens uppgifter; att hjälpa och stödja de som har det allra sämst, att säkra tryggheten och boendet för de äldre samt att möta och motverka missbruk av alkohol och narkotika. Socialnämnden tar för detta i anspråk nästan hälften av de skattemedel kommunens nämnder disponerar. Detta ställer givetvis särskilt stora krav på socialnämnden när det gäller att använda tilldelade medel på bästa sätt och att prioritera bland sina många arbetsuppgifter.

En av de viktigaste sociala åtgärderna i kommunen är att se till att en skatthöjning undviks. En skatthöjning skulle innebära en allvarlig försämring för många utsatta grupper. Det är därför självklart och nödvändigt att besparingskrav ställs även på socialnämnden. Finansborgarrådets budgetförslag innebär också ett minskat skattemedelsbehov för socialnämnden. Vi föreslår ytterligare besparingar, som i huvudsak innebär mer ändamålsenligt utnyttjande av befintliga resurser, minskade kostnader för den centrala administrationen samt omfördelning av medel till äldreomsorgen. Vårt budgetförslag innebär att äldreomsorgen får något större resurser jämfört med socialdemokraternas förslag.

Vårt budgetförslag innebär vidare – i likhet med socialdemokraternas och centerns förslag – att barnomsorgstaxan höjs och hemhjälpstaxan återinförs. Vi föreslår en något större ökning av intäkterna av föräldraavgifterna inom barnomsorgen och samma intäktsnivå för hemhjälpstaxan. Vi anser däremot att taxekonstruktionen i båda fallen skall göras enkel. Vi föreslår därför enhetstaxor. Stora administrativa resurser frigörs samtidigt som marginaleffekter till följd av taxorna undviks.

Vi kan i stort acceptera de besparingar finansborgarrådet föreslår för socialnämnden. Vi kan dock inte acceptera den minskning av socialbidragsanslaget med 2 Mkr som föreslås genom att inte utnyttja privata sjukhem. Prutningar inom familjevårdsbyrån och minskningen av praktikcentrum biträder vi inte heller.

Inom barnomsorgen föreslår vi en något lägre utbyggnadstakt. För daghem innebär den att vi lägger oss på

den realistiska nivå som beräknas nås under 1981. Vi anslår mer medel än socialdemokraterna och centern till deltidsskolor. Vårt budgetförslag möjliggör oförändrat antal platser 1982.

Förslaget om att införa kapitalgräns för att få rätt att erhålla s. k. utjämningsbidrag för pensionärer boende på enskilda hem avvisas. Dessa pensionärer kommer att få avsevärt fördyrade boendekostnader och kommer sannolikt i stället att behöva plats på kommunens inrättningar, varför det inte heller är fråga om någon besparing på sikt.

En aktiv bostads- och fastighetspolitik

Målsättningen för den moderata bostadspolitiken är att skapa valfrihet i boendet för den enskilda människan. Vi eftersträvar därför en blandning av olika bebyggelse typer – flerfamiljshus såväl som småhus, upplåtelseformer – såväl hyresrätt som bostadsrätt – samt former för markägande – enskild äganderätt såväl som tomträtt.

I konsekvens med vår målsättning verkar vi exempelvis i stadsplanarbetet för en varierad bebyggelse. Vi strävar efter att anpassa såväl bebyggelse typer som upplåtelseformer till den befintliga kringliggande miljön. Vi driver också konsekvent kravet att de hyresgäster i de kommunala bostadsbolagen, som önskar överta sina fastigheter för bildande av bostadsrättsföreningar, skall få denna möjlighet. Vi driver också kravet att småhusägarna på kommunens tomträttsmark skall få möjlighet att friköpa marken och därmed skaffa sig ett större inflytande över sina framtida boendekostnader.

Kommunens bostads- och fastighetspolitik måste utformas med hänsyn till dels den rådande obalansen på Stockholms bostadsmarknad, dels den kommunalekonomiska situationen. Fastighetspolitiken är givetvis också betydelsefull som ett led i arbetet för att främja sysselsättning och näringsliv i kommunen.

Efterfrågan på bostäder är stor i Stockholms-regionen. Antalet outhyrda lägenheter är mycket ringa. Från kommunens sida görs stora ansträngningar att möta efterfrågesituationen genom en hög takt i bostadsbyggandet. För flertalet åtgärder som syftar till att öka bostadsbyggandet finns en betryggande politisk majoritet. Trots detta föreligger svårigheter att genomföra det planerade bostadsbyggandet enligt gällande bostadsförslagsprogram. Möjligheterna att tidigare lägga enskilda bostadsbyggnadsprojekt och stadsplanearbete för bostäder bevakas därför kontinuerligt. I stadsplanearbetet har bostadsbyggandet högsta prioritet och förtur ges åt sådana projekt som ger ett nettotillskott av lägenheter. I kontakt med lokala organisationer och föreningar söks nya områden som kan vara lämpliga för bostadsbebyggelse.

För att höja takten i bostadsbyggandet är det viktigt att kommunen kan hålla en god planberedskap och att handläggningstiden för planärenden om möjligt kan förkortas. För närvarande har stadsbyggnadskontoret en besvärande ärendebalans, som det med normal handläggningstakt kommer att ta åtskilliga år att arbeta av. Det finns anledning att överväga om ett intimare samarbete mellan fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret skulle kunna leda till en snabbare ärende-

hantering. Från byggnadsnämndens sida bör också övervägas om konsulter i ökad utsträckning kan anlitas, framför allt för enklare och/eller väl avgränsat planarbete.

I dagens situation med obalans på bostadsmarknaden är det viktigt att förmedlingen av bostäder fungerar bra. Moderata samlingspartiet har i särskild ordning framlagt förslag i syfte att göra det lättare för "vanliga människor" och ungdomar att få bostad i Stockholm.

Föreliggande budgetförslag är uppbyggt så att några kommunalekonomiska hinder för bostadsförslagsprogrammet genomförande inte skall föreligga. Skulle budgeterade medel visa sig otillräckliga är vi från moderata samlingspartiet beredda att avsätta ytterligare resurser för att bostadsförslagsprogrammet skall kunna fullföljas.

Det kärva kommunalekonomiska läget ställer i dag särskilda krav på att kommunens fastigheter förvaltas på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Fastigheter som utgör en ekonomisk belastning och som inte är angelägna för kommunens verksamhet bör därför avyttras. Genom avyttring av förlustfastigheter förbättras kommunens driftekonomi till förmån för andra angelägnare ändamål. Dessutom frigörs kapital som kan användas för mer lönsamma investeringar och/eller investeringar i för kommunen angelägna ändamål. Behovet av en ekonomiskt medveten fastighetspolitik understryks av det faktum att fastighetsförvaltningen lämnar årliga underskott om ca 80 Mkr. Av underskottet hänför sig hälften, dvs. ca 40 Mkr, till markinnehav i andra kommuner. Moderata samlingspartiet förespråkar att sådan mark utanför Stockholms kommuns gränser, som inte kan användas på ett för kommunen fördelaktigt sätt, skall avyttras.

Moderata samlingspartiet föreslår att försäljningsinkomster budgeteras med 40 Mkr utöver vad socialdemokraterna föreslagit. Beloppet utgör en relativt försiktig markering till förmån för en mer flexibel mark- och fastighetspolitik än den socialdemokraterna företräder. Som jämförelse kan vara av intresse att nämna att försäljningsinkomsterna enligt 1980 års bokslut översteg budgeterat belopp med 45 Mkr (66 Mkr inflöt mot budgeterade 21,5 Mkr). År 1979 såldes fastigheter för över 90 Mkr mot budgeterade 20 Mkr. Den senaste budgetutfallsprognosen från 1981 pekar på att försäljningarna kommer att överstiga budget med åtminstone 20 Mkr.

Kommunfullmäktige har tidigare behandlat principfrågan om försäljning av kommunens kommersiella fastigheter. Fullmäktiges beslut resulterade inte i något entydigt ställningstagande. I ärendet diskuterades bl. a. försäljning av femte höghuset vid Sergels torg. En försäljning skulle radikalt förbättra förutsättningarna för kommunen att med oförändrad skatt klara flera angelägna investeringsbehov. Inte minst gäller detta de ofrånkomliga grundförstärkningar som kommer att krävas i vissa fastigheter längs Hornsgatan. Omfattningen av dessa grundförstärkningsarbeten prövas för närvarande av fastighetsnämnden, varför endast mindre belopp tills vidare uppförts i budgeten för ändamålet. I socialdemokraternas budgetförslag har heller inte den angelägna utrustningen av Centralbadet kunnat inrymmas. Eftersom femte höghuset för närvarande innebär en icke obetydlig förlustaffär för kommunen

finns här en möjlighet att genom en försäljning åstadkomma dels en förbättring av kommunens driftsekonomi, dels ett så betydande kapitaltillskott att det får betydelse för utdebiteringsbehovet.

Kommunens tomträttsaffärer lämnar årliga underskott om ca 200 Mkr. Detta sammanhänger med de subventioner kommunen ger till bostäder på tomträttsmark. För att förbättra kommunens ekonomi och för att minska kraven på hyreshöjningar i de kommunala bostadsbolagen har moderata samlingspartiet föreslagit att fastighetsöverlåtelser från kommunen till bolagen skall ske med äganderätt i stället för med tomträtt. Utformningen av det statliga lånesystemet och de kommunala subventionerna i tomträttsaffären gör att en övergång till äganderätt skulle ge fördelar för såväl hyresgäster som för kommunen. Kommunfullmäktige bör därför uppmana fastighetsnämnden att vid kommande marköverlåtelser till de kommunala bolagen förhandla med utgångspunkt från att överlåtelserna skall ske med äganderätt i stället för som hittills med tomträtt.

Fastighetsnämnden har i särskilt ärende framlagt förslag för fullmäktige om kraftigt höjda tomträttsavgälder för småhus. Enligt vår uppfattning kan en uppräknings av avgälderna i och för sig försvaras om den kombineras med möjlighet för tomträttshavarna att friköpa marken. En sådan valmöjlighet existerar inte i dag, varför moderata samlingspartiet motsatt sig fastighetsnämndens förslag till avgäldshöjningar.

Socialdemokraterna har genomdrivit olika subventioner till de kommunala bostadsbolagen för att förbättra ekonomin för dessa. Moderata samlingspartiet har konsekvent motsatt sig sådana övervältringar av de kommunala bolagens hyreskostnader på skattebetalarna. Förutom den ovan redovisade möjligheten att överlåta mark till de kommunala bolagen med äganderätt i stället för med tomträtt, har moderaterna anvisat en annan enkel och obyråkratisk väg för att förbättra den ekonomiska situationen för bolagen och därmed möjliggöra en begränsning av hyreskraven. Genom försäljning av fastigheter till de hyresgäster som önskar bilda bostadsrättsförening skulle bolagen kunna få inkomster av en storleksordning som på ett helt annat sätt skulle möjliggöra sänkta hyreskrav än de slentrianmässiga förslag till bidrag på skattebetalarnas bekostnad som socialdemokraterna förespråkar. Moderata samlingspartiet har sedan lång tid tillbaka drivit frågan om övergång till bostadsrätt i större utsträckning när önskemål härom föreligger från hyresgästernas sida. En sådan politik ligger i hyresgästernas eget intresse. Ett ökat utbud av äkta bostadsrättsföreningar skulle också aktivt motverka spekulationstendenser på bostadsmarknaden.

Vi noterar med tillfredsställelse att socialdemokraterna accepterat vårt förslag att delvis finansiera utökningen av Svenska Bostäders och HIBY:s aktiekapital genom bildande av s. k. apportegendom. Detta innebär att aktiekapitalet utökas genom att en eller flera fastigheter överförs från kommunen till bolaget ifråga, varvid någon direkt utbetalning av likvida medel ej erfordras. Därigenom har investeringsmedel frigjorts, som kan disponeras för investeringar – bl. a. för bostadsförslagsprogrammet – som kan bli förskjutna till år 1982.

En central uppgift för kommunen är att ta ansvar för att vårda den gamla bebyggelsen i vår stad. Allt för många gamla fina fastigheter har lämnats utan tillräckligt underhåll och tillåtits förfalla på ett sätt som inte är acceptabelt. Moderata samlingspartiet föreslår att fastighetsnämndens anslag för upprustning av kulturellt värdefull bebyggelse uppräknas med 15,5 Mkr.

Socialdemokraternas oförmåga att fatta beslut om Centralbadets framtid har framtingat ett akut upprustningsbehov som nu beräknas till 4,5 Mkr. Moderata samlingspartiets budgetförslag möjliggör en fullständig upprustning av badet. Det vore värdefullt om en sådan riktig upprustning för bad- och motionsändamål kunde påbörjas omgående. Det bör framhållas att kostnaderna för en sådan upprustning inte torde bli högre än om fastigheten i stället skulle byggas om till exempelvis kontor.

Förbättrad miljö

Det berättigade kravet på en god miljö reses allt starkare i vårt moderna välfärdssamhälle. Miljöfrågorna har också under de senaste åren fått en alltmer central ställning i såväl statens, kommunernas som näringslivets planering och verksamhet. Satsningarna på den yttre miljön i Stockholm har också givit resultat i flera avseenden. Vattenkvaliteten i våra sjöar och vattendrag har förbättrats radikalt - inte minst tack vare en effektiviserad avloppsrening. Det angelägna arbetet med restaurering av sjöar och vattendrag fortsätter programligt.

Stockholmsluften har förbättrats betydligt - inte minst genom utbyggnaden av fjärrvärme. Miljöstörande utsläpp minskas i takt med att allt fler ineffektiva små eldningsanläggningar ersätts med fjärrvärme. Eldning i stora fjärrvärmeanläggningar medför minskade utsläpp till följd av dels effektivare förbränning, dels möjligheter till effektivare rökgasrening. Starka miljöskäl talar således för fortsatt planlig utbyggnad av fjärrvärmånätet.

God miljö innefattar även hushållning med tillgängliga resurser. Den utvidgade försöksverksamheten med insamling av returpapper bör bedrivas med sikte på permanentning. Möjligheterna att ta tillvara avfallets energiinnehåll genom eldning i Högdalens kraftvärmeverk skall vidareutvecklas. Sortering av hushållsavfall för att få fram användbara produkter är ett område där Stockholm bör kunna spela en framträdande roll. Ytterligare en viktig återvinningsverksamhet är omvandlingen av rivningsvirke och industriavfall till flis för eldning.

Större delen av Stockholms innerstad är inte byggd för dagens omfattande trafik. Bilismen i främst innerstaden måste begränsas för att miljön skall kunna förbättras och kollektiv-, arbets- och distributionstrafiken fungera. Det kan ske genom en bra kollektivtrafik, utbyggnad av kringfartsleder, infartsparkeringar, boendeparkering, trafik- och parkeringsreglering.

Det är i detta sammanhang viktigt att stor hänsyn tas till erfarenheterna från hittills gjorda trafikplaneringar när nya områden skall saneras. Erfarenheterna från exempelvis Spånga-Nälsta, Enskede samt vissa delar av norra Vasastaden visar entydigt att de boende föredrar trafiksaneringsåtgärder i form av gupp, knixar, gatuvär-

malningar och enkelriktningar framför rena avstängningar. Det är därför nödvändigt att Trafikplanen omarbetas i syfte att skapa en bredare förankring bland de som berörs.

Det är vidare i ett kärvt ekonomiskt läge angeläget att en allt större andel av tillgängliga resurser satsas på att underhålla redan befintliga anläggningstillgångar i stället för att bygga nytt. Därigenom kan kapitalförstöring med mycket höga reinvesteringskostnader på sikt undvikas. Detta ingår som ett naturligt led i en ekonomiskt ansvarsmedveten politik.

Skola, kultur och fritid i Stockholm

Skolan är, vid sidan av den sociala omsorgen, ett av kommunens viktigaste ansvarsområden. När kommunen nu av skolöverstyrelsen ålagts att presentera en plan för minskning av gymnasieorganisationen är det moderaternas uppfattning att resurserna i första hand skall satsas på befintliga skolor. För att undvika onödiga nedläggningar av väl fungerande skolor slopas Tensta gymnasium, som i stor utsträckning skulle komma att beläggas av elever från andra kommuner. En förutsättning för Tensta gymnasium har också varit att statsbidrag utgår samt att full kostnadstäckning erhålls för s. k. utsocknes elever. Då inga av dessa förutsättningar i dag är uppfyllda finns ytterligare argument för krav på en omprövning av projektet. Detta förutsätter dock att behovet av samlingslokaler i stadsdelen löses på annat sätt. Resurser för detta har avsatts i moderata samlingspartiets budgetförslag för fritidsnämnden.

I syfte att motverka en ökad ungdomsarbetslöshet utökas platserna inom den praktiska yrkesutbildningen. Moderata samlingspartiet understryker särskilt vikten av att lärlingsutbildning och företagsförlagd utbildning stöds. Moderata samlingspartiets budgetförslag innehåller också lägre kostnader för den s. k. samlade skoldagen, i enlighet med statsmakternas intentioner. Särskilt understyrks det angelägna i att enskilda skolor ges möjlighet att utforma och genomföra den samlade skoldagen utifrån den egna förutsättningarna och föräldrarnas önskemål. Anslagen till föreningslivsmedverkan i skolan minskas.

Budgetförslaget innehåller vidare fortsatta besparingar på läromedel. Gåvoböcker ersätts i stor utsträckning av låneböcker och förstört material förutsätts ersättas. Därigenom uppmuntras sparsamhet och aktsamhet, vilket ligger i linje med skolans fostrande uppgift.

Fritidsnämndens uppgift är att skapa goda förutsättningar för många olika fritidsaktiviteter inom kommunen. Detta skall göras genom samverkan med och komplettering av övrigt fritidsutbud. Den nya detaljorganisationen bör leda till rationaliserings- och samordningsvinster. Budgetförslaget innebär ett bättre utnyttjande av befintliga anläggningar och omprioriteringar och omdisponeringar som skapar utrymme för nödvändiga nya åtagande. Genom att samordna samlingslokaler i skolornas och bostadshotellens lokaler m. m. kan avsevärda resurser frigöras. Andra besparingar kan ske genom att driftansvaret för olika anläggningar delvis överläts till föreningar och klubbar.

Det moderata budgetförslaget innebär ökat anslag för underhåll av idrottsplatser. Medel anslås för oförändrat

antal barngrupper inom Vår Teater. Verksamheten i Sofia fritidsgård och yngreverksamheten i Backlura fortsätter. 1 Mkr anslås till ytterligare upprustningsåtgärder för kvinnliga idrottsutövare.

Stockholm har som huvudstad ett speciellt ansvar när det gäller att värna om mångfald i kulturutbudet. Det är därför viktigt att ekonomiska resurser satsas på en variation av olika aktiviteter att besparingar och åtstramningar inte enbart läggs på vissa verksamheter. Det moderata budgetförslaget präglas av detta synsätt. Således minskas anslaget till folkbildningsorganisationerna vilka under den socialdemokratiska mandatperioden erhållit orimligt kraftiga anslagsökningar. Småteaterverksamheten tillförs medel och förlusttäckningsgarantin till privatteatrarna bibehålls. Politiska partier representerade i fullmäktige ges i fortsättningen inte s. k. arrangemangsbidrag. Entréavgifter m. m. ses över i syfte att öka avgiftsfinansieringen.

Biblioteken är en viktig del av kulturutbudet. Kvaliteten i biblioteksservicen har emellertid hotats av urholkade anslag till bokinköp, särskilt under den socialdemokratiska majoriteten i biblioteksstyrelsen. I syfte att slå vakt om biblioteksservicen innehåller det moderata budgetförslaget en höjning av det s. k. mediaanslaget. Denna höjning finansieras helt inom ram, bl. a. genom införande av en expeditonsavgift vid utfärdande av lånekort för vuxna.

Budgetförslaget för 1982 i sammandrag

Mkr (inkl. kapitaltjänstkostnader)	Budget 1981	Budgetförslag för 1982 enligt		
		socialdemokraterna	moderata samlingspartiet	
<i>Resurser</i>				
Skatteinkomster	4 683 (13:50)	5 004 (14:-)	4 851 (13:50)	- 153
Investeringsinkomster	137	87	127	+ 40
Upplåning	347	250	310	+ 60
Disposition av bokslutsöverskott ..	141	119	119	0
Disposition ur Allmänna investeringsfonden (Aif)	143	143	-	- 143
Summa	5 451	5 603	5 407	- 196
<i>Resursanspråk</i>				
Affärsdrivande nämnder				
investeringsutgifter	348	402	402	0
nettodriftkostnader	51	38	6	- 32
Övriga nämnder				
investeringsutgifter	740	768	739	- 29
nettodriftkostnader	5 262	5 827	5 704	- 123
Centralmedelsreserv	323	240	228	- 12
Finansförvaltning	+ 1 375	+ 1 672	+ 1 672	0
Avsättning till Aif	102	-	-	-
Summa	5 451	5 603	5 407	- 196

Moderata samlingspartiets budgetförslag i sammanfattning

Som framgått ovan har moderata samlingspartiet utarbetat en budget med oförändrad skatt för år 1982. Som vi framhöll redan i samband med augustiramarna har den helt grundläggande förutsättningen varit att utforma en stark budget för framtiden. Den långsiktiga målsättningen är alltså att på sikt skapa förutsättningar för en skattesänkning. Till skillnad från socialdemokraterna har vi byggt upp vårt budgetförslag med utgångspunkt från tillgängliga resurser. Det moderata budgetförslaget för år 1982 kan sammanfattas enligt följande.

Som framgår av tabellen ligger utgiftsnivån i det moderata budgetförslaget ca 200 Mkr under socialdemokraternas förslag. Dessutom tillförs i det moderata förslaget, enligt en mycket försiktig beräkning, ytterligare 40 Mkr genom försäljning av fastigheter som är tärande på kommunens ekonomi. Det moderata budgetförslaget gör det möjligt att dels undvika skattehöjning, dels avstå från det likviditetsförsämrade uttag om 143 Mkr ur allmänna investeringsfonden som socialdemokraterna föreslår.

Kommunens långfristiga låneskuld minskar snabbt i relation till skatteunderlaget. Detta framgår tydligt bl. a. i finansborgarrådets rampromemoria från augusti i

(Mkr)	Budget 1981	Budgetförslag för 1982 enligt	
		socialdemokraterna	moderata samlingspartiet
Sysselsättningsfrämjande åtgärder	45	45	45
Åtgärder inom skolområdet	11	20	20
Energisparåtgärder	20	3	3
Särskilda sysselsättnings- och underhållsinsatser	-	75	75
Egentligt oförutsett	247	97	85
	Summa 323	240	228

är. Av promemorian framgår också att den nyupplåning kommunen genomför varje år väl balanseras av årliga amorteringar. Detta innebär att kommunen tillför kapitalmarknaden mer pengar än man utnyttjar.

Kommunens totala investeringsbudget för år 1982 uppgår till ca 1,3 miljarder kronor. Av dessa finansieras en mycket stor andel - drygt 800 Mkr - direkt via skattemedel. Det är således endast en liten del av investeringsvolymen som finansieras via upplåning. I realiteten finns därmed ett betydande outnyttjat utrymme för ökad upplåning till lönsamma investeringar.

I samband med redovisningen av budgetläget i juni 1981 var kommunens politiker och tjänstemän ense om att en lämplig upplåningsvolym för 1982 var 378 Mkr. I rampromemorian i augusti hade finansborgarrådet plötsligt nedjusterat sin beräknade nyupplåning till 200 Mkr. Han redovisar nu åter en höjning av upplåningen för år 1982 till 250 Mkr. Finansborgarrådet anför i skattepromemorian att den långfristiga upplåningen och utnyttjandet av fonder bör ses som en gemensam resurs där den finansiella lämpligheten bör avgöra. Upplåningen och det förslagna uttaget ur allmänna investeringsfonden bör därför ses som en gemensam resurs om 393 Mkr i finansborgarrådets budgetförslag.

Moderata samlingspartiet kan i och för sig dela detta synsätt. Finansborgarrådets förslag innehåller emellertid en betydelsefull svaghet. Riksbanken medger aldrig upplåning utöver vad kommunen upptagit i sin budget. Genom att så kraftigt dra ner upplåningsvolymen har finansborgarrådet därmed omöjliggjort en högre upplåning för 1982. Detta innebär en onödigt begränsning av kommunens handlingsfrihet. Så länge kommunen har en hög kreditvärdighet och således kan få goda villkor på de flesta lånemarknader bör vi inte på detta sätt kringskära lånemöjligheterna. Det är inte på något sätt förmånligare för kommunen att finansiera sin investeringar genom att bottenskrapa de likvida tillgångarna än genom en väl avvägd och planerad upplåning. Moderata samlingspartiet föreslår en nyupplåningsvolym om 310 Mkr - även detta en relativt låg nivå. Samtidigt avvisar vi socialdemokraternas förslag om fonduttag med 143 Mkr. Någon likviditetsavtappning genom uttag ur allmänna investeringsfonden föreslås alltså inte i det moderata budgetförslaget.

Avvikelsena i det moderata budgetförslaget jämfört med det socialdemokratiska vad gäller nämndernas

budgeter framgår i den bilagda nämndvisa specifikationen.

Innehållet i den centrala medelsreserven kan specificeras enligt följande.

Som framgår finns inga skillnader vad gäller anslagna medel för sysselsättningsfrämjande åtgärder. Inte heller finns några skiljaktiga meningar vad gäller reserverna för åtgärder inom skolområdet (utbyggnad av fritidshem) eller medelsreserven för energisparåtgärder. Större delen av de ursprungliga reserverade medlen har i budgetförslaget utfördelats på resp. nämnder och styrelser.

Medel för ateljéstöd om 2,1 Mkr har i det moderata budgetförslaget hänförs till kulturnämndens budget. Det är vår förhoppning att socialdemokraterna nu skall sluta att förhåla utbetalandet av det av kommunfullmäktige tidigare beslutade ateljéstödet.

Någon särskild reserv för avkontoriseringsåtgärder har ej avsatts. Skulle byggnadsnämnden och fastighetsnämnden finna behov av att genomföra mycket resurskrävande avkontoriseringsinsatser får detta aktualiseras i särskild ordning under löpande budgetår och inom ramen för tillgängliga medel.

Som bilaga till denna avvikande mening redovisas nämndvis moderata samlingspartiets budgetförslag vad avser avvikelser i förhållande till det socialdemokratiska förslaget. Finansborgarrådet har för de enskilda nämnderna i särskilda textavsnitt lämnat vissa direktiv och anvisningar för hur verksamheten hos nämnderna skall bedrivas. Från moderata samlingspartiets sida anser vi inte att dessa direktiv och anvisningar skall anses bindande för nämndernas verksamhet. Detta bör enligt vår mening endast var fallet när en majoritet av kommunfullmäktiges ledamöter uttryckligen ställer sig bakom textavsnitten.

Skattesats för år 1982

För år 1982 föreslår vi en oförändrad skattesats med kronor 13:50 (med församlingsskatt kronor 0:54 och landstingsskatt kronor 13:50, totalt kronor 27:54).

Med hänvisning till det anförda hemställer vi att kommunstyrelsen måtte godkänna förslaget till skattesats för år 1982 om oförändrat kronor 13:50.

Kommunfullmäktige

I det socialdemokratiska budgetförslaget upptas 576 tkr för utredning om lokala organ. Detta anslag bör utgå. I stället är det hög tid att en utvärdering görs av den pågående försöksverksamheten med kommunalråd. En sådan utvärdering måste med nödvändighet ingå i underlaget för fortsatta överväganden om decentraliserad beslutsfattande.

Budgetförslaget inrymmer 600 tkr för en utredning om barns villkor och miljö. Moderata samlingspartiet anser att detta är en mycket viktig fråga i en storstad som Stockholm. Det är angeläget att en sådan utredning görs i syfte att på ett objektivt sätt klarlägga vilka miljömässiga problem och faror barn kan utsättas för i storstaden. Utredningen bör bl. a. belysa konsekvenserna av val av barn tillsynsform och vilken betydelse föräldrarnas valfrihet härvidlag har. Utredningen bör också studera miljön vid daghem och skolor. Utredningen bör begränsa sin verksamhet till sådana områden över vilka kommunen kan utverka inflytande. Utredningen bör ett flertal nämnders verksamhetsområden och bör därför genomföras i samverkan mellan berörda nämnder och förvaltningar. Arbetet bör ske inom ramen för tillgängliga resurser varför något särskilt centralt anslag för ändamålet ej erfordras.

Socialdemokraterna har föreslagit att 471 tkr avsätts för ytterligare utredningar om bidrag till konstnärateljéer. Det är beklagligt att socialdemokraterna på detta sätt förhålar frågan om ateljéstödet. Redan i 1981 års budget har kommunfullmäktige avsatt 2 Mkr till kulturnämnden för detta ändamål. I avvaktan på att socialdemokraterna tar sitt ansvar för fullgörande av kommunfullmäktiges uppdrag har fastighetsnämnden åtagit sig att svara för detta. Några ytterligare utredningar erfordras ej för att genomföra kommunfullmäktiges beslut.

En särskild genomförandegrupp arbetar sedan många år med att samordna och driva på barnstugeutbyggnaden i kommunen. Med hänsyn till den sänkta utbyggnadstakt som nu förutsätts föreslår vi att resurserna vid finansavdelningen för medverkan i detta arbete reduceras med en anställning.

Med hänvisning till det anförda hemställes att anslaget 2. *Kommunstyrelse m. m.* reduceras dels med 576 tkr avseende utredning om lokala organ, dels med 600 tkr avseende utredning om barns villkor och miljö, dels med 471 tkr avseende utredning om bidrag till konstnärateljéer, dels ock med 200 tkr avseende en anställning vid finansavdelningen.

Informations- och konsumentnämnden

I överensstämmelse med nämndens eget budgetförslag bör anslaget för utställningar i egen regi reduceras med 400 tkr och anslaget för Tidningen Stockholm med 230 tkr. Den senare anslagsminskningen innebär att medel - på nämndens begäran - ej budgeteras för en utökning av sidantalet i tidningen utöver gängse 16 sidor per nummer. Därutöver kan en ytterligare besparing på 120 tkr göras genom slopad postdistribution av tidningen till kommunens anställda. Vi anser också att kommunen

bör överväga extern annonsering i tidningen.

En enhällig nämnd har tidigare konstaterat att skäl finns för nedläggning av informationslokalen i Skarpnäck. Kommunstyrelsen har varken under 1980 eller 1981 kunnat förbruka anvisade medel för verksamheten. Vid nedläggning frigjorda medel (50 tkr) bör därför inte tillföras kommunalrådets verksamhetsområde utan dras in. Vi vill också ånyo understryka vikten av att pågående försöksverksamhet med kommunalråd snarast utvärderas. Innan dess en utvärdering har skett bör inga förändringar vidtas i rådets verksamhet.

Konsumentrådgivningsverksamheten i Stockholm har en påtagligt högre standard- och kostnadsnivå än i jämförbara kommuner. Konsument Stockholms organisation är för närvarande föremål för översyn. I samband härmed är det angeläget att bättre dimensionera verksamheten efter de ekonomiska förutsättningarna. Den nya detaljorganisationen för Konsument Stockholm förutsätts ges en utformning som möjliggör effektiviseringar och rationaliseringar i verksamheten. Med anledning härav föreslås en reduktion med 600 tkr avseende personalminskningar och rationaliseringar inom programmet.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag. Med hänvisning till det anförda föreslår vi att anslaget 1. *Information Stockholm* reduceras dels med 400 tkr avseende utställningar i egen regi, dels med 50 tkr avseende nedläggning av informationslokalen i Skarpnäck, att anslaget 2. *Tidningen Stockholm* reduceras dels med 230 tkr avseende slopad utökning av sidantalet i vissa nummer, dels med 120 tkr avseende slopad postutskickning till kommunens anställda, att anslaget 3. *Konsument Stockholm* reduceras med 600 tkr avseende indragning av tjänster.

Personalnämnden

För att undvika skattehöjning är det nödvändigt att ständigt ompröva och effektivisera olika verksamheter. Förvaltningarna har därför via nämnderna ett redovisat spar- och nedskärningsmöjligheter inom resp. verksamhet.

För personalnämndens vidkommande innebär besparingsverksamheten i kommunens övriga nämnder delvis ökade krav på insatser. Trots detta bör vissa besparingar vara möjliga. I enlighet med kansliets inventering av sparmöjligheterna föreslås därför indragning av en assistenttjänst inom utbildningsavdelningen, en sekretariatstjänst på vardera förhandlings- och personaladministrativa avdelningarna samt en halv kammarskrivartjänst på pensionsavdelningen.

Anslaget för utbildningsverksamhet reduceras med 1 Mkr avseende MBL-utbildning. Utbildning rörande medbestämmandefrågor bör inrymmas i den övriga utbildningsverksamheten. Vidare minskas anslaget för kurskostnader med 150 tkr. I den mån extra resurser behövs i anledning av omplaceringsverksamhet bör särskilda medel åskas ur den centrala medelsreserven för sysselsättningsåtgärder.

Anslag för personalhälsovård minskas med 125 tkr genom att personalundersökningar dras ned till förmån

för riktade undersökningar. Vidare föreslås en avgiftshöjning för patientavgifterna som bör följa avgifterna inom den allmänna sjukvården.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att anslaget 1. *Förhandlingsverksamhet* reduceras med 100 tkr avseende indragning av en sekreterartjänst,

att anslaget 2. *Personaladministrativ verksamhet* minskas med 260 tkr avseende de två vid förra budgetbehandlingen inrättade jämställdhetstjänsterna och att 150 tkr tillförs personalnämnden att användas till konkreta jämställdhetsåtgärder och projekt,

att anslaget 2. *Personaladministrativ verksamhet* reduceras med 125 tkr avseende indragning av en sekreterartjänst,

att anslaget 3. *Pensions- och personalförsäkringsverksamhet* reduceras med 50 tkr avseende en halv kammar-skrivartjänst,

att anslaget 8. *Utbildningsverksamhet* reduceras med 1 Mkr avseende MBL-utbildning,

att anslaget 8. *Utbildningsverksamhet* reduceras med 150 tkr avseende kurskostnader,

att anslaget 8. *Utbildningsverksamhet* reduceras med 100 tkr avseende indragning av en assistenttjänst,

att anslaget 6. *Personalhållsovård* minskas med 125 tkr genom att personalundersökningar dras ned till förmån för riktade undersökningar, samt

att patientavgifterna höjs med 125 tkr, avseende en anpassning till den nivå som gäller inom den allmänna sjukvården.

Fastighetsnämnden

Kommunens bostads- och fastighetspolitik måste utformas med hänsyn till dels den rådande obalansen på Stockholms bostadsmarknad, dels den kommunalekonomiska situationen. Fastighetspolitiken är dessutom betydelsefull som ett led i arbetet för att främja sysselsättning och näringsliv i kommunen.

Efterfrågan på bostäder är stor i Stockholms-regionen. Antalet outhyrda lägenheter är mycket ringa. Från kommunens sida görs stora ansträngningar att möta efterfrågesituationen genom en hög takt i bostadsbyggandet. För flertalet åtgärder som syftar till att öka bostadsbyggandet finns en betryggande politiskt majoritet. Trots detta föreligger svårigheter att genomföra det planerade bostadsbyggandet enligt gällande bostadsförsörjningsprogram. Möjligheterna att tidigare lägga enskilda bostadsbyggnadsprojekt och stadsplanearbete för bostäder bevakas därför kontinuerligt. I stadsplanearbetet har bostadsbyggandet högsta prioritet och förtur ges åt sådana projekt som ger ett nettotillskott av lägenheter. I kontakt med lokala organisationer och föreningar söks nya områden som kan vara lämpliga för bostadsbebyggelse. Föreliggande budgetförslag är uppbyggt så att några kommunalekonomiska hinder för bostadsförsörjningsprogrammets genomförande inte skall föreligga. Skulle budgeterade medel visa sig otillräckliga är vi från moderata samlingspartiet beredda att avsätta ytterligare resurser för att bostadsförsörjningsprogrammet skall kunna fullföljas.

Det kärva kommunalekonomiska läget ställer i dag särskilda krav på att kommunens fastigheter förvaltas på

ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Fastigheter som utgör en ekonomisk belastning och som inte är angelägna för kommunens verksamhet bör därför avyttras. Genom avyttring av förlustfastigheter förbättras kommunens driftekonomi till förmån för andra angelägnare ändamål. Dessutom frigörs kapital som kan användas för mer lönsamma investeringar och/eller investeringar i för kommunen angelägna ändamål. Behovet av en ekonomiskt medveten fastighetspolitik understryks av det faktum att fastighetsförvaltningen lämnar årliga underskott om ca 80 Mkr. Av underskottet hänförs sig hälften, dvs. ca 40 Mkr, till markinnehav i andra kommuner. Moderata samlingspartiet förespråkar att sådan mark utanför Stockholms kommuns gränser, som inte kan användas på ett för kommunen fördelaktigt sätt, skall avyttras.

Moderata samlingspartiet föreslår att försäljningsinkomster budgeteras med 40 Mkr utöver vad socialdemokraterna föreslagit. Beloppet utgör en relativt försiktig markering till förmån för en mer flexibel mark- och fastighetspolitik än den socialdemokraternas företräder. Som jämförelse kan vara av intresse att nämna att försäljningsinkomsterna enligt 1980 års bokslut översteg budgeterat belopp med 45 Mkr (66 Mkr inflöt mot budgeterade 21,5 Mkr). År 1979 såldes fastigheter för över 90 Mkr mot budgeterade 20 Mkr. Den senaste budgetutfallsprognosen från 1981 pekar på att försäljningarna kommer att överstiga budget med åtminstone 20 Mkr.

I anslutning till förslaget om ökade försäljningsinkomster förutsätter vi en resultatförbättring för fastighetsförvaltningen med 5 Mkr år 1982.

Kommunfullmäktige har tidigare behandlat principfrågan om försäljning av kommunens kommersiella fastigheter. Fullmäktiges beslut resulterade inte i något entydigt ställningstagande. I ärendet diskuterades bl. a. försäljning av femte höghuset vid Sergels torg. En försäljning skulle radikalt förbättra förutsättningarna för kommunen att med oförändrad skatt klara flera angelägna investeringsbehov. Inte minst gäller detta de ofrånkomliga grundförstärkningar som kommer att krävas i vissa fastigheter längs Hornsgatan. Omfattningen av dessa grundförstärkningsarbeten prövas för närvarande av fastighetsnämnden, varför endast mindre belopp tills vidare uppförts i budgeten för ändamålet. I socialdemokraternas budgetförslag har heller inte den angelägna upprustningen av Centralbadet kunnat inrymmas. Eftersom femte höghuset för närvarande innebär en icke obetydlig förlustaffär för kommunen finns här en möjlighet att genom en försäljning åstadkomma dels en förbättring av kommunens driftekonomi, dels ett så betydande kapitaltillskott att det får betydelse för utdebiteringsbehovet.

Kommunens tomtrattsaffärer lämnar årliga underskott om ca 200 Mkr. Detta sammanhänger med de subventioner kommunen ger till bostäder på tomträttsmark. För att förbättra kommunens ekonomi och för att minska kraven på hyreshöjningar i de kommunala bostadsbolagen har moderata samlingspartiet föreslagit att fastighetsöverlåtelse från kommunen till bolagen skall ske med äganderätt i stället för med tomträtt. Utformningen av det statliga lånesystemet och de kommunala subventionerna i tomtrattsaffären gör att en övergång till äganderätt skulle ge fördelar för såväl

hyresgäster som för kommunen. Kommunfullmäktige bör därför uppmana fastighetsnämnden att vid kommande marköverlåtelse till de kommunala bolagen förhandla med utgångspunkt från att överlåtelseerna skall ske med äganderätt i stället för som hittills med tomträtt. Detta kan bl. a. bli aktuellt beträffande Stockholmshems bostadsprojekt på Skarpnäcksfältet.

Fastighetsnämnden har i särskilt ärende framlagt förslag för fullmäktige om kraftigt höjda tomträttsavgälder för småhus. Enligt vår uppfattning kan en uppräknings av avgälderna i och för sig försvaras om den kombineras med möjlighet för tomträttshavarna att friköpa marken. En sådan valmöjlighet existerar inte i dag, varför moderata samlingspartiet motsatt sig fastighetsnämndens förslag till avgäldshöjningar.

På socialdemokratiskt förslag har kommunfullmäktige fattat beslut om införande av ett s. k. "stimulansbidrag" för bostadsbyggande på tomträttsmark. Bidraget har utformats så att det endast täcker ca 6 promille av en normal nyproduktionskostnad. Som fastighetskontoret framhållit kan detta bidrag därför endast få marginell effekt. Med hänsyn till de kostnader och det merarbete bidraget orsakar kommunen bör det avskaffas.

Socialdemokraterna har i budgetsammanhang framhållit att det är naturligt att kommunen kräver förräntning på sitt aktiekapital i de kommunala bostadsbolagen precis som man gör på all annan utlåning och investeringar. Vi delar denna uppfattning och föreslår att kommunens intäkter i enlighet härmed uppräknas med 6 Mkr.

Vi noterar med tillfredsställelse att socialdemokraterna accepterat vårt förslag att delvis finansiera utökningen av Svenska Bostäders och HIBY:s aktiekapital genom bildande av s. k. apportegendom. Därigenom har investeringsmedel frigjorts, som kan disponeras för investeringar, bl. a. för bostadsförsörjningen, som förutses bli förskjutna till år 1982.

Bostadsbidragen har i socialdemokraternas förslag budgeterats till 133 Mkr för år 1982. Budgeterat belopp baseras på KSB:s beslut i september om bostadsbidragen för Stor-Stockholm. Enligt vår uppfattning är beloppet för högt budgeterat och bör räknas ned med 10 Mkr. I en situation där förslag föreligger om höjd kommunalskatt kan det inte försvaras att budgetera för höga belopp som används som argument för skattehöjningen.

Socialdemokraterna föreslår en chockhöjning av hyrorna i fastighetsnämndens bestånd av kommersiella lokaler. Det socialdemokratiska förslaget innebär ett hot mot sysselsättningen för affärs- och näringsidkare, butiker och andra företag i Stockholms innerstad. Moderata samlingspartiet föreslår en successiv anpassning av hyrorna till en marknadsmässig nivå. Inhämtningen föreslås ske under tre år. Nämndens intäkter bör med anledning härav nedräknas med 4 Mkr.

En central uppgift för fastighetsnämnden är att ta ansvar för och vårda den gamla bebyggelsen i vår stad. Allt för många gamla fina fastigheter har lämnats utan tillräckligt underhåll och tillåtits förfalla på ett sätt som inte är acceptabelt. Moderata samlingspartiet föreslår att fastighetsnämndens anslag för upprustning av kulturellt värdefull bebyggelse uppräknas med 15,5 Mkr för i första hand ombyggnad och upprustning av Centralbadet. Socialdemokraternas oförmåga att fatta beslut om

Centralbadets framtid har framvingat ett akut upprustningsbehov som nu beräknas till 4,5 Mkr. Det vore värdefullt om en riktig upprustning för bad- och motionsändamål i stället kunde påbörjas omedelbart. I sammanhanget bör erinras om att kostnaderna för en sådan upprustning inte torde bli högre än om fastigheten i stället skulle byggas om till exempelvis kontor.

Uppgörelsen mellan socialdemokraterna och centerpartiet har resulterat i två förändringar på fastighetsnämndens budget. Dels har 1 Mkr avsatts för projektering av ett hantverkcenter, dels har 1 Mkr avsatts för framtagande av beslutsunderlag avseende vandrarhem, lågprishotell eller dylikt på Långholmen. Dessa utredningar bör, i den mån de skall utföras av kommunen, rymmas inom ordinarie budgetramar. Vi vill i sammanhanget erinra om vår negativa inställning till inrättande av ett hantverkscenter i Kulturhuset. Vi ifrågasätter om Kulturhuset är den rätta miljön för sådan verksamhet.

Med hänvisning till det anförda hemställas

att intäkterna under rubriken 1. *Förvaltning av fastigheter* reduceras med 4 Mkr avseende långsammare takt i marknadsanpassningen av hyror,

att anslaget 1. *Förvaltning av fastigheter* reduceras med 5 Mkr avseende resultatförbättring till följd av fastighetsförsäljningar,

att intäkterna under rubriken 4. *Tomträttsmark* reduceras med 0,5 Mkr avseende lägre tomträttsavgälder för småhus,

att anslaget 8. *Bostadspolitiska åtgärder* dels reduceras med 10 Mkr avseende bostadsbidrag, dels reduceras med 7,6 Mkr avseende stimulansbidrag,

att intäkterna under rubriken 8. *Bostadspolitiska åtgärder* uppräknas med 6 Mkr avseende aktier och andelar i bostadsföretag,

att investeringsanslaget 1. *Förvaltning av fastigheter* uppräknas med 15,5 Mkr avseende upprustning av kulturbyggnader, främst Centralbadet,

att investeringsanslaget 2. *Saneringsverksamhet* dels reduceras med 1 Mkr avseende Långholmen dels reduceras med 1 Mkr avseende projektering av hantverkscentrum,

att investeringsinkomsterna under rubriken 9. *Fastighetsförsäljningar m. m.* uppräknas med 20 Mkr avseende lantegendomar,

att investeringsinkomsterna under rubriken 9. *Fastighetsförsäljningar m. m.* uppräknas med 20 Mkr avseende övriga förlustbringande fastigheter,

att kommunfullmäktige måtte uppdraga åt fastighetsnämnden att vid förhandlingar om överlåtelse av fastigheter till av kommunen ägda bolag utgå från att överlåtelse skall ske med äganderätt i stället för som hittills med tomträtt,

att kommunfullmäktige måtte uppdraga åt fastighetsnämnden att uppta förhandlingar med intressenter för överlåtelse med tomträtt av fastigheten Beridarebanan 16 (femte höghuset).

Styrelsen för bostadsförmedlingen

Vid bostadsförmedlingsstyrelsens sammanträde den 17 augusti 1981 lämnades en redovisning och utvärdering av den sociala lägenhetsbanken avseende perioden

I november 1980–30 april 1981. Mot bakgrund av denna redovisning föreslås att verksamheten slopas från och med år 1982. Det kan ifrågasättas om banken över huvud taget givit något tillskott till förmedlingsverksamheten. Resultatet synes under alla förhållanden ej stå i proportion till kostnaderna. Det framstår därvid som särskilt diskutabelt att genom en lägenhetsbank reducera antalet bebodda lägenheter i kommunen.

Med hänsyn till önskvärdheten av allmänna kostnadsnedskärningar är det angeläget att kontoret kontinuerligt prövar förutsättningarna för framtida personalinskränkningar. Ev. avveckling av den sociala lägenhetsbanken innebär att den anställning som är knuten därtill kan dras in. Behovet av denna tjänst bortfaller sålunda från och med den 1 januari 1982. Därutöver bör ytterligare en anställning dras in under år 1982.

Med hänvisning till ovanstående hemställas att anslaget 0. *Förmedling av förturslägenheter* reduceras med 0,5 Mkr.

Gatunämnden

Mot bakgrund av den kärva ekonomiska läge som kommunen befinner sig i kan vi inte ställa oss bakom de ändringar som socialdemokraterna föreslår i gatunämndens budgetförslag för 1982.

Förutom en sammanlagd ramutvidgning med ca 2 Mkr innebär ändringarna att anslaget för drift och underhåll av gator, vägar m. m. reduceras med 2 Mkr. Enligt vår uppfattning är det en självklarhet att kommunen i en ansträngd ekonomi i första hand underhåller befintliga anläggningstillgångar i stället för att bygga nytt. Därigenom kan mycket kostsamma reinvesteringar undvikas på sikt. Denna uppfattning delas också av de socialdemokratiska ledamöterna i gatunämnden som vid budgetförslagens behandling anförde följande.

"I föreliggande förslag till budget kommer driften och underhållet av gator samt renhållningen att hållas på en, jämfört med 1981, oförändrad standardnivå. Detta innebär återverkningar på trafiksäkerheten, problem med framkomligheten för framför allt äldre och handikappade samt begynnande kapitalförstörelse. I nuvarande ekonomiska läge är det svårt att höja anslaget. På sikt är det emellertid önskvärt att underhålls- och renhållningsstandarden borde hållas på 1980 års anslagsnivå, vilket innebär att ytterligare ca 20 mkr i dagens penningväre skulle behöva tillskjutas. Att ytterligare urholka anslaget enligt ramalternativ 2 skulle få mycket allvarliga konsekvenser och kan inte accepteras."

Samma förhållande gäller för den föreslagna minskningen av anslaget för nyanskaffning av maskiner och fordon med 1 Mkr. En alltför gammal maskinpark drar mycket höga drift- och underhållskostnader på sikt och är därför olönsam.

Vi finner det mot denna bakgrund märkligt att socialdemokraterna nu föreslår ifrågavarande begränsningar.

För att kompensera den bristande överensstämmelsen mellan utdelad priskompensation och faktisk prisutveckling kommer gatunämnden att i samband med arbetsprogrammet för 1982 tvingas senarelägga eller låta utgå planerade objekt för i storleksordningen 10 Mkr.

Gatunämndens budgetförslag förutsätter vidare att

sammanlagt 3,3 Mkr inryms för hastighetsdämpande åtgärder samt för införande av ett system för automatisk driftövervakning och kontroll av trafiksignalerna i Stockholm.

I kombination med finansborgarrådets krav på ytterligare omdisponeringar om 2,1 Mkr förutsätter detta att faktiska projekt för sammanlagt ca 15 Mkr måste senareläggas eller utgå ur planeringen.

Ytterligare begränsningar av investeringsbudgeten utöver vad som redan finns inbyggt i gatunämndens förslag skulle få mycket allvarliga konsekvenser för redan pågående projekt eller planerade objekt som sammanhänger med exempelvis bostadsbyggnadsprogrammet, industriexploatering och Trafikplan 77.

Vi vill också i detta sammanhang understryka vikten av att erfarenheterna från hittills gjorda trafiksaneringar tillvaratas. Trafiksaneringarna i bl. a. Spånga/Nälsta, Enskede samt vissa delar av Vasastaden visar entydigt att de boende föredrar trafiksaneringsåtgärder med hjälp av hastighetsdämpande åtgärder, enkelriktningar etc. framför fysiska gatuavstängningar. Enligt vår uppfattning bör därför en större del av avsatta medel för genomförande av Trafikplan 77 användas för denna typ av åtgärder.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser vi att gatunämndens budgetförslag för år 1982 bör antas i sin helhet utan ändringar. Vi hänvisar därför till de riktlinjer som gatunämnden gett för verksamheten 1982 och föreslår således

att anslaget 10. *Drift- och underhåll av gator, vägar, broar m. m.* bör uppräknas med 2 Mkr,

att investeringsanslaget 4-5. *Övriga investeringar avseende gator m. m.* bör reduceras med 4,9 Mkr,

att investeringsanslaget 6. *Investeringar avseende MFO* bör räknas upp med 1 Mkr.

Vatten- och avloppsverket

Taxor och avgifter för den kommunala verksamheten måste anpassas till kostnadsutvecklingen. Denna uppfattning, som moderaterna konsekvent drivit genom åren, delades så sent som i augusti av finansborgarrådet i hans rambudgetpromemoria. I augusti föreslog således finansborgarrådet höjningar av både brukningsavgiften och abonnemangsavgiften för vatten och avlopp.

Industriverksstyrelsen har visat att denna avgiftshöjning – som skulle belasta villaägarna särskilt hårt – är onödig. Moderaternas förslag innebär oförändrade avgifter år 1982 – utan att behov av att belasta skattebetalarna uppkommer. Va-verket har under en följd av år byggt upp en omfattande skattereserv. Denna utgörs av medel som inte behövt levereras in till skatteverket på grund av för högt budgeterade skatte-kostnader. Medlen får endast användas för va-ändamål eftersom de i princip utgör preliminärt erlagda va-avgifter. Vi anser att va-verkets kunder bör få glädje av de pengar som redan betalats in genom att dessa medel nu delvis används för att undvika en taxehöjning.

Va-verkets rutiner har lagts om så att kunderna år 1982 kommer att krävas på betalning snabbare än för närvarande. Detta kommer i praktiken av abonnenterna att uppfattas som en taxehöjning just för år 1982, som ger va-verket 17,5 Mkr i ökade intäkter. Även dessa

medel kan bidra till att va-verket kan uppvisa 0-resultat utan skattemedelstillskott.

Intäkter och kostnader fördelar sig enligt följande (Mkr):

Intäkter vid oförändrade taxor	388,2
Egentliga driftskostnader	- 162,2
Rörelseresultat före finansiella kostnader och skatt	226,0
Räntor	- 122,8
Avskrivningar på bokfört värde	- 45,0
Resultat före skatt och resultatförbättrande åtgärder	58,2
Skatt	- 9,7
Meravskrivningar	- 69,9
Resultat efter skatt	- 21,4
Upplöst skattereserv	21,4
Redovisat resultat	0

Vi hemställer att kommunfullmäktige måtte fastställa budget för va-verket enligt ovanstående innebärande oförändrade abonnemangs- och brukningsavgifter och inget behov av skattemedel.

Energiverket

Stadens industriella verk bör ha tackning för sina självkostnader. Detta generella krav har finansborgarrådet i sin rambudgetpromemoria i augusti i år uttryckt på följande vis: "Taxor och avgifter måste anpassas till kostnadsutvecklingen." Moderata samlingspartiet har samma principiella uppfattning. Om denna princip frångås blir nämligen effekten den, att uppkommande underskott måste täckas med skattemedel.

Inom energiverkets område uppvisar gasrörelsen årliga underskott i storleksordningen 30 Mkr trots taxehöjningar. Den främsta orsaken till underskotten är prisutvecklingen på råvaran lättbensin. Gasråvaran är en av de absolut dyraste oljeprodukterna. Beträffande gasen anförde finansborgarrådet så sent som i augusti i år: "Gastaxan bör höjas minst i takt med oljeprisstegringarna."

Som kompensation för prisstegringarna till följd av bl. a. dollarns uppgång och devalvering har således industriverksstyrelsen föreslagit en 20 procentig höjning av gastaxan. Finansborgarrådet har däremot nu frånfallit den uppfattning han företrädde i augusti genom att föreslå 6 procents höjning av gastaxan, vilket inte tillnärmelsevis motsvarar nämnda prisökningar.

Socialdemokraternas förslag medför att ytterligare 10 Mkr av skattemedel måste tillföras gasrörelsen.

Moderaterna har föreslagit att den förlustbringande gasrörelsen läggs ned. Redan i februari 1980 begärde vi i skrivelse till kommunstyrelsen att åtgärder vidtas för att underlätta övergång från gasvärme till annan uppvärmning. Vi har föreslagit direkt kontant stöd, lån eller kommunalt borgensåtagande liksom prisrabatter genom att kommunen upphandlar en större mängd pannor för uppvärmningsändamål. Vårt förslag har ännu inte

behandlats av drätselnämnden, där finansborgarrådet är ordförande.

Mot bakgrund av det anförda hemställer vi att kommunfullmäktige måtte fastställa budget 1982 för energiverket i enlighet med industriverksstyrelsens förslag, innebärande ett med 10 Mkr reducerat skattemedelsbehov.

Hamnstyrelsen

Hamnstyrelsens beslut att effektivare utnyttja Stockholms kajer genom dels en höjning av skutavgifterna dels en viss ökad upplåtelse av kajplatser för affärsdrivande verksamhet, torde kunna förbättra hamnens resultat med ca 0,5 Mkr för 1982.

Vad beträffar frihamnens framtida utnyttjande har slutgiltigt beslut, med anledning av Frihamnsutredningen, ännu inte fattats. Hamnstyrelsen har dock uttalat att nedläggningsalternativet inte längre skall beaktas i det fortsatta planeringsarbetet.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag. Med hänvisning till vad ovan anförts föreslår vi att intäkterna under programmet 3. *Speciell service-tjänst* uppräknas med 0,5 Mkr.

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för många angelägna uppgifter. De viktigaste är att hjälpa och stödja de som har det allra sämst, att säkra tryggheten och boendet för de äldre samt att möta och motverka missbruk av alkohol och narkotika. Socialnämnden tar för detta ianspråk nästan hälften av de skattemedel kommunens nämnder disponerar. Det måste därför ställas särskilt stora krav på socialnämnden att använda tilldelade medel på bästa sätt och att prioritera bland sina många arbetsuppgifter.

En av de viktigaste sociala åtgärderna i kommunen är att se till att en skattehöjning undviks. En sådan vore ett allvarligt slag för många utsatta grupper. Det är därför nödvändigt att besparingskrav ställs även på socialnämnden. Finansborgarrådets budgetförslag innebär att skattemedelsbehovet för socialnämnden minskas inte oväsentligt. Vi föreslår ytterligare besparingar, som i huvudsak innebär mer ändamålsenligt utnyttjande av befintliga resurser, minskade kostnader för den centrala administrationen samt omfördelning av medel till äldreomsorgen. Vårt budgetförslag innebär att äldreomsorgen får något större resurser jämfört med socialdemokraternas förslag.

Det arbete som pågår med att decentralisera socialförvaltningen syftar bl. a. till att få till stånd en bättre fungerande social verksamhet, vilket bör leda till bättre resursutnyttjande. Vi delar bedömningen att den centrala administrationen kan begränsas och biträder förslagen om att centrala befattningar om möjligt vakanshållas och ej återbesätts utan att särskilt starka skäl föreligger.

Ytterligare besparingar inom den centrala administrationen är att lägga ned tidningen MAO, reducera medel för verksamhetsplanering, remissarbete, samhällsarbetsprojekt och forskningsuppgifter.

Inom programmet 1. *Individ- och familjeomsorg*

budgeteras kostnader för den utåtriktade sociala verksamheten. Även om detta är ett prioriterat område finns ingen anledning acceptera dåligt resursutnyttjande.

Erfarenheterna av tekniken med medelsreserver har inte varit enbart goda. I avvaktan på att LUKA behandlas av kommunfullmäktige anser vi dock inte att medelsreserven för utbyggnad av nykterhetsvården bör minskas. Det bör vara socialnämnden och inte kommunstyrelsen som avgör hur dessa medel skall användas. Finansborgarrådets förslag att 1,1 Mkr skall användas som bidrag till fackliga organisationer avvisas.

Kommunen utnyttjar vårdplatser på privata sjukhem för att ge vård till förtids-, sjuk- eller ålderspensionärer med mycket långvarigt alkoholmissbruk. Alternativet till placering på privata sjukhem är landstingets långvård. Det är slöseri med resurser att inte utnyttja de privata sjukhemsplatser som finns. Vi motsätter oss därför den föreslagna minskningen av socialbidragsanslaget.

De uppgifter det föreslagna ungdomscentrat skall få måste anses ingå som en naturlig del i servicecentralernas m. fl. arbetsuppgifter. Medel för detta inräknas inte. Förslaget att dra in fem tjänster vid familjevårdsbyrån avvisas. En indragning får sådana konsekvenser för arbetet inom byrån att den inte kan accepteras. Vi uppstår även medel för oförändrad verksamhet vid praktikcentrum.

Sociala centralnämnden har vi utförligt redovisat vår uppfattning om vilka åtgärder som behövs inom barnomsorgen. Vi anslår medel för 2 000 nya platser i daghem, vilket är den volym som beräknas för 1981. Fritidshemsutbyggnaden bromsas och får ske under en längre tidsperiod. Detta därför att socialförvaltningen ofta redovisar att platser i fritidshemmen är tomma på grund av att efterfrågan saknas.

Trots att det fanns en utvärdering som sociala centralnämnden beställt, föreslogs i sociala centralnämnden att trefamiljssystemen skulle avvecklas. Efter vår hårda kritik finns nu pengar för fortsatt verksamhet. Vi biträder naturligtvis detta.

Sociala centralnämnden har beslutat att alla barn i åldrarna 4-6 år som önskar deltidsförskoleplats skall garanteras plats. Socialförvaltningen har dessutom fått i uppdrag att informera bättre om deltidsförskolan än vad den tidigare gjort. Uppenbar risk finns, om medel tas bort, att föräldrar som efterfrågar plats, möts av besked att plats inte finns. Någon nedläggning utöver den nämnden beslöt i våras bör inte göras 1982. Vi anslår medel för oförändrat 5 500 platser i deltidsförskola. Visar det sig att efterfrågan avsevärt understiger den nivå för vilken vi anslår medel är vi beredda att pröva frågan på nytt.

Budgetförslaget uppstår 18 nya barnstillsynsassistenter. Vi tillstyrker fem som en direkt följd av utbyggnaden. Arbetsuppgifterna för de nya assistenterna sägs vara att bättre klara inskrivningen av barn i nystartade barnstugor, handleda nya föreståndare, att ta hand om elever och praktikanter etc. Detta klaras genom att införa enhetstaxa, varigenom stora administrativa resurser frigörs.

Vårt budgetförslag uppstår ökade föräldraintäkter om 50 Mkr i enlighet med de av finansborgarrådet i rampromemorian angivna direktiven. Taxan bör emellertid göras enbetydligt med ett särskilt skydd för låginkomsttagare.

Skall nya verksamheter startas i nuvarande ekonomiska förhållanden måste ett noggrant beslutsunderlag föreligga. Det finns skäl att utnyttja sommargårdarna bättre än vad som sker för närvarande. Vi motsätter oss inte att socialförvaltningen för socialnämnden redovisar ett beslutsunderlag för senare ställningstagande. Det bör innehålla förslag om vilka typer av föreningar som bör kunna få stöd och på vilka sätt barn- och ungdomsföreningar kan få bidrag från fritidsnämnden för utnyttjande av sommargårdar. Bedöms det då som angeläget får det ankomma på socialnämnden att inom tillgängliga budgetramar medverka till täckning av kostnaderna.

Insatser för kommunens äldre är den viktigaste uppgiften för socialnämnden. Kommunen har ett ambitiöst program för äldreomsorgens fortsatta utveckling innebärande bostadshotell, mindre boendeenheter, kvarterscentra, dagcentraler, personallokaler för hemhjälpsspersonalen i bostadsområdena samt boendeservice till handikappade. Vi tillstyrker förslagen i denna del.

Socialförvaltningen bör snabbt finna former för samutnyttjande av personallokaler. Lokalkostnaderna stiger snabbt. Det måste vara en fördel att med något mindre ytor och kanske något lägre standardnivå tillhandahålla lokaler så att mer pengar i stället kommer den direkta verksamheten till del. Detta innebär ändå att arbetsförhållandena för hemhjälpsspersonalen förbättras.

Bred enighet föreligger nu om riktigheten i att införa hemhjälpstaxa. Den socialdemokratiska kritiken mot vårt förslag att återinföra taxan redan förra året är nu bortblåst. Vårt budgetförslag uppstår också 20 Mkr som ökade intäkter. Vi föreslår dock en annan konstruktion än majoriteten. Vårt förslag innebär enhetstaxa med endast en avgiftsnivå utöver den där ingen avgift alls tas ut.

Hemhjälpstaxan kommer nu, i motsats till tidigare, att omfatta alla som erhåller hemhjälp. Likställighet åstadkoms därigenom mellan de pensionärer som bor på bostadshotell och de som bor kvar i sina bostäder. Likställighet kommer vidare att råda genom att vårdavgifterna på de kommunala ålderdomshemmen nu föreslås beräknas på samma sätt som vårdavgifterna vid enskilda hem. Detta är bra. Mot den bakgrunden är förslaget om införande av kapitalgräns för erhållande av s. k. utjämningsbidrag förvånande. Detta drabbar endast de pensionärer som bor på enskilda ålderdomshem. Förutom denna orättvisa innebär det att ett antal pensionärer på enskilda hem får avsevärt fördyrade boendekostnader. Detta är ett skäl för avstyrkan. Effekten i fråga om efterfrågan på platser blir vidare allvarlig. Om dessa personer inte har möjlighet att bo på de enskilda hemmen kommer de att erfordra plats på kommunens egna inrättningar. Det är således tveksamt om det är någon besparing på sikt att göra på detta sätt.

Priset för pensionärluncher höjs till kr. 13:50 för att följa med kostnadsutvecklingen.

I likhet med vad vi ovan anfört anser vi att det skall vara socialnämnden och dess delegationer som skall avgöra hur bidragen till utomstående skall fördelas. Det är både en onödigt och överflödigt väg att gå via kommunstyrelsen.

På investeringsbudgeten minskar behoven dels till

följd av att vi förordar lägre utbyggnadsnivå, dels till följd av att vi förordar att standarden på utrustningen till nya enheter ses över.

Vi hänvisar i övrigt till vad moderata samlingspartiet anfört i sociala centralnämnden.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige

att anslagen 0. *Gemensam administration*, 1. *Individ- och familjeomsorg*, 3. *Barn tillsyn* och 5. *Hemservice* reduceras med resp. 0,2 Mkr, 0,405 Mkr, 0,140 Mkr och 0,150 Mkr avseende ytterligare minskning av städning av administrationslokaler,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 1,2 Mkr avseende ytterligare reduktion av planeringsavdelningen med 0,7 Mkr och utläggande av planremisser på socialdistrikten med 0,5 Mkr,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 0,5 Mkr avseende ytterligare reduktion av kostnader för tidningar genom nedläggning av MAO,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 1 Mkr avseende minskat anslag för samhällsarbetsprojekt,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med ytterligare 0,7 Mkr avseende verksamheten vid informationsbyrån,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 1 Mkr avseende avveckling av statliga forskningsuppgifter,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med ytterligare 1,3 Mkr avseende kostnader för forskning och utvecklingsverksamhet,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 0,72 Mkr avseende sex av elva nya anställningar med personaladministrativa uppgifter inom barnomsorgen,

att anslaget 10. *Individ- och familjeomsorg: Gemensamma kostnader* reduceras med 1 Mkr avseende indragning av ytterligare 10 anställningar som administratörer/arbetsledare vid sociala avdelningen,

att anslaget 11. *Individ- och familjeomsorg: Allmänt förebyggande, stödjande och behandlande verksamhet* reduceras med 3 Mkr avseende nedläggning av den socialmedicinska verksamheten från halvårsskiftet 1982,

att anslaget 11. *Individ- och familjeomsorg: Allmänt förebyggande, stödjande och behandlande verksamhet* reduceras med 2,6 Mkr avseende nedläggning av ungdomsslussen,

att anslaget 112. *Individ- och familjeomsorg: Särskilda insatser för alkoholmissbrukare* reduceras med 1,1 Mkr avseende rådgivningssektionen för alkoholmissbrukare,

att anslaget 113. *Individ- och familjeomsorg: Distriktsförlagd allmänt inriktad samt grupp- och individinriktad verksamhet* uppräknas med 0,5 Mkr avseende oförändrad verksamhet vid praktikcentrum,

att anslaget 113. *Individ- och familjeomsorg: Distriktsförlagd allmänt inriktad samt grupp- och individinriktad verksamhet* reduceras med 0,5 Mkr avseende föreslaget nytt ungdomscentrum,

att anslaget 117. *Individ- och familjeomsorg: Inackorderingshem för alkoholmissbrukare* reduceras med 0,93 Mkr avseende nedläggning av Orhem,

att anslaget 118. *Individ- och familjeomsorg: Övrig*

institutionsanknuten vård och omvårdnad reduceras med 2 Mkr avseende nedläggning av verksamheten vid behandlingshemmet Krukmakargatan

att anslaget 121. *Individ- och familjeomsorg: Socialbidrag* uppräknas med 2 Mkr avseende oförändrat antal vårdplatser vid privata sjukhem.

att anslaget 132. *Individ- och familjeomsorg: Familjerättsverksamhet* uppräknas med 0,5 Mkr avseende ingen indragning av fem tjänster vid familjevårdsbyrån,

att anslaget 18. *Individ- och familjeomsorg: Bidrag till utomstående* reduceras med 1,75 Mkr avseende stöd till organisationer,

att anslaget 198. *Individ- och familjeomsorg: Medelsreserv för åtgärder inom nykterhetsvården* uppräknas med 0,5 Mkr avseende oförändrat anslag till den s. k. LUKA-reserven,

att anslaget 30. *Barntillsyn: Gemensamma kostnader och intäkter* reduceras med 0,5 Mkr avseende indragning av fem tjänster vid barntillsynsavdelningens centrala administration,

att anslaget 310. *Barntillsyn: Gemensamma kostnader och intäkter* reduceras med 1,95 Mkr avseende 13 av 18 nya anställningar som barntillsynsassistenter,

att anslaget 310. *Barntillsyn: Gemensamma kostnader och intäkter* reduceras med 0,5 Mkr avseende nedläggning av vissa dagkolonier,

att anslaget 311. *Barntillsyn: Daghem* reduceras med

dels 3,5 Mkr avseende utbyggnad av endast 2 000 nya daghemsplatser

dels 4 Mkr avseende ökad sommarstängning vid daghem,

dels 5,4 Mkr avseende färre antal fasta vikarier, att intäkterna på anslaget 311. *Barntillsyn: Daghem* ökas med 3,5 Mkr avseende föräldraavgifter till följd av inskrivning av minst ett barn till per syskongruppvadling

att anslaget 312. *Barntillsyn: Deltidsförskola* uppräknas med 4,1 Mkr för att möjliggöra 5 500 platser i deltidsförskola under hela året,

att anslaget 313. *Barntillsyn: Fritidshem* reduceras med 8,6 Mkr avseende utbyggnad av 1 250 nya fritidshemsplatser,

att intäkterna på anslagen 311. *Barntillsyn: Daghem*, 313. *Barntillsyn: Fritidshem*, 314. *Barntillsyn: Familjedaghem*, 315. *Barntillsyn: Barnvårdarverksamhet*, 317. *Barntillsyn: Trefamiljssystem* och 32. *Barntillsyn: Sommarbarnsverksamhet* ökas med sammanlagt 10 Mkr avseende högre intäkter av barnomsorgstaxan.

att anslaget 315. *Barntillsyn: Barnvårdarverksamhet* reduceras med 5,2 Mkr avseende dels bättre styrning av servicen gentemot allmänheten, dels minskning av volymen för barnvårdarverksamhet,

att anslaget 32. *Barntillsyn: Sommarbarnsverksamhet* reduceras med

dels 0,8 Mkr genom bättre styrning av verksamheten m. m. i enlighet med socialförvaltningens förslag,

dels 0,8 Mkr avseende föreslagna medel för 0-taxa vid sommargårdar,

att intäkterna på anslaget 515. *Hemservice: Fotvård* ökas med 0,3 Mkr avseende höjd taxa till 50 kronor per fotvårdsbehandling,

att anslaget 515. *Fotvård* reduceras med 1,5 Mkr

avseende ökat anlitande av entreprenörer inom fotvården.

att intäkterna på anslaget 519. *Hemservice: Övrigt* ökas med 1 Mkr avseende till 13:50 höjt pris på pensionärluncher.

att anslaget 53. *Hemservice: Fritidsverksamhet* reduceras med ytterligare 0,45 Mkr avseende avveckling av fritidsverksamheten vid Bergsundgården och 85:an, att anslaget 542. *Hemservice: Landstingets äldreomsorg* reduceras med 1,5 Mkr avseende minskad städning och underhåll vid landstingsdrivna äldreomsorg,

att anslaget 544. *Hemservice: Bidrag till vårdavgifter* räknas upp med 6,7 Mkr avseende inget införande av kapitalgräns för rätt att erhålla utjämningsbidrag.

att anslaget 545. *Hemservice: Bostadshotell* reduceras med 1 Mkr avseende minskad städning av allmänna lokaler i bostadshotell

att investeringsanslaget 3131. *Barn tillsyn: Utrustning av nya daghem* reduceras med 2,44 Mkr avseende dels utebliven pris- och lönekompensation, dels lägre utbyggnadstakt.

att investeringsanslaget 3133. *Barn tillsyn: Utrustning av nya fritidshem* reduceras med 4,14 Mkr avseende dels utebliven pris- och lönekompensation, dels lägre utbyggnadstakt.

att investeringsanslaget 313. *Utrustning av nya enheter* reduceras med 3,42 Mkr avseende omprövning av standarden på utrustningen i nya enheter.

att uppdraga åt socialnämnden att slutligt besluta om fördelning av anslagen till utomstående organisationer inom anslagen 1. *Individ- och familjeomsorg*, 3. *Barn tillsyn* och 5. *Hemservice* samt medelsreserven för utbyggnad av nykterhetsvården.

att anslå förslaget att reservera 1 Mkr av medelsreserven för åtgärder inom nykterhetsvården för bidrag till fackliga organisationer och förslaget att ur samma medelsreserv reservera 0,1 Mkr för bidrag till Kommunalbetareförbundets avd. 1 och Verdandis stockholmsdistrikt.

Skoldirektionen

Skolöverstyrelsen har ålagt Stockholms kommun att före den 1 juli 1982 presentera en plan för minskning av gymnasiorganisationen med i storleksordningen nio gymnasieenheter. Bakgrunden är att antalet ungdomar i gymnasieåldern fortsätter att minska. Enligt skolöverstyrelsen kommer Stockholm att tilldelas endast 100 intagningsklasser på teoretiska studievägar 1985 mot 158 innevarande höst.

Trots att brist finns på vissa utbildningsplatser i Stor-Stockholm och trots att antalet elever efter 1985 kommer att öka något, är dagens gymnasiorganisation uppenbart överdimensionerad. Kommunen tillgodoser också i hög grad kringliggande kommuners behov av platser. Under innevarande läsår beräknas s. k. utsocknes elever belägga närmare 40 % av det totala antalet platser i kommunens gymnasier.

Mot denna bakgrund anser moderata samlingspartiet det felaktigt att satsa 140 Mkr på ett nytt gymnasium i Tensta. Allt talar i stället för att de begränsade ekonomiska resurserna bör satsas på befintliga skolor. Den gemensamma gymnasieintagningen i Stor-Stock-

holm innebär att Tensta gymnasium i stor utsträckning kommer att utnyttjas av elever från andra kommuner. Tillkomsten av Tensta gymnasium kommer sannolikt att öka kraven på nedläggning av andra, väl fungerande skolenheter. Moderata samlingspartiet är inte berett att medverka till en sådan utveckling.

En förutsättning för projektet Tensta gymnasium har varit att statsbidrag utgår och att full kostnadstäckning erhålles för s. k. utsocknes elever. Moderata samlingspartiet konstaterar att inga av dessa förutsättningar i dag är uppfyllda. Landstinget har också beslutat avstå från de lokaler som projekterats för särskolan. Kostnaderna för en omprojektering av dessa lokaler torde uppgå till minst 1 Mkr. Sammantaget understryker dessa omständigheter ytterligare nödvändigheten av att projektet omprövas. I planeringen för Tensta gymnasium ingår investeringar i ett nytt träffcentrum. Hur behovet av samlingslokaler i Tensta skall klaras om Tensta gymnasium ej kommer till utförande måste därför utredas i särskild ordning. Moderata samlingspartiet har i budgetförslaget för fritidsnämnden avsatt resurser för detta ändamål.

Under budgetperioden utökas platserna i den praktiska yrkesutbildningen ytterligare. Dessa insatser, och andra insatser inom skolans område, är mycket angelägna i syfte att motverka en ökad ungdomsarbetslöshet. Moderata samlingspartiet vill dock särskilt understryka vikten av att lärlingsutbildning och företagsförlagd utbildning uppmärksammas. Dessa utbildningsformer är väl ägnade att introducera ungdomen på arbetsmarknaden, bidra till gedigen yrkesutbildning och minska behovet av omfattande investeringar i nya institutioner. Resursutnyttjandet inom de yrkesinriktade gymnasie-linjerna i kommunen måste också förbättras.

Införandet av samlad skoldag på grundskolans lågstadium har visat sig ianspråkta oroväckande stora resurser. Detta ligger inte i linje med statsmakternas intentioner. Det är angeläget att de enskilda skolorna får utforma och genomföra den samlade skoldagen utifrån den egna förutsättningarna och föräldrarnas önskemål. En utökning av den samlade skoldagen till grundskolans mellan- och högstadium är f. n. uteslutet. Mot denna bakgrund föreslår moderata samlingspartiet att medel för försöksverksamhet med samlad skoldag på mellan- och högstadiet slopas. Också anslagen till föreningslivs-medverkan i den samlade skoldagen på lågstadiet bör minskas. I stället måste kommunens personal (elevassistenter, fritidsassistenter, fritidshemspersonal, kommunala musikskolan m. m.) utnyttjas i ökad utsträckning. Dessutom kan konstateras att varken lokalförutsättningar eller föreningslivets intresse medger den omfattning av föreningslivsmedverkan i den samlade skoldagen som budgetförslaget förutsätter.

Skoldirektionen beslöt i maj 1981 att slopa det outnyttjade anslaget till ökad vuxentäthet. Moderata samlingspartiet vidhåller för sin del denna ståndpunkt. Samtidigt beslöt skoldirektionen att inbespara 1,85 Mkr genom höjning av vissa avgifter inom musikskolan och viss minskning av undervisningsvolymen. Detta belopp har sedermera minskat till 1,45 Mkr, varför moderata samlingspartiet i sitt budgetförslag uppför mellanskollinjen.

I likhet med skolförvaltningen förordar vi också att försöksverksamheten med s. k. karottssystem och brick-

system vid skolmåltiderna upphör. Försöksverksamheten har klart visat att en utvidgning av detta system inte är möjlig. Anslaget till förbättrad skolmåltidsmiljö bör därför dras in.

Under året har skoldirektionen vidtagit en rad besparingar på läromedel i samtliga skolformer. Besparingsförslagen innebär att ökade krav på ansvar ställs på de enskilda eleverna. Gåvoböcker ersätts i större utsträckning av låneböcker och förstörd materiel förutsätts ersättas. Förändringarna innebär att sparsamhet och aktsamhet uppmuntras, vilket enligt vår uppfattning har en positiv fostrande betydelse. Vi förordar också att läromedelsanslaget inom grundskolan fryses på föregående års nivå.

Under året har en översyn av den centrala förvaltningens organisation påbörjats. Vi anser att denna översyn är angelägen. Den centrala förvaltningen bör kunna bantas och ökade resurser överföras till de olika skolorna. Moderata samlingspartiet har i sitt budgetförslag uppfört ytterligare 1 Mkr för personalminskningar och rationaliseringar inom central förvaltning.

Vårt budgetförslag innebär också en minskning av antalet städveckor från 44 till 42. Härigenom inbesparas 2,7 Mkr samtidigt som standarden anpassas till vad som gäller i flertalet andra kommuner. Anslaget för försöksverksamhet med s. k. rehabteam har inte utnyttjats under 1980 och 1981 och föreslås därför slopas. Det moderata budgetförslaget innehåller därutöver vissa smärre besparingar.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att investeringsanslaget 115. *Lokaler och inventarier, gymnasiekolans lokaler, byggnader* reduceras med 29,2 Mkr avseende Tensta gymnasium,

att anslaget 00. *Administration, central förvaltning* reduceras dels med 0,5 Mkr avseende tidningen Skol-Stockholm, dels ock med 1 Mkr avseende ytterligare personalminskningar och rationaliseringar,

att anslaget 1. *Lokaler och inventarier* reduceras med 2,7 Mkr avseende minskning av antalet städveckor, att anslaget 21. *Sociala anordningar för skolväsendet, skolmåltider* reduceras med 0,9 Mkr avseende förbättrad skolmåltidsmiljö,

att anslaget 24. *Sociala anordningar för skolväsendet, fria aktiviteter* reduceras dels med 1,5 Mkr avseende försöksverksamhet med samlad skoldag på mellanstadiet, dels med 2 Mkr avseende föreningslivsmedverkan i lågstadiet, dels ock med 1 Mkr avseende ökad vuxentäthet i grundskolan,

att anslaget 25. *Sociala anordningar för skolväsendet, elevvårdsverksamhet* reduceras med 0,2 Mkr avseende försöksverksamhet med rehabteam.

att anslaget 39. *Pedagogiska anordningar för skolväsendet, övrigt pedagogisk verksamhet* reduceras dels med 0,2 Mkr avseende samverkan föreningsliv – skola, dels med 0,5 Mkr avseende fackliga organisationers medverkan i undervisningen, dels med 0,2 Mkr avseende elevorganisationers medverkan i skolan, dels med 0,2 Mkr avseende lördagsaktiviteter för invandrare, dels ock med 0,3 Mkr avseende skolteaterverksamhet,

att anslaget 40. *Grundskola* reduceras med 1,1 Mkr avseende fria läroböcker och allmän undervisningsmateriel.

att anslaget 90. *Övrig verksamhet, musikskola* reduce-

ras med 0,4 Mkr avseende ökade avgifter, samt

att driftbudgetens kostnadssida därutöver reduceras med 1,3 Mkr avseende museibesök, fritidsassistenter i gymnasieskolan, införande av självständig städning vid central förvaltning och större restriktivitet vid ersättningsanskaffning för stulen materiel.

Biblioteksnämnden

Biblioteksnämnden har under flera år haft en mycket ansträngd budgetsituation. Stora budgetöverskridanden har kunnat konstateras för såväl 1980 som 1981. Befintlig verksamhet medför automatiska kostnadsstegringar till en omfattning som hotar kvaliteten i biblioteksservicen. Senare års reala utveckling av anslaget för inköp av böcker (mediaanslaget) visar detta.

I nuvarande kärva samhällsekonomiska läge är det emellertid inte försvarbart att ytterligare öka skattesubventioneringen av biblioteksverksamheten. Budgeten bör därför fastställas inom tidigare angivna ramar. Detta understrykes ytterligare av att biblioteksnämnden – som en enda nämnd – inte erhållit något besparingsåläggande för 1982.

Det är i stället nödvändigt att förbättra biblioteksservicen genom rationaliseringar, effektivisering och förstärkta inkomster. En ny organisationsstruktur för biblioteksförvaltningen och en genomgripande översyn av filialnätet och biblioteksstrukturen i kommunen är nödvändig. Biblioteksnämndens huvuduppgift måste vara att slå vakt om den mest centrala biblioteksverksamheten, nämligen bokutlåningen. För detta mål får fortsatt utbyggnad av verksamheterna i fråga om innehåll, omfattning och arbetsformer stå tillbaka. I stället måste mediaanslaget förstärkas kraftigt.

Moderata samlingspartiet tillstyrker därför föreslagen höjning av medianslaget med 3,5 Mkr. Denna höjning bör emellertid inte finansieras genom en utökning av skattemedelsramen.

Sedan 1976 bedrivs försöksverksamhet med arbetsplatsutlåning vid sex utvalda arbetsplatser. En utbyggnad av verksamheten till att omfatta ett avsevärt större antal arbetsplatser är helt omöjlig. Den prioritering av vissa arbetsplatser, och den dubblering av servicen som detta innebär, ter sig mycket orättvis. Arbetsplatsutlåningen bör därför slopas.

Vidare förordas nedläggning av biblioteket i Husby, vilket för 1982 innebär ett minskat medelsbehov om 1,1 Mkr. I likhet med biblioteksförvaltningen anser vi att behovet av biblioteksservice på norra Järvafältet, med endast 26 000 invånare, kan täckas genom de två stora och moderna stadsbiblioteken i Kista och Akalla. Dessa kan nås med T-bana från Husby och biblioteket i Akalla är därtill beläget på gångavstånd. Det bokbestånd som frigörs vid en nedläggning av enheten i Husby bör tillföras övriga filialer. Detta torde motsvara en höjning av mediaanslaget med ytterligare 400 tkr.

Biblioteksnämnden ansvarar för driften av läsesalongen i Kulturhuset. Nämndens nettokostnader uppgår i budget till nära 7,4 Mkr, vilket motsvarar kostnader för 5–6 medelstora stadsbibliotek. Läsesalongen har ett förhållandevis litet bokbestånd och kan närmast karakteriseras som ett komplement till de mera traditionella biblioteken. 1980 kostade varje boklån i läsesalongen

skattebetalarna kronor 33:50. I förhållande till omfattningen av de rena biblioteksfunktionerna måste läsesalongen således anses som mycket dyr i drift. Värdet av läsesalongen torde också i första hand vara av allmän kulturell och social natur. Vi anser det därför angeläget att en översyn av huvudmannskapet för läsesalongen snarast kommer till stånd. I ett läge där grundläggande biblioteksfunktioner vid stadsdelsbiblioteken hotas kan omfattningen av verksamheten vid läsesalongen inte anses försvarlig. Vi förordar därför en minskning av läsesalongens budget med 2 Mkr, varvid bör övervägas att överföra läsesalongens bokbestånd till stadsdelsbibliotek med eget upptagningsområde.

Biblioteken utgör en omistlig del i stadens kulturutbud. Det är angeläget att kommunens invånare kan tillhandahållas en fullgod biblioteksservice. Förstärkta inkomster är därför nödvändiga. Vi förordar att en avgift uttas av vuxna låntagare vid utfärdande resp. omsättning av lånekort. En sådan årsavgift är att se som en expeditionsavgift för bibliotekens administrativa arbete, registerhållning m. m. På förekommen anledning finns skäl att understyrka att det inte föreligger någon principiell skillnad mellan en sådan expeditionsavgift och de andra avgifter som f. n. uttas (övertidsavgift, avgift för förkomna transaktionskort och beställningsavgift).

I kommunen satsat nära 100 Mkr om året på verksamheten vid biblioteken. Det innebär att varje boklån kostar skattebetalarna runt 17 kronor. Till skillnad från andra verksamheter betalas denna till fullo via skatteuttag från medborgaren. Det vore att grovt underskatta bibliotekens värde för medborgarna att hävda att dessa endast är beredda att betala för servicen om det sker via skattsedeln, där den verkliga kostnaden är effektivt dold. Det bör också understyrkas att införande av expeditionsavgift vid utfärdande av lånekort inte får ses som ett första steg mot avgift för varje boklån.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi,

att anslaget 2. *Stadsdelsbibliotek* reduceras dels med 321 tkr avseende slopad arbetsplatsutlåning, dels med 1,1 Mkr avseende nedläggning av stadsdelsbiblioteket i Husby,

att anslaget 3. *Läsesalongen i Kulturhuset* reduceras med 2 Mkr,

att driftbudgetens intäktssida ökas med 2 Mkr avseende expeditionsavgift vid utfärdande/omsättning av lånekort för vuxna låntagare.

Arkivnämnden

Staden bör enligt vår mening inte ta ett ekonomiskt ansvar för driften av Arbetarrörelsens arkiv. Detta ansvar måste tas av stiftelsens huvudmän. Ett permanent engagemang från kommunens sida är särskilt tveksamt mot bakgrund av att arkivet närmast har rikskaraktär.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att anslaget 9. *Övrigt* reduceras med 400 tkr avseende anslag till Arbetarrörelsens arkiv.

Invandrarnämnden

Antalet utländska medborgare i Stockholm är stort. Det finns dessutom en stor andel som är födda utomlands, men som har blivit svenska medborgare. Dessa invandrar- och minoritetsgrupper måste ges samma möjligheter till sysselsättning, bostadsstandard, sociala förmåner, hälso-sjukvård, rättssäkerhet m. m. som befolkningen i övrigt. Invandrare och minoriteterna måste också ges möjlighet inte bara att anpassa sig till våra förhållanden utan också att bevara och vidareutveckla den egna kulturen.

De kommunala insatser, som måste göras för att nå dessa mål ansvarar resp. facknämnd för. Invandrare och minoriteter får inte särbehandlas. Det är viktigt att understyrka att de inskränkningar som görs i de olika nämndernas verksamhet inte ensidigt får gå ut över insatser avsedda för stöd till invandrare.

Invandrarnämndens uppgift är att medverka genom egna insatser, och i samverkan med andra organ, så att målen nås. Det sker bl. a. genom information om och till invandrare, rådgivning vid invandrarbyråer bidragsgivning till invandrarorganisationer samt tolkförmedling. Enighet råder i princip om detta.

En viktig del av invandrarnämndens arbete är att stödja invandrarernas egna föreningar. Invandrarnämnden har under hösten fattat beslut om nya och enhetliga bidragsregler för invandrarföreningar. De nya reglerna är enkla och lättfattliga och innebär att föreningarnas verksamhet i så liten grad som möjligt kommer att styras av bidragsreglerna. I budgeten för 1982 finns medel som möjliggör att bidragsreglerna tillämpas fullt ut. Därutöver har pengar avsatts för kostnader för åtgärder, tillsammans med de politiska partierna, för att öka invandrarernas deltagande i 1982 års val. Vår uppfattning är att det i första hand skall ankomma på de politiska partierna att genom det generösa partistödet, göra detta. Invandrarnämndens budget minskas därför med 50 tkr.

Invandrarförvaltningen har dels i samband med redovisningen av sparåtgärder i samband med femårsprogrammets behandling, dels i förslaget till budget för 1982 föreslagit att invandrarbyrån i Rinkeby, som är en filial till den i Tensta, avvecklas. Rinkebyfilialen är mycket sårbar och fungerar inte som den borde. Ekonomiska möjligheter att bygga ut den, vilket skulle erfordras för att den skall fungera bra, saknas för närvarande. Vi anser därför att invandrarbyrån kan läggas ned och att innehavarna av tjänsterna vid filialen omplaceras på det sätt förvaltningen föreslagit. Invandrarnämndens ram minskas därigenom med 220 tkr. I övrigt hänvisar vi till vad moderaterna i invandrarnämnden anför.

Med hänvisning härtill föreslår vi kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anslaget 2. *Bidrag* reduceras med 50 tkr avseende åtgärder i samverkan med de politiska partierna för att öka invandrarernas valdeltagande,

att anslaget 3. *Invandrarbyråer* reduceras med 220 tkr avseende nedläggning av filialen i Rinkeby.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden har till uppgift att skapa förutsättningar för fritidsaktiviteter i kommunen genom tillgång på fria ytor, idrottsanläggningar, lokaler för förenings-

livets aktiviteter samt bidragsgivning. Det skall göras genom samverkan med och komplettering av övrigt fritidsutbud. Fritidsnämnden skall däremot ej ta över annan verksamhet.

Fritidsnämnden har beslutat om utformningen av sin detaljorganisation. Den nya organisationen skall kunna arbeta mer ändamålsenligt och mer anpassas till olika lokala behov. Vi delar finansborgarrådets uppfattning att målsättningen bör vara att organisationen skall vara genomförd vid årsskiftet 1981/82. Den nya organisationen bör leda till rationaliserings- och samordningsvinster i enlighet med vad finansborgarrådet påtalar och genom begränsning på projekterings- och planeringssidan såväl centralt som regionvis.

Vi delar också uppfattningen att det genom bättre utnyttjande av befintliga anläggningar och genom omprioriteringar och omdisponeringar är möjligt att skapa utrymme för nödvändiga nya åtaganden. Ett utmärkt exempel på möjligheter till samutnyttjande är det rika lokalbeståndet i kommunen. Genom att samordna samlingslokaler, skolornas och bostadshotellens lokaler m. m. kan avsevärda resurser frigöras. Vi har tidigare framhållit behovet och vikten av att socialnämnden och fritidsnämnden samordnar sina verksamheter för barn och ungdom så att den gemensamma satsningen blir så bra som möjligt.

Kommunens föreningsliv är också en stor tillgång. Om kommunen i högre grad samarbetar med och överlåter en del av driftansvaret för idrotts- och andra anläggningar till klubbar och föreningar kan både ekonomiska och andra vinster göras. Kommunfullmäktige uttalade sig förra året för den utredning om detta som nämnden tidigare tillsatt. Arbetet i den har kommit i gång igen. Planerna att driva de tre stora idrottsanläggningarna i staden i bolagsform bör fullföljas. Samarbete med utomstående intressenter bör kunna komma i fråga.

Fritidsnämnden har begärt tilläggsanslag för att inrymma ökade kostnader för Tensta- och Ärvingehallarna. Dessa objekt är beslutade och skall komma till stånd. Fritidsnämnden måste självfallet inom tilldelade ramar först avsätta erforderliga medel för beslutade objekt och först därefter avsätta medel för ytterligare objekt.

För projektering av samlingslokaler i Tensta anslås 1 Mkr.

Vårt budgetförslag för fritidsnämnden innebär att något mindre resurser erfordras för fritidsnämndens verksamhet. Några av våra förslag i fritidsnämnden har finansborgarrådet nu tillgodosett. Det gäller bl. a. inrättande av fem nya skolgårdslekar.

Uppräkningen av anslaget för underhåll av idrottsplatser med 0,5 Mkr är en förbättring. Vi anslår ytterligare 0,5 Mkr för det ändamålet.

I budgeten har uppförts hyreskostnad för 1982 för lokalen Kolingsborg. Fritidsnämndens majoritet har beslutat teckna hyreskontrakt på lokalen. Kontraktet sträcker sig över 10 år och innebär att kommunen binder sig för en hyreskostnad om 5 Mkr utan att ha klarlagt vilken verksamhet som skall bedrivas eller hur verksamheten skall bedrivas. Vi upptar inga medel för hyreskostnaden.

Förslaget att minska antalet barngrupper i Vår Teater har avvisats i fritidsnämnden både av moderater och

socialdemokrater. Socialdemokraterna har emellertid inte, vare sig i nämnden eller i kommunstyrelsen, visat hur detta skall undvikas. Vårt budgetförslag anvisar medel för att säkerställa oförändrat antal barngrupper.

I övrigt hänvisar vi beträffande vårt alternativ till vad den moderata gruppen i fritidsnämnden anför.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* ökas med 0,5 Mkr avseende fortsatt verksamhet vid Sofia fritidsgård och vid yngrevärksamheten i Backlura vilket möjliggörs genom att anslaget 1. minskas med motsvarande belopp avseende nedläggning av Akalla centrumgård,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* ökas med 1,1 Mkr avseende oförändrad verksamhet vid motorfritidsgården Ekstubben och oförändrat antal barngrupper vid Vår Teater, vilket möjliggörs genom att anslaget 3. minskas med motsvarande belopp avseende slopad nolltaxa för festverksamhet, begränsat öppethållande på kvällar och lördagar och söndagar vid vissa centrala samlingslokaler samt ingen ökning av bidraget till Folkets Hus,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* ökas med 0,5 Mkr avseende underhåll av idrottsanläggningar vilket möjliggörs genom att anslaget 2. minskas med 0,5 Mkr avseende minskat anslag till parkenhetens centrala administration,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* ökas med 1 Mkr avseende ytterligare upprustningsåtgärder för kvinnliga idrottsutövare vilket, möjliggörs genom att anslaget 3. minskas med dels 0,5 Mkr avseende bidrag till Stockholms Idrottsförbund, dels 0,5 Mkr avseende det 1981 införda särskilda jämställdhetsbidraget,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* ökas med 0,3 Mkr avseende slutförande av rodd- och kanotanläggning, vilket möjliggörs genom att anslaget 1. minskas med motsvarande belopp avseende kostnader för friluftsområden och friluftsverksamhet,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* ökas med 0,225 Mkr avseende oförändrat öppethållande vid Stadshagens IP, vilket möjliggörs genom att anslaget 2. minskas med 0,24 Mkr avseende nedläggning av Kvarnbacka motionscentral,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* minskas med 0,3 Mkr avseende minskat anslag för parkleksmaterial,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* minskas med 0,1 Mkr avseende minskade kontorskostnader för fritidsverksamhet i skolor,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* minskas med 0,5 Mkr avseende reduktion av parklek i områden där omsorgs- och aktivitetsbehov kan tillgodoses av socialnämnden,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* minskas med 1 Mkr avseende uppräknings utöver av fritidsnämnden föreslagen nivå.

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* minskas med 0,5 Mkr avseende hyreskostnaden för lokalen Kolingsborg.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,7 Mkr avseende medel för

naturvårdsinventeringen.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,6 Mkr avseende viss användning av kemisk ogräsbekämpning.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 1,2 Mkr avseende sänkt underhållsnivå på vissa gräs- och buskageytor.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,15 Mkr avseende indragning av bidraget till Kungsflorautställningen.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,15 Mkr avseende minskning av antalet urnor och lådor för blommor.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,8 Mkr genom sänkt drift- och servicenivå på idrottsplatser, minskad bemanning på vardagar och mindre skiftgång under vintersäsongen.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,2 Mkr avseende bidrag för badet i Finlands Hus.

att anslaget 3. *Stöd åt föreningslivet* minskas med 2,6 Mkr avseende uppräknings, utöver pris- och lönekompen- sation, av förenings- och jämställdhetsbidragen.

att anslaget 3. *Stöd åt föreningslivet* minskas med 0,4 Mkr avseende bidrag för ökat utnyttjande av vissa anläggningar.

att anslaget 3. *Stöd åt föreningslivet* minskas med 0,6 Mkr avseende avveckling av samlingslokaler över norm.

att investeringsanslaget 0. *Gemensamt* reduceras med 0,3 Mkr avseende reducerat anslag till KNAP.

att investeringsanslaget 0. *Gemensamt* reduceras med 0,15 Mkr avseende minskat anslag för arbetsmiljöför- bättrande åtgärder.

att investeringsanslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* minskas med 0,35 Mkr avseende reducering av anslaget till personallokaler i parker.

att investeringsanslaget 31. *Samlingslokaler* uppräknas med 1 Mkr avseende projektering av samlingsloka- ler i Tensta.

Miljö- och hälsovårdsnämnden

Det ekonomiska utfallet av verksamheten vid livsme- delshygieniska laboratoriet, har försämrats väsentligt under året och detta till följd av en kraftig minskad köttimport. För att kompensera detta inkomstbortfall har förvaltningen bl. a. ianspråktagit vissa delar av den beredskapsplan som upprättades i våras.

Förvaltningens totalram minskas med ytterligare 315 tkr, genom ianspråktagande av vissa återstående delar av beredskapsplanen.

Veterinärresurserna på livsmedelshygieniska avdel- ningen bör minskas ytterligare genom att en veterinär- tjänst indrages fr. o. m. 1 juli 1982.

En f. n. vakant tjänst som yrkesinspektör bör inte återbesättas, mot bakgrund av riksdagens beslut våren 1981 att överföras den kommunala yrkesinspektionen till den statliga.

Taxan för skadedjursbekämpning höjs.

Livsmedelsdelegationen vid miljö- och hälsovårds- nämnden läggs ned.

Dessutom minskas de administrativa lokalkostnader- na samt driftkostnaderna vid tekniska avdelningen.

Det bör framhållas att kommunen genom dessa åtgärder ges möjlighet att bibehålla den miljömedicin- ska expertis som stadsläkaren utgör.

I övrigt biträder vi finansborgarrådets förslag.

Mot bakgrund av ovanstående hemställas,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 20 tkr avseende nedläggning av personaldele- gade,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 60 tkr avseende minskade administrativa lokalkost- nader samt minskade driftkostnader vid tekniska avdel- ningen,

att anslaget 2. *Hälsoskydd* uppräknas med 20 tkr avseende höjning av skadedjurstaxan,

att anslaget 2. *Hälsoskydd* reduceras med 115 tkr avseende en anställning som yrkesinspektör,

att anslaget 3. *Livsmedelshygien* reduceras med 100 tkr avseenden en anställning som veterinär fr. o. m. 1 juli 1982,

att notanteckningen om omprövning vid vakans av en anställning som 1:e stadsläkare och en anställning som stadsläkare utgår.

Kulturnämnden

Stockholm har som huvudstad ett speciellt ansvar när det gäller att värna om mångfald i kulturutbudet. Det är därför viktigt att ekonomiska resurser satsas på en variation av olika aktiviteter och att besparingar och åtstramningar inte enbart läggs på vissa verksamheter. Någon minskning av förlusttäckningsgarantin till privat- teatrarna kan därför inte godkännas. Enligt vår uppfatt- ning är vidare småteaterverksamheten av stort värde för stadens kulturliv. Vi anser därför att småteatrarna, trots det ekonomiska läget, inte skall ges minskade anslag utan i stället tillföras ytterligare 150 tkr.

Folkbildningsverksamheten erhåller ett stort stöd från kulturnämnden. Vi kritiserade redan i 1980 års budget den orimligt kraftiga anslagsökning som folkbildningen fick. Liksom andra kulturverksamheter har folkbild- ningsverksamheten under det senaste året fått vidkän- nas ett hårdare ekonomiskt klimat. En minskning av folkbildningsanslaget med ca 20 % är dock nödvändigt för undvikande av skattehöjning.

Kulturnämnden bör använda största möjliga del av budgetmedlen till extern verksamhet. En plan över personalorganisationen med målsättning om 1 % ned- dragning av antalet anställda skall därför upprättas enligt kulturnämndens beslut. Förvaltningen har i sitt budgetförslag konstaterat att det motsvarar en årlig minskning med två tjänser. Vi anser dock att en minskning med två tjänster blir en större besparing än vad som beräknats i förslaget.

Politiska partier resresenterade i kommunfullmäkti- ge bör inte ges s. k. arrangemangsbidrag. Bidraget till Skådebanan hålls oförändrat. Det i förslaget upptagna 100 tkr avsedda för försöksverksamhet med s. k. utställ- ningsersättning utgår. Genom ändrade öppettider i Kulturhuset sparas 165 tkr.

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat uppdra åt kulturnämnden att i samband med budgetarbetet för

1982 ange vilka medel som erfordras för ett utarbetande av byggnadsvårdsprogram för Stockholms äldre bebyg- gelse. Vi anser att detta är en mycket angelägen uppgift. Förslaget om att de av förvaltningen föreslagna 1 095 tkr för år 1982 skall tas inom Stadsmuséets ram ter sig dessvärre orealistiskt. Ambitionsnivån måste därför sänkas något, samtidigt som kostnaderna för programar- betet måste tas genom besparingar på flera verksamhe- ter. Genom oförändrat bidrag till ytterstadsverksamhe- ten kombinerat med en 25 % minskning av ambitions- nivån vad avser byggnadsvårdsprogrammet, eventuellt i form av en förskjutning av tidsplanen, bör planen kunna klaras inom stadshistoriska verksamheten. Denna till- förs 450 tkr från ytterstadsverksamheten samtidigt som ambitionsnivån sänks med drygt 300 tkr. Resterande föreslagna ökning av ytterstadsmedlen sparas.

Den planerade entréavgiftshöjningen i samband med programverksamhet i Hörsalen och Kilen bör ingå i budgeteringen och vi har upptagit ett belopp motsvaran- de förvaltningens beräkning. Utöver detta budgeteras generellt 500 tkr avseende avgiftshöjningar. Entréavgif- ter och avgifter för andra tjänster skall följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Vid förra årets budgetbehandling tillfördes kultur- nämnden 2 Mkr i ateljéstöd. Medel för ändamålet har i det socialdemokratiska budgetförslaget för 1982 place- rats i den centrala medelsreserven. Vi anser dock att ateljéstödets fördelning är en fråga för berörd fack- nämnd, varför kulturnämnden tillförs 2,1 Mkr för ändamålet.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi,

att anslaget 61. *Allmän kulturverksamhet, Teaterstöd* tillförs 312 tkr avseende förlusttäckningsgaranti för privatteatrarna,

att anslaget 61. *Allmän kulturverksamhet, Teaterstöd* tillförs 75 tkr avseende generellt arrangemangsbidrag,

att anslaget 61. *Allmän kulturverksamhet, Teaterstöd* tillförs 150 tkr avseende stöd till småteatrar,

att anslaget 63. *Allmän kulturverksamhet, Stöd åt folkbildningsverksamheten* reduceras med 9,6 Mkr avse- ende minskat anslag till folkbildningsverksamheten,

att kulturnämndens budgetram minskas med 100 tkr avseende beslutad neddragning av personalorganisatio- nen,

att anslaget 61. *Allmän kulturverksamhet, Teaterstöd* minskas med 50 tkr avseende bidrag till politiska partier,

att anslaget 64. *Allmän kulturverksamhet, Ytterstads- verksamhet* reduceras med 200 tkr avseende bidrag till politiska partier,

att anslaget 61. *Allmän kulturverksamhet, Teaterstöd* reduceras med 100 tkr avseende bidrag till Skådeba- nan,

att anslag 69. *Allmän kulturverksamhet, Stöd åt övrig kulturell verksamhet* reduceras med 100 tkr avseende försöksverksamhet med s. k. utställningsersättning,

att anslaget 110. *Utställnings- och programverksam- het, Gemensamt* reduceras med 165 tkr avseende änd- rade öppethållandetider i Kulturhuset,

att anslaget 51. *Stadshistorisk verksamhet, Byggnads- historisk verksamhet* till förs 450 tkr avseende medel för utarbetande av byggnadsvårdsprogram, vilket möjlig- görs genom att anslaget 64. reduceras med 450 tkr avseende höjt bidrag till kulturkommittéerna,

att anslaget 64. *Allmän kulturverksamhet, Ytterstads- verksamhet* reduceras med 200 tkr avseende s. k. decen- traliserat kulturutbud,

att anslaget 116. *Utställnings- och programverksam- het, Allmän kulturverksamhet* reduceras med 95 tkr avseende entréavgiftshöjning i samband med program- verksamhet i Hörsalen och Kilen enligt förvaltningens förslag, samt

att kulturnämndens budgetram reduceras med 500 tkr avseende avgiftshöjningar.

att anslaget 69. *Allmän kulturverksamhet, Stöd åt övrig kulturell verksamhet* tillförs 2,1 Mkr avseende ateljéstöd som bibehålls inom kulturnämndens bud- get.

Byggnadsnämnden

I socialdemokraternas budgetförslag ingår i princip samtliga besparingar som tidigare föreslagits av mode- rata samlingspartiet. Arbetet med att finna ny bespa- ringar måste emellertid fortsätta. Budgeten bör därför reduceras med ytterligare 500 tkr. Denna besparing kan åstadkommas genom färre vikarier, översyn av systemet med förordnaden samt större restriktivitet med övertid. Utöver detta bör några av de tjänster som hållits vakanta under en längre tid och som kommer att hållas vakanta under kommande budgetår dras in. Att i detta läge förutsätta anställning av en expert på ekologiskt byggan- de inom ram är orealistiskt.

Förvaltningen bör vidare under det kommande året studera möjligheten att öka intäkterna som f. n. inte följer kostnadsutvecklingen.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att ramen för byggnadsnämnden reduceras med 500 tkr avseende färre vikarier översyn av systemet med förordnanden samt större restriktivitet med övertid samt

att byggnadsnämnden får i uppdrag att under året studera möjligheten att öka intäkterna inom nämndens verksamhetsområde.

Skönhetsrådet

Från moderata samlingspartiets sida förutsätter vi att de nu föreslagna organisatoriska förändringarna för Skönhetsrådet inte äventyrar rådets självständighet.

128. Finansförvaltning m. m., 129. Anslag för oförutsed- da behov samt 130. Kommunens finansieringskapital

Med hänvisning till moderata samlingspartiets bud- getförslag för år 1982 hemställas att kommunfullmäktige måtte besluta

att under huvudtiteln 129. *Anslag för oförutsedda behov* anslaget 52. *Till kommunstyrelsens förfogande* reduceras med dels 10 Mkr avseende avkontoriserings- åtgärder, dels 2,1 Mkr avseende ateljéstöd vilket belopp överförs till kulturnämndens budget,

att bemyndiga drätselnämnden att under år 1982 uppta långfristiga lån (anläggningslån) om 310 Mkr eller det högre belopp som kan följa av fullmäktiges särskilda beslut under budgetåret,

Nämnd	Avvikelse (m) i förhållande till (s)	
	Driftbudgeten	Investeringsbudgeten
Kommunfullmäktige	- 1 847	
Informations- och konsumentnämnden	- 1 400	
Personalnämnden	- 2 017	
Fastighetsnämnden	- 24 100	+ 13 500
Bostadsförmedlingsstyrelsen	- 500	
Gatunämnden	+ 2 000	- 3 900
Vatten- och avloppsverket	- 21 400	
Energiverket	- 9 880	
Hamnstyrelsen	- 500	
Socialnämnden	- 56 395	- 10 000
Skoldirektionen	- 14 000	- 29 200
Biblioteksstyrelsen	- 5 421	
Arkivnämnden	- 400	
Invandrarnämnden	- 270	
Fritidsnämnden	- 9 800	+ 200
Miljö- och hälsovårdsnämnden	- 315	
Kulturnämnden	- 8 473	
Byggnadsnämnden	- 500	
	Summa	
Därav affärsdrivande nämnder	- 155 218	- 29 400
Övriga nämnder	- 31 780	-
	- 123 438	- 29 400

att utdebitera kommunal inkomstskatt med kronor 13:50 per skattekrona för att fylla kommunens uttaxeringsbehov för år 1982,

att under huvudtiteln 130. Kommunens finansieringskapital, disponibelt stamkapital, föreslagen disposition om 143 Mkr ur allmänna investeringsfonden ej skall verkställas,

att de direktiv och anvisningar föredragande borgarrådet formulerat i nämndbudgeternas textdelar ej skall vara bindande för nämndernas verksamhet såvida inte detta uttryckligen uttalats av en majoritet i kommunfullmäktige.

Avvikande mening av borgarrådet Lennart Rydberg (fp)

FOLKPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET OCH SKATTESATS FÖR ÅR 1982

En onödig skattehöjning

En skattehöjning i Stockholm är onödig. Stockholm har en stark ekonomi. En ansvarsfull politik med social inriktning är fullt möjlig utan några skärpningar av skattetrycket. Det visar folkpartiets budgetförslag.

Också sett ur riksperspektiv är det angeläget att Stockholm inte höjer skatten. Återhållsamhet är nödvändig för att lösa Sveriges ekonomiska problem. Därför måste också kommunerna hålla igen och inte övervältra hela bördan på de enskilda medborgarnas ekonomi genom skattehöjningar.

Mot den bakgrunden framstår det gemensamma förslaget från socialdemokraterna och centern att höja Stockholms kommunalskatt som så mycket mer anmärkningsvärt. Skattehöjningen föreslås bli 50 öre, eller nästa lika mycket som finansborgarrådet tidigare annonserat. Endast genom att utan skäl pressa ned lånenivån långt under dess normala läge har han lyckats få fram en resursbrist, som motiverar skattehöjningen. Ingen utom finansborgarrådet har hävdat att denna lånenedpressning under den normala nivån är vare sig nödvändig eller lämplig.

Det är förvånansvärt att centern vill medverka till finansborgarrådets skattehöjning. Sitt förslag till rambudget i augusti kallade centern "Stark ekonomi utan skattehöjningar". Ingenting har sedan inträffat som motiverar en ändrad bedömning. Det är svårt att frigöra sig från intrycket av att centerns röster i skattefrågan varit till salu. Priset har utgjorts av ett socialdemokratiskt stöd för ett antal förhållandevis blygsamma centerkrav. Det bör då dessutom noteras att dessa delvis varit sådana som t. ex. biblioteksanslagen, bibehållna trefamiljssystem och bidrag till privatskolor, där finansborgarrådet själv insett att han inte skulle få majoritet för sin linje. I andra fall som när det gäller anslaget för

avkontorisering, är det tveksamt om det leder till några påtagliga resultat utöver de redan budgeterade ansträngningarna i detta syfte. Kvar står ett antal synnerligen begränsade punkter, t. ex. förbättrat parkunderhåll 0,6 Mkr, som centern med rätta kan berömma sig av att ha lyckats genomföra. Det är ett dyrt pris centern på stockholmarnas bekostnad får betala för denna särdeles onödiga skattehöjning.

I det nummer av Tidningen Stockholm som utkom efter skatteuppgörelsen skriver centern att "Stockholms ekonomi kan klaras utan skattehöjningar om vi håller igen". En kommunal skattehöjning skulle slå hårt mot låginkomsttagare och barnfamiljer. Partiets tidigare budgetalternativ innebär likväl "att stockholmarnas sociala grundtrygghet säkras". - Detta är en beskrivning av kommunens ekonomi och skattehöjningens effekter som folkpartiet till fullo kan instämma i. Desto beklagligare är det att centern nu har övergivit sin egen tidigare politik.

Skattehöjningen har betydelse också utanför kommunens gränser. Om det rika Stockholm går i spetsen när det gäller en skattehöjning, så får det effekter även för andra kommuner. Därigenom kan den samhällsekonomiska balansen rubbas. Ansträngningarna att motverka marginalskatterna saboteras. Det skall till starka skäl för att sådana nackdelar skall kunna accepteras. Men några sådana har inte presenterats.

Besparingar och omprövningar blir avgörande för om utrymme skall kunna skapas för nya satsningar under 80-talet samtidigt som skattetrycket hålls nere. För att klara sådana omprövningar utan friställningar krävs det en synnerligen aktiv omplaceringsverksamhet. Efter förslag från folkpartiet har socialdemokraterna, efter att inledningsvis häftigt kritiserat sådana förslag, nu aviserat att en sådan sent omsider skall sättas igång. Ännu återstår att se hur pass effektiv verksamheten blir.

Fortfarande saknar spar- och omprövningsverksamheten i stor utsträckning central ledning. Politiker och tjänstemän ute i förvaltningarna behöver stöd och hjälp från en aktiv central ledning av sparatbetet. Det behövs ett särskilt sparorgan med tung politisk förankring och tillgång till experter, som verkligen kan arbeta fram alternativa sparobjekt inom de olika förvaltningarna. Inte minst för de förtroendevalda ledamöterna i facknämnderna vore det av värde att få ta del av resultatet av en dialog med fackförvaltningarnas tjänstemän kring de förslag som kan framkomma från en central sparstab. De genomlysningar av alla förvaltningar, som en sådan expertstab kan åstadkomma, skulle också ge ett betydligt bättre underlag för de nödvändiga centrala bedömningarna av var reducering av den kommunala verksamheten kan ske.

Genom krav på ytterligare besparingar utöver finansborgarrådets skapar folkpartiet utrymme för angelägna förbättringar, främst på det sociala området. I syfte att hålla skatten oförändrad inte bara nästa år utan även på lång sikt föreslår vi besparingar på sammanlagt 175,41 Mkr.

Genom omprövningar på bl. a. gatunämndens och fastighetsnämndens områden har folkpartiet för år 1982 skapat utrymme för angelägna förbättringar, främst på det sociala området. Barn och gamla utgör de som har mest behov av samhällets stöd. Boendeservicen för pensionärer och handikappade måste byggas ut i snab-

bare takt än vad socialdemokraterna och centern föreslagit. Finansborgarrådets förslag innebär en minskning av daghemsutbyggnaden, som folkpartiet inte kan acceptera. Ytterligare 200 daghemsplatser och lika många fritidshemsplatser bör tillkomma under nästa år. Särskilda insatser för att förstärka kvaliteten på daghemmen bör genomföras i de mest utsatta områdena. 8 Mkr bör anvisas till förstärkta insatser i detta syfte. Stockholm har en låg daghemstaxa, som med åren fått en alltmer enhetlig utformning. De allra flesta föräldrar betalar i dag en taxa som är oberoende av föräldrarnas inkomst samtidigt som en särskild rabatt har gällt för de allra lägsta inkomsttagarna. Denna utformning av taxan är bra och måste bibehållas. Folkpartiet avvisar varje förslag, som innebär extra progressionseffekter vilka enbart skulle drabba föräldrar med barn på dagis. Nuvarande taxeutformning bör behållas. En uppräknings av taxorna i takt med den allmänna kostnadsstegringen är dock motiverad.

Genom den nytillkomna uppslutningen bakom folkpartiets krav på ytterligare 3,5 Mkr på biblioteken har filialer och bokanslag delvis räddats. Litteraturförsörjningen till bostadshotell och barnstugor får dock inte betalas genom nya urholkningar av bokanslaget.

Finansiering

Finansborgarrådet beräknar att en skattehöjning ger 153 Mkr. Detta resursbehov finansierar folkpartiet dels genom besparingar dels genom normal upplåning. Besparingar enligt ovan uppgår till netto 143,2 Mkr. Även om upplåningen 1982 läggs på en nivå som ligger 28 miljoner under den av finansborgarrådet i juni föreslagna, blir lånebeloppet 100 tkr större i nuvarande ramar. Denna lånenivå ligger under summan av kommunens amorteringar under samma period. Folkpartiets budget ger då ett överskott om 90,2 Mkr vilket avsätts till skatteregleringsfonden i syfte att undvika skattehöjning 1983.

Folkpartiet hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att tillsätta ett parlamentariskt omprövnings- och besparingsorgan med uppgift att centralt leda kommunens besparingsarbete och svara för omfördelningar mellan olika nämnder samt stimulerar nämndernas omprövningsverksamhet.

att de direktiv och anvisningar föredragande borgarrådet formulerat i nämndbudgeternas textdelar ej ska vara bindande för nämndernas verksamhet såvida inte detta uttryckligen uttalas av en majoritet i kommunfullmäktige.

att fastställa skattesatsen för år 1982 till oförändrad kronor 13:50.

Finansförvaltning m. m.

Vi kan i huvudsak ansluta oss till vad föredragande borgarrådet hemställt, dock med följande ändringar.

För sysselsättningsfrämjande åtgärder och för särskilda underhållsinsatser har avsatts totalt 120 Mkr. Denna summa bör kunna minskas med 25 Mkr.

Resursen för oförutsett uppgår till 97 Mkr sedan 10 Mkr för avkontoriseringsåtgärder och 2,1 Mkr för ateljéstöd lagts in. Dessa krav kan minskas med 12,1

Mkr varav 2,1 Mkr tillförs kulturnämndens budget.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att medelsreserven för sysselsättnings- och underhållsinsatser minskas med 25 Mkr, att reserven för oförutsedda utgifter minskas med 12,1 Mkr.

Kommunfullmäktige

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Det anslag som Kommittén för stockholmsforskning har för direkt bidragsgivning är till största delen bundet i beslutade projekt. En förutsättning för att den föreslagna besparingen om 200 tkr ska kunna realiseras är därför att den kan rymmas inom övriga delen av verksamheten.

Utrednings- och statistikkontoret

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Besvärsnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Revisorskollegiet

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Valnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Drättsnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Informations- och konsumentnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför, dock med följande ändringar.

Information Stockholms anslag för utställningar i egen regi minskas med ytterligare 400 tkr.

Tidningen Stockholm bibehåller nuvarande sidantal, vilket reducerar driftskostnaderna med 230 tkr. För att uppnå högre finansieringsgrad av tidningen, bör det även övervägas att införa externa annonser.

Detta överensstämmer med informations- och konsumentnämndens eget budgetförslag.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes att anslaget 1. *Information Stockholm* reduceras med 400 tkr avseende utställningar i egen regi samt

att anslaget 2. *Tidningen Stockholm* reduceras med 230 tkr avseende slopad utdelning av sidantalet i vissa nummer.

Personalnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför, dock med nedanstående ändringar.

Beträffande reduktionen av anslaget för kurskostnader skall framhållas att i den mån extra resurser behövs i anledning av omplaceringsverksamhet får medel åskas från den centrala medelsreserven för sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes, att anslaget 1. *Förhandlingsverksamhet* reduceras med 100 tkr avseende indragning av en sekreterartjänst,

att anslaget 2. *Personaladministrativ verksamhet* reduceras med 125 tkr avseende indragning av en sekreterartjänst,

att anslaget 3. *Pensions- och personalförsäkringsverksamhet* reduceras med 50 tkr avseende en halv kammarskrivartjänst,

att anslaget 6. *Personalhälsovård* reduceras med 125 tkr genom att personalundersökningar dras ned till förmån för riktade undersökningar,

att anslaget 6. *Personalhälsovård* reduceras med 125 tkr avseende en anpassning av patientavgifterna till den nivå som gäller inom den allmänna sjukvården,

att anslaget 6. *Personalhälsovård* minskar med 75 tkr, avseende 75 % av en arvdestjänst,

att anslaget 8. *Utbildningsverksamhet* reduceras med 150 tkr avseende kurskostnader,

att anslaget 8. *Utbildningsverksamhet* reduceras med 100 tkr avseende indragning av en assistenttjänst.

Fastighetsnämnden

Folkpartiet ansluter sig i huvudsak till vad föredragande borgarrådet anför dock med nedanstående ändringar.

Finansborgarrådet avstår från aktieutdelning 1982. Kommunen bör vidhålla utdelningskravet på kommunens aktiekapital i de kommunala bostadsbolagen och därmed tillförs fastighetsnämndens budget 6 Mkr. Ramen kan minskas med motsvarande belopp. Detta bör klaras genom rationaliseringar i bolagens verksamhet och marknadsanpassning av hyrorna i kommersiella lokaler.

Marknadsanpassningen av hyrorna i kommunens kommersiella lokaler bör ske i den takt FsN har angivit dvs. under de kommande tre åren. Finansborgarrådets förslag innebär att många småföretagare inte får tid att anpassa verksamheten efter de nya och relativt höga hyrorna.

Det får förutsättas att underhållsåtgärder på Waldemarsudde inryms.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att anslaget 8. *Bostadspolitiska åtgärder* reduceras med 7,6 Mkr avseende stimulansbidrag till om- och nybyggnad,

att anslaget 8. *Bostadspolitiska åtgärder* reduceras med 6 Mkr avseende krav på kommunens aktiekapital i de kommunala bostadsbolagen,

att investeringsanslaget 9. *Fastighetsförvärv* reduceras med 15 Mkr avseende markförvärv,

att anslaget 1. *Förvaltning av fastigheter* ökas med 4 Mkr för att möjliggöra en markanpassning av hyrorna i kommersiella lokaler under tre år,

att investeringsinkomsterna under anslaget 9. *Fastighetsförsäljning* uppräknas med 20 Mkr avseende försäljning av lantegendomar,

att investeringsanslaget 2. *Saneringsverksamhet*; konto 22-27 Malmarna reduceras med 1 Mkr avseende projektering av ett hantverkscentrum,

att kommunfullmäktige uppdrar åt fastighetsnämnden att vid förhandlingar om överlåtelse av fastigheter till av kommunen ägda bolag utgå från att överlåtelse skall ske med äganderätt i stället för som hittills med tomträtt.

Styrelsen för bostadsförmedlingen

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Gatunämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Uppgåelsen mellan (s) och (c) har medfört en utökning av gatunämndens ramar med sammanlagt 1,9 Mkr. I gällande budgetläge är detta inte försvarbart. Även om pengarna satsas på prioriterade områden såsom cykelbanor och trafiksaneringar, måste dessa vägas mot det övergripande kravet att undvika skattehöjningar både 1982 och framöver. Det sociala måste få förtur framför trafiken, när det gäller tilldelning av extra resurser. Om förstärkningar behövs inom gatunämndens ansvarsområde, får detta ske inom anvisade ramar.

Folkpartiet har tidigare föreslagit att gatunämndens ram ska reduceras med 15 Mkr, och i gatunämnden anvisat hur detta kan ske. I det nu uppkomna läget bör således sparmålet sättas till 16,9 Mkr.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att anslaget 0. *Allmänna ärenden, upplåtelse m. m.* reduceras med 2 Mkr avseende utredningsavdelningens allmänna ärenden,

att för 2. *Parkeringsrörelsen* räknas intäkter upp med 5 Mkr,

att anslaget 1. *Drift och underhåll av gator m. m.* reduceras med 0,9 Mkr,

att investeringsanslaget 4-5: *Övriga investeringar avseende gator m. m.* reduceras med 9 Mkr

Kyrkogårdsnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Brand- och civilförsvarsnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet hemställt.

Vatten- och avloppsverket

Folkpartiet tillstyrker att va-taxorna hålls oförändrade under 1982. I övrigt kan vi i huvudsak ansluta oss till vad föredragande borgarrådet anför.

En höjning av va-taxorna bör dock inte belasta skattebetalarna, utan bör täckas genom tillgodoräkning av ökade intäkter till följd av omläggning av debiteringsrutinerna samt genom upplösande av va-verkets skatte-reserv.

Den föreslagna ramutvidgningen på 1 Mkr avseende

ökade förbättringsåtgärder i sjöar och vattendrag saknar tillräckliga skäl.

Investeringsbudgeten bör reduceras enligt ramalternativ II, vilket innebär att verket åläggs ett sparande på 5 Mkr.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att anslaget 2. *Avloppsrörelsen* reduceras med 1 Mkr avseende bibehållen ram på insatserna för vattenvård,

att investeringsbudgeten reduceras med 5 Mkr, att kommunfullmäktige måtte uttala att Va-verkets budget bör innebära oförändrade abonnemangavgifter och inget behov av skattemedel.

Energiverket

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Energiverket bör åläggas ett ytterligare sparmål på 5 Mkr, vilket kan uppnås exempelvis genom resultatförbättrande åtgärder och senareläggning av vissa investeringar.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att drift- och investeringsbudgeten reduceras med tillsammans 5 Mkr.

Hamnstyrelsen

Folkpartiet ansluter sig i huvudsak till vad föredragande borgarrådet anför.

Driftbudgeten bör reduceras med åtminstone 500 tkr, vilket bör uppnås genom resultatförbättrande åtgärder.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att driftbudgeten reduceras med 500 tkr.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför.

En marknadsanpassning bör ske av avgifterna i saluhallarna, vilket innebär att driftbudgeten bör reduceras med 1 Mkr.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att anslaget 33. *Fastighetsförvaltning och uthyrning* reduceras med 1 Mkr avseende högre avgifter i saluhallarna.

Hemvärnsnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Överförmyndarnämnden

Folkpartiet ansluter sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Socialnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför. Emellertid bör nedanstående ändringar göras.

Besparingar avseende minskad städning av administrationslokaler bör ökas med ytterligare 50 % inom samtliga program.

Reduceringen av kostnaderna för tidningarna Vål-

kommen. Social Dialog och Mao bör begränsas till 800 tkr. Detta bör ske genom ökad annonsering samt en begränsning av arbetsplatsutdelningen. Tidningen Välkommen har stor betydelse från informationssynpunkt för kommunens pensionärer, och bör därför i minsta möjliga mån beröras av besparingarna.

Föreningars och organisationers insatser mot social utslagning och missbruk utgör ett viktigt inslag i kommunens alkoholpolitik. Folkpartiet anser att avsatta medel får utnyttjas efter kommunstyrelsens särskilda prövning.

Industriell terapi i Söderort bör komma till stånd varför besparingen inte accepteras. Övervägande positiva erfarenheter har gjorts av liknande verksamhet vid det s. k. Skattegårdsprojektet. Projektet är ett viktigt led i kampen mot ungdomsarbetslösheten.

Besparingar inom remitteringsfunktionen inom institutionsbyrån kan inte godtas. Folkpartiet anser att det är olämpligt att genomföra denna besparing innan det är fullt klart hur institutionsvården i länet skall organiseras.

Utbyggnadstakten av barnstugor har i kommunen legat på en hög nivå under en lång rad av år. Det är angeläget att takten nu inte avstannar, speciellt som nya prognoser visar på ett större behov än vad som tidigare räknats med. Den föreslagna neddragningen av utbyggnadstakten kan därför inte accepteras. Ytterligare 6 Mkr bör därför avsättas för att utbyggnaden skall kunna fortsätta i den takt som visat sig tekniskt möjligt att genomföra. Detta innebär totalt 5 000 platser i dag- och fritidshem. Ytterligare medel får ställas till förfogande om fler platser kan tillskapas.

En avveckling av deltidsskolorna i den takt socialförvaltningen föreslagit accepteras. Detta innebär ändå att platser finns för att täcka nuvarande efterfrågan.

Avgiftsgrundande inkomster/månad	Förskolebarn 0 - 7 år		
	Avgift per barn om familjen har:		
	1 barn	2 barn under 18 år	3+barn under 18 år
0 - 2 000	0	0	0
2 001 - 3 000	100	65	50
3 001 - 4 000	240	155	120
4 001 - 5 000	360	225	180
5 001 - 5 500	410	270	205
5 501 -	470	310	235

Avgiftsgrundande inkomster/månad	Förskolebarn 7 - 12 år		
	Avgift om familjen har:		
	1 barn	2 barn under 18 år	3+barn under 18 år
0 - 2 000	0	0	0
2 001 - 3 000	50	25	20
3 001 - 4 000	120	80	60
4 001 - 5 000	180	110	90
5 001 - 5 501	205	120	100
5 501 -	235	140	110

Skulle efterfrågan öka drastiskt får erforderliga medel ställas till förfogande.

Folkpartiet anser att utvidgade syskongrupper bör genomföras under året. Detta gäller vid nybyggda daghem där ytorna så medger.

Besparingen avseende barnvårdarverksamheten accepteras i enlighet med socialförvaltningens förslag. Det skall emellertid framhållas att resurserna bör prioriteras så att familjer med handikappade barn och ensamstående med barn i första hand kommer i fråga för barnvårdarverksamheten.

Det är angeläget att kommunens barnstugor kan upprätthållas och i vissa fall förbättra kvalitén. För ändamålet anser folkpartiet att 8 Mkr bör avsättas utöver kommunstyrelsens ram. Dessa medel bör användas till bl. a. bättre vikariatäckning och/eller personalförstärkningar i speciellt utsatta distrikt.

En höjning av barnomsorgstaxan accepteras, innebärande ökade intäkter för kommunen om ca 40 Mkr. Nuvarande taxa innebär i princip en enhetstaxa, eftersom 83,9 % i dag betalar den högsta avgiften. Enligt folkpartiets mening bör därför nuvarande inkomstgränser bibehållas dock med en uppjustering av taxebeloppet. Barnomsorgstaxan bör tas ut enligt nedanstående modell, som innebär en rabattering inom de lägre inkomstlägena. Avgiften bör debiteras under 11 månader.

Endast de som ansöker om lägre avgift än den högsta lämnar inkomstuppgift.

3+barn i barnomsorgen från samma familj betalar endast för första och andra barnet. Flerbarnstilläggets familjebegrepp ska gälla.

Vid sammanslagning av inkomster skall taxeringens makebegrepp gälla.

Föredragande borgarrådets modell för en hemhjälpstaxa överensstämmer med folkpartiets förslag i sociala centralnämnden och kan därför accepteras.

Bostäder och boendeservice för handikappade har varit eftersatt av samhället. Fullmäktige har nyligen antagit ett program för boendeservice i syfte att förbättra situationen för de handikappade. Mot bakgrund av kraftiga förseningar bl. a. till följd av den långa utredningstiden måste resurser tillskapas för att få till stånd en snabb utbyggnad. Folkpartiet anser att ytterligare 5 Mkr skall avsättas för en snabbare utbyggnad av bostäder och boendeservice för handikappade.

Med hänvisning till ovanstående hemställes

att anslaget 0. *Gemensam administration* ökas med 200 tkr avseende kostnader för tidningarna Välkommen, Social Dialog och Mao,

att anslaget 0. *Gemensam administration* ökas med 1 Mkr för att utbildningsbyrån och utbildningskontoret skall bibehållas på oförändrad nivå,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 200 tkr avseende minskad städning av administrationslokaler,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 500 tkr avseende informationsbyrån,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* ökar med 700 tkr avseende industriell terapi i Söderort,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* ökas med 500 tkr för att möjliggöra oförändrat antal platser på praktikcentrum,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* ökas med 500 tkr för att familjevårdsbyrån skall bibehållas på oförändrad nivå,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* ökar med 500 tkr avseende remitteringsfunktionen inom institutionsbyrån, som bör bibehållas på oförändrad nivå,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* reduceras med 405 tkr avseende minskad städning av administrationslokaler,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* reduceras med 1,1 Mkr avseende avveckling av sektionen för rådgivning av alkoholfrågor och verksamheten överförs till distrikt,

att anslaget 1. *Individ- och familjeomsorg* reduceras med 930 tkr avseende avveckling av Orhem,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* ökar med 6 Mkr avseende utbyggnad av 5 000 platser i daghem och fritidshem,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* ökar med 175 tkr för att bibehålla idébanksverksamheten,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* ökar med 2 Mkr för att bibehålla nuvarande sommaröppna daghem,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* ökas med 8 Mkr avseende kvalitetsförbättrande åtgärder inom barnomsorgen,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* reduceras med 140 tkr avseende en minskad städning av administrationslokaler,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* reduceras med 4 Mkr avseende neddragning av antalet platser i deltidsskolor pga minskad efterfrågan,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* reduceras med 12 Mkr avseende genomförande av utvidgade syskongrupper,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* ökas med 250 tkr avseende utrustningsanslaget till barnstugorna,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* reduceras med 800 tkr avseende omläggning av periodsystemet vid sommargårdarna,

att anslaget 3. *Barn tillsyn* reduceras med 1 Mkr avseende viss minskning av barnvårdar-verksamheten,

att anslaget 5. *Hemservice* ökas med 5 Mkr avseende en snabbare utbyggnad av bostäder och boendeservice för handikappade,

att anslaget 5. *Hemservice* reduceras med 150 tkr avseende minskad städning av administrationslokaler,

att anslaget 5. *Hemservice* reduceras med 1 Mkr avseende höjning av lunchpriset för pensionärer till 13:50.

Skoldirektionen

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört men är inte berett att tillstyrka de ändringar i skoldirektionens budget som finansborgarrådet föreslagit. Vi står således fast vid det budgetförslag som skoldirektionen framlagt i huvudsaklig överensstämmelse med skolförvaltningens förslag till etårsbudget.

De ytterligare besparingsförslag avseende utnyttjande av skollokaler på kvällstid, minskade inköp av AV-material och minskat läromedelsanslag som framlagts av finansborgarrådet får övervägas i det förutsatta besparingsarbetet när de ekonomiska konsekvenserna bättre kan beräknas.

Beträffande det föreslagna anslaget om 1 Mkr för ökad vuxentäthet får ställningstagande till behov av särskilda medel tas när konkreta projektförslag föreligger. Insatser för utsatta områden bör i första hand ske genom en omfördelning av förstärkningsresurser och andra medel för sociala och pedagogiska stödåtgärder.

En utgångspunkt för arbetet med att öka anslaget av elevmedverkan i skolan vilket i och för sig är angeläget, bör vara att detta får ske inom givna budgetramar. Vad avser det s. k. karottsystemet, bör det således finnas möjligheter att inom de av skoldirektionen föreslagna budgetmedlen finna former som tillvaratar de fördelar i skolmåltsmiljön som detta system anses innebära.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes att anslagen 10. *Grundskolors lokaler* och 11. *Gymnasieskolans lokaler* ökas med 850 tkr avseende utnyttjande av skollokaler på kvällstid,

att anslaget 30. *AV-hjälpmiddel* ökas med 700 tkr avseende inköp av AV-hjälpmiddel,

att anslaget 5. *Gymnasieskola* ökas med 2 Mkr avseende läromedel inom gymnasieskolan,

att anslaget 24. *Fria aktiviteter* reduceras med 1 Mkr avseende vuxentäthet inom grundskolan,

att anslaget 21. *Skolmåltider* reduceras med 900 tkr avseende s. k. karottsystem inom skolmåltidsverksamheten.

Biblioteksämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört.

Anslaget för inköp av böcker till biblioteken har sedan 1973 urholkats med 65 %. Den utvecklingen måste brytas. Biblioteksförvaltningen har som minimikrav angivit en uppräkning till 1978 års nivå. Genom höstens budgetbehandling har biblioteken tillförts de 3,5 Mkr,

på det sätt som folkpartiet föreslog i augusti. Dock gäller att inom ram har lagts in anslagsbehoven för litteraturförsörjning till bostadshotell och barnstugor. Det innebär i realiteten en urholkning av bokanslaget med 0,9 Mkr. Detta kan folkpartiet inte acceptera. Har man slagit fast en miniminivå på bokinköp, är det inte rimligt att omedelbart därefter tumma på den.

Den förstärkning av bokanslaget som genomförs 1982 får inte bli en engångstilldelning av julkalpskaraktär, utan måste resultera i en bibehållen högre nivå även kommande år.

I ett läge då det är besvärligt att klara den reguljära biblioteksservicen under kännbara nedskärningar kan det inte försvaras att betydande resurser satsas på särskild utlåning på sex arbetsplatser i Stockholm. Den verksamheten bör avvecklas och resurserna föras över till bokanslaget. Skulle medel bli tillgängliga för uppsökande verksamhet, finns det betydligt socialt angelägnare grupper att inrikta ansträngningar på.

Med hänvisning till ovanstående hemställas

att anslaget 2. *Stadsbibliotek* reduceras med 0,3 Mkr avseende en nedläggning av arbetsplatsutlåningen,

att anslaget 2. *Stadsbibliotek* utökas med 0,9 Mkr avseende en förstärkning av bokanslaget.

Arkivnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört. Nedanstående ändringar bör göras.

Det är anmärkningsvärt att Stockholms historiska Databas inte tillförts en begärd tjänst som stansföreståndare. För att verksamheten vid Databasen skall kunna bedrivas utan ytterligare betydande inskränkningar av antalet anställda med lönebidrag är denna tjänst nödvändig. Att avsätta medel för sysselsättningsfrämjande åtgärder synes överflödigt om praktiska förutsättningar saknas att handleda dem som anställs med lönebidrag. Tjänsten bör finansieras genom en motsvarande inskränkning av den planerade utbyggnaden inom Databasen.

Även Föreningen Företagsminnen sysselsätter i dag ett relativt stort antal anställda med lönebidrag. En förutsättning för att denna verksamhet skall kunna fortgå är självfallet att lokalerna medger att arkiv och olika slag kan mottas. Föreningens nuvarande lokaler är för små och ett lokaltillskott kommer att behövas under 1982 för att verksamheten skall kunna fortgå som hittills. Medel för ändamålet bör tas från anslaget för sysselsättningsfrämjande åtgärder varför en utökning av arkivnämndens budget inte är nödvändig i detta fall.

Bidraget till arbetarrörelsens arkiv bör dras in. Det framstår som godtyckligt att lämna bidrag till just detta arkiv.

Med hänvisning till ovanstående hemställas att anslaget 9. *Övrigt* reduceras med 400 tkr avseende bidrag till arbetarrörelsens arkiv.

Invandrarnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört.

Anslaget till särskilda kommunala informationsinsat-

ser i syfte att uppnå ett högre valdeltagande bland invandrare bör utökas till 100 tkr. Medlen kan bl. a. användas till ett specialnummer av Tidningen Stockholm.

Med hänvisning till ovanstående hemställas att anslaget 0. *Gemensamt* utökas med 100 tkr avseende valinformation till invandrare.

Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde

Folkpartiet ansluter sig i huvudsak till vad föredragande borgarrådet anfört.

I avvaktan på att förhandlingarna med staten slutföras bör byggnadsunderhållet hållas på en oförändrad nivå. Medel härför bör inrymmas inom fastighetsnämndens ram.

Fritidsnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört.

Fritidsnämndens verksamhet har en stor betydelse för kommunens insatser för att förebygga sociala problem. Lika viktigt som att ta hand om utslagna människor är det att söka hindra att människor blir utslagna.

Förslaget om fem nya skolgårdslekar ligger väl i linje med vad folkpartiet tidigare arbetat för, och accepteras således.

Övriga förslag till påspädning av fritidsnämndens budget bl. a. avseende ökat parkunderhåll och underhåll av idrottsanläggningar kan inte anses tillhöra det mest prioriterade, och avvisas därför.

Med hänvisning till vad folkpartiet anfört i fritidsnämnden och det ovan anförda hemställas

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* reduceras med 1 Mkr avseende föreslagen utökning av medel till fritidsgårdar,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* ökas med 500 tkr avseende fortsatt verksamhet vid Sofia Fritidsgård och vid yngreverksamheten i Backlura, vilket möjliggörs genom att anslaget 1 reduceras med motsvarande belopp avseende annan verksamhet,

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* ökas med 1,1 Mkr avseende oförändrad verksamhet vid motorfritidsgården Ekstubben och oförändrat antal barngrupper vid Vår Teater, vilket möjliggörs genom att anslaget 3. minskas med motsvarande belopp avseende slopad nolltaxa för festverksamhet, begränsat öppethållande på kvällar, lördagar och söndagar vid vissa centrala samlingslokaler samt ingen ökning av bidraget till Folkets Hus,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* reduceras med 1,2 Mkr avseende drift och underhåll av parker,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* reduceras med 1 Mkr avseende anläggningar för idrott utomhus.

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* reduceras med 500 tkr avseende minskat anslag till central administration.

att anslaget 3. *Stöd åt föreningslivet* reduceras med 400 tkr avseende bidrag till föreningar, föreningsråd, hemgårdar m. m.

att investeringsanslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* reduceras med 650 tkr avseende nybyggnad av parklekslokal i Rågsved,

att investeringsanslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* reduceras med 2 Mkr.

Miljö- och hälsovårdsnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anfört.

Med hänvisning till ovanstående hemställas att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 20 tkr avseende nedläggning av livsmedelsdelegerade,

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 60 tkr avseende minskade administrativa lokalkostnader samt minskade driftskostnader vid tekniska avdelningen,

att anslaget 2. *Hälsoskydd* ökas med 20 tkr avseende en höjning av skadedjurstaxan,

att anslaget 2. *Hälsoskydd* reduceras med 115 tkr avseende en anställning som yrkesinspektör,

att anslaget 3. *Livsmedelshygien* reduceras med 100 tkr avseende en anställning som veterinär fr. o. m. 1 juli 1982.

Kulturnämnden

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till föredragande borgarrådet förslag dock med följande ändringar.

Den frysning av anslaget till folkbildningsorganisationerna som finansborgarrådet föreslår, påminner i sin konstruktion starkt om det av samme finansborgarråd intensivt kritiserade besparingsförslaget för ett år sedan. För det kommande året bör detta anslag vid sidan om den förslagna ramen minskas med 6,2 Mkr, vilket motvarar 1981 års höjning.

Förlusttäckningsgarantin till teaterverksamhet, arrangemangsbidrag, stöd till småteatrar, konstnärsbidrag samt ej specificerade bidrag bibehålls.

Kulturpolitiker – och inte fastighetspolitiker – bör besluta om hur ateljéstöd skall fördelas. Ateljéstödet bibehålls därför inom kulturnämndens budget. (Motsvarande minskning sker på fastighetsnämndens budget.)

Förslaget om att föra över skönhetsrådets administration till kulturförvaltningen kan inte accepteras. Rådets självständiga roll och sammansättning får inte äventyras.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas

att anslaget 0. *Gemensam administration* reduceras med 150 tkr avseende skönhetsrådets administration.

att anslaget 110. *Gemensamt* reduceras med 165 tkr avseende ändrade öppethållandetider i Kulturhuset,

att anslaget 116. *Allmän kulturverksamhet* reduceras med 95 tkr avseende entréavgiftshöjning i samband med programverksamhet i Hörsalen och Kilen enligt förvaltningens förslag,

att anslaget 61. *Teaterstöd* ökas med 312 tkr avseende förlusttäckningsgaranti för privatteatrarna,

att anslaget 61. *Teaterstöd* ökas med 75 tkr avseende generellt arrangemangsbidrag,

att anslaget 61. *Teaterstöd* ökas med 150 tkr avseende stöd till småteatrar.

Folkpartiets förslag till ändringar i förhållande till finansborgarrådets förslag till budget för 1982. (Mkr)

Nämnd	-Minskning	+Ökning
Finansförvaltning	37,1	-
Kommunfullmäktige	-	-
Utrednings- och statistikkontoret	-	-
Besvärnämnden	-	-
Revisorskollegiet	-	-
Valnämnden	-	-
Drättningsnämnden	-	-
Informations- och konsumentnämnden	0,63	-
Personalnämnden	0,85	-
Fastighetsnämnden	49,6	4,0
Bostadsförmedlingsstyrelsen	-	-
Gatunämnden	16,9	-
Kyrkogårdsnämnden	-	-
Brand- och civilförsvarsnämnden	-	-
Va-verket	27,4	-
Energiverket	5,0	-
Hamnstyrelsen	0,5	-
Slakthus- och saluhallsstyrelsen	1,0	-
Hemvärdsnämnden	-	-
Överförmyndarnämnden	-	-
Socialnämnden	16,9	19,0
Skoldirektionen	1,9	3,55
Biblioteksnämnden	0,3	0,9
Arkivnämnden	0,4	-
Invandrarnämnden	-	0,1
Prins Eugens Waldemarsudde	-	-
Fritidsnämnden	8,35	1,6
Miljö- och hälsovårdsnämnden	0,32	-
Kulturnämnden	7,76	2,64
Byggnadsnämnden	0,5	-
Skönhetsrådet	-	0,45
	- 154,51	+ 32,24
Nettobesparingar		143,17
Avsättning till skatteregleringsfonden		90,2

att anslaget 61. *Teaterstöd* reduceras med 50 tkr avseende bidrag till politiska organisationer,

att anslaget 61. *Teaterstöd* reduceras med 100 tkr avseende bidrag till Skådebanan,

att anslaget 63. *Stöd åt Folkbildningsverksamheten* reduceras med 6,2 Mkr avseende minskat bidrag till folkbildningsorganisationerna,

att anslaget 64. *Ytterstadsverksamhet* reduceras med 200 tkr avseende bidrag till politiska partier,

att anslaget 64. *Ytterstadsverksamhet* reduceras med 200 tkr avseende s. k. decentraliserat kulturutbud,

att anslaget 69. *Stöd åt övrig kulturell verksamhet* ökas med 2,1 Mkr avseende ateljéstöd som bibehålls inom kulturnämndens budget.

att budgetramen reduceras med 100 tkr avseende beslutad neddragning av personalorganisationen,
att budgetramen reduceras med 500 tkr avseende avgiftshöjningar.

Byggnadsnämnden

Folkpartiet godtar i huvudsak vad föredragande borgarrådet hemställt. Några av de tjänster som hållits vakanta under längre tid bör kunna dras in, varför budgeten reduceras med 0,5 Mkr. Det måste emellertid understrykas att dessa indragningar inte får beröra prioriterade områden såsom bostadsbyggande och barnstugeutbyggnaden.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att anslaget 14. Övrig bebyggelse och fria områden reduceras med 0,5 Mkr avseende indragning av anställningar.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Folkpartiet kan i huvudsak ansluta sig till vad föredragande borgarrådet anför.

Enligt folkpartiets mening kan en överföring av skönhetsrådet till kulturnämnden inte accepteras. Rådets självständiga roll och sammansättning får inte äventyras.

Mot denna bakgrund bör rådet medges 450 tkr för driften. Avsatt belopp inom kulturnämndens budgetram avseende skönhetsrådet får därför tills vidare utgå.

Med hänvisning till ovanstående hemställes att i driftbudgeten för rådet till skydd för Stockholms skönhet avsätts 450 tkr.

Reservation av Brit Rundberg (vpk)

VPK:S FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR ÅR 1982 OCH FEMÅRSPROGRAM FÖR ÅREN 1982-1986

Sammanfattning

Vänsterpartiet kommunisterna kommer inte att medverka till en social nedrustning i Stockholms kommun eller till nedskärningar på sociala områden inom skolan eller inom fritid och kultur.

Stockholm är en kommun med stora tillgångar och det finns ingen anledning för oss att anpassa oss till den borgerliga regeringens understödspolitik åt storfinanserna och aktiespekulanterna. Det finns ingen anledning till att Stockholms kommun ska låta barnfamiljer, pensionärer och vanliga låg- och mellaninkomsttagare betala kapitalets profiler med indragen service och höjda taxor.

Stockholm har miljardbelopp sparade i olika fonder. Enligt de senaste prognoserna kommer kommunen också för 1981 att gå med ett kraftigt överskott, minst 100 Mkr. Överskottet och det kommunen sparar i fonder måste nu utnyttjas för att kommunen ska kunna motverka borgarregeringens politik.

En skattehöjning är helt oacceptabel om den kombineras med social nedrustning och nedskärningar på andra viktiga områden i kommunen. En kommunal skattehöjning kan accepteras endast under förutsättning att kommuninnevärnarna känner att de får något positivt för pengarna eller när en skattehöjning ter sig mer rättvis ur fördelningssynpunkt än höjda avgifter och social nedrustning som drabbar de redan sämst ställda.

Vårt motstånd mot den typen av nedrustning av den kommunala verksamheten som vi angett ovan betyder inte att Vänsterpartiet Kommunisterna är negativa till alla former av besparingar i kommunen. Vi har vid ett flertal tillfällen angett och motarbetat olika typer av kommunal lyxkonsumtion och lyxprojekt som t. ex. högbron vid Skanstull, bidrag till privatskolor och den ymniga representationen. Det finns också stora möjligheter att spara in på de centrala byråkratierna inom kommunens olika förvaltningar. Resurser som då blir fria bör i så fall flyttas över till förstärkningar på fältet, om där finns brister, och inte ses som en ren besparing.

Stora penningbelopp undanhålls stat och kommun genom den ekonomiska brottsligheten. Skattesmitare och skattefiffelare struntar med eller utan lagens hjälp i att betala skatter och avgifter. Enbart i Stockholms kommun finns det ca 1 500 Mkr att hämta in i obetalda skatter och avgifter till stat och kommun.

Vänsterpartiet kommunisterna upprepar kravet att Stockholm måste ta initiativ hos statsmakterna och berörda myndigheter så att resurser ställs till förfogande och dessa stora belopp antligen kan drivas in.

Inledning

Den kapitalistiska krisen fördjupas

Krisen i den kapitalistiska världsekonomin bildar bakgrund och förutsättning för Sveriges ekonomiska politik såväl på riksnivå som kommunalt.

Medan konjunkturedgångarna under några årtionden varit relativt svaga började de ekonomiska kriserna att slå allt hårdare. Massarbetslösheten kom tillbaka och har blivit bestående även under de s. k. högkonjunkturer. Inflationen har blivit permanent. Takten i produktionsstegringen har blivit allt lägre - vissa år har betytt produktionsnedgång.

Men Sverige är fortfarande ett rikt land. Högerpropagandan framställer Sverige närmast som ett fattighus på ruinens brant samtidigt som regeringen omfördelar miljarder kronor till förmån för dem som redan har nog och övernog.

Inflationen skylls på oljenotan och på arbetares och tjänstemäns lönekamp. Inflationens verkliga orsaker förtigs samtidigt som regeringen fortsätter att blunda för skattefusk, skattebrott och liknande. Högerpropagandan är grundfalsk. Sverige är även ekonomiskt ett av jordens rikaste länder. Felet är inte brist på ekonomiska resurser utan i stället en djupt orättvis fördelningspolitik. Den grundlades under de socialdemokratiska regeringarnas tid och har skärpts kraftigt under de borgerliga regeringarna.

Låg- och mellaninkomsttagare skall inte betala kapitalismens kris. De har redan drabbats mer än tillräckligt av den borgerliga svängremspolitiken och flera års reallönesänkningar.

En starkt bidragande orsak till nedgången och stagnationen är monopolens växande makt. Många stora företag är dessutom medlemmar också i internationella karteller. En allt mindre grupp av stora finanskapitalister skaffar sig en allt större makt inom näringslivet. Monopolmakten leder också till att spekulativen blir allt mera omfattande. I stället för att sätta in sitt kapital i nya produktionsanläggningar kastar monopolherrarna ut det i spekulering i mark och fastigheter, i dyrbara konstverk och antikviteter och ädla stenar.

De lånar ut det genom kreditkortsföretag och finansbolag till räntor som är så höga att de bara för några år sedan skulle ha blivit åtalade för ocker. Den svenska kapitalismen har i betydande utsträckning blivit en rentier- och spekulationskapitalism.

De borgerliga regeringarnas politik allt sedan de tillträdde 1976 har över huvud taget inneburit ökade klyftor i samhället. De som redan har höga inkomster och stora förmögenheter har fått det ännu bättre. De som redan förut hade litet har fått det ännu sämre.

Man kan därför inte diskutera den ekonomiska politiken som nu förs utan att ge fördelningspolitiken en viktig plats. Det är nödvändigt att öka tillgången på varor och tjänster i samhället, att öka produktionen. Arbetslösheten får inte öka utan alla människor måste beredas ett meningsfullt arbete. Prisstegring och inflation måste hejdas. Samhällets tillgångar måste fördelas på ett mera rättvist och lika sätt.

Kamp mot skatteflykt och ekonomisk brottslighet

Därför måste skatteflykt, skattefusk och andra former av ekonomisk brottslighet attackeras på ett mycket hårdare sätt än hittills. Lagar måste stiftas som förhindrar de möjligheter som i dag i rik flora föreligger för att undandra sig samhälleliga förpliktelser och vanlig enkel solidaritet. Detta skulle samtidigt ge tiotals miljarder till stat och kommun för att lösa angelägna sociala frågor.

Det handlar här om belopp som sammantaget för stat och kommun ger 20-30 miljarder kronor. Det är belopp som långt överstiger de sparplaner som nu ytterligare skall drabba vanligt folk.

Planerade utbyggnad nödvändig

Vpk ställer krav om en fortsatt och planmässig utbyggnad av de socialt viktiga delarna av den offentliga sektorn. Vi kräver samtidigt en ny industrialiseringspolitik som skapar hundratusentals nya arbetstillfällen. Kraven måste här förenas. Utan utbyggnad av den offentliga sektorn blir det svårt att bygga ut industrin. Utan fortsatt industrialisering blir det ingen fast grund för att bygga ut den offentliga sektorn.

Vi för också fram kravet på en minskning av arbetstiden till sex timmar per dag av flera skäl. Det ger fler arbetstillfällen i samhället. Det ger lättnad för de arbetande, som i många yrken är mycket hårt presade.

Den socialdemokratiska uppfattningen att man skall hålla tillbaka expansionen i den kommunala sektorn för att inte försvara den industriella expansionen utgår från samma felaktiga grund som den borgerliga.

I den senaste kompletteringspropositionen kan vi således också läsa: "Om uppbromsningen av den

kommunala expansionen inte sker tillräckligt snabbt riskerar vi att industrin vid nästa konjunkturuppgång inte kan täcka sina rekryteringsbehov".

Det finns inget som talar för att en konjunkturuppgång av sådan omfattning att den löser de nuvarande problemen är att vänta. Det är endast i kombinationen av en utbyggd samhällelig service och planmässig industriell uppbyggnad som en lösning kan sökas.

Det kapitalistiska systemet befinner sig i en djupgående kris. Den kan inte övervinnas genom att den privata profitjakten ännu mer får dominera som samhällsutvecklingens drivande kraft och genom växande samhällelig planlöshet. En politik som minskar antalet arbetsplatser, försämrar stora grupper köpkraft och angriper vunna sociala reformer, måste slås tillbaka. Den leder till minskade beställningar för industrin, minskat byggande och lägre produktion. Krisen fördjupas ytterligare.

I stället måste vi ha ökad planmässighet och kontrollerad hushållning. Kapitalismens kriser övervinnes slutgiltigt först om det kapitalistiska systemet ersätts med socialistisk planhushållning, där landets tillgångar tillhör folket och utnyttjas för dess behov. Ökad privatisering, social nedskrotning och ökade klyftor i samhället är följderna av den borgerliga politiken.

Planmässiga insatser krävs för nödvändiga industriella satsningar och då behövs samtidigt en planerad utbyggnad av den offentliga sektorns sociala och kulturella verksamhet. Det s. k. enprocentiga taket för kommunala utgifter kan därför inte godtas. Kommunerna kan inte spela med i regeringens asociala ekonomiska politik.

Kommunen kan givetvis inte handla som om den ekonomiska krisen och de statliga angreppen på den kommunala verksamheten inte existerade. Det kommunala ansvaret blir än viktigare för att så långt som möjligt trygga arbete, ekonomisk utjämning och social trygghet.

Rätten till arbete

Rätten till arbete är en grundläggande mänsklig rättighet. Vpk bekämpar arbetslösheten av tre skäl:

Arbetslösheten har fruktansvärda konsekvenser. Långvarig arbetslöshet föder passivitet och missmod och lägger grunden till svåra sociala och psykiska problem.

Arbetslösheten innebär alltid ett upprörande ekonomiskt slöseri. Det är alltid billigare och bättre att ge folk jobb än att dela ut socialhjälp, sjukpengar eller arbetslöshetsunderstöd.

Arbetslösheten innebär ett hot mot de demokratiska rättigheterna arbetarklassen tillkämpat sig. Arbetslösheten gynnar den politiska reaktionen. I tider av kriser och arbetslöshet ökar trycket mot invandrare och tendenser till rasism tilltar.

Arbetslösheten är i dag rekordhög. De senaste siffrorna visar att mer än 100 000 människor kastas ut i öppen arbetslöshet. Antalet lediga jobb har sjunkit drastiskt. Hälften av de öppet arbetslösa är ungdomar. Var 12:e tonåring är utan jobb.

I verkligheten är arbetslösheten långt värre ändå. Sammanlagt står 100 000-tals människor utan jobb och den grundläggande trygghet och självtillit ett arbete

innebär: alla de som går i AMS-utbildning, går på beredskapsarbete, i brist på jobb blir förtidspensionerade eller går långtidssjukskrivna. Hit hör också 10 000-tals kvinnor som i brist på barn tillsyn eller arbetstillfällen på orten tvingas stanna i hemmet.

Den borgerliga klasspolitiken skyr sannerligen inga medel när det gäller att säkra storfinansens profiter och gynna spekulanternas lyxliv. När det inte räckt till med reallönesänkningar och industrinläggelser så attackerar den borgerliga regeringen kommunens service och omsorg om invånarna.

När regeringen tar strupgrepp på kommunerna så innebär det inte bara att borgarna slår mot de sämst ställda som mest behöver kommunens service. Det betyder också att borgarregeringen tar ännu ett medvetet steg mot ökad arbetslöshet. Det är inte bara de kommunalanställdas jobb som är i fara. Kommunerna är stora beställare hos privata företag och industrier. När kommunerna tvingas dra ner på sin verksamhet krymper den inhemska marknaden för svensk industri ännu mer och jobben inom den privata sektorn utsätts för ytterligare hot.

Samstämmiga uppgifter pekar på att den öppna arbetslösheten kommer att drabba mer än 200 000 människor i vinter. Även om Stockholm relativt sett kommer att klara sig bättre än andra delar av landet så är situationen ändå mycket allvarlig. Arbetslösheten drabbar ungdomarna särskilt hårt. I en storstad med dess övervikt av kommersiella och passiviserande miljöer, många gånger torftiga och anonyma bostadsmiljöer och närhet till olika slags droger och drogmissbruk är risken stor att arbetslösheten får bestående sociala följder eller leder till utslagning.

Det finns alltså flera skäl till att vpk bestämt motsätter sig och tar upp kampen mot planerade sociala nedrustningar inom Stockholm. I stället måste kommunen på ett offensivt sätt bygga ut och förstärka den kommunala servicen och omsorgen.

På den sociala sidan – främst barnomsorgen och äldreomsorgen – skulle nedskärningar främst drabba kvinnorna både direkt och indirekt. Direkt eftersom det här gäller områden med mest kvinnliga anställda, indirekt eftersom nedrustning av omsorgen om barn och gamla kommer att tvinga kvinnorna tillbaka till hemmet och vårdande uppgifter där.

Kvinnorna och ungdomarna är de som drabbas hårdast av arbetslösheten. Bland ungdomarna är det de unga kvinnorna och invandrarungdomarna som har svårast att få jobb.

Vpk kräver kraftfulla insatser för att skapa arbeten eller meningsfull utbildning som leder till jobb åt de arbetslösa ungdomarna i kommunen.

Den grupp som aldrig släppts in på arbetsmarknaden och som nu skoningslöst ställs åt sidan är de handikappade. Rätten till arbete gäller alla människor och vpk kräver att särskilda insatser görs för att skapa jobb åt de handikappade.

De 100 miljoner som nu avsatts för åtgärder mot arbetslösheten kommer inte på långa vägar att räcka till. Kommunen har ett ansvar och en skyldighet att skapa jobb åt de arbetslösa och motverka effekterna av borgarregeringens arbetslöshetsstrategi.

Byggsamheten är en viktig faktor för att öka industriproduktionen. På varje byggnadsarbetarjobb

beräknar man att det går minst två industrijobb. Därför är det för samhällsekonomi nödvändigt med ett ökat byggande.

Vpk föreslår ett kraftigt ökat byggande i kommunen. Bl. a. finns stora förutsättningar för förtätning med flerbostadshus i äldre villaområden. Planering för bostadsbyggande på Bromma flygfält måste sätta igång omedelbart. Bostadssaneringarna måste åter ta fart, inte bara i innerstan utan också i äldre ytterområden. En fortsatt kraftig utbyggnad av barnstugor är nödvändig för att målet full behovstäckning ska uppnås.

Rätten till bostad

Under de senaste årens borgerliga regeringar har krisen på bostadsmarknaden blivit allt mer tydlig. Följderna av den ansvarslösa politik som förs är ökad social åtskillnad i boendet med de rika för sig och de fattiga för sig, snabbt stigande hyror som nu har nått orimliga nivåer i nyproduktionen, en snabbt ökande och lukrativ spekulation i lägenheter och fastigheter med trådar till ekonomisk brottlighet även inom andra områden samt en ökande bostadsbrist främst när det gäller lägenheter i flerbostadshus.

Att bo är en social rättighet som borde vara självklar. Men som det är nu är stora grupper utestängda från möjligheten att få en bostad. Det är pengarna som avgör vem som får bostad i dagens Stockholm.

Ett nödvändigt inslag i en ansvarsfull bostadspolitik är att sätta stopp för hyreshöjningarna. Stockholms kommun måste av regeringen kräva åtgärder med denna innebörd. I väntan på dessa måste kommunen själv vidta åtgärder för hyresstopp i allmännyttan. Enligt bruksvårdesprincipen återverkar sådana åtgärder även på hyror i det privata beståndet. Även om ett hyresstopp införs är hyror på dag så höga att de flesta hyresgäster har svårt att klara av dem. Därför måste även bostadstilläggen höjas.

Bostadsbyggandet måste komma igång ordentligt. Stockholm har ont om mark men det finns fortfarande möjligheter att bygga åtskilliga bostäder inom kommunens gränser. Bristen på mark gör givetvis att uteslutande lägenheter i flerbostadshus kan byggas.

1983 flyttar jetflyget från Bromma. Det är orimligt att då behålla någon som helst flygverksamhet i ett så centralt läge. På Bromma kan minst 6 000 lägenheter byggas. Planering för detta måste sättas igång omedelbart.

De vidsträckt glesa äldre villaområden måste kompletteras med lägenheter i flerbostadshus bl. a. för att motverka den sociala åtskillnaden.

Avkontoriserings av de 25 000 kontoriserade lägenheterna i innerstaden måste komma igång ordentligt liksom avvecklingen av övernattnings- och representationslägenheterna. På så sätt frigörs tusentals lägenheter för det ändamål de är avsedda för.

Stockholms kommun måste verka för att alla kommuner i regionen tar sitt bostadspolitiska ansvar. I hela länet måste 10 000 lägenheter per år byggas för att klara den nuvarande bristen.

Saneringen av äldre lägenheter måste komma igång igen i full utsträckning. Alla nysanerade lägenheter måste upplåtas med hyresrätt och återflytningsrätten garanteras.

Vpk accepterar inte att boendestandarden sänks med hänvisning till det ekonomiska läget. Det gäller både vid nyproduktion och sanering.

En obligatorisk kommunal bostadsförmedling krävs för att komma till rätta med bostadsbrist och boendesegregation. Hela kommunen bör göras till bostadsanvisningsområde enligt den i och för sig ofullkomliga men ändå befintliga bostadsanvisningslagen.

Alla nya lägenheter måste upplåtas med hyresrätt för att motverka spekulation och segregation. Hyresrätten måste utvecklas så att ett verkligt boendeinflytande skapas.

Det kollektiva inslaget i boendet måste förstärkas. Dels bör kollektivhus byggas, dels bör gamla och nya bostadsområden alltmer kompletteras med kollektiva verksamheter och olika former av boendeservice. På så sätt kan kategoribostäder för gamla och handikappade undvikas och alla grupper av boende ges samma rätt till bostad och möjlighet att bo kvar i en invand miljö.

Rätten till social trygghet

I ett läge där den ekonomiska och sociala utvecklingen i samhället resulterar i ökad utslagning, arbetslöshet och misär är det nödvändigt att bygga ut – inte att rusta ner den samhälleliga verksamheten. Social nedrustning är eftergifter för högerkrafterna, för spekulanterna – för alla reaktioners krafter.

Barnomsorgen

En nyckelfråga är utbyggnaden av barnomsorgen. Barnomsorgen skall tillgodose alla barns rätt till en god intellektuell, psykisk och social utveckling. Den är en förutsättning för kvinnans rätt till ekonomisk och social frigörelse kan förverkligas. Utan barnomsorg blir kvinnans rätt till arbete en tom fras.

En kraftig kvalitativ och kvantitativ satsning på barnomsorgen är nödvändig.

Vpk fasthåller vid linjen att barnomsorgen bygges ut så att alla barn i åldern 0–14 år skall ha rätt till bra och avgiftsfri barnstugeplats.

Fritidshemmen måste också byggas ut i snabb takt.

Alla försök att genom överinskrivningar och minskning av personal- och utbildningsinsatser sänka standarden på daghem och fritidshem måste stoppas. I stället måste personaltätheten i de distrikt som har de största sociala problemen ökas.

Barnstugotaxan får inte ändras år från år beroende på kommunens ekonomiska situation. Vi motsätter oss varje höjning av det totala avgiftsuttaget.

Äldreomsorgen

En bra äldreomsorg måste innefatta en trygghet som ger god boendestandard, ekonomisk trygghet och social service.

En central fråga i den kommunala verksamheten är då att bygga ut och utveckla hemserviceverksamheten. Det är därför ett steg i rätt riktning när avgifterna härför avskaffades.

Alla planer på att återinföra denna avgift avvisas. I stället måste en ökad satsning ske på att bygga ut hemhjälpen, vilket på längre sikt ger lägre samhälleliga kostnader än den nu inslagna vägen med dyr institutionsvård som följd.

Invandrarna

Särskilt hårt slår den borgerliga politiken mot invandrarna. Här finner vi den högsta arbetslösheten och starkt växande tendenser till utslagning. Ökade insatser för att stoppa denna utveckling är därför nödvändiga.

Allmänna avståndstaganden i ord från diskriminering av invandrare eller förekomsten av rasism på skilda håll i samhället är inte tillräckliga. Detta kräver målmedvetet och långsiktigt arbete. Likaså behövs åtgärder som underlättar invandrarernas möjlighet, speciellt kvinnornas, till delaktighet i det svenska samhället. Det behövs också samordnade kommunala åtgärder för att förbättra invandrarungdomarnas situation i kommunen, såväl inom utbildningen som på arbetsmarknaden.

Särskilda insatser är nödvändiga för att invandrarna skall ges verklig möjlighet att påverka sin situation genom deltagande i nästa års val.

Skolan

Skolans sociala anordningar i form av goda och näringsriktiga måltider, avgiftsfri studiematerial, effektiva insatser för yrkesvägledning, utbyggd elevvård har särskilt stor betydelse i nuläget. Här får inga inskränkningar ske. Dessa sociala insatser är konkreta och kan inte ersättas med sköna ord.

Vid fördelningen av tillgängliga resurser måste privatskolor, skrytundervisning och vakthållning om gamla privilegier stryka på foten.

Kultur och fritid

Fritidens sociala innehåll blir allt betydelsefullare. De kommunala insatserna för att ge ett bättre innehåll i de ungas fritid blir allt viktigare. Mot står de kommersiella intressena som allt hänsynslösare söker nyttja de ungas inboende aktivitet, livslust och nyfikenhet. De tvekar inte att markandsföra förstörelselusta, hänsynslöshet mot nästan eller dagdrömmeri.

En mycket stor del av fritidsverksamheten är ägnad att möta den kommersiella floden. Försöken att genomföra en nedskärning av denna socialt inriktade verksamhet måste stoppas. I nära samband härmed står att ställa kulturen på svältkost. Här betyder ett stillastående att i verkligheten ge ökat utrymme för samhällets destruktiva krafter.

Rätten till en bra miljö

Trafiken

Fortfarande är, trots vissa halvhjärtade trafiksaneringsåtgärder, trafiksituationen i främst innerstan ohållbar. Fortfarande kan inte barn, gamla och handikappade röra sig i trafiken utan stora risker. Fortfarande

är stora delar av bostadsområdena svårt bullerstörda. Fortfarande riskerar främst barn att förgiftas av avgasutsläppen från alla de bilar som i onödan trafikerar innerstan.

Trafikmiljön i kommunen måste förbättras genom radikala trafiksaneringar och med en kraftig utbyggnad av kollektivtrafiken. En sådan politik gynnar det stora flertalet kommuninnevävare.

Vpk har länge drivit kravet på en minskning av biltrafiken i innerstaden med 50 %. Det är ett krav som stöds av stora grupper kommuninnevävare. Det finns ingen anledning att frångå det kravet.

Vpk:s trafikplan bygger på resultatet av trafiksamråden som genomfördes 1973. Trafiksanering enligt den planen måste vara genomförd 1985.

Kommunfullmäktigemajoriteten har däremot beslutat att som mål ska gälla en minskning med 20 %. Hittills har bara en minskning med 7 % inträffat. Och den minskningen beror förmodligen till största delen på höjda bensinpriser och bara till en mindre del på de begränsade trafiksaneringsåtgärder som har vidtagits.

Vid all trafikplanering måste man i första hand utgå från de gåendes, cyklisternas och kollektivtrafikresenärernas behov. De handikappades, gamlas och barnens behov måste särskilt beaktas. Det innebär att cykelvägar och gångvägar byggs ut till ett sammanhängande system av bekväga förbindelser. Kommunen måste kräva att landstinget bygger ut kollektivtrafiken ordentligt. En plan för ett sammanhängande system av bussfiler och bussgator måste upprättas.

Det är utmanande att samtidigt som sociala nedskärningar föreslås fortsätta att bygga högbron vid Skanstull.

Energi

Stockholm är till 90 % beroende av olja för uppvärmning. Detta allvarliga oljeberoende måste upphöra. Stockholm måste få en ny energipolitik, som bygger på sparande, förnybara energikällor och mångsidighet när det gäller energitillförsel. Energisparandet måste ske planerat med hjälp av avancerad teknik och genom att ställa krav på åtgärder från fastighetsägarnas sida. Minskad biltrafik enligt vpk:s trafiksaneringsplan minskar också energiåtgången.

De som ansvarar för energin i vår kommun har inte lyckats frigöra sig från ett förlegat stordriftstänkande och från sina 60-talsdrömmar om oändlig tillgång på energi. De vill lösa uppvärmningen genom att bygga Forsmarkstunneln och genom att parallellt med denna bygga ett komplett system med stora koleldade värmeverk med dålig rening. Oljeberoendet ersätts av ett lika allvarligt beroende av kol och kärnkraft. En sådan politik kan vpk givetvis inte acceptera.

Oljeberoendet bryts genom mångsidighet när det gäller energitillförsel. Flera olika bränslen måste kunna användas. På sikt måste en övergång till allt större antal förnybara energikällor ske.

Stockholms värmeförsörjning måste lösas genom att bygga ut lågtemperaturfjärrvärme, närvärme, värmepumpar och solvärme. Som bränsle måste olja, kol, gas och biomassa av olika typer kunna användas.

Gas kan importeras från t. ex. Norge och Sovjetunionen och kan utvinna ur kol eller biomassa i det

energikombinat som föreslagits i Nynäshamn. Ett energikombinat producerar också värme i form av hetvatten samt metanol som kan användas som drivmedel för t. ex. bussar och för att driva värmepumpar.

En viss användning av kol måste accepteras, förutsatt att alla kolkraft- och kolvärmeverk har bästa möjliga rening. De tekniska förutsättningarna finns för fullgod rening.

En plan för introduktion av solvärme måste upprättas. Stor uppmärksamhet vid all byggnadsverksamhet måste iaktas för att tillgodoräkna sig s. k. passiv solvärme.

Vpk:s yrkanden under varje nämnd

(De siffror vi anger visar ökning eller minskning i förhållande till finansbogarådets budgetförslag.)

Kommunfullmäktige

Förslag

När kommunen nu gör besparingar och nedskärningar som hårt drabbar den sociala sidan och därmed de svagaste grupperna i samhället, så finns det ännu mindre anledning än tidigare att slösa bort skattepengar på flotta mottagningar för allsköns besökande kongresser. Kommunens representation måste begränsas till att omfatta endast sådan som är oundviklig genom Stockholms roll som huvudstad. Representationen ska vara spritfri. Sammanlagt minskas representationen med 1,5 Mkr.

Minskad representation Mkr
- 1,5

Informations- och konsumentnämnden

Förslag

Den kommunala demokratin måste fördjupas. Vpk har länge krävt direktvalda kommunalråd med beslutanderätt i lokala frågor. Den 1979 aviserade utredningen om kommunal demokrati måste nu äntligen tillsättas och förslag komma fram i god tid före valet 1982 så att demokratifrågan och ett ökat deltagande i politiken också kan debatteras utanför stadshuset.

Från vpk:s sida har vi tidigare motsatt oss att systugeverksamheten och verkstäder läggs ner eller förs över till studieförbunden. Verksamheten fyller en mycket viktig funktion socialt och inte minst ekonomiskt. Erfarenheten under året visar att studieorganisationerna inte kommer att klara åtagandet att ta över systugeverksamheten. Kommunen bör snarast ändra beslutet om överföringen och återta ansvaret fullt ut för systugorna. Kommunen måste också gå ut med ordentlig information om verksamheten. Barnpassning vid systugorna ska självklart finnas.

Resurser till systugeverksamheten för barnpassning och utåtriktad information Mkr
+ 0,2
Kommundelsråden: lokal- och kanslistöd .. + 0,1

Tillsättandet av utredning om fördjupad kommunal demokrati och decentraliserad lokal beslutanderätt första kvartalet 1982
Utökad sidantal i Tidningen Stockholm för partiinformation på invandrarspråken i samband med valet 1982 Mkr
+ 0,05

Drätselnämnden

Förslag

Bidraget till Handelshögskolan utgår. Behöver storfinsans pengar till sin skola så kan de stå för det själva. Kommunens intresse för kommunalekonomisk forskning kan säkert tillgodoses av Stockholms universitet.
Bidraget till Stockholm Information Service minskas med 215 tkr.

Anslaget till Handelshögskolan Mkr
- 0,5
Anslaget till SIS - 0,215

Personalnämnden

Förslag

Även stora grupper kommunalanställda drabbas av försämrade arbetsmiljöer och minskad anställningstrygghet. Datorisering och annan ny teknik utarmar arbetets innehåll om inte de anställda genom sina fackliga organisationer erövrar bestämda rättigheter med vars hjälp de kan kontrollera teknikens användning och utveckling.

Vid kommunfullmäktiges beslut om fortsatt utredning om AU-verksamheten föreslog vpk att det i utredningsarbetet också skulle ingå bl. a. rätt till utbildning för alla som berörs av ny teknik.

Kvinnornas kamp för jämställdhet måste ges allt stöd. Här är det befogat med ökade utbildningsinsatser.

Det finns ingen anledning att dra ner ekonomiska resurser för personalhjälp och utbildning. Tvärtom bör resurserna på dessa områden ökas.

I likhet med tidigare år hävdar vpk att de kommunala arbetsplatserna ska vara rökfria miljöer. Medel bör reserveras för att utöver fastlagda budgetramar kunna genomföra denna målsättning.

Anslaget för hälsoundersökningar Mkr
+ 0,2
Anslaget för kurser + 0,2
Utbildning i jämlikhetsfrågor och utbildning av personal som berörs av datorisering och ny teknik + 1

Fastighetsnämnden

Förslag

Rätten till en bra bostad till ett rimligt pris tillfaller i ett kapitalistiskt samhälle endast de grupper som äger

sin bostad. Genom generösa avdragsregler kan den som redan har pengar skaffa sig en låg boendekostnad jämfört med vad hyresgästen får punga ut med. Hyresgästen tvingas inte enbart betala skyhöga hyror – hyror som rusar i höjden för varje år och urholkar reallönen – utan betalar skattevägen de rikas boendesubvention.

Eftersom staten som har ansvar för bostadspolitiken inte vill ingripa, skapa rättvisa och förhindra nya, kraftiga hyreshöjningar så måste kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att hjälpa hyresgästerna.

Hyresgästföreningen har krävt att kommunen ska ge ekonomiskt stöd åt de allmännyttiga bostadsföretagen för deras ökade kostnader. Vpk stöder detta krav och vill därutöver att kommunen ska avstå från aktieutdelningen från bostadsföretagen.

Bostadsbristen måste byggas bort. Inga fler småhusområden får planeras och byggas. Alla lägenheter i flerbostadshus upplåtas med hyresrätt. Upprustningen av den äldre ytterstaden måste komma igång och bostadssaneringarna i innerstan åter ta fart. Byggandet med denna sociala inriktning stimuleras med särskilda bidrag.

Bidrag till de kommunala bostadsföretagen Mkr
för deras merkostnader + 46,4
Ingen utdelning på aktierna i de kommunala bostadsföretagen
Stimulansbidrag till bostadsbyggande
Hyresgästinflytande m. m. vid saneringar .. + 2

Styrelsen för bostadsförmedlingen

Förslag

Bostadsanvisningslagen är ett bristfälligt men nödvändigt instrument för att i någon mån komma till rätta med den uttalade boendesegregationen i Stockholm. Enligt vpk:s mening måste målet vara införandet av en obligatorisk kommunal bostadsförmedling och ett överförande av privatägda hyreshus i samhällets ägo.

Ökade resurser till bostadsförmedlingskontoret genom inrättandet av tjänst för tillämpningen av bostadsanvisningslagen Mkr
+ 0,15

Gatunämnden

Förslag

Vpk driver sedan länge kravet på en radikal trafiksanering med målsättning att biltrafiken ska minska med 50 % i innerstaden. När trafikplan 77 behandlades i kommunfullmäktige presenterade vpk en alternativ trafikplan som innefattade långtgående trafiksaneringar, en ny parkeringspolitik, utbyggnad av ett sammanhängande nät av gång- och cykelvägar, att förutsättningar för en utbyggd kollektivtrafik skapas samt förändringar av boendemiljön med bullerskyddande åtgärder m. m. För åtgärder enligt denna plan föreslås under 1982

ett tillskott på 12 Mkr varav 8 Mkr används för åtgärder för att förbättra kollektivtrafikens framkomlighet och skapa förutsättningar för den kraftiga utbyggnad av kollektivtrafiken som är nödvändig om biltrafiken ska kunna begränsas i någon nämnvärd omfattning. En annan prioriterad uppgift måste vara att permanenta redan genomförda trafiksaneringsåtgärder.

Avgas- och bullerproblemen på Norra Stationsgatan är så allvarliga att något måste göras omedelbart. Kommunens huvudlinje att staten ska stå för utbyggnaden av Norra Länken är riktig. Om det inte går att få staten att ta sitt ansvar och snabbt sätta igång utbyggnaden måste dock Stockholms kommun vidta åtgärder, i första hand genom att själv bygga leden i sin helhet, i andra hand genom att bygga en provisorisk lösning i enlighet med det förslag som tagits fram på uppdrag av barnen i Birkagården. För projektering avsätts 1 Mkr.

	Mkr
Bussprioritering, busskörväg, hållplatser ..	+ 8
Övriga åtgärder enligt trafikplan 77 och vpk:s alternativa trafikplan	+ 4
Projektering för snabb utbyggnad av Norra Länken på sträckan Karlberg-Norrstull	+ 1
Anslaget för investeringar i gatuvärme utgår	- 0,1
Drift och underhåll av gatuytor, konstbyggnader, trafikordningar, offentlig belysning samt återställande arbeten eller ledningsdragande verks grävningar i gatorna	+ 2
MFO (materialförsörjningsorganisationen)	+ 1

Industriverksstyrelsen: Energiverket

Förslag

Stockholm måste lägga om sin energipolitik så att den inriktas på hushållning, energisnål teknik, mångsidighet med avseende på energiråvara och distribution samt på övergång till en allt större andel förnybara energikällor. Fortfarande präglas energiverkets budgetförslag av den förlegade tilltron till storskaliga totallösningar. Det nuvarande allvarliga oljeberoendet vill man ersätta med ett inte mindre allvarligt beroende av kärnkraft och kol. Som mindre eftergifter till opinionen måste man beteckna de begränsade projekt med att bl. a. installera värmepumpar som bedrivs. I förhållande till resurserna är Stockholms kommuns satsningar på vad som brukar kallas alternativen anmärkningsvärt små.

Fjärrvärmeutbyggnaden bromsas till att omfatta de tätast bebyggda områdena. All fjärrvärme utförs som lågtemperaturvärme för att gynna energisparande, solvärme och värmepumpar. Möjligheterna att ersätta fjärrvärmeutbyggnad med andra uppvärmningsformer t. ex. baserade på lokala energikällor utreds.

Gasnätet behålls. Gamla Stan värms med gas. Gasverket byggs om för att möjliggöra användning av gasol-

luft, naturgas och gas från ett energikombinat.

Inga taxehöjningar får drabba de boende. Taxorna bör differentieras så att storförbrukarna får betala en större andel än i dag vilket gynnar energisparande.

Gastaxan bör inte höjas. En höjning av gastaxan skulle med stor säkerhet påskynda den olyckliga övergången till elvärme.

Elnätet bör inte byggas ut med syfte att öka inslaget av elvärme. En sådan utbyggnad är ett led i en politik som binder oss till framtida stora elkraftleveranser som i sin tur förutsätter kärnkraft.

Ytterligare resurser bör satsas på energisparande och på att utveckla alternativ energiteknik.

	Mkr
Ingen höjning av gastaxan	+ 6,8
Ingen utbyggnad av elnätet för elvärme ..	- 14,1
Ytterligare resurser för utveckling av avancerat energisparande och alternativ energiteknik	+ 7,3

Hamnstyrelsen

Förslag

Stockholms hamn har problem och det är mycket svårt att avgöra vilken utveckling som kan förväntas för sjöfarten. Stigande priser för drivmedel och miljöskattalar emellertid för att lägga över en stor del av lastbilstransporterna till sjöfarten. Men en sådan gynnsam utveckling kräver en ny transportpolitik med en medveten planering av transportverksamheten som med nuvarande inriktning av regeringspolitiken ter sig avlägsen. Osäkerheten om framtiden motiverar det ospecificerade anslaget för offensiva investeringar. Liksom tidigare är anser dock vpk att beslut om ianspråktagande av detta anslag måste fattas av kommunstyrelsen.

På investeringssidan föreslås nu att Vaxholmsbolagets planerade terminal på Blasieholmskajen ska utgå vilket vpk motsätter sig. Terminalen måste nu antligen byggas.

Vpk har alltid förespråkat en total kommunalisering av hamnverksamheten och gick därför emot beslutet om samordning på redarnas villkor och bildandet av hamngodsbolaget. Det föreslagna stödet på 1,9 Mkr för att täcka hamngodsbolagets förlust är ett bidrag till redarkapitalet som inte kan accepteras.

	Mkr
Ingen täckning av det redardominerade hamngodsbolagets förlust	- 1,9

Socialnämnden

Förslag

Minst 3 000 nya daghemsplatser och 3 000 fritidshemsplatser måste byggas.

Personaltätheten måste höjas med målsättningen att inom fem år nå upp till socialstyrelsens normer. Fortsatt utbyggnad av systemet med fasta vikarier. Dessa åtgärder genomföres under 1982 i socialdistriktet 12, 16, 17 och 18.

Ingen höjning av den totala taxenivån. Progressiv

barnstugetaxa genomföres för att gynna låginkomsttagarna. Målsättningen är nolltaxa.

Samarbete skola-fritidshem får inte gå ut över fritidshemmets verksamhet. Tyngdpunkten i genomförandet av den samlade skoldagen får inte läggas på fritidshemmen.

Vpk motsätter sig nedläggning av sommargårdar, reducering av platsantalet, omläggning av periodsystemet så att möjligheten till 50-dagars vistelse försvåras. Tvärtom måste verksamheten byggas ut för att täcka ett ökande behov.

Ökad satsning måste ske på kvarboende genom att hemhjälpen förstärkas och att annan kommunal service bl. a. kvarterslokaler bygges ut. Planerade bostadshotell omvandlas till kollektivhus, bostadshus med insprängda servicebostäder samt små enheter med serviceboende för pensionärer. En omvandling av befintliga stora bostadshotell påbörjas.

Nuvarande pris på pensionärlunchen behålles och fotvårdstaxan höjs inte.

Missbruksvården får ej rustas ned. Nuvarande resurser får inte slopas innan ersättning skapats.

1. Individ- och familjeomsorg

Missbruksvården får ej rustas ned. Nuvarande resurser får inte slopas innan ersättning skapats.

Landstinget kommer sannolikt inte att överta nuvarande verksamhet vid Skarpnäck + 12,1

Ersättningsenheter för Ångshöjden är nödvändiga + 7,6

Psykologmedverkan vid bl. a. Mariapoliklinikerna får ej inskränkas + 2

En utbyggnad av bl. a. små basinstitutioner knutna till distriktet måste påbörjas. Innan ersättningsalternativ skapas måste också placering på privata sjukhem ske i nuvarande + 0,5

omfattning + 2

Industriell terapi i Söderort bör genomföras enligt plan. Det ger plats för 40 elever + 0,7

Vid överföring av en rad uppgifter till distriktet som rådgivning i alkoholfrågor, remitteringsfunktionen, socialregisterfunktionen liksom färdtjänsten bör personalförstärkning ske. Det är inte rimligt att lägga på distriktet ytterligare uppgifter utan nya resurser samtidigt som de ska klara av nya + 3

uppgifter som socialtjänsten innebär.

Ingen indragning av kontorsfunktionen vid familjevårdsbyrån. Handläggningstiden får ej förlängas. + 0,5

Handikappanpassning av socialförvaltningens lokaler som ett led i en allmän handikappanpassning av kommunens lokaler. + 2

Ytterligare insatser för akutvård och avgiftning. Inrättande av ännu en klinik vid ungdomsavdelningen vid Mariaklinikerna. + 1

Organisation för minst 750 ungdomsarbetsplatser

3. Barn tillsyn

Minst 3 000 nya daghemsplatser och 3 000 nya fritidshemsplatser + 12

Avveckling av ytterligare 700 deltidsskole-

leplatser. Om efterfrågan skulle öka avvecklas färre platser. Alla som vill ha plats skall kunna få det. - 4,5

Personaltätheten höjes med målsättningen att inom fem år nå upp till socialstyrelsens normer som ett led i att höja kvaliteten inom barnomsorgen. Fortsatt utbyggnad av systemet med fasta vikarier. Under 1982 genomföres dessa åtgärder i socialdistriktet 12, 16, 17 och 18 + 20

Ingen höjning av taxenivån. Progressiv barnstugetaxa som gynnar låginkomsttagare. Målsättningen är noll-taxa. + 32

Upprustning och ombyggnad av äldre barnstugor. Steg 1 i PLATS-utredningen följes av konkreta planer för steg 2 och 3

Avveckling av tre-familjssystemet + 1,8

Samarbete skola-fritidshem får inte gå ut över fritidshemmets verksamhet. Tyngdpunkten i genomförandet av den samlade skoldagen får inte, vilket nu sker, läggas på fritidshemmen. Samlad fortbildning gruppvis för personal på daghemmen + 2

Städtiden är redan idag otillräcklig vid många daghem. Daghem kräver särskilt noggrann städning och förhållandena är mycket skiftande. Någon strikt utläggning av städtid kan och får därför inte ske + 5

Ingen nedläggning av sommargårdar, ingen reducering av platsantalet, ingen omläggning av periodsystemet så att möjligheten till 50-dagars vistelse försvåras. Tvärtom måste verksamheten byggas ut för att täcka ett + 4

ökande behov.

Nuvarande barnvårdarverksamhet upprätthålles. En nedrustning drabbar främst kvinnorna + 1

5. Hemservice

Ökad satsning på kvarboende genom förstärkning av hemhjälp och utbyggnad av annan kommunal service samt kvarterslokaler. Inga fler stora bostadshotell. Planerade bostadshotell omvandlas till kollektivhus, bostadshus med insprängda servicebostäder samt små enheter med serviceboende för pensionärer. En omvandling av befintliga stora bostadshotell påbörjas. Fortsatt utbyggnad av personallokaler för personalen inom hemtjänst. Sänkning av assistenternas + 11

ärendenorm och fortsatt utveckling av grupparbetet utan tillsättande av särskilda gruppleddare. Därför ingen omvandling av 185 anställningar som vårdbiträde till 1:e vårdbiträde.

Personalförstärkning för bl. a. ökad söndagsledighet

Föreståndarna vid koncentraterna ges eget handläggningsansvar utan indragning av 6 tjänster som hemvårdsassistent + 0,52

Nuvarande pris på pensionärlunchen behålles + 4

Ingen höjning av fotvårdstaxan + 3,1

Ingen reducereing av fritidsbyråns program- verksamhet	Mkr + 0,85
Ytterligare utbyggnad av boendeservicen ..	+ 2
Inget återinförande av hemhjälpstaxan ...	+20

Skoldirektionen

Förslag

Ett under många år uppbyggt socialt reformverk inom skolan hotas allvarligt. Grundtanken att avlägsna de ekonomiska hindren för utbildningen börjar överges. Det läggs förslag som innebär avgifter och ökade kostnader för eleverna. Skolpersonal av alla slag drabbas av åtstramningarna.

I denna situation är det nödvändigt att se till att de elever som har de största svårigheterna inte drabbas av nedskärningar. Insatserna måste tvärtom ökas för dessa barn de de i högre grad än andra blir hårt drabbade av samhällskrisen.

Det handlar såväl om pedagogiska insatser som sociala. En hårdare styrning är nödvändig för att garantera att klyftan mellan dessa barn och övriga inte fördjupas.

	Mkr
1. Lokaler och inventarier	
Slopad förhyring av Münchenbryggeriet ..	- 8
2. Sociala anordningar för skolväsendet	
Skolhälsovård	
Inga indragna skolskötersketjänster	+ 0,15
Fria aktiviteter	
Ingen ökning av vuxentätheten	- 1
Övriga skolsociala anordningar	
Helförsäkring för alla skolbarn	+ 1
3. Pedagogiska anordningar för skolväsen- det	
Behållen skolkonsulentverksamhet	+ 1
4. Grundskola	
Läromedel	
Fria läroböcker och allmän undervisnings- material	+ 0,75
Ökning av lägerskoleverksamheten	+ 5
Privatskolorna - inga fria läromedel	- 1
5. Gymnasieskola	
Läromedel	0,75
6. Vuxenutbildning	
Läromedel	+2,8
7. Musikskola	
Inga höjda avgifter	+ 1,45
Privatskolebidragen slopas	- 2,9

Biblioteksämnden

Förslag

Vpk har länge krävt en utveckling av biblioteksverksamheten med en ökning av den uppsökande verksamheten. Men i stället utsätts biblioteken nu för upprepade

nedläggningshot och en förödande utholkning av verksamheten genom otillräckliga bokanslag och personalnedskärningar.

Målet måste vara att göra biblioteken till lokala kulturcentra med sådana resurser att biblioteken kan hållas öppna under de tider när kommuninnevånarna är lediga och har möjlighet att gå och låna böcker.

Arbetsplatsutlåningen - som kom till efter ett vpk-initiativ - får inte begränsas utan måste också den byggas ut till att omfatta än fler arbetsplatser.

Kommunen måste slå vakt om bibliotekens kultursatser och biblioteken som motvikt mot den starkt framväxande kommersiella skräplitteraturen i alla dess former.

Höjning av bokanslaget till 1978 års nivå	Mkr
Nej till reducereing av personalstyrkan	+ 1

Fritidsnämnden

Förslag

Ett kommunalt fritidsutbud fyller en viktig funktion i kampen mot mänsklig isolering och i kampen mot ökad kommersialisering i vårt samhälle. Speciellt barn och ungdom drabbas hårt av bristen på ett kommunalt utbud av fritidsaktiviteter. Det är glädjande att den centrala belånga icke-kommersiella och drog fria nöjslokal för ungdom som vpk tagit initiativ till nu ändå blir förverkligad.

Vpk går inte med på några nedskärningar i den delen av fritidsnämndens verksamhet som har den starkaste sociala inriktningen. Det gäller fritidsverksamheten för barn och ungdom och speciellt den som har den största betydelsen för familjer med begränsade inkomster.

	Mkr
Ingen nedläggning av fritidsgårdar eller ned- skärning av verksamheten	+ 1,925
Drogfritt ungdomscentrum	
Ny fritidsgård i Vasastan och övriga aktiva insatser inom fritidsverksamheten	
Bibehållen yngre verksamhet	+ 0,4
Ingen nedläggning av sommarlekparken ..	+ 0,5
Bibehållen parkleksverksamhet i kvarters- gårdar på Norra Järva	+ 0,375
Bibehållande av verksamheten vid centrum- gårdarna på norra Järva	+ 0,93
Bibehållande av badvakter	+ 1
Oförändrat antal isbanor och slängkalkar	+ 0,2
Vår teater	+ 0,3
Inget bidrag till Sturebadet	- 2,8

Kulturämnden

Förslag

Kultur är ingen lyxvara som kan undvaras i kristider och inte heller är kulturarbetarna en grupp i samhället som kan skuffas undan i dyrtid för att sedan eventuellt åter framtråda med sin konst när det anses passande i konjunkturen.

Krisen i samhället skapar förutsättningar för en

utbredd kommersialism, passivitet, apati och utslagning. Därför är det nödvändigt med en ökad satsning på kultur och kulturaktiviteter, ett utbygd som aktiverar, som stimulerar kreativiteten och som hjälper människorna att komma underfund med sin situation och livets villkor på alla områden.

Det är nödvändigt att kommunen satsar på stöd till sådana kulturaktiviteter som fungerar som alternativ till vad den kommersiella kulturindustrin massproducerar och saluför. Det är nödvändigt att kulturarbetarnas ekonomiska och sociala villkor försvaras.

	Mkr
Konstnärarbidrag och stipendier	+ 0,5
Utställningsersättning åt bildkonstnärerna	+ 0,3
Ökat stöd till olika kulturarrangemang	+ 1
Minskat bidrag till Oscarsteatern	- 1
Oförändrat öppethållande i Kulturhuset	+ 0,2
Utställnings- och programverksamheten	+ 0,5
Ökat stöd åt småteatrarna	+ 0,5
Stadsmuseets utställningar	+ 0,1
Nya principer för "stadens biljetter" som innebär en omfördelning så att småteatrar och fria grupper får utnyttja denna stödform medan stödet till de kommersiella privatteat- rarna tonas ner	
Inget bidrag till uppförande av ny klädkam- mare på Skansen	- 5,4

Byggnadsnämnden

Förslag

Planering och byggande måste inriktas på att få fram bra flerbostadshus med hyresrätt. Vpk accepterar inga flera småhusområden i kommunen. I stället bör glesbyggda villaområden kompletteras med flerbostadshus i enlighet med vad vpk fört fram i motion 1980:119.

De inskränkningar som gör på stadsplaneavdelningen och den stora satsningen på Hansta och Södra Stationsområdet får inte leda till att Bromma glöms bort. Beredskap måste finnas för en planläggning av flygfältet för bostadsbebyggelse.

Det måste äntligen bli ett stopp för nya kontorsplaner i innerstan. Jakten på smygkontor måste infensifieras. Därför kan vpk inte gå med på att byggnadslovsbyrå får minskade resurser.

Den nuvarande ambitionsnivån för samråd och kontakter med kommuninnevånarna måste bibehållas och anslaget för information och utställningar får därför inte dras ner.

Byggnadslov och andra avgifter i samband med byggande och ombyggnad av småhus ska inte subventioneras. Vpk föreslår att sådana avgifter höjs till full kostnadstäckning.

	Mkr
Bibehållet anslag till information och utställ- ningar	+ 0,072
Arkitekttjänst på byggnadslovsbyrå för ökade insatser mot smygkontorisering	+ 0,15
Höjda avgifter (full kostnadstäckning) för byggnadslov för småhus och andra avgifter i samband med tomtindelning, förtätning i villa- områden m. m.	

Finansiering

Vi har i vårt förslag till budget för 1982 föreslagit utökningar av den kommunala verksamheten. Detta gäller sådana områden där vid anser extra insatser absolut nödvändiga för att förhindra de svåraste skadeverkningarna av den borgerliga regeringens politik samt för att effekterna av den kapitalistiska krisen inte ska slå med full kraft mot de sämst ställa i Stockholm. Vårt förslag innebär också fler jobb vilket är en absolut nödvändighet i en tid när allt fler människor - inte minst ungdomar - drabbas av arbetslöshet.

Men huvudvikten vid vårt förslag har vi ändå lagt vid att stoppa och förhindra nedskärningar och försämringar på det sociala området. Vi har också i vårt förslag visat hur befintliga resurser kan utnyttjas på ett rättvisare sätt.

Vpk-gruppen föreslår en skattehöjning på 0,25 kr avsedd att finansiera det av oss föreslagna bidraget till de kommunala bostadsföretagen för deras merkostnader samt en oförändrad barnstuetaxa. Återstoden föreslår vi finansieras genom ianspråktagande av medel ur skatteregleringsfonden och ökad upplåning.

Om våra förslag ej går igenom har också vårt förslag till finansiering fallit. Huruvida vpk accepterar en skattehöjning beror på summan av de förslag som kommer att segra i kommunfullmäktiges voteringar vid behandlingen av budgeten.

Vi föreslår för genomförandet av vpk-gruppens budget:

- Skattesats 13,75 kr
- Ianspråktagande av 175 Mkr ur skatteregleringsfonden
- Ökad upplåning 95 Mkr

Särskilt uttalande av Elisabet Söderström (c)

Centern ställer sig bakom finansborgarrådets förslag till budget och skattesats för år 1982. I en tid då stora ekonomiska svårigheter måste övervinnas är det särskilt viktigt med en ekonomisk planering som har en bred politisk förankring. Budgetförslaget innebär en lugnare ökningstakt i den kommunala ekonomin utan att det går ut över den sociala tryggheten och livskvaliteten. Skattehöjningen begränsas till 50 öre. Den mycket kraftiga höjningen av barnomsorgstaxan som förutsattes i rambudgetpromemorian har kunnat begränsas. Gas-taxans höjning reduceras från 20% till 6%. VA-taxan blir oförändrad.

För att kunna genomföra en ekonomisk planering som uppfattas som meningsfull och kan förankras hos dem som direkt berörs, måste besluten läggas nära människorna. Det är därför tillfredsställande att ett underlag för den sedan länge planerade utredningen om den kommunala demokratin kommer att presenteras under januari månad år 1982.

Centern delar i allt väsentligt den grundinställning till medborgarnas behov som kommer till uttryck i budgetförslaget. Det innebär stora satsningar på de mest prioriterade områdena nämligen barnomsorg, äldre-vård, sysselsättning och energi. Det är dessa områden som centern anser bör prioriteras för att säkra medborgarnas grundtrygghet.

Barnomsorgens utbyggnad

Utbyggnaden av daghem och fritidshem fortsätter i snabb takt. Trefamiljssystemet bibehålls på oförändrad nivå i avvaktan på utvärdering och antalet platser i familjedaghem bibehålls på nuvarande nivå. Deltidsförskolor skall finnas kvar i kommunens olika delar. Reduktionen begränsas och ramen utvidgas med 4,5 Mkr. Föräldrarna får härigenom möjlighet att välja den barnomsorgsform som passar dem och deras barn bäst.

Ett barnsäkerhetsombud eller motsvarande kommer att inrättas. Då blir det enklare för föräldrar och även personal på barnstugor och skolor att veta vem de skall vända sig till när det gäller att få en barnsäkerhetsrisk eliminerad.

Den föreslagna ändringen av barnomsorgstaxan ansluter i stora delar till de principer som centern förordat. Taxeändringen beräknas ge 40 Mkr i ökade intäkter för kommunen. Enligt centerns uppfattning hade det emellertid varit en stor fördel om taxan hade innefattat en avgiftsreduktion med 25% för barn som vistas max 6 timmar per dag på dagis. Detta är en viktig kvalitetsfråga.

Barn och ungdom i skolan och på fritiden

En bra barnomsorg måste fortsätta i skolåldern. Centern har länge drivit frågan om mindre klasser eller elevgrupper. På centerns initiativ har lärarna fått hjälp av andra vuxna i skolan. Det särskilda anslaget om 1 Mkr för ökad vuxentäthet bibehålls. Alternativ pedagogik är ett positivt inslag som bör stödjas såväl inom som utom den kommunala skolans ram. Anslaget till privatskolor bibehålls på oförändrad nivå.

I anslaget för fastighetsunderhåll ingår insatser för förbättring av skolgårdar. En plan bör upprättas för grönnare och trivsammare samt mer säkra och handkappanpassade skolgårdar. Inom fritidsnämndens budget avsättes även medel för fem nya skolgårdslekar.

En av de viktigaste uppgifterna för fritidsnämnden är att erbjuda ungdomen vettiga fritidsaktiviteter. Ungdomar och föreningar bör få ta ett ökat ansvar för skötsel och drift av fritidsgårdar. För aktiva insatser inom fritidsverksamheten utvidgas ramen med 1 Mkr.

Idrottsanläggningarna i stadsdelarna är också en viktig del av fritidsverksamheten. Även här bör aktiva och föreningar kunna få ta ökad del i skötsel och drift. Ramen utvidgas med 0,5 Mkr.

Prioritering av äldrevarlden

Äldrevarlden prioriteras bl. a. genom utbyggnad av bostadshotell. Även äldreomsorgen är viktig för att tillgodose boende- och servicebehovet. Reducering av antalet äldreomsorgsplatser begränsas.

Ett taxsystem för hemservice återinförs. Avgiften blir inkomstrelaterad och administrativt enkel att hantera. För pensionärer med enbart folkpension och pensionstillskott tas ingen avgift ut. Taxan beräknas ge cirka 20 Mkr i ökade intäkter.

Social omsorg

Privata sjukhem har en viktig roll i vården av människor med alkoholproblem. En begränsad reduktion av anslaget möjliggör fortsatt utnyttjande.

Övervakningsassistenterna har en betydelsefull roll i den öppna socialvården. Det är angeläget att distriktens resurser inte minskas. Assistenttjänsterna behålls därför.

Ansvarsfull energipolitik

Ökade krav kommer i framtiden att ställas på kommunens energiplanering. Målsättningen bör enligt centerns mening vara att skilja planeringen av den framtida energiförsörjningen från de organ som i dag har den verkställande funktionen att producera energi. En grundläggande förutsättning för att minska oljeberoendet är en kraftig satsning på energihushållning. Stockholms uppvärmningssystem måste förberedas för framtidens flödande energikällor genom en satsning på decentraliserad värmeproduktion.

Gastaxorna bör ligga på samma nivå som övriga energitaxor. De senaste två åren har gastaxan höjts mycket kraftigt. En ytterligare kraftig höjning av gastaxan med 20% som förutsattes i industriverksstyrelsen hade drabbat gasabonenterna mycket hårt. En höjning av gastaxan med cirka 6%, som finansborgarrådet förordat ansluter till centerns ståndpunkt i industriverksstyrelsen.

Hushållning med naturen

Hushållning med begränsade naturresurser måste vara vägledande vid planeringen av Stockholms framtid. Allt samhällsbyggande skall inriktas på ekologisk balans, hushållning med naturresurser och att skapa en livsmiljö som är anpassad till människans fysiska och psykiska förutsättningar. Stadsbyggnadskontoret kommer att tillföras ekologisk sakkunskap som bl. a. skall bevaka och aktualisera åtgärder för att ekologiskt berika befintliga och planerade miljöer.

Sjörestaureringsprogrammet måste genomföras. I budgetförslaget ingår bl. a. resurser för åtgärder i Långsjön, Lillsjön och Magelungen.

För underhåll av parker och andra grönområden avsättes 0,6 Mkr ytterligare.

Bostadsbyggande och markpolitik

Betydande resurser finns i budgetförslaget för att stimulera bostadsbyggandet. Det måste dock konstateras att Stockholms kommun i det närmaste är fullbyggd. De få grönområden som finns kvar måste i princip sparas. Det gäller bl. a. Hansta som bör bevaras som grönområde.

Bostadsbyggandet måste inriktas på förnyelse och komplettering av befintlig bebyggelse, sanering och att återföra kontoriserade lägenheter till bostäder. Vid uppbyggnad av det äldre fastighetsbeståndet riktas åtgärderna i första hand till de sämsta och mest nedslitna fastigheterna.

Renodlade bostadsområden bör kompletteras med arbetsplatser. Kontoriserade lägenheter i innerstaden och närförorterna bör återföras till bostäder. För att påbörja ett effektivt avkontoriseringsarbete avsättes centralt 10 Mkr. Avkontorisering av Stockholms innerstad är ett villkor för att det skall gå att skapa en levande stadsmiljö med närhet och gemenskap.

Sysselsättning och näringsliv

Budgetförslaget innehåller betydande resurser för att klara sysselsättningen. Inom kommunen är det obalans mellan sysselsättningen inom tjänstesektorn och sysselsättningen inom industrin. En aktiv satsning på ökad etablering av hantverk och småindustri behövs. Budgetförslaget innehåller en stegvis marknadsanpassning av hyrorna när det gäller lokaler för föreningslivet, kulturarbetare och hantverkare. Jämfört med kommunstyrelsens ram tillförs också medel om 1 Mkr för projektering av ett hantverkscenter.

Turismen är en viktig sysselsättningskapande verksamhet i kommunen. Behovet av billiga övernattningsmöjligheter är stort. När generalplanen för Långholmen antagits kommer förutsättningar för bl. a. ett vandrarhem, lägrishotell eller annat lägrishotell för turismen prövas. För att ta fram beslutsunderlag avsätts 1 Mkr.

Kultur och bibliotek

En ökad decentralisering av kulturen är angelägen. Här spelar ytterstadsverksamheten en viktig roll. Det är därför tillfredsställande att anslaget ökas med 0,2 Mkr. Biblioteken är viktiga kulturella centra i närsamhället. En utökning av bokanslaget med 3,5 Mkr utöver ram innebär att stadsdelsbibliotek med angelägen service kan behållas.

Bättre och säkrare trafikmiljö

För att skapa en bättre trafikmiljö, framför allt i innerstaden, satsas på åtgärder för dem som går, cyklar och åker kollektivt. Anslaget för cykelvägar ökas med 3 Mkr. Ytterligare 2 Mkr avsättes för kollektivkörfält, bussprioritering av trafiksignaler och uppbyggnad av busshållplatser. Ytterligare 2 Mkr avsätts för andra trafikreglerande insatser exempelvis hastighetsdämpande åtgärder vid bostadsgator.

För att minska biltrafiken till innerstaden krävs kraftfulla insatser. Centern har föreslagit ett system med färdavgifter för biltrafiken till innerstaden. Inkomsterna härifrån som beräknas till cirka 120 Mkr per år bör fördelas mellan landsting och kommun och utnyttjas till förbättrad kollektivtrafik, infartsparkeringar och trafik-säkerhetsförbättrande åtgärder. Enligt centerns uppfattning bör färdavgifter införas på försök. Det finns emellertid ingen majoritet för förslaget om framställning till regeringen om dispens för att införa färdavgifter.

Högbron vid Skansstull har redan börjat byggas. Bron kommer att förorsaka stockholmarna ökade miljöproblem genom att den blir en ny tillfartsled till Stockholms innerstad. Redan tagna beslut får inte användas som

argument för att fullfölja projekt vars effekter ej står i samklang med kommunens trafikpolitiska målsättning om minskad biltrafik. Eftersom upphandling redan skett förordade centern emellertid redan i rambudgetalternativet att medel för bron tills vidare får ligga kvar inom ram.

Nedskärningar i budgetförslaget

De totala nedskärningarna i budgetförslaget för år 1982 uppgår till cirka 170 Mkr. Jämfört med finansborgarrådets förslag till rambudgetpromemoria har ytterligare prutningar gjorts bl. a. på fastighetsnämnden.

Trots stora neddragningar återstår betydande underskott att finansiera. För år 1982 uppgår underskottet till närmare 300 Mkr trots att lånen utökas – jämfört med vad som förutsattes i rambudgetpromemorian – med 50 Mkr till sammanlagt 250 Mkr. Mot slutet av femårsperioden växer underskottet till cirka 750 Mkr.

Därför skattehöjning med 50 öre

Finansborgarrådet föreslår att det uppkomna underskottet täcks med dels en skattehöjning med 50 öre vilket ger intäkter om 153 Mkr dels disposition ur allmänna investeringsfonden om 143 Mkr. Tänkbara alternativ till skattehöjningen hade varit en kombination av kraftiga taxehöjningar, ytterligare nedskärningar i budgeten, ökad lånefinansiering, disposition av fonderingar och försäljning av jordbruksmark och fastigheter.

En höjning av taxor och avgifter utöver vad finansborgarrådet föreslår skulle slå orättvist.

Ytterligare nedskärningar i budgeten, utöver de 170 Mkr som redan prutats, skulle enligt centerns uppfattning vara omöjliga att genomföra utan att allvarligt äventyra den sociala tryggheten. De besparingsmöjligheter som finns inom de tekniska nämnderna har i huvudsak tillvaratagits i föreliggande budgetförslag.

En ytterligare lånefinansiering av budgeten hade varit önskvärd. Det kan emellertid konstateras att finansborgarrådet gått upp 50 Mkr i lånenivån jämfört med vad som förutsattes i rambudgetpromemorian.

Kommunens tillgång på likvida medel är mycket god. Skatteregleringsfonden har byggts upp snabbt och har enbart under det senaste året ökat med cirka 100 Mkr. Mot bakgrund av det växande resursunderskottet till cirka 750 Mkr år 1986 bör tidigare fonderingar nu inte utnyttjas i högre grad än vad finansborgarrådet föreslår.

Stockholms kommun äger många fastigheter och stora arealer jordbruksmark. Motiven för förvärv av jordbruksmarken har i de flesta fall förfallit. För att förverkliga den jordbrukspolitiska målsättningen om spridning av ägandet hade det varit önskvärdt att delar av jordbruksmarken hade utbudits till försäljning till brukande bönder. Den största delen av Stockholms jordbruksmark ligger utanför kommunens gränser. Vid försäljning bör kontroll införas så att det inte blir möjligt att köpa jordbruksmark i spekulationssyfte för att senare möjliggöra exploatering.

Med hänvisning till konsekvenserna av redovisade

alternativ till skatthöjning är centern beredd att acceptera en mindre skatthöjning om 50 öre. Denna begränsade höjning får anses som acceptabel i ett läge då det gäller att undvika stora neddragningar som äventyrar medborgarnas grundtrygghet.

Särskilt uttalande av borgarråden Sune Haglund (m), Sture Palmgren (m), Carl Cederschiöld, John-Olof Persson (s), Mats Hulth (s) och Lennart Lööf (s) i borgarrådsberedningen beträffande Rådet till skydd för Stockholms skönhet.

Vi förutsätter att de nu föreslagna förändringarna för Skönhetsrådet inte äventyrar rådets självständighet.

I samband med kommunfullmäktiges behandling av budgeten för 1982, avgav stockholmspartiet följande reservation

Stockholmspartiet vill ha en levande stad. Det innebär en stad där människor kan arbeta och leva tillsammans, kvinnor och män på lika villkor. Det är en stad som bygger på decentraliserande samhällsplanering. Här skall finnas en närhet mellan bostäder och arbeten, en integrering av hantverksindustri, affärsliv, kontor och bostäder. Ut med arbetstillfällen till förorterna! Fler bostäder till innerstan! I stockholmspartiets Stockholm vill vi ge människorna en god miljö. En förutsättning för det är att bilismen kraftigt reduceras genom biltullar och att kollektivtrafiken blir ett så bra alternativ att endast ett fåtal väljer bilen. Man måste kunna gå på trottoarer och gator utan rädsla för att bli påkörd eller överfallen. Cyklisterna måste få ett eget cykelbannät så att risk för kollisioner med bilar och fotgängare minimeras.

En annan grund för den levande staden är att alla människor ska ha möjlighet att direkt engagera sig i och påverka samhällsutvecklingen. Vad det handlar om idag är att undanröja de hinder som nu finns för det och istället ta till vara människors egna resurser för ett deltagande och ett eget ansvar.

Vilka är då hindren? Den ökande segregationen i våra bostadsområden är ett av de största. Hur ska barn kunna lära sig förstå och känna äldre och deras problem om de aldrig får kontakt med dem? Ett solidariskt samhälle kan inte byggas upp av den nuvarande planeringen. Därför har vi stött och tror på bostadsanvisningslagen som ett sätt att bekämpa denna segregation. Barn, gamla, invandrare, handikappade m fl måste tillsammans i kollektiva arbetsformer direkt få påverka sin

stadsdel och sitt boende. Genom förvaltningsföreningar och kollektivhus, mindre servicehus och ett ökat inflytande över saneringar kan flera få mer att säga till om. Pensionärer kan själva förvalta sina fritidscentra och på så vis öka öppethållandena enligt de riktlinjer vi skisserat i en motion. Skolan måste stimulera eleverna till ett aktivt samhällsliv där de tar ansvar. Genom direktvalda kommundelsråd kan många fler bli aktiva och känna att de själva tar del i formandet av vår kommun.

Utan barnen stannar Stockholm! Det är genom barnen som så mycket av orättvisorna blivit så tydliga. Barn måste ges möjlighet till trygga vuxenkontakter. En bra daghemsplats åt alla barn får inte bli ett mål som skjuts allt längre på framtiden. Enligt de senaste rapporterna kommer barnen i Stockholm att bli fler än man tidigare trodde. Därför borde utbyggnadstakten av dag- och fritidshem öka – och inte som vissa föreslår minska. Det måste också bli ett stopp för nedläggning av skolor.

En stad kan inte leva utan träd och växtlighet. Grönområden – stora som små – måste bevaras. De parklekar som fungerar bra gynnar inte bara barnen utan har blivit träffpunkter också för föräldrar och pensionärer. Stockholmspartiets stad har ett decentraliserat kulturutbud och bra bibliotek också i förorterna. Att beröva stockholmarna julglädje genom att skära ned antalet granar – det enda icke kommersiella inslaget i julhetsen betraktar vi som ett dåligt skämt.

Stockholmspartiets Stockholm är resurssnålt och satsar på återvinning. Visserligen har vi nu pappersinsamlingar men mycket återstår att göra. El-taxorna måste sättas så att de uppmuntrar sparande. Gasen måste räddas så att nätet finns kvar när Nynäshamnskombinatet tas i drift.

Vi säger nej till en utveckling som innebär ökad privatisering och individualisering och där människor degraderas till att få en passiv åskådare- och konsumentroll. Vi är övertygade om att människor kan och vill ta ett ansvar – bara de politiska besluten om medborgaraktiviteter inte inskränker sig till skattesatsen utan handlar om att skapa möjligheter och tillvarata engagemang.

Stockholms kommun har en stark ekonomi. Det bokförda värdet av olika anläggningstillgångar och andra långsiktiga tillgångar uppgick vid utgången av 1980 till nära 13 miljarder kr. De långsiktiga skulderna var på 4,8 miljarder kr vilket i nominella tal var en minskning med cirka 80 Mkr och värdemässigt med 2/3 miljard eftersom infla-

tionen var cirka 15 %. Det s k finansieringskapitalet som anses vara ett mått på kommunens likviditet uppgick till 1,3 miljarder kr.

Finansborgarrådet har presenterat en uppgörelse med centern och vpk om en skatthöjning på 50-öre. I vår budget finns ingen skatthöjning. En sådan behövs ju inte. Kommunens ekonomi är stark och likviditeten god. I år kommer kommunen ånyo att amortera mer än upplåningen. Kommunens totala skuld minskar således. Vi i stockholmspartiet vill att Stockholm ska fortsätta att ha en stark ekonomi. Men vi säger nej till finansborgarrådets ekorrmentalitet. Pengar ska arbeta och inte läggas på hög.

Stockholmspartiets besparingsförslag uppgår till ca 310 Mkr jämfört med kommunstyrelsens förslag (c + s) Av dessa pengar använder vi hälften till att inte höja skatten (153 Mkr). Återstoden används till att hålla upp takten i byggnation av daghem och fritidshem, dämpa chockhöjningen av daghemsavgifterna, inte införa hemhjälpstaxan, hålla pensionärernas fotvårdstaxa oförändrad, kvalitetsförbättrande åtgärder inom barnomsorgen och andra förslag med social profil. Stockholmspartiet vill dessutom rusta upp Centralbadet, bygga fler cykelbanor, återställa bokanslagen till biblioteken till tidigare nivå, hålla gastaxan oförändrad. Vi motsätter oss neddragningarna inom fritidsverksamheten för barn och ungdom.

Stockholmspartiet kan således lägga en budget med social profil utan skatthöjning.

Nedan presenteras nämndvis de yrkanden Stockholmspartiet lagt som avslogs av fullmäktige

Kommunfullmäktige

För att uppnå trovärdighet i besparingsarbetet måste politikerna föregå med gott exempel. I enlighet med tidigare motion kräver stockholmspartiet

att anslaget 1. Kommunfullmäktige reduceras med 1,5 Mkr avseende minskad representation, att all representation över av fullmäktige fastställda konton ska vara spritfri,

att anslaget 22. Borgarråd reduceras med 1 Mkr avseende avskaffade pensioner till yrkesverksamma f d borgarråd,

att anslaget 31. Partistöd reduceras med 2,525 Mkr avseende reduktion av partistödet med 25 000 kr/mandat,

att anslaget 32. Stöd till de politiska ungdomsorganisationerna reduceras med 544 tkr.

Drätselnämnden

att anslaget 98. Övrigt: Bidrag reduceras med 215 tkr avseende bidrag till Stockholm Information Service.

Informations- och konsumentnämnden

att Tidningen Stockholm slopar postutskickningen till de anställda. De sålunda frigjorda medlen under anslag 2 används till partiinformation på invandrarspråken vid valet 1982,

att anslaget 3. Konsument Stockholm uppräknas med 200 tkr för resurser till systugeverksamheten för barnpassning och utåtriktad information.

Personalnämnden

att anslaget 2. Personaladministrativ verksamhet uppräknas med 300 tkr för resurser till arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män,

att anslaget 6. Personalthälsovård uppräknas med 200 tkr för resurser till delanslaget hälsundersökningar avseende riktade hälsundersökningar och mammografiundersökningar för kommunens personal.

Fastighetsnämnden

Stockholmspartiet stöder förslagen om slopade aktieutdelningar, höjt aktiekapital och stimulansåtgärder för nyproduktion till de kommunala bostadsföretagen samt yrkar därutöver 60 Mkr som kompensation för sociala merkostnader. Därigenom kan hyreshöjningarna dämpas något i det allmännyttiga bostadsbeståndet vilket genom bruksvärdesregelns konstruktion dämpar höjningarna även i privatägda hyresfastigheter.

Stockholmspartiet bekämpar kontoreringen av innerstaden. Därför motsätter vi oss 20 Mkr till HIBY för kontorshus i kv Lustgården. Marknadsanpassningen av fastighetskontorets hyror för hantverkare och småaffärer bör ske stegvis vilket kostar 4 Mkr. Däremot bör de kommersiella fastigheterna liksom villorna i Bromma och Västerled få betala marknadsanpassade tomträttsavgifter. För de kontrakt som utlöper 1982 beräknas höjningarna kunna ge minst 35 Mkr under året. I enlighet med tidigare ställningstaganden motsätter sig sp 5 Mkr till kontorshus i kv Apeln, 9,2 Mkr till Kabelverket 3 i Älvsjö och 0,5 Mkr i projekteringsmedel för Hansta. Kommunen bör anslå 2 Mkr för stöd till hyresgäster vid sanering.

Centralbadet bör bevaras som bad. Vi vill satsa

de 20 Mkr som en upprustning kostar på en gång i stället för den föreslagna dellösningen.

Gatunämnden

Bilismen till innerstaden måste betala mer av sina kostnader och de ekonomiska medlen måste användas för att få en dämpning. Stockholmspartiet förordar att biltullar införs. 20 kr/dag under vardagarna 7-19 skulle med 75 % av nuvarande trafik ge ett netto på 100 Mkr från 1 juli 1982.

Stockholmspartiet yrkar

att kommunen snarast anhåller om dispens för införande av färdavgifter (s k biltullar),

att endast absolut nödvändig utbyggnad av motorleder/gator genomförs,

att parkeringsavgifterna höjs så att kommunen får en ökad nettointäkt av 20 Mkr. (anslaget 2. *Parkeringsrörelsen*),

att parkeringsövervakningen intensifieras,

att kommunen vidtar åtgärder för effektivare indrivning av felparkeringsavgifter,

att en uppräkningsmedel med 8 Mkr sker av investeringsanslagen 4-5. *Övriga investeringar avseende gator m. m.* avseende bussprioritering, busskör-fält och busshållplatser,

att 55 Mkr avsätts för utbyggnad av cykelbanor,

att 24,9 Mkr avsätts för genomförande av Trafikplan 77 (investeringsanslaget 4-5. *Övriga investeringar avseende gator m. m.*),

att 2 Mkr avsätts för hastighetsdämpande åtgärder (investeringsanslaget 4-5. *Övriga investeringar avseende gator m. m.*),

att anslaget 10. *Drift och underhåll av gator m. m.* uppräknas med 2 Mkr,

att investeringsanslaget 4-5. *Övriga investeringar avseende gator m. m.* uppräknas med 10 Mkr för ombyggnad av Essingeledens båda ramper vid Norra Stationsgatan så att trafiken kan flyttas bort från Birkagårdens bostadsdel.

Industriverkstyrelsen: Vatten- och avloppsverket

För att befrämja sparsamhet med vatten bör va-taxan som legat stilla sedan 1979 höjas med de 24 Mkr som socialdemokraterna räknat med i industriverkstyrelsen. Højningen bör läggas helt på den rörliga delen.

Industriverkstyrelsen: Energiverket

Utbyggnaden av fjärrvärmens bör dras ned. Investeringar på 37 Mkr på Söder avslås. Elinstallatio-

ner för elvärme på 15 Mkr avstyrks. Vårt nej till Hanstaexploateringen innebär nej till projekteringsmedel för tunnel till Hansta. Gastaxan bör vara oförändrad eftersom gasabonnenterna inte ska betala kommunens misstag att utgå från lättbensin. Däremot bör eltaxan höjas i takt med inflationen dvs 3 öre/kWh från den 1 februari 1982, vilket ger cirka 80 Mkr.

Socialnämnden

Samtidigt som 10 000 barn står i daghemskö i Stockholm drar kommunen ned på ambitionerna för daghemsutbyggnaden. Det är oacceptabelt. Samtidigt sviker kommunen löftena till pensionärerna om hemhjälpstaxan.

Stockholmspartiet yrkar

att anslagen 311 och 313. *Barntillsyn: Daghem resp fritidshem* uppräknas med 12 Mkr avseende utbyggnad av 6 000 platser i daghem och fritidshem,

att anslaget 311. *Barntillsyn: Daghem* bort uppräknas med 8 Mkr avseende kvalitetsförbättrade åtgärder inom barnomsorgen,

att intäkterna under programmen 311. *Barntillsyn: Daghem, 313. Barntillsyn: Fritidshem, 314. Barntillsyn: Familjedaghem* reduceras med sammanlagt 20 Mkr avseende barnomsorgsavgifter,

att anslaget 317. *Barntillsyn: Trefamiljssystemet* reduceras med 0,9 Mkr avseende en tvåårig avveckling av trefamiljssystemet,

att intäkterna under programmet 512. *Hemservice: Hemvård åt pensionärer och handikappade* reduceras med 20 Mkr för fortsatt kostnadsfri hemhjälp,

att intäkterna under programmet 515. *Hemservice: Fotvård* bort reduceras med 3,1 Mkr för oförändrad fotvårdstaxa,

att anslaget 53. *Hemservice: Fritidsverksamhet* uppräknas med 0,85 Mkr avseende fritidsbyråns verksamhet.

Skoldirektionen

Vi har inte råd med nedskärningar på områden som berör barn och ungdom. En utslagen människa kostar samhället ca 2,7 Mkr. Fyra utslagna ungdomar kostar alltså ungefär lika mycket som vi i år satsar på den samlade skoldagen. Det är med andra ord inte bara mänskligt och socialt lönsamt, utan även ekonomiskt lönsamt att satsa på det uppväxande släktet. Barn och ungdom måste prioriteras av alla nämnder. Barn och ungdomar måste ses som investering, inte som ekonomisk

belastning.

En av de centrala frågorna i skolbudgeten är givetvis den samlade skoldagen. I prop 1975/76:39 om skolans inre arbete, SIA, säger föredraganden bl a:

"Samtidigt som utbildningspolitiken strävat mot enhetlighet när det gäller den yttre organisationen har den strävat mot mångfald när det gäller att utveckla det inre arbetet i skolan."

Det talas vidare om arbete i arbetslag, nya arbetsformer och lokal beslutanderätt. Detta har satts i andra hand. Hittills har bara yttre former diskuterats.

Vi föreslår att 2 Mkr skall omfördelas från föreningsmedverkan på lågstadiet till försöksverksamhet med samlad skoldag på högstadiet. 12-13-åringarna som inte längre har "fritis" kan behöva de fria aktiviteterna. De små barnen tycks dock i många fall stressas mer än stimuleras av den samlade skoldagen.

Sp ser den pedagogiska förnyelsen som SIA-reformen skulle bädda för, som det centrala. Därför är vi positiva till fortsatta försök med årskurslösa stadier och Montessoriklasser inom grundskolan. Vi tror dock också att pedagogiskt förnyelsearbete måste finnas även utanför grundskolans ram, för att ge impulser och idéer till den reguljära skolan. Därför stöder vi Martinskolan.

Barnen behöver också fler och positiva vuxen-förebilder. Med stöd till ökad vuxentäthet i grundskolan hoppas vi således att detta också skall göra det möjligt att engagera kulturarbetare, hantverkare och andra yrkesverksamma i skolarbetet.

Ett attentat mot väsentlig verksamhet av unikt pedagogiskt slag är den hotande nedläggningen av stora delar av S:t Eriks folkhögskola. Vi måste med all kraft agera för att dessa verksamheter skall få finnas kvar. En delning av S:t Erik på två skolor är den långsiktiga lösningen. Nu måste antingen dispens från de nya statsbidragsreglerna sökas, eller kommunen skjuta till de medel som behövs till dess att den nya skolan kan inrättas.

Ahlströmska och Högländsskolan är små fungerande skolor. Eleverna går där från första klass på lågstadiet till sista i gymnasiet. Sp protesterar därför med all kraft mot nedläggningarna.

Låt också Blackeberg få finnas kvar och låt Adolf Fredrik få stanna i stan.

60-talets skolpolitiska beslut om stordrift och totalintegration har visat sig ha nackdelar. Stor-skaligheten har i många fall lett till otrygghet och

integration har blivit segregation. Det breda utbudet av utbildningslinjer har inte kunnat uppväga dessa nackdelar. Vid remissbehandlingen av utredningen om en flexiblare skolplanering bör kommunen föreslå omprövning av 1971 års gymnasieskolorganisation.

Även små grundskolor är hotade. Sjunkande barnantal skulle motivera detta. Men barnantalet är enligt färiska prognoser stadigt ökande. Sp ger röst åt en mängd föräldrar, barn och skolpersonal när vi säger *låt de små grundskolorna få finnas kvar!*

Skolans ansvar för hela människan understryks i SIA-reformen. Därför är det viktigt att se på hela skolmiljön. Skolgårdarna är till för barnen, inte för bilar, som parkeringsplatser. Skolgården är en pedagogisk resurs.

Skolmåltiderna och måltidsmiljön är viktig eftersom goda kostvanor och lugn måltidsmiljö är grundläggande för vår hälsa för hela livet.

Det är tillfredsställande att det s k karottssystemet får finnas kvar. Att få äta under någorlunda lugna och stressfria former ökar det fysiska välbefinnandet och förebygger psykosomatiskt magont m m.

Mellanmålet har strukits i årets budget. Sp anser att mellanmålet behövs. Låt därför alla elever få köpa ett enkelt mellanmål till självkostnadspris. Låt eleverna medverka i serveringen, tillsammans med en vuxen som engageras 1 tim/dag per skolenhet. Det skulle innebära ca 12 tkr per skolenhet - totalt 2,5 Mkr.

Sp anser det vara positivt att lära barnen äta soppluncher och vegetariska rätter. Det är, menar vi, prov på att besparingar också kan ge konstruktiva lösningar utan att kvaliteten - i det här fallet näringsvärdet - försämras.

Av samma skäl ställer vi oss bakom förslagen om nedskärningar på anslagen för läromedel och förbrukningsmaterial. Låt fö skolorna själva få bestämma hur dessa pengar skall användas.

Sp anser också att skolan skall fostra till kollektivtrafikåkande. Därför är det olyckligt att subventionerna till skolkort för gymnasieelever med 3-6 km skolväg slopats. Av samma anledning som vi anser att 0,4 Mkr för detta ändamål skall finnas kvar, vill vi reducera investeringsanslaget 115. *Gymnasieskolans lokaler* med 0,4 Mkr avseende parkeringsplatser vid Tensta gymnasium.

Resurserna för att bygga Tensta gymnasium får i övrigt inte reduceras.

Biblioteks nämnden

Ge biblioteken en offensiv roll!

Ställ gärna krav men ge dem också medel att klara detta!

Det måste ges mer pengar till bokinköp. Fler böcker ger mindre administrativt jobb. Ett ordentligt bokanslag bidrar således till att personalresurserna utnyttjas effektivt i direkt verksamhet.

Stockholmspartiet yrkar

att anslaget 2. *Stadsdelsbibliotek* uppräknas med 0,9 Mkr avseende förstärkning av bokanslaget,

att anslaget 2. *Stadsdelsbibliotek* uppräknas med 0,5 Mkr avseende personalstyrkan.

Invandrarnämnden

Valdeltagandet bland invandrare var inte så stort vid förra valet. Det är därför angeläget både att intresset för de kommunala frågorna stimuleras och att praktiska hinder för valdeltagande undanröjs.

Stockholmspartiet yrkar

att anslaget 2. *Bidrag* bör uppräknas med 0,1 Mkr avseende valinformation till invandrare.

Fritidsnämnden

Att i dagens läge skära ned resurserna till *fritidsverksamhet för barn och ungdom* är vansinnigt. Resurser kan behöva om disponeras, men de resurser fritidsverksamheten för barn och ungdom har idag får inte minskas. Det finns mycket angelägna behov i stadsdelar som Rinkeby och Tensta och i City att tillmötesgå.

Vissa områden har fått ett så pass väl utbyggt nät av fritidsverksamheter att det fångar in och har grepp om alla ungdomar där. Det är så omfattande som en *framgångsrik* fritidsverksamhet måste vara. Det är därför fel och kan innebära ett stort resursslöseri att lägga ned kvarters- och yngre verksamheter i områden som har en förhållandevis väl utbyggd fritidsverksamhet.

Föreningarna – ungdoms- och idrottsföreningar – spelar en oerhört viktig roll för många verksamheter, för att förverkliga olika fritidsintressen, och som *socialt kontaktnät*. Stockholmspartiet ansluter sig därför till den måttliga uppräknings av stödet till föreningslivet som finansborgarrådet föreslår. Särskilt viktigt är anslagsökningen till organisationer som arbetar för *jämställdhet*.

Föreningsverksamheten når ofta inte – vilket

heller inte kan begäras – de mest utsatta. Därför kan föreningsverksamhet – kommunens stöd till föreningslivet, föreningsdrivna fritidsgårdar – inte ersätta kommunens öppna verksamhet vid kvartersgårdar, fritidsgårdar, parklek m. m. Stockholmspartiet motsätter sig därför finansborgarrådets förslag till minskning av anslaget till fritidsverksamhet för barn och ungdom med 6 Mkr. I femårsprogrammet måste för åren 1983–1986 ökade resurser avsättas för fritidsverksamhet för barn och ungdom. Det är nödvändigt att en eller helst flera mindre lokaler med dans och underhållning för ungdom i sprit- och drogfri miljö kommer till stånd i innerstaden/city, exempelvis gamla *Bobadilla*.

Programmet *Samlingslokaler* måste under perioden utökas med lokaler på Skarpnäcksfältet och Södra Järva. Särskilt angeläget är att *Rinkeby träff* kommer till stånd.

Det *offentliga rummet*, vår gemensamma utemiljö, måste radikalt förbättras för att motverka alla tendenser till privatisering, isolering och upplösning av samhällssolidariteten.

Den nedrustning av vår gemensamma utemiljö som övriga partier tycks vara överens om accepteras inte av stockholmspartiet. Det väsentligaste bidraget till att skapa en acceptabel utemiljö är att radikalt minska biltrafiken. Inom fritidsnämndens budget berörs utemiljön genom nedläggningar av plaskdammar och dricksfontäner, reducerat blomsterprogram, halvering av antalet julgranar, indragning av isbanor, slängkälkar m. m. Detta gör vår stad till en fattigare stad, en mindre öppen stad. Stockholmspartiet föreslår därför en utökning av anslaget till drift och underhåll av parker med 1,1 Mkr.

Parkenhetens centrala resurser får inte minskas ytterligare. *Naturinventeringen* måste fullföljas. Parkenheten behöver stå stark för att kunna genomföra den av fullmäktige antagna *trädplanen*, vilken f n hotas av fullständig kollaps. 5 000 nya träd skulle planteras i Stockholms innerstad på 15 år. På tre år har kanske 100 träd tillkommit.

På investeringsbudgeten bör upprustning av befintliga plaskdammar och installation av dricksfontäner prioriteras framför ytterligare hårdgödning av parkerna. *Naturliga växtsamhällen* måste återskapas inom staden. Det förbilligar på sikt. Kemiska växtmedel – nej!

Inom *idrotts- och friluftsanläggningar* bör *breddidrott*, familjeaktiviteter, kvinnoidrott och tillgänglighet för handikappade prioriteras fram-

för elitidrott och publikidrott. Av anslagen till upprustning av äldre idrottsanläggningar bör 2 Mkr gå till *kvinnoidrott*. Kommunens likviditet är god vilket motiverar underhållsåtgärder som sänker driftskostnaderna i framtiden. Stockholmspartiet yrkar en höjning med 1,4 Mkr jämfört med finansborgarrådets förslag. För *energiparande* investeringar gäller samma resonemang. Förvaltningen har förslag på åtgärder för 4,1 Mkr. Dessa bör genomföras, +0,7 Mkr.

Ett inlägg i besparingsverksamheten ställer vi helhjädat upp på. Det gäller att anpassa idrottsaktiviteterna till årstidens växlingar, dvs att inte konstfrysa isbanor fullt så länge och omvänt att inte värma upp bollplaner när det är kallt. Även öppethållandetiderna för inom- och utonhusbad kan vi acceptera.

Vi motsätter oss att slopa *badvakterna* vid friluftsbaden. Baden lämnas då utan livräddningskunnig personal. Badvakterna är också viktiga för att upprätthålla ordningen och för information. Jämfört med finansborgarrådets förslag utökar vi budgeten med 1 Mkr för badvakter.

Friluftsområdena måste försvaras, göras tillgängligare genom *kollektivtrafik*, t. ex. Lissma och Tyresta, mot besparingsivrarna.

Båtbyggeriverksamheten måste överföras till andra intressenter innan kommunen avvecklar sitt engagemang.

Stockholmspartiet yrkar

att anslaget 1. *Fritidsverksamhet för barn och ungdom* uppräknas

dels med 0,7 Mkr avseende två parklekar på Norra Järva,

dels med 0,3 Mkr avseende Vår Teater,

dels med 0,4 Mkr avseende kvartersverksamhet,

dels med 2,6 Mkr avseende fritidsgårdar och åtgärder i enlighet med utredningens olämpliga ungdomsmiljöers förslag,

att anslaget 2. *Parker och anläggningar för idrott och friluftsliv* uppräknas

dels med 0,36 Mkr avseende drift av plaskdammar,

dels med 0,1 Mkr avseende dricksfontäner,

dels med 0,15 Mkr avseende blomsterprogrammet,

dels med 0,2 Mkr avseende isbanor och slängkälkar,

dels med 0,225 Mkr avseende julgranar och gasbloss vid Normalmstorg,

dels med 1,4 Mkr avseende upprustning av idrottsanläggningar,

dels med 1 Mkr avseende badvakter vid friluftsbaden,

dels med 0,1 Mkr avseende Blommensbergs skidteknikbacke,

att anslaget 3. *Stöd till föreningslivet* uppräknas med 0,3 Mkr för stöd till organisationer som arbetar för jämställdhet,

att investeringsanslaget 0. *Gemensamt* uppräknas med 0,7 Mkr för energibesparande åtgärder.

Miljö- och hälsovårdsnämnden

Miljö- och hälsovårdsförvaltningen borde mer syssla med frågorna om miljöskyddslagstiftningen och de saker som det miljöpolitiska handlingsprogrammet anger. Kommunen bör snabba på radonmätningarna. Med nuvarande takt tar dessa 17 år att genomföra.

Stockholmspartiet yrkar

att anslaget 0. *Gemensam administration* anställningar som stadsläkare ej notsätts för indragning vid vakans,

att anslaget 2. *Hälsoskydd* uppräknas med 0,3 Mkr avseende radonmätningar

att anslaget 1. *Miljöskydd* uppräknas med 0,2 Mkr avseende en anställning som mikrobiolog med 10,025 Mkr avseende ett program för mätning av expositionen från avgaser (t. ex. av skolpoliser), med 0,275 Mkr avseende ett program för kontroller av bilars avgasrening.

Kulturnämnden

Just i kärva tider är det som mest angeläget att skapa alternativ till den kommersiella kulturen, eftersom den med sitt lättköpta flyktbudskap just då lockar så många, särskilt de unga. Genom kulturnämndens budget skapas en mängd arbetstillfällen.

En grundläggande tanke i sp:s kulturpolitik är att kulturen skall decentraliseras. Lika väl som bostad, jobb, dagis, skola skall ligga nära varandra skall det finnas kulturaktiviteter i närmiljön. *Kultur skall inte vara storstadens helgöje*, utan *stadsdelens vardagsbehov*.

Under kontot *Ej specificerade bidrag* ryms bidrag till en flora av aktiviteter av stor bredd och variation, som dessutom ger arbetstillfällen eller är kanaler, t ex centrumbildningar, till arbetstillfällen. Med den nedskärning som nu är föreslagen kommer ännu mindre medel att gå till direkt programverksamhet och procentuellt mer till fasta kostnader som hyra m m. Vi yrkar därför att

anslaget 691. *Allmän kulturverksamhet* uppräknas med 1 Mkr bl a för att stödja kvinnokultursarrangemang.

Den stadshistoriska verksamheten är viktig för att ge oss vår historiska miljö belyst. För amatörforskande är stadsmuséets bild- och skriftarkiv ett måste. Men själva faktarummet där allmänheten lätt skall få tillgång till muséets guldgruvor återstår. Ett tilläggsanslag för detta måste till.

En stor uppgift är *byggnadsvårds- och inventeringsprogrammet*. Arbetet ligger utanför de ordinarie uppgifterna och måste ske med tilläggsanslag. Det är en skandal att Stadsmuséet inte har en tjänst för *folklivsforskning, en etnologtjänst*. Det är inte bara byggnadsminnen vi skall värna om utan också *folkminnen*.

Småteatrarna har möjlighet att ta fram experimentell teater och finnas som en motvikt och en stimulans till de etablerade. Dessutom måste nya grupper få komma i åtnjutande av kommunalt stöd. Detta måste anses som så viktigt att *bidrag till Skådebanan* kan *reduceras*. Detsamma gäller

arrangemangsbidrag till politiska organisationer.

Även *verksamheten i kulturhuset* kan tåla utelivna förstärkningar om detta kan hjälpa de fria kulturaktiviteterna och ytterstadsverksamheten, så att vi får ett varierat och decentraliserat kulturutbud.

Ateljéstödet bör fördelas vid central behandling och utifrån då redovisade behov. Med andra ord stöder vi tanken på att ateljéstödet placeras i en *central medelsreserv under kommunfullmäktiges beslut*.

Byggnadsnämnden

Anslaget 0. *Gemensam administration* bör uppräknas med 72 tkr för information och utställningar.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet bör anvisas 450 tkr på driftbudgeten för sin verksamhet. Det är viktigt att skönhetsrådet bevaras som fristående institution.

Sammanfattning av kommunfullmäktiges ändringar i kommunstyrelsens budgetförslag

Vid kommunfullmäktiges behandling av budgeten för 1982 gjordes vissa ändringar i kommunstyrelsens förslag. Kommunfullmäktiges beslut för varje nämnd anges i slutet av textavsnittet för respektive nämnd. De ändringar som gjorts, har iakttagits i budgetens tabell del samt, i förekommande fall, i förteckningen över nya och indragna anställningar. Textavsnitten i budgeten anger emellertid borgarrådsberedningens och kommunstyrelsens förslag.

I det följande lämnas en sammanfattning av dessa ändringar (tkr).

Nämnd (motsv.) och ändamål	Driftbudget		
	Kostnader	Intäkter	Nettokostnader
60. Socialnämnden			
<i>Gemensam administration</i>			
Anslaget för verksamheten vid utbildningsbyrå	+ 1 000		+ 1 000
Välkommen, Social Dialog och Med Andra Ord	+ 1 000		+ 1 000
<i>Individ och familjeomsorg</i>			
Anslaget för psykologmedverkan vid bl. a. Mariakliniker- na	+ 500		+ 500
Anslaget för utbyggnad av industriell terapi för utbyggnad av verksamheten i Söderort	+ 700		+ 700
Anslaget för familjevårdsbyrå	+ 500		+ 500
Anslaget för praktikcentrum	+ 500		+ 500
<i>Barn tillsyn</i>			
Anslaget för barnvårdarverksamheten	+ 1 538	+ 538	+ 1 000
<i>Hemservice</i>			
Anslaget för utbyggnad av boendeserviceenheter	+ 2 000		+ 2 000
70. Skoldirektionen			
<i>Sociala anordningar för skolväsendet</i>			
Anslaget för ambulering skolsköterskor	+ 150		+ 150
72. Biblioteks nämnden			
<i>Stadsdelsbibliotek</i>			
Anslaget för personalstyrkan	+ 500		+ 500
80. Fritidsnämnden			
<i>Fritidsverksamhet för barn och ungdom</i>			
Anslaget för fritidsgårdar	+ 1 950		+ 1 950
Anslaget för sommarlekparker	+ 500		+ 500
Anslaget för utökning av antalet barngrupper vid Vår Teater	+ 300		+ 300

82. Kulturnämnden

<i>Allmän kulturverksamhet</i>			
Anslaget för stöd till småteatrarna	+ 400		+ 400
Anslaget för konstnärsbidrag och stipendier	+ 100		+ 100

128. Finansförvaltning

Kommunalskatt		+ 12 300	- 12 300
---------------	--	----------	----------

129. Oförutsedda behov

Till kommunfullmäktiges förfogande	+ 1 200		+ 1 200
------------------------------------	---------	--	---------

Summa + 12 838 + 12 838 ± 0

DRIFTBUDGETEN I SAMMANDRAG

UPPDELNING PÅ NÄMNDER	Sid.	DRIFTBUDGET 1982 (Tkr)		UTDEBITERING		
		Kostnad	Intäkt	Netto	1981	1982
Arkivnämnden	73:5	18 987	4 537	14 450	0:04	0:08
Invandrarnämnden	74:5	14 325	4 525	9 800	0:03	0:08
Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde	77:3	3 942	1 273	2 669	0:01	0:01
<i>Summa</i>		<i>2 167 749</i>	<i>1 143 618</i>	<i>1 024 131</i>	<i>3:16</i>	<i>3:34</i>
MILJÖ- OCH FRITIDSROTELN						
Fritidsnämnden	80:16	672 945	65 465	607 480	1:89	1:97
Miljö- och hälsovårdsnämnden	81:7	31 891	5 111	26 780	0:09	0:09
Kulturnämnden	82:11	194 532	10 931	183 601	0:57	0:60
<i>Summa</i>		<i>899 368</i>	<i>81 507</i>	<i>817 861</i>	<i>2:55</i>	<i>2:66</i>
STADSBYGGNADSROTELN						
Byggnadsnämnden	92:7	95 078	25 836	69 242	0:22	0:23
Rådet till skydd för Stockholms skönhet	93:4	59	-	59	-	-
<i>Summa</i>		<i>95 137</i>	<i>25 836</i>	<i>69 301</i>	<i>0:22</i>	<i>0:23</i>
ÖVRIGA HUVUDTITLAR						
Finansförvaltning (exklusive förskott på kommunalskatt)	Fi:11	2 367 123	4 398 438	+ 2 031 315	+ 5:95	+ 6:61
Anslag för oförutsedda behov	Fi:13	94 645	-	94 645	0:95	0:31
Kommunens finansieringskapital	Fi:14	9 200	106 350	+ 97 150	+ 0:05	+ 0:32
Förskott på kommunalskatt	Fi:12	-	4 298 000	+ 4 298 000	+ 13:50	+ 14:00
Överföring till kapitalbudgeten		770 836	-	770 836	1:42	2:51
<i>Summa</i>		<i>3 241 804</i>	<i>8 802 788</i>	<i>+ 5 560 984</i>	<i>+ 17:13</i>	<i>+ 18:11</i>
Summa driftbudgeten		16 359 625	16 359 625	-	-	-

¹ Skattemedelsbehovet på driftbudgeten kan nettomässigt beskrivas enligt nedanstående

Kostnader	Nettobelopp	Utdebitering
Förvaltningar	5 560 984	18:11
Oförutsedda behov	94 645	0:31
Överföring till kapitalbudgeten	770 836	2:51
<i>Summa</i>	<i>6 426 465</i>	<i>20:93</i>
Finansiering		
Finansförvaltning	+ 2 031 315	
1980 års överskott	+ 97 150	
	+ 2 128 465	+ 6:93
Förskott på kommunalskatt	+ 4 298 000	+ 14:00

DRIFTBUDGETEN I SAMMANDRAG

UPPDELNING PÅ NÄMNDER	Sid.	DRIFTBUDGET 1982 (Tkr)		UTDEBITERING		
		Kostnad	Intäkt	Netto	1981	1982
UTOM ROTELINDELNING						
Kommunfullmäktige m. m.	1:7	162 438	47 032	115 406	0:37	0:37
Besvärnämnden	2:2	93	-	93	-	-
Revisorskollegiet	3:3	8 870	70	8 800	0:03	0:03
Valnämnden	4:2	5 055	-	5 055	-	0:02
<i>Summa</i>		<i>176 456</i>	<i>47 102</i>	<i>129 354</i>	<i>0:40</i>	<i>0:42</i>
DRÄTSELROTELN						
Drätselnämnden	10:3	47 837	1 286	46 551	0:14	0:15
Informations- och konsumentnämnden	11:6	27 493	855	26 638	0:08	0:09
<i>Summa</i>		<i>75 330</i>	<i>2 141</i>	<i>73 189</i>	<i>0:22</i>	<i>0:24</i>
PERSONALROTELN						
Personalnämnden	20:7	44 560	9 250	35 310	0:11	0:11
<i>Summa</i>		<i>44 560</i>	<i>9 250</i>	<i>35 310</i>	<i>0:11</i>	<i>0:11</i>
FASTIGHETSROTELN						
Fastighetsnämnden	30:26	1 642 100	1 159 600	482 500	1:65	1:57
Styrelsen för bostadsförmedlingen	31:4	6 400	-	6 400	0:02	0:02
<i>Summa</i>		<i>1 648 500</i>	<i>1 159 600</i>	<i>488 900</i>	<i>1:67</i>	<i>1:59</i>
GATU- OCH TRAFIKROTELN						
Gatunämnden	42:12	1 158 900	721 300	437 600	1:30	1:43
Kyrkogårdsnämnden	43:3	45 694	12 114	33 580	0:11	0:11
Brand- och civilförsvarsnämnden	45:5	92 693	7 989	84 704	0:25	0:27
<i>Summa</i>		<i>1 297 287</i>	<i>741 403</i>	<i>555 884</i>	<i>1:66</i>	<i>1:81</i>
INDUSTRIROTELN						
Industriverksstyrelsen	50:19	2 751 005	2 719 725	31 280	0:12	0:10
Hamnstyrelsen	51:9	195 420	185 420	10 000	0:06	0:03
Slakthus- och saluhallsstyrelsen	52:4	31 830	35 770	+ 3 940	+ 0:01	+ 0:01
Hemvärnsnämnden	54:2	344	-	344	-	-
Överförmyndarnämnden	56:3	4 794	44	4 750	0:02	0:02
<i>Summa</i>		<i>2 983 393</i>	<i>2 940 959</i>	<i>42 434</i>	<i>0:19</i>	<i>0:14</i>
SOCIALROTELN						
Socialnämnden	60:29	3 730 041	1 405 421	2 324 620	6:95	7:57
<i>Summa</i>		<i>3 730 041</i>	<i>1 405 421</i>	<i>2 324 620</i>	<i>6:95</i>	<i>7:57</i>
SKOLROTELN						
Skoldirektionen	70:16	2 023 099	1 120 512	902 587	2:79	2:94
Biblioteksnämnden	72:9	107 396	12 771	94 625	0:29	0:31

INVESTERINGSBUDGETEN I SAMMANDRAG

UPPDELNING PÅ NÄMNDER	Sid.	INVESTERINGSBUDGET 1982 (Tkr) PER SKATTEKRONA				
		Utgift	Inkomst	Netto	1981	1982
FASTIGHETSROTELN						
Fastighetsnämnden	30:31	304 400	11 300	293 100	0:79	0:79
<i>Summa</i>		<i>304 400</i>	<i>11 300</i>	<i>293 100</i>	<i>0:79</i>	<i>0:79</i>
GATU- OCH TRAFIKROTELN						
Gatunämnden	42:14	222 500	56 000	166 500	0:55	0:55
Kyrkogårdsnämnden	43:4	2 275	-	2 275	0:01	0:01
Brand- och civilförsvarsnämnden	45:7	16 270	10 440	5 830	0:02	0:02
<i>Summa</i>		<i>241 045</i>	<i>66 440</i>	<i>174 605</i>	<i>0:58</i>	<i>0:58</i>
INDUSTRIROTELN						
Industriverksstyrelsen	50:23	387 790	8 305	379 485	1:09	1:09
Hamnstyrelsen	51:11	13 500	-	13 500	0:06	0:06
Slakthus- och saluhallsstyrelsen	52:5	625	-	625	-	-
<i>Summa</i>		<i>401 915</i>	<i>8 305</i>	<i>393 610</i>	<i>1:15</i>	<i>1:15</i>
SOCIALROTELN						
Socialnämnden	60:41	50 200	-	50 200	0:23	0:23
<i>Summa</i>		<i>50 200</i>	<i>-</i>	<i>50 200</i>	<i>0:23</i>	<i>0:23</i>
SKOLROTELN						
Skoldirektionen	70:19	106 802	1 300	105 502	0:28	0:28
<i>Summa</i>		<i>106 802</i>	<i>1 300</i>	<i>105 502</i>	<i>0:28</i>	<i>0:28</i>
MILJÖ- OCH FRITIDSROTELN						
Fritidsnämnden	80:17	63 655	-	63 655	0:19	0:19
Miljö- och hälsovårdsnämnden	81:8	980	-	980	-	-
Kulturnämnden	82:13	950	-	950	0:01	0:01
<i>Summa</i>		<i>65 585</i>	<i>-</i>	<i>65 585</i>	<i>0:20</i>	<i>0:20</i>
STADSBYGGNADSRÖTELN						
Byggnadsnämnden	92:8	800	-	800	-	-
<i>Summa</i>		<i>800</i>	<i>-</i>	<i>800</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
ÖVRIGA HUVUDTITLAR						
Anslag för oförutsedda behov	Fi:13	148 000	-	148 000	0:15	0:15
<i>Summa</i>		<i>148 000</i>	<i>-</i>	<i>148 000</i>	<i>0:15</i>	<i>0:15</i>
Summa investeringsbudgeten		1 318 747	87 345	1 231 402	3:39	4:01

KAPITALBUDGETEN I SAMMANDRAG

UPPDELNING PÅ NÄMNDER	Sid.	KAPITALBUDGET 1982 (Tkr) PER SKATTEKRONA ¹				
		Utgift	Inkomst	Netto	1981	1982
ÖVRIGA HUVUDTITLAR						
Finansförvaltning	Fi:12	344 286	676 989	+ 332 703	+ 1:48	+ 1:08
Kommunens finansieringskapital	Fi:14	52 000	179 863	+ 127 863	+ 0:49	+ 0:42
Överföring från driftbudgeten		-	770 836	+ 770 836	+ 1:42	+ 2:51
Summa kapitalbudgeten		396 286	1 627 688	+ 1 231 402	+ 3:39	+ 4:01
Totalsumma för investerings- och kapitalbudgeten		1 715 033	1 715 033	-	-	-

¹ I kolumnerna anges som jämförelsetal nettoutgifterna/inkomsterna i förhållande till antalet skattekrönor. Den reella utdebiteringen kan ej utläsas härav, eftersom nettoinvesteringarna delvis finansieras med lån.